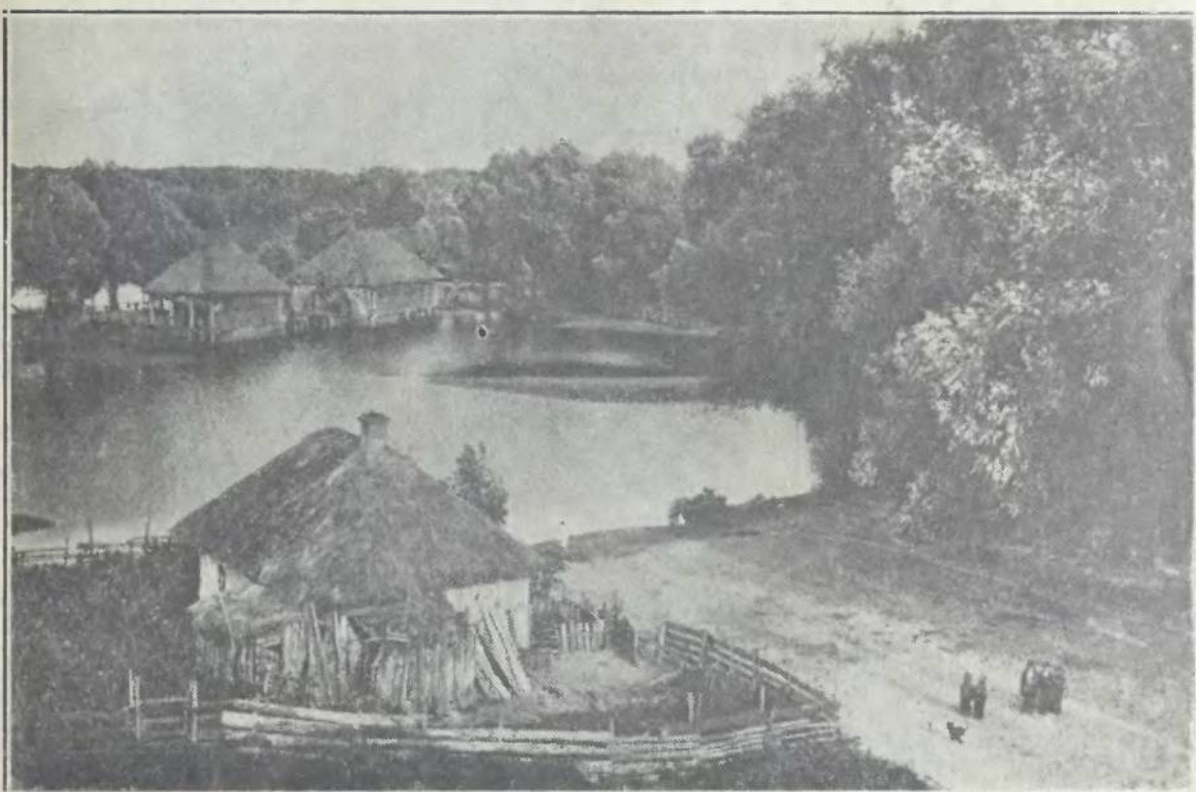

Календар

УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ

Село Шишаки над Пслом на Полтавщині.

НА ПЕРЕСТУПНИЙ РІК
1948

**ГУРТОВИЙ СКЛАД
ЦЕРКОВНИХ РІЧЕЙ.**

Маємо все повний вибір
усіх церковних річей по
приступних цінах.

Пишіть в рідній мові по
катальог.

Чесна і Скоря Обслуга.
В. Левицький властитель

WILLIAM GROSS & CO.

**322 Main Street
Winnipeg, Man.**

КАЛЕНДАР

„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ”

НА ПЕРЕСТУПНИЙ РІК

1948

РІЧНИК XXXI.

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ В КАНАДІ
ВИНИПЕГ, МАН.

**Printed and Published by the Ukrainian Publishing Company of Canada, Limited,
210 - 214 Dufferin Ave., Winnipeg, Manitoba.**

Printed in Canada

Рік 1948

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЕНДАР

Рік 1948 є роком переступним і числить 366 днів. Лютий має в переступнім році 29 днів.

Календарна весна зачинаєсь 21-го березня — тоді маємо весняне зрівнання дня з нічею.

Літо зачинаєсь 22 червня; літна перемога дня над нічею.

Осінь починаєсь 23 вересня — тут приходить осіннє зрівнання дня з нічею.

Зима 22 грудня — зимова перемога ночі над днем.

Ріжні способи числення часу.

Християнська рахуба починаєсь від народження Христа — тепер маємо 1948-ий рік.

Від охрещення Українського Народу Володимиром Великим 988 року маємо тепер 960 літ.

Грецька Церква числить за Біблією Старого Завіту, отже тепер маємо там 7456-ий рік.

Жидівський рік, що почався в осени 1947 року, є 5708 роком. Жовтня 4, 1948 р. почнєсь жидівський 5709 рік.

ЗАТЬМІННЯ В 1947 РОЦІ.

Повне затьміння сонця буде 1-го листопада, 1948 р., однакж буде видно тільки в Африці, Азії й Австралії.

Частинне затьміння сонця буде 8-9 травня 1948. Починаєсь 8 травня в 11.40 перед півночю, кінчиться 9-го травня в 5.11 рано. Початок буде видно в північно-західній і західній Канаді.

Частинне затьміння місяця 23 квіт-

ня, починаєсь в год. 11.28 рано, кінчиться в год. 3.49 пополудні. Початок буде видно в найдалшій західній і північно-західній часті північної Америки.

Час затьміння вище поданий є так званий Грінч час.

Час Грінч починаєсь в Англії і прим. між часом Грінч і Винипегом є 6 годин різниці.

КАЛЕНДАРНІ СПРАВИ.

Мясниць від Різдва до Мясопустної неділі 8 тижнів і 5 днів.

Мясне пущення 7 березня (23 лютого церковного).

Сирне пущення 14 (1-го церковного) березня.

Благовіщення в середу 7-го квітня (25 березня церк.).

Великдень 2-го травня (19 квітня церковного).

Вознесення в четвер 10 червня (28 травня церковного).

Зелені Свята 20 червня (7 червня церковного).

Петра і Павла 12 липня в понеділок (29 червня церковного).

ПОСТИ.

1. На Святий Вечір Різдва (Навечеріє Різдва).

2. На Святий Вечір Йордану (Навечеріє Богоявлення).

3. Великий Піст — від понеділка по Неділі Сиропустній до Великої Суботи перед Великоднем.

4. Петрівка завсідги від понеділка по Неділі Всіх Святих (1-й по Зелених Святих) до передодня (навечерія) свята Петра і Павла (від 9 червня до 11 липня).

5. Спасівка завсідги від 14 (1 цер.) серпня до 27 (14 цер.) серпня отже до передодня Успення Пресв. Богор.

6. В день пам'яті Усінчення Голови Івана Хрестителя 11 вересня (29 серп. церк.).

7. В день свята Воздвиження Чесного Хреста 27 (14 цер.) вересня.

8. Пилипівка, завсідги від 28 (15 цер.) листопада, отже від дня по Пилипі — до передодня (до Навечерія, Св. Вечера) Різдва Христового.

9. В Сирний тиждень до неділі Сиропустної з набілом.

ЗАГАЛЬНИЦІ.

1. Від Різдва до Богоявлення (Йордану) крім Йорданського Святого Вечера.

2. Від неділі Митаря і Фарисея до неділі Блудного Сина.

3. Від Великодня до Неділі Томиної.

4. Від Зелених Свят до Неділі Всіх Святих.

ЗАБОРОНЕНИЙ ЧАС ВЕСІЛЬ І ЗАБАВ З МУЗИКОЮ.

1. Всі середи і п'ятниці крім загальниць.

2. Від початку Пилипівки до Богоявлення.

3. Від понеділка по Неділі Мясопустній до Неділі Томиної.

4. В Петрівку.

5. В Спасівку.

6. В день пам'яті Усінчення Голови Івана Хрестителя.

7. В день Воздвиження Чесного Хреста.

ЛАТИНСЬКІ СВЯТА В 1948 РОЦІ

Новий Рік в четвер 1 січня.

Трох королів 6 січня в вівторок.

Запустна 8 лютого.

Попелець 11 лютого в середу.

Благовіщення 25 березня в четвер.

Неділя Цвітна 21 березня (марта).

Великдень 28 березня.

Вознесення 6 травня (мая).

Зелені Свята 16 травня.

Божого Тіла 27 травня.

Петра і Павла 29 червня в вівторок.

Преображення 6 серпня в п'ятницю.

Успення Богородиці 15 серпня в неділю.

Різдво Богородиці 8 вересня в середу.

Всіх Святих 1 листопада в понеділок.

Перша Неділя Адвенту 31 жовтня.

Непорочне зач. 8 грудня в середу.

Різдво Ісуса Христа 25 грудня в суботу.

Український Великдень 5 тижнів по латинським.

УРЯДОВІ СВЯТА КАНАДИ.

День Нового Року.

Великодні П'ятниця.

Домініон Дей 1-го липня.

День Праці, 2-го вересня (в понеділок).

День Подяки, оголошують.

День Різдва Христового.

Свят тих не треба розуміти в строго релігійнім значінню. Це свята державні, отже державні інституції, банки і школи спиняють тоді свою діяльність.

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ.

Рядові Голоси — „Голос” в церковнім Богослуженню, це мельодія, або кілька мельодій, що на якусь одну неділю припадають. Таких Голосів, або голосових груп, є 8, і береться їх по черзі одної неділі один Голос, другий другий і т. д. Коли скінчиться 8-ий, то далша неділя має знов 1-ий Голос.

Тому, що Голоси беруться чергою оден за другим, вони звуться Голоси Рядові. Перший рядовий Голос в році починаєсь завсігди від 2-ої Неділі по зелених Святих і так голоси йдуть, повторюючись аж до 5-ої Неділі Великого Посту.

Рядові Неділі — Перша неділя до Зелених Святих називається Першою Рядовою Неділею і від неї числяться всі далші. З Рядовими Голосами й Утренніми Євангеліями вони йдуть аж до п'ятої неділі Великого Посту, а з Апостолами і Євангеліями Служби Божої до послідних неділь перед Різдом, а з деякими змінами до неділі перед неділею Митаря і Фарисея. Отже при кожній неділі зазначено, яка це чергова неділя, який тоді Голос (Гол. або Г), яке Утреннє Євангеліє (Утр. Єв., або УЄ), та який Апостол і Євангеліє на Службі Божій.

Утренні Євангелії — Кожна неділя посвячена пам'яті Христового Воскресення, отже на недільній Утрени завсігди читається Євангеліє про Воскресення Христа (Воскреснє Євангеліє). Таких Євангелій є 11. Вони такъж звуться Рядовими Утренніми, чи Воскресними Євангеліями. Перше з них припадає завсігди на 1-шу Рядову Неділю, отже на Неділю Всіх Святих, що зараз по Зелених Святих. На 11-ту Рядову Неділю припадає 11-те Утреннє Євангеліє, а на 12-ту знов 1-ше. Впарі з Утренніми Євангеліями йдуть Євангельські Стихири на Утрени перед Славословієм.

Свята — Свята мають свій окремий лад, отже можуть мати своє о-

крема Утреннє Євангеліє, свій Апостол і Євангеліє на Службі Божій. Коли свято випаде в неділю, то деколи береться Апостол та Євангеліє і Неділі і Свята.

Окремий лад поза Рядовим маємо від Неділі Митаря і Фарисея до Зелених Свят.

ЄВАНГЕЛІЇ Й АПОСТОЛИ НА ВАЖНІЙШІ ПОТРЕБИ.

На Хрещенню — Мат. 28: 16—20; Рим. 6: 3—11.

На Вінчанню — Ів. 2: 1—11; Ефес. 5: 20—33.

На Похороні старших — Ів. 5: 24—30; Сол. 4: 13—17.

На Похороні дітей — Ів. 6: 35—39; 1 Корин. 15: 39—45.

На освяченню церкви — Ів. 10: 22—28; Жид. 3: 1—4.

В посуху — Мат. 16: 1—6; Яков 5: 7—9, 17—18.

В слоту — Мат. 7: 7—11; Рим. 8: 22—27.

В слабостях — Луки 4: 37—44; Жид. 12: 6—13.

На всяке прошення Мат. 7: 7—11; Филип. 4: 4—9 (те саме, що на Цьвітну Неділю).

Над слабом — Мат. 8: 28—34, або 17: 14—18, або Мар. 5: 1—20, або 9: 17—31, або Луки 9: 37—43.

Мале освячення води — Ів. 5: 1—4; Жид. 2: 11—18.

Освячення води на Йордан — Мар. 1: 9—11; 1 Кор. 10: 1—4. Тоді ж читання (Парамеї) 1) Ісаї 35: 1—10; 2) Ісаї 55: 1—13; 3) Ісаї 12: 3—6.

ЗАГАЛЬНІ АПОСТОЛИ СВЯТИМ.

Богородиці — Филип. 2: 5—11.

Ангелам — Жид. 2: 2—10.

Апостолам — 1 Кор. 4: 9—16.

Пророкам — 1 Кор. 14: 20—25.

Святителям — Жид. 13: 17—21.

Преподобним — Галат 5: 22—6: 2.

Мученикам — 2 Тим. 2: 1—10.

Ісповідникам — Ефес. 6: 10—17.

ЄВАНГЕЛІЇ РЯДОВІ НА УТРЕНИ (Воскресні), які при неділях зазначені лише числами.

1. Матея 28: 16—20.
2. Марка 16: 1—8.
3. Марка 16: 9—20.
4. Луки 24: 1—12.
5. Луки 24: 12—35.
6. Луки 24: 36—53.
7. Івана 20: 1—10.
8. Івана 20: 11—18.
9. Івана 20: 19—31.
10. Івана 21: 1—14.
11. Івана 21: 15—25.

ЄВАНГЕЛІЇ НА СТРАСТЯХ В СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР.

1. Івана 13: 31 до 18: 1.
2. Івана 18: 1—28.
3. Матея 26: 57—75.
4. Івана 18: 28 — 19: 1—16.
5. Матея 27: 3—32.
6. Марка 15: 16—32.
7. Матея 27: 34—54.
8. Луки 23: 32—49.
9. Івана 19: 25—37.
10. Марка 15: 43—47.
11. Івана 19: 38—42.
12. Матея 27: 62—66.

ЗА УПОКОЙ ЄВАНГЕЛІЯ И АПОСТОЛИ.

В понеділок — Ів. 5: 17—24; Рим. 14: 6—9.

Вівторок — Ів. 5: 24—30; 1 Кор. 15: 39—45.

Середа — Ів. 6: 35—39; 2 Кор. 5: 1—10.

Четвер — Ів. 6: 40—44; 1 Кор. 15: 20—28.

П'ятницю — Ів. 6: 48—54; 1 Кор. 15: 47—57.

Суботу — Ів. 5: 24—30; 1 Солун. 4: 13—17.

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї).

На Всеночнім на більші свята бувають Читання (Паремії, Парамеї) з Старого Завіту, отже тут подаємо, які коли береться.

Та поки що треба зроби́ти такі уваги:

В Старім Завіті, що є старо-слов'янською мовою, перші п'ять книг звуться: 1. **Битіє**, 2. **Ісход**, 3. **Левит**, 4. **Числа**, 5. **Второзаконіє**. А в Біблії виданій українською мовою (Видання Брит. Т-ва) ті самі книги зовуться: 1-ша книга Мойсея, 2-га книга Мойсея, 3-та книга Мойсея, 4-та книга Мойсея і 5-та книга Мойсея. Отже і в зазначуванні Парамеї будемо зва́ти ті книги Книгами Мойсеевими.

Старослов'янський біблійний поділ має також **Чотири Книги Царств**, а в українській мові ті чотири Книги зовуться: Перва Книга Самуїлова, Друга Книга Самуїлова, Перва Книга Царів, Друга Книга Царів. Коротко взявши, то в церк.-слов. є: 1-ша Книга Царств, 2-га Царств, 3-та Царств і 4-та Царств. А в укр. тексті те саме має заголовки: 1-ша Самуїла, 2-га Самуїла, 1-ша Царств, 2-га Царств. Цього послідного ми також будемо держатись в зазначуванні.

Ще кілька уваг щодо скорочень: 1М, 2М, 3М — це Перша Книга Мойсея, Друга і т. д.

Іс — Ісаїя, Єр. — Єремія, Ез — Езекиїл, Прип — Приповістки Соломона, Ек — Екклесіяст і др. подібно.

Отже хто уважно перегляне заголовки Старого Завіту, той буде знати, до чого скорочення відносяться.

Рожд. Пресв. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Воздв. Ч. Хр. — 1) 2М 15: 22—27, 16: 1. 2) Прип. 3: 11—18. 3) Іс 60: 11—16.

Покров Пр. Богор. — як на Рожд. Пресв. Богородиці.

Димитрія — 1) Іс 63: 15—19; 64: 1—5, 8—9. 2) Єр. 2: 2—12. 3) Прем. 4: 7—15 „

Михайла — 1) Іс. Навина 5: 13—15; 2) Суд 6: 2—7, 11—24. 3) Іс 14: 7—20.

Воведення — 1) 2М 40: 1—5, 9—10, 16, 34—35. 2) 1 Цар. 7: 51; 8: 1, 3—7, 9—11. 3) Ез. 43: 27; 44: 1—4.

Николая — 1) Прип. 10: 7, 6, 3: 13—16; 8: 34—35. 2) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Нед. пер. Рожд. — 1) 1М 14: 14—20. 2) 5М 1: 8—11, 15—17. 3) 5М 10: 14—21.

Нов. Рік. Вас. — 1) 1М 17: 1—2, 4—8, 3, 9—12, 14. 2) Прип. 8: 22—30. 3) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12.

Йордан, Водосвяття — 1) Іс 35: 1—10. 2) Іс 55: 1—13. 3) Іс 12: 3—6. Тоді ж Апостол 1 Кор. 10: 1—4. Єв. Мар. 1: 9—11.

Трох Святих — 1) 5М 1: 8—11, 15—17. 2) 5М 10: 14—21. 3) Прем. Солом. 3: 1—9.

Стрітєння — 1) 2М 13: 1—16. 2) Іс 6: 1—13. 3) Іс 19: 1—21.

Благовіщення (на Вечірні) — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11. — На Літ. 1) 2М 3: 1—8. 2) Прип. 8: 22—30.

Юрія — Іс 43: 9—14. 2) Прем. 3: 1—9. 3) Прем. 4: 7—15.

Рожд. Ів. Хрест. — 1) 1М 21: 1—8. 2) Суд. 13: 1—21. 3) Мал. 4: 1—6.

Ілїї — 1) Цар 17: 1—16. 2) 1 Цар 18: 1—21. 3) 1 Цар 19: 4—16.

Преображення — 1) 2М 24: 12—18. 2) 2М 33: 11—23; 34: 4—6, 8. 3) 1 Цар 19: 3—9, 11—13, 15—16.

Усп. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Зел. Свята — 1) 4М 11: 16—17, 24—29. 2) Йоїл 2: 23—32 (до: „спасеться”). 3) Ез 36: 24—28.

Петра і Павла — 1) 1 Посл. ап. Петра (Нов. Завіт) 1: 3—9. 2) 1 Пос. ап. Петра 1: 13—19. 3) 1 Пос. ап. Петра 2: 11—24 (до: „правдою жили”).

Цьвіт. Неділя — 1) 1М 49: 1—2, 8—12. 2) Соф 3: 14—19. 3) Зах 9: 9—15.

Вознесення — 1) Іс 2: 2—3 (до: „стежками Його”). 2) Іс 62: 10—63: 1—9. 3) Зах 14 1 (до: „Господень”) —4 (до: „на схід сонця”), 8—11.

ПОЯСНЕННЯ СКОРОЧЕНЬ.

що приходять при означуванні **Голосів, Недільних Євангелій, Апостола та Євангелій на Службі Божій і др.**

Гол., або Г. — Голос.

Утр. Єв., або УЄ — Утренне Євангеліє.

Літ. — Літургія, або Литургія, отже Служба Божа

Ап. — Апостол.

Діян., або Ді — Діяння Апостолів.

Жид. — Жидів, Рим. — Римлян, 1 Кор. — Перше до Коринтян, 2 Кор. — Друге до Коринтян, Гал. — Галат і т. п.

Євагелисти: Мат. або Мт — Матей; Мар., або Мр — Марко; Лу — Лука; Ів. — Іван.

Вишукування Апостолів і Євангелій:

Мт 2: 1—12 значить: Матея 2-га Голова, а в ній читаєсь від 1-го до 12-го стиха. Гал. 4: 4—7 значить: Послання до Галат Голова 4-та, а стихи в ній читається від 4-го до 7-го. Окремо звернемо увагу на таке означення: 1 Кор. 12: 27—13: 8. Це так розуміється: Перше до Коринтян, Голова 12-та, стихи від 27-го аж до слідуючої (13-ої) Голови, а далі з Голови 13-ої до 8-го стиха. Себто читається в 12-ій Голові від 27-го стиха до кінця Голови, та далі з Голови 13-ої до стиха 8-го.

СІЧЕНЬ -- JANUARY

1948

має 31 днів

1948

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Знач. Кал. р.с.	Дні тижня	Церк. кал.
--------------------	--------------	---------------

1	Ч	19	Грудень, 1946. Преп. Ілії та Ігнатія Печ., мч. Евтихія
2	П	20	Свщм. Ігнатія Богоносця, Філогенія Антіохійського
3	С	21	Муч. Юліанії Никомид., смерть Петра митр. Київ.

Нед. Св. Отців. Гол. 6. УЄ 9. Літ. Жид. 11: 9-10, 17-23, 32-40. Єван. Мат. 1: 1-25

4	Н	22	Нед. Св. Отців. Влмч. Анастасії, Теодотії, Хризогона
5	П	23	10 муч. в Криті; Павла еп. Неокес, Теоктиста Новгор
6	В	24	Святий Вечір (Навеч. Різдва). Муч. Євгенії, Василиси
7	С	22	РІЗДВО ІСУСА ХРИСТА
8	Ч	26	СОБОР ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ
9	П	27	Стефана первмч. Преп. Теодора архієп. Царгород.
10	С	28	Св. 20,000 мучеників в Никомидії спалених; мч. Петра

Неділя по Різдві. Гол. 7. УЄ 10. Літ. Ап. Галат 1: 11-19. Єван. Мат. 2: 13-23

11	Н	29	Неділя по Різдві. 14,000 дітей убитих Іродом, Івана печ.
12	П	30	Муч. Анисії діви, преп. Теодора Царг., муч. Зотика
13	В	31	Преп. Меланнії Римлянки; преподоб. Геласія
14	С	1	Січень 1948. НОВИЙ РІК — Обрізання — Василя Вел.
15	Ч	2	Преп. Сильвестра Печер., свмч. Теогена, Теодотії.
16	П	3	Преп. Малахія, муч. Гордія
17	С	4	Собор 70-ти Апостолів: Якова, Марка, Луки і других

Нед. перед Богоявленням. Гол. 8. УЄ 11. Літ. Ап. 2 Тим. 4: 5-8. Єван. Мар. 1: 1-8

18	Н	5	Нед. перед Йорданом (перед Богоявленням. Св. Вечір)
19	П	6	ЙОРДАН (БОГОЯВЛЕННЯ ГОСПОДНЄ)
20	В	7	Собор Івана Хрестителя. Муч. Атаназія Аталійського
21	С	8	Преп. Григорія Печерського, преп. Георгія, Домніки
22	Ч	9	Мч. Полієвкта і Неарха; Петра еп. Севастійського.
23	П	10	Григорія еп. Нисского, преп. Дометіяна, Маркіяна
24	С	11	Преп. Теодосія Вел. преп. Теодосія Антіохійського.

Неділя по Йордані. Гол. 1. УЄ 1. Літ. Ап. Єфесян 4: 7-13. Єван. Матея 4: 12-17

25	Н	12	Нед. по Йордані. Сави арх. Сербського, муч. Татіяни
26	П	13	Муч. Ермила і Стратоника, Якова еп. Нізівійського
27	В	14	Св Отців вбитих в Синаї й Раїфі; преп. Стефана.
28	С	15	Преп. Павла Тивейського, преп. Івана Кушника
29	Ч	16	Поклонення Кайданам ап. Петра; Леоніли і внуків її
30	П	17	Преп. Антонія Вел., Архила ісповідника, Антонія рим.
31	С	18	Атаназія і Кирила архієп. Нлександрійських

Різдво Христове. УЄ Мат. 1: 18-25. Літ. Ап. Галат 4: 4-7. Єван. Мат. 2: 1-12

Собор Пр. Бог. УЄ Мат. 2: 1-12. Літ. Ап. Жид. 2: 11-18. Єван. Мат. 2: 13-23.

Стефана. УЄ Ів. 15: 17-27. Літ. Діян. 6: 8-15; 7: 1-5 і 47-59. Єван. Мат. 21: 33-42

Новий Рік. Василя. УЄ Іван 10: 9-16. Літ. Ап. Колос. 2: 8-12 і Жид. 7: 26—8: 2.

Єван. Луки 2: 20-21, 40-52 і Луки 6: 17-23.

Йордан. УЄ. Марка 1: 9-11. Літ. Ап. Тита 2: 11-14 і 3: 4-7. Єв. Матея 3: 13-17

Собор Предтечі. — Діян. 19: 1-8. Єван. Івана 1: 29-34.

З а п и с к и :

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА СІЧЕНЬ.

Від 1 до 6 ясно та зимно.
Від 7 до 10 хмарно зі снігом.
Від 11 до 17 східні вітри і заметіль.

Від 18 до 25 хмарно і зимніше.
Від 26 до 31 вітри і сніг.

ДР. Г. НОВАК

M.D., C.M.

ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

Dr. G. NOVAK
459 Selkirk Ave., cor. Powers St.

WINNIPEG, MANITOBA
Телефон: 54 351

ДР. П. ЗАКУС

ДЕНТИСТ

веде свою канцелярію
під числом:

592 SELKIRK AVE.
WINNIPEG, — MANITOBA
Телефон офісу 55 043

ЛЮТЕНЬ -- FEBRUARY

1948

має 29 днів

1948

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Зв'яз. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.
---------------------	--------------	---------------

Неділя 30. Голос 2. УЄ 2. Літ. Ап. Колосян 3: 12-16. Єван. Луки 18: 18-27

1	Н	19	Січень. Нед. 30. Преп. Макарія, Лаврентія
2	П	20	† Преп. Евтимія Вел., муч. Інни, Пімми, Рімми
3	В	21	Преп. Максима Іспов., мч. Анастасії, Неофіта, Євгенія
4	С	22	Препмч. Анастасія Печер., ап. Тимотея, муч. Мануїла
5	Ч	23	Свмч. Климента еп. Анкирського, муч. Агафангела
6	П	24	Преп. Ксенії, муч. Вавили, Тимотея, Агапія
7	С	25	† Григорія Богослова археп. Царгород., м-ці Філицати

Неділя 31. Голос 3. УЄ 3. Літ. Ап. 1 Тимотея 1: 15-17. Єван. Луки 18: 35-43

8	Н	26	Нед. 31. Преп. Ксенофонта і Марії та їх синів, Аркадія
9	П	27	† Перенесення мощів Івана Золотоуст., муч. Димитрія
10	В	28	Преп. Ефрема Печ. митр. Переясл., Ефрема Сиріна
11	С	29	Перенесення мошей Ігнатія Богоносця, Лаврентія Печ.
12	Ч	30	ТРОХ СВЯТИХ: Василя Вел., Григорія Бог. і Івана Зол.
13	П	31	Никити еп. Новгородського, муч. Вікторина, Віктора
14	С	1	Лютий. Муч. Трифона, м-ці Перпетуї, муч. Сатира

Неділя 32. Голос 4. УЄ 4. Літ. 1 Тимотея 4: 9-15. Єван. Луки 19: 1-10 і 2: 22-40

15	Н	2	Нед 32. СТРИТЕННЯ ГОСПОДНЕ. Муч. Йордана
16	П	3	Симеона Богоприїмця і Анни пророчиці, Власія
17	В	4	Преп. Ісидора Пелусіота, Николая іспов., Георгія Вол.
18	С	5	Теодосія Угл. арх. Чернігівського, муч. Агафії
19	Ч	6	Вукола еп. Смирн., муч. Доротеї, Христини, Калісти
20	П	7	Партемія еп. Лампс., преп. Луки Аладського, 1003 муч.
21	С	8	Влкмч. Теодора Стратилата, прор. Захарії, Сави арх.

Нед. Митаря і Фарисея. Гол. 5. УЄ 5. Літ. Ап. 2 Тим. 3: 10-15. Єван. Луки 18: 10-14

22	Н	9	Нед. Митаря і Фарисея. Преп. Панкратія затворника
23	П	10	Преп. Прохора Печ., священмуч. Харлампія, Порфірія
24	В	11	Муч. Власія еп. Севастопольського, муч. Георгія
25	С	12	Мелетія еп. Антіох., Антонія патр. Царг., прп. Євгенія
26	Ч	13	Преп. Мартиніяна, Зої й Фотини, Евлогія арх. Алекс.
27	П	14	Рівноап. Кирила учит. Словян. Ісаакія Печерського
28	С	15	Преп. Пафнутія Печерського, ап. Онисима

Нед. Блудного Сина. Голос 6. УЄ 6. Літ. Ап. 1 Кор. 6: 12-20. Єван. Луки 15: 11-32

29	Н	16	Нед. Блудного Сина. Касіяна, Івана еп. Дам., Теоктиста
----	---	----	---

Трох Святих: УЄ, Івана 10: 1-16. Літ. Ап. Жид. 13: 17-21. Єван. Матея 5: 14-19.

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЛЮТИЙ.

1 до 7 зимно і не устійнено.
Від 2 до 14 зимно і ясно.

Від 15 до 21 стає лекше з снігом.
Від 22 до 20 гарно та стає зимніше.

НОРТ ВІННІПЕГ КО-ОПЕРАТИВА ЛІМІТЕД

ЗАСНОВАНА 1932 Р.

ВУГЛЯ, ДРОВА, ФАРБИ, ШКІРЯНІ РОБОЧІ РУКАВИЦІ І ХЛІБ.

Членство \$5.00

УКРАЇНСЬКЕ, ЧИСТО КООПЕРАТИВНЕ ПІДПРИЄМСТВО.

Ярда: 1042 Селкирк евню, Телефон: 55 919

Фабрика рукавиць: 269 Джеймс евню — Будинок Вестерн Кооперативи
Лімітед, Телефон: 22 995.

Пекарня: 1069 Селкирк евню, Тел. 55 919—висилає хліб поза Вінніпег.

БЕРЕЗЕНЬ -- MARCH

1948

має 31 днів

1948

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Знач. Кал. п. с	Дні тижня	Церк. Кал.
--------------------	--------------	---------------

1	П	17	Лютий. Мч. Памфила пресвитера Кесарії і з ним Павла
2	В	18	Преп. Теодора мовч. Печер., влмч. Теодора Тирона
3	С	19	Льва еп. Рим., Флавіяна патр. Царгор., Агапита еп.
4	Ч	20	Еп. Архипа, Филимона, Апфії, преп. Доситея, Равули
5	П	21	Льва єпископа, преп. Агатона чудотв. Печерського
6	С	22	Преп. Тимотея, Евстафія арх. Антіохійського

Нед. Мясопустна. Гол. 7. УЄ 7. Літ. Ап. 1 Кор. 8: 8-31, 9: 1-2. Єван. Мат. 25: 31-46

7	Н	23	Нед. Мясопустна. Муч. Маврикія, Федора, Филипа
8	П	24	Свщмч. Полікарпа, преп. Івана, Антіоха, Мойсея
9	В	25	Перше і друге знайдення голови Івана Хрестителя.
10	С	26	Тарасія архієпископа Константинопольського
11	Ч	27	Преп. Порфирія еп. Газського, муч. Севастіяна, Івана
12	П	28	Преп. Тита Печерського, Григорія Декаполита
13	С	29	Преп. Василя, Марини, Кира, Протерія. Нестора

Нед. Сиропустна. Гол. 8. УЄ 8. Літ. Ап. Рим. 13: 11-13 і 14: 1-4. Єван. Мат. 6: 14-21

14	Н	1	Березень. Нед. Сироп. Препмч. Евдокії, муч. Нестора
15	П	2	Початок Вел. Посту. Свщмч. Теодота еп. Кишин.
16	В	3	Свщмч. Евтропія, Клеоника і Василиска, преп. Піями
17	С	4	Преп. Герасима Вологд., мч. Павла і сестри Юліанії
18	Ч	5	Муч. Конона, преп., Марка пост., муч. Івана
19	П	6	Аморейських 42 муч.: Милісена, Теодора, Теофіла
20	С	7	Свщмч. Херсонеських: еп. Василя, Ефрема, Євгенія

1 Нед. Посту. Голос 1. УЄ 9. Літ. Ап. Жид. 11: 24-26, 32-40 і 12: 1-2. Єв. Ів. 1: 43-51

21	Н	8	1 Нед. Посту. Преп. Теофілакта ісповідника
22	П	9	† 40 муч. Севастійських: Акакія, Александра, Домни.
23	В	10	Муч. Кондрата, Кипріяна, Дионісія, Павла, Никифора
24	С	11	Софронія патр. Єрусал., муч. Піонія, Евфимія патр.
25	Ч	12	Теофана іспов., Григорія Двоєслова, Симеона Богон.
26	П	13	Никифора патр. Царгор., муч. Христини, Александра
27	С	14	Ростислава кн. Київ., Преп. Теогноста митр. Київ.

2 Нед. Посту. Гол. 2. УЄ 10. Літ. Ап. Жид. 1: 10-14 і 2: 1-3. Єван. Мадча 2: 1-12

28	Н	15	2 Нед. Вел. Посту. Муч. Агапія, Пуплія, Тимолая
29	П	16	Серапіона арх. Новгород., муч. Трохима, ап. Аристовула
30	В	17	† Преп. Олексія чоловіка Божого, мч. Марини, Павла.
31	С	18	Кирила арх. Єрусалим., муч. Трофима і Евкратія

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА БЕРЕЗЕНЬ.

Від 1 до 6 відлега. і гарно.

Від 7 до 13 не устійнено і виясню-
ється. щ

Від 14 до 20 теплійше і слітно.

Від 21 до 27 вітри і хмарно.

Від 28 до 31 холодні дощі.

М. Н. ГРИГОРЧУК

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК ітд.

Перепроводжує всякі судові
справи, карні, цивільні
і тестаментальні.

Адреса:

М. N. HRYHORCHUK, B.A., LL.B.
Box 81, Ethelbert, Man.

ДР. М. ПОТОЦЬКИЙ

M.D., L.M.C.C.

Лікар, Акушер і Оператор

Dr. M. POTOSKI

FRANKLIN BLOCK

Телефон 416 Box 656
DAUPHIN, MAN.

КВІТЕНЬ -- APRIL

1948

має 30 днів

1948

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.
--------------------	--------------	---------------

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

1	Ч	19	Березень. Муч. Хризанта і його нареч. Дарії, Іларії
2	П	20	Отців Івана, Сергія, Патрікія
3	С	21	Ап. Якова, Хоми патр. Царгор., Кирила еп. Катан.

3 Нед. Посту. Гол. 3. УЄ 11. Ап. Жид. 4: 14-16 і 5: 1.6. Єв. Мар. 8: 34-38 і 9: 1

4	Н	22	3 Нед. Вел. Посту — Хрестопоклінна. 42 муч. Амор.
5	П	23	Преп. Никона Печер., свщмч. Никона еп. і 200 учен.
6	В	24	Преп. Артемона еп. Селевкійського, преп. Якова ісп.
7	С	25	БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ.
8	Ч	26	Собор Арх. Гавриїла, преп. Василя Нового, Малха.
9	П	27	Матрони Солунської, преп. Івана Прозорливого
10	С	28	Преп. Евстратія пост. Печер., Іларіона ісповідника

4 Неділя Посту. Голос 4. УЄ 1. Літ. Ап. Жидів 6: 13-20. Єван. Марка 9: 17-31

11	Н	29	4 Нед. Вел. Посту. Марка еп., муч. Кирила діякона
12	П	30	Преп. Івана Ліствичника, преп. Зосима, муч. Захар'ї
13	В	31	Преп. Іпатія цілит. Печер., Йони митр. Київського
14	С	1	ПОКЛОНИ. Марії Єгипетської, преп. Геронтія Печер.
15	Ч	2	Преп. Тита, муч. Амфіяна, Едесія, Полікарпа Алекс.
16	П	3	Преп. Микити іспов., Іліріка, муч. Еппидифора, Дія
17	С	4	Преп. Йосифа Мноболізного Печ., Йосифа Піснопів.

5 Неділя Посту. Голос 5. УЄ 2. Літ. Ап. Жидів 9: 11-14. Єван. Марка 10: 32-45

18	Н	5	5 Нед. Вел. Посту. Муч. Агатопода, Теодула, Симеона
19	П	6	Євтихія арх. Конст., Методія учит. Словян, мч. 120
20	В	7	Юрія еп. Мелетинського, муч. Руфіна, Акилина
21	С	8	Ап. Іродіона, Агава, Руфа, Асинкрита, Флегонта, Ерма
22	Ч	9	Муч. Євпсихія та інших 270 мучеників, Вадима
23	П	10	Муч. Терентія, Африкана, Максима, Зенона, Алекса.
24	С	11	Свщм. Антипи еп. Пергамського, преп. Пармуфія

Нед. Цвітня. УЄ Мат. 21: 1-11, 15-17. Літ. Ап. Филип. 4: 4-9. Єван. Івана 12: 1-18

25	Н	12	Неділя Цвітня. Василя Іспов. Парійс., преп. Атанасії
26	П	13	Свщмч. Артемона пресв. Лаодикійського, м-ці Томаїди
27	В	14	Мартина ісповід., муч. Азата і 1000 з ним замучених
28	С	15	Ап. Аристарха, Трофима, муч. Сави, Василиси
29	Ч	16	Муч. Каліди, Ніки, Нунехії, Харієси, Теодори, Галини
30	П	17	Свщмч. Симеона єпископа Перського

Благовіщення. УЄ Луки 1: 39-49, 56. Літ. Ап. Жид. 2: 11-18. Єван. Луки 1: 24-38.

З а п и с к и :

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА КВІТЕНЬ.

Від 1 до 4 випогоджуєсь і тепліше.

Від 5 до 10 хмарно і дощ.

Від 11 до 17 не устійнено. Зимно.

Від 18 до 24 випогоджуєсь і гарно.

25 до 30 зразу дощ відтак гарно.

„Склеп Ліпших Черевиків”

**Modern Shoe
Store**

602 SELKIRK AVENUE

Phone 56 599

WINNIPEG.

ЗА ІНФОРМАЦІЯМИ

в справі городових фармів, фармів
в Манітобі, міських реальностей
і всякого рода бізнесів за-
ходіть або пишіть до:

CENTRAL REALTY

885 MAIN ST., — WINNIPEG.

Phone 55 313

К. Ф. СЛІПЕЦЬ — властитель.

ТРАВЕНЬ -- МАЙ

1948

має 31 днів

1948

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Знач. Кал. н.с.	Дні тижня	Докр. Кал.
--------------------	--------------	---------------

1 | С | 18 | Квітень. Преп. Івана, ісп. Косми еп. Халк. й Авксентія.

Великдень: Ап. Діянн 1: 1-8. Єван. Івана 1: 1-17.

2	Н	19	ВЕЛИКДЕНЬ — ХРИСТОВЕ ВОСКРЕСЕННЯ.
3	П	20	СВІТЛИЙ ПОНЕДІЛОК. Свщмч. Гавриїла отрока
4	В	21	СВІТЛИЙ ВІВТОРОК. Януарія та інших, муч. Ісаакія
5	С	22	Теодора Сикеота, ап. Натанаїла, Луки
6	Ч	23	† Великмч. Георгія (Юрія) Побідоносця, муч. Лазаря
7	П	24	Преп. Сави Печ., муч. Стратилата і 70 його воїнів
8	С	25	Ап. Марка, Македонія патр. Цагор., преп. Сильвестра

Нед. Томина. Гол. 1. УЄ Мт. 28: 16-20. Літ. Діян. 5: 12-20. Єв. Івана 20: 19-31.

9	Н	26	Томина Неділя. — Проводи. Свщмч. Василія еп. Амас.
10	П	27	Преп. Стефана еп. Волод. Вол., Симеона свояка Госп.
11	В	28	Ап. Ясона і Сосипатра, Кирила еп. Турів., муч. Дади
12	С	29	Муч. 9 в Кизику, Теогніда, Рута, Антипатра, Теостиха
13	Ч	30	† Ап. Якова Завед., Никити Новгород., муч. Максима
14	П	1	Травень. Свщмч. Макарія митр. Київ., преп. Пафнутія
15	С	2	Перен. мощей Бориса і Гліба, Атанасія патр. Алекс.

Нед. Мирон. Г. 2. УЄ Мр. 16: 9-20. Літ. Діян. 6: 1-7. Єв. Мр. 15: 43-47 і 16: 1-8.

16	Н	3	Нед. Мироніи. Смерть преп. Теодозія ігум. Печер.
17	П	4	Пелагії діви, свщмч. Сильвана, Еразма, Никифора іг.
18	В	5	Муч. Ірини, муч. Неофіта і Гая, преп. Адріана і Міхея
19	С	6	Преп. Йова многострад., Йова Почаївського чудотв.
20	Ч	7	З'явлення Чесного Хреста в Єрус., муч. Акакія, Івана
21	П	8	† Ап. Івана Богослова, Арсенія Вел., Арсенія Печер.
22	С	9	Перенес. мощів св. Миколая Чудотворця, прор. Ісаїї

Нед. Розсл. Гол. 3. УЄ Луки 24: 1-12. Літ. Діян. 9: 32-42. Єван. Івана 5: 1-15

23	Н	10	Нед. Розслабленого. Ап. Симона Зилота, преп. Ісидора
24	П	11	Рівноап. Кирила і Методія, преп. Софронія Печер.
25	В	12	Епіфанія еп. Кипру, Германа патр. Царгородського
26	С	13	Муч. Гликерії, діви і Лаодикія, Юрія іспов. Макарія
27	Ч	14	Никити затв. Печ., муч. Ісидора воїна, преп. Серапіона
28	П	15	Пахомія Вел., Ісаїї еп. Ростовського, Ісаїї Печерського
29	С	16	Преп. Теодора освяченого, муч. Віта, Модеста, Петра.

Нед. Самар. Гол. 4. УЄ Ів. 20: 1-10. Літ. Діян. 11: 19-26 і 29-30. Єв. Ів. 4: 5-42.

30	Н	17	Нед. Самарянки. Ап. Андроника з 70-ти і поміч. Юнії
31	П	18	Муч. дів: Александри, Текуси, Фаїни, Клавдії, Юлії.

Світлий Понеділок. Ап. Діян. 1: 12-17, 21-26. Єван. Івана 1: 18-28.

Світ. Вівторок. Діян. 2: 14-21. Єван. Луки 24: 12-35.

Юрія. УЄ Луки 12: 2-12. Літ. Діян. 12: 1-11. Єван. Івана 15: 17—16; 1-2

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ТРАВЕНЬ.

Від 1 до 8 високі вітри з льокальними дощами.

Від 9 до 15 бурі з громовицями.

Від 16 до 22 гарно і тепло.

Від 23 до 28 хмарно і дощики.

Від 29 до 31 неустійнено.

АРСЕНИЧ І СОЛОМОН

Адвокати, Повновласники і Нотарі.

Перепроводжують всякі судові справи —
карні, цивільні, спадкові, розводів,
позичкові і інтабуляційні.

Адреса:

ARSENYCH & SOLOMON

711 McIntyre Block,
Winnipeg, Man. — Phone 93 071

ДР. В. ГРЕНЬКОВ

ДЕНТИСТ

Веде свою канцелярію
під числом

484 Stradbroke Ave.
Winnipeg, Man.

Телефон офісу 44 127

ЧЕРВЕНЬ -- JUNE

1948

має 30 днів

1948

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.
--------------------	--------------	---------------

1	В	19	Травень. Свщмч. Патрикія еп., Акакія і Менандра
2	С	20	Муч. Талалея, Александра, Астерія воїнів, преп. Івана
3	Ч	21	Рівноап. Константина і Єлени, преп. Касіяна
4	П	22	Муч. Василиска, Маркела, Кодра, мучениці Софії
5	С	23	Препмч. Михайла Чорноризця, Леонтія єпископа

Нед. Сліпор. Гол. 5. УЄ Ів. 20: 11-18. Літ. Діян. 16: 16-34. Єв. Івана 9; 1-38.

6	Н	24	Нед. Сліпородженого. Преп. Симеона дивногорця
7	П	25	† 3-те знайдення голови Івана Хрест. мч. Келестина.
8	В	26	Ап. Карпа і Алфея з 70-ти, муч. Аверкія й Єлени
9	С	27	Свщмч. Терапонта Серб., преп. Нила ст., мч. Теодори
10	Ч	28	ВОЗНЕСЕННЯ ГОСПОДНЕ. Преп. Микити ісповід.
11	П	29	Препмч. Теодосії діви, Александра патр. Александ.
12	С	30	Преп. Ісаакія Далматського, муч. Наталії

Св. ОО. Гол. 6. УЄ Ів. 21: 1-14. Літ. Діян. 20: 16-18 і 28-36. Єв. Ів. 17: 1-13.

13	Н	31	Нед. Отців 1-го Всел. Собору 325 р. Ап. Ерма з 70-ти
14	П	1	Червень. Муч. Юстина филос., мч. Юстина, Харитини
15	В	2	Влкмч. Івана Сучавського. Никифора патр. Царгород.
16	С	3	Муч. Лукіяна і з ним Клавдія, Ігнатія, Павла
17	Ч	4	Митрофана патр. Царг., Марти і Марії сестер Лазаря
18	П	5	Блаж. Константина митр. Київ., муч. Аполона, Никан.
19	С	6	Преп. Висаріона Єгип., преп. Іларіона ігум. Далмат.

Зелені Свята: Гол. 7 УЄ Ів. 20: 19-23. Літ. Діян. 2: 1-11. Єв. Ів. 7: 37-52 і 8: 12

20	Н	7	Неділя — ЗЕЛЕНІ СВЯТА — ТРОЙЦЯ. Мч. Теодота
21	П	8	Нонеділок — ДЕНЬ СВЯТОГО ДУХА. Ефрема патр.
22	В	9	Кирила арх. Александр., муч. Теклі, Марти і Марії
23	С	10	Преп. Силуана схимомонаха Печер., Тимофія
24	Ч	11	† Ап. Вартоломея і Варнави з 70-ти, муч. Теопемпта
25	П	12	Преп. Онуфрія Вел., Петра Атонс., пуст. Івана
26	С	13	Муч. Акилини, преп. Анни і сина її Івана, муч. Діодора

Нед. 1. Гол. 8. УЄ 1. Літ. Жид. 11: 33-40; 12: 1-2. Мат. 10: 32-33, 37-38; 19: 27-30

27	Н	14	Нед. 1 ло Зел. Святах. — Всіх Святих. Методія патр.
28	П	15	Прор. Амоса, муч. Віта, Модеста. преп. Крискентії.
29	В	16	Преп. Тихона Луховського, муч. Тигрія презвитера
30	С	17	Муч. Манвіла, Савела й Ізмаїла.

Вознесення: Утр. Єван. Марка 16: 9-20. Літ. Діян. 1: 1-12. Єван. Луки 24: 36-53
Івана Сучавського: УЄ Ів. 80: 1-10. Літ. 2 Петра 3: 1-18. Єв. Ів. 19: 25-27 і 21; 24-25
Понед. Зел. Свят: Літ. Ап. Ефесян 5: 9-19. Єван. Матея 18: 10-20

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЧЕРВЕНЬ.

Від 1 до 5 гарно і тепло.

Від 6 до 12 хмарно з льокальними
дощами.

Від 13 до 19 гарно і дуже гарячо.

Від 20 до 26 дуже гарячо.

Від 27 до 20 трохи холодніше.

ДР. І. ВЕРХОМИН
ДР. Н. Д. ГОЛУБИЦЬКИЙ

ЛІКАРІ Й ОПЕРАТОРИ

207 UNION Bldg.

Edmonton, Alta.

Dr. J. VERCHOMIN —
— Dr. N. D. HOLUBITSKY

ДР. П. ГУЦУЛЯК

Дентист

веде свою канцелярію під ч.
270 Physicians & Surgeons Bldg.

86 BLOOR STREET West
TORONTO, ONT.

Телефон KI 6727

Вечорами тільки за попереднім
умовленням.

ЛИПЕНЬ -- JULY

1948

має 31 днів

1948

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.
--------------------	--------------	---------------

1	Ч	18	Червень. Преп. Леонтія канон. Печер., муч. Емерія.
2	П	19	†Ап. Юди, брата Господнього, преп. Паїсія Велик.
3	С	20	Память угодників землі Волинської, свщмч. Методія.

Нед. 2. Голос 1: УЄ 2. Літ. Ап. Римлян 2: 10-16. Єван. Матея 4: 18-23

4	Н	21	Нед. 2 по Зел. Св. Муч. Юліяна Тарс., преп. Юлія
5	П	22	Свщм. Евсевія, муч. Галактіона, муч. Юліянії.
6	В	23	Муч. Агрипини діви, муч. Евстахія, Гая й Урбана
7	С	24	РІЗДВО ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ. Муч. Оrentія,
8	Ч	25	Преп. Февронії, Леоніди, Лівії й Евтропії
9	П	26	Преп. Давида Солун., Івана еп. Гот., Дионисія Печер.
10	С	27	Преп. Самсена странноприїмця; блаж. Мартина.

Нед. 3. Гол. 2. УЄ 3. Літ. Рим. 5: 1-10. Єван. Матея 6: 22-33.

11	Н	28	Нед. 3 по Зел. Св. Преп. Сергія і Гермогена, Івана Дам.
12	П	29	Св. ПЕТРА і ПАВЛА АПОСТОЛІВ.
13	В	30	† Собор 12-ти Апостолів муч. Михаїла, Мелітона
14	С	1	Липень. Косми і Даміана безсріб. Антонія Римл.
15	Ч	2	Положення Чесної ризи Діви Марії у Влахерні.
16	П	3	Муч. Акинта, Марка, преп. Анатолія затв. Печер.
17	С	4	Андрея арх. Критського, муч. Теодота і Теодотії.

Нед. 4. Гол. 3. УЄ 4. Літ. Ап. Римлян 6: 18-23. Єван. Матея 8: 5-13.

18	Н	5	Нед. 4 по Зел. Св. Преп. Атанасія Атон., преп. Лампада
19	П	6	Преп. Сисоя схим. Печер., муч. Лукії, мч. Ісавра діяк.
20	В	7	Преп. Томи Малейна й Акакія Синайс. муч. Киріякії
21	С	8	Влкмч. Прокопія, св. Теодосії
22	Ч	9	Свщм. Панкратія еп., Теодора еп., муч. Андрея і Прова
23	П	10	†Преп. Антонія Печерського, муч. Леонтія
24	С	11	Смерть укр. кн. Ольги, муч. Евфимії, преп. Никодима.

Нед. 5. Гол. 4. УЄ 5. Літ. Рим. 10: 1-10. Єв. Мат. 8: 28-34 і 9: 1.

25	Н	12	Нед. 5 по Зел. Св. Муч. Прокла й Іларія, преп. Михаїла
26	П	13	Собор арх. Гавриїла, преп. Стефана, Саваїта.
27	В	14	Ап. Акили з 70-ти і дружини Прискили, муч. Юста
28	С	15	† Володимира Великого князя України
29	Ч	16	Свщмч. Антиногена, муч. Юлії діви, муч. Павла і сестер
30	П	17	Влкмуч. Марини, преп. Леоніда, муч. Сперата
31	С	18	Івана і Памви затвор. Печер., муч. Еміліяна, Якинта.

Різдво Івана Хрестителя. УЄ Луки 1: 18-25. Літ. Ап. Рим. 13: 12-14: 4. Луки 2: 1-12.
Петра і Павла: УЄ Ів. 21: 15-25. Літ. 2 Кор. 11: 21-33 і 12: 1-9. Єв. Мат. 16: 13-19.
Володимира Великого. УЄ Івана 10: 9-16. Літ. Ап. Гал. 1: 11-19. Єван. Івана 10: 1-9.

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЛИПЕНЬ.

Від 1 до 4 досить тепло.

Від 5 до 10 остає тепло і неустій-
нено.

Від 11 до 17 гарно і холодно.

Від 18 до 24 хмарно з дощами.
25 до 31 гарно і багато тепліше.

ДР. Ю. Е. ДРАГАН

M.D., C.M., L.M.S.C.

Лікар, Акушер і Оператор

Член Домініанської Ради Лікарів.

З практикою по шпиталях
в Рочестер, Філадельфії,
Бостоні, Нью Йорку
та Балтімор.

601 Canada Building,
SASKATOON, SASK.

(Коло сіенарської стації)

А. Т. ВАВРИНЮК

**АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК,
НОТАР і т. д.**

Перепроводжує всякі судові справи —
карні, цивільні, спадкові і розводіві.

Адреса:

A. T. WARNOCK, K.C.

Barrister & Solicitor

Ramsay Block,

DAUPHIN, MAN.

Tel. 63

СЕРПЕНЬ — AUGUST

1948

має 31 днів

1948

Зел. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.
-------------------	--------------	---------------

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Нед. 6. Гол. 5. УЄ 6. Літ. Рим. 12: 6-14. Єв. Матея 9: 1-8.

1	Н	19	Липень. Нед. 6 по Зел. Св. Преп. Макрини с. Вас. Вел.
2	П	20	✠ Ілїї пророка. Зн. моц. Атанасія ігум. Берестейського.
3	В	21	Преп. Онуфрія мовчальника й Онисима Печерського
4	С	22	Рівноап. Марії Магдалини, свщмч. Фоки
5	Ч	23	Муч. Трохима, Теофіла й 13-ти з ними. Аполінарія
6	П	24	† Муч. Бориса і Гліба, преп. Полікарпа археп. Печер.
7	С	25	† Успення правед. Анни, св. Олімпїяди діякониси.

Нед. 7. Голос 6. УЄ 7. Літ. Ап. Римлян 13: 1-7. Єван. Матея 9: 27-35

8	Н	26	Нед. 7 по Зел. Св. Преп. Мойсея Чудотв. Печерського
9	П	27	Пантелеймона влмч., преп. Наума, Анфіси ігумені
10	В	28	Апост. з 70-ти: Прохора, Никанора, Тимона і Пармена
11	С	29	Муч. Калиника Кил., муч. Серафини діви
12	Ч	30	Ап. з 70-ти: Сили і Силуана, Крикента, Еленета
13	П	31	Прав. Евдокима Капад., муч. Уліти, прав. Йосифа
14	С	1	Серпень. Початок Спасівки. † Зн. Ч. Хр. Хреш. України

Нед. 8. Голос 7. УЄ 8. Літ. Ап. 1 Коринтян 1: 10-18. Єван. Мат. 14: 14-22

15	Н	2	Нед. 8 по Зел. Св. Пренес. моцїв первмч. Стефана
16	П	3	Преп. Ісаакія, Далмата, Фавста, преп. Косми отшел.
17	В	4	Сім молодців в Ефезі спляч.: Максиміліяна, Івана і др.
18	С	5	Муч. Евсигнія, Кантидія, Кантидіяна, Василиска
19	Ч	6	ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСПОДНЕ — СПАСА.
20	П	7	Преп. Пімена пост. Печер., муч. Марина воїна, Атерія
21	С	8	Преп. Григорія іконописця Печер., Еміліяна ісповід.

Нед. 9. Гол. 8. Утр. Єван. 9. Літ. 1 Кор. 3: 9-17. Єван. Матея 14: 22-34.

22	Н	9	Нед. 9 по Зел. Св. † Ап. Матея, муч. Юліяна
23	П	10	Муч. архид. Лаврентія, Сикста епис., муч. Романа.
24	В	11	Прпмч. Василія і Теодора Печер., мч. Евпла, Неофіта
25	С	12	Муч. Фотія, Памфила, Капитана, Аникити
26	Ч	13	Тихона еп. Вороніжського, муч. Конкордія, св. Ірини
27	П	14	Перенес. моцей Теодосія Печ., прор. Михея муч. Лукія
28	С	15	УСПЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ. Преп. Харитона.

Нед. 10. Голос 1. УЄ 10. Літ. Ап. 1 Корин. 4: 9-16. Єван. Матея 17: 14-23

29	Н	16	Нед. 10 по Зел. Св. † Нерук. образ Ісуса Христа
30	П	17	Преп. Аліпія іконоп. Печер., муч. Мирона, Филипа.
31	В	18	Муч. Флора і Лавра, Серапіона, Івана і Георгія патр.

Лїї: УЄ Луки 11: 47-54. Літ. Ап. Якома 5: 10-20. Єван. Луки 4: 22-30.
 Преображення Госп. УЄ Луки 9: 28-36, Літ. Ап. 2 Петра 1: 10-19. Єв. Мат. 17: 1-9.
 Успен. Пр. Бог.: УЄ Лу 1: 39-49, 56. Літ. Фил. 2: 5-11. Єван. Лу 10: 38-42, 11: 27-28

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА СЕРПЕНЬ.

Від 1 до 7 велика горяч.

Від 8 до 14 хмарно а відтак зливні дощі.

Від 15 до 21 холодна погода і дощ.

Від 22 до 28 неустійнено і тепліше.

Від 30 до 21 гарно і тепло.

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. МИХ. ГРУШЕВСЬКОГО В ЕДМОНТОНІ

РОЗСАДНИК КУЛЬТУРИ В АЛБЕРТІ.

Посилайте своїх синів і дочок до Українського Інституту ім. Михайла Грушевського в Едмонтоні.

ЕВГЕН ВАВРИНЮК,
настоятель.

ВЕРЕСЕНЬ -- SEPTEMBER

1948

має 30 днів

1948

Звич. Кад. н.о.	Дні тижня	Церк. Кад.
--------------------	--------------	---------------

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

1	С	19	Серпень. Муч. Андрея Стратилата і з ним 2593 муч.
2	Ч	20	Прор. Самуїла, муч. Севіра пресв., Мемнона сотника
3	П	21	Преп. Аврамія, ап. Тадея з 70-ти, муч. Васси
4	С	22	Муч. Агатоника і з ним Зотика, Теопрепія, Акиндина.

Нед. 11 Голос 2. УЄ 11. Літ. Ап. 1 Корин. 9: 2-12. Єван. Матея 18: 23-35

5	Н	23	Нед. 11 по Зел. Св. Свщмч. Іриней еп. Ліонського
6	П	24	Перенес. мощів Петра митр. Київ., свщмч. Евтихія.
7	В	25	Ап. Тита з 70-ти, ісп. Вариса і Евлогія, еп. Едеси
8	С	26	Муч. Адріян і Наталії, препод. Тифоя
9	Ч	27	Преп. Пімена пост. Печер., Пімена Вел., Осії ісповід.
10	П	28	†Знайдення мощів Йова Почаївського, преп. Сави
11	С	29	† Усікнов. Голови Івана Хрестителя, муч. Анастасія.

Нед. 12. Гол. 3. Утр. Єван. 1. Літ. 1 Корин. 15: 1-11. Єван. Матея 19: 16-26.

12	Н	30	Нед. 12 по Зел. Св. Александра, Івана і Павла патр. Ц.
13	П	31	† Пол. Пояса Богород. Івана митр. Київ., Генадія.
14	В	1	Вересень. Початок Церк. Року. Симеона стовпника
15	С	2	Муч. Маманта, Івана пост. патр. Царгородського
16	Ч	3	Свящм. Антима еп. Никомид. і з ним Теофіла, Петра
17	П	4	Муч. Вавили еп. Антіох., прор. Мойсея Боговидця
18	С	5	Правед. Захарія і Єлисавети, мч. Раїси, Атанасія.

Нед. 13. Гол. 4. Утр. Єван. 2. Літ. 1 Корин. 16: 13-24. Єван. Матея 21: 33-42.

19	Н	6	Нед. 13 по Зел. Св. Чудо Архстр. Михаїла в Хонах
20	П	7	Предпр. Рожд. Богородиці, муч. Макарія Канівського.
21	В	8	РІЗДВО ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ. Муч. Руфа і Руфіяна
22	С	9	Богот. Якима й Анни, муч. Северіяна, Теодосія
23	Ч	10	Муч. Минодори, Митродори і Нимфодори, ап. Лукія
24	П	11	Преп. Теодори Олександ., муч. Серапіона, Кроніда
25	С	12	Свщмч. Автонома еп., преп Атанасія, муч. Юліяна.

Нед. 14. Гол. 5. Утр. Єван. 3. Літ. Ап. 2 Корин. 1: 21—2: 4. Єван. Матея 22: 1-14.

26	Н	13	Нед. 14 по Зел. Св. Свщмч. Корнилія сотника
27	П	14	ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА ГОСПОД.
28	В	15	Влчмч. Никити, преп. Филотея, муч. Порфирія
29	С	16	Влчмч. Евтимії Китрияна митр., Состена, Віктора
30	Ч	17	Муч. Віри, Надії і Любови і матері їх Софії, Агатоклії

Усікн. Голови Ів. Хр. УЄ Мат. 14: 1-13. Літ. Ап. Діяння 13: 25-32. Єв. Марка 6: 14-30
Різдво Пр. Бсг. УЄ Лу 1: 39-49 і 56. Літ. Фил. 2: 5-11. Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.
Воздв.: УЄ Ів. 12: 28-36. Літ. 1 Кор. 1: 18-24. Єв. Івана 19: 6-11, 13-20, 25-28, 30-35

З а п и с к и :

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ВЕРЕСЕНЬ.

Від 1 до 4 льокальні дошки.
Від 5 до 11 випогодиться і стане
досить горячо.

Від 12 до 18 почне змінитися.
Від 19 до 25 охолодне.
Від 26 до 30 вітри і дощі.

ПОХОРОННЕ БЮРО

під управою

ІВАНА ЗАВІДОВСЬКОГО

Це є найстарше українське по-
хоронне заведення у Вінніпегу.

Обслуга скоро й вдоволяюча.

ZAWIDOSKI FUNERAL HOME
Limited

561 Selkirk Ave. — Winnipeg.
Phone 51500

МИХ. Г. ПОНИЧ

**АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК
І НОТАР.**

Перепроводжує всякі судові
справи карні, цивільні і
тестаментальні.

Адреса:

MICHAEL H. PONICH,
LL.B., M.L.A.

Box 88

Two Hills, Alberta

ЖОВТЕНЬ -- OCTOBER

1948

має 31 днів

1948

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Зв'яз. Кал. н.о.	Дні тижня	Перв. Кал.
---------------------	--------------	---------------

1	П	18	Вересень. Преп. Евменія еп., муч. Кастора, Арідни
2	С	19	Муч. Трохима, Саватія і Доримедонта, муч. Зосима.

Нед. 15. Гол. 6. Утр. Єван. 4. Літ. 2 Корин. 4: 6-15. Єван. Матея 22: 35-46.

3	Н	20	Нед. 15 по Зел. Св. Влкмч. Евстафія Плакиди, Теопістії
4	П	21	Ап. Кондрата з 70, преп. Даниїла, муч. Іпатія еп. Ефес.
5	В	22	Преп. Отців в печерах Антонія в Києві, прор. Йони
6	С	23	Зачаття св. Івана Хрестителя, мч. Андрея, мч. Ксантипи
7	Ч	24	Пермч. Теклі, прав. Никандра, Корпія, Аврамія
8	П	25	Преп. Евфросинії, муч. Пафнутія і 546 з ним, Руфа
9	С	26	†Івана Богослова, муч. Хири, прав. Гедеона судді.

Нед. 16. Голос 7. УЄ 5. Літ. Ап. 2 Коринтян 6: 1-10. Єван. Матея 25: 14-30

10	Н	27	Нед. 16 по Зел. Св. Муч. Калістрата і 49 воїнів
11	П	28	† Преп. Харитона ісп., мч. Марка, Александра, Алфея.
12	В	29	Преп. Киріяка отшел., Теофана Милостивого
13	С	30	Михайла 1-го митр. Київського, смч. Григорія Вірм.
14	Ч	1	Жовтень. ПОКРОВ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ.
15	П	2	Андрея Христа ради юродивого, свщмч. Кипріяна
16	С	3	Преп. Діонісія затвѣр. Печерського, свщмч. Діонісія.

Нед. 17. Гол. 8. Утр. Єван. 6. Літ. 2 Корин. 6: 16-18 і 7: 1. Єван. Мат. 15: 21-28.

17	Н	4	Нед. 17 по Зел. Св. Свщм. Єротей, Володимира Новг.
18	П	5	Муч. Харитини, преп. Даміяна Печер., святит. Петра.
19	В	6	Ап. Томи з 70-ти, мч. Єротиїди діви, муч. Макарія
20	С	7	Муч. Сергія і Вакха, преп. Сергія Печер., Юліяна
21	Ч	8	Преп. Пелагії, св. Таїси, преп. Трифона, св. Пелагії
22	П	9	†Ап. Якова Алфеевого з 12-ти, преп. Андроника
23	С	10	Муч. Евлампія й Евлампії, Собор угод. Волинських.

Нед. 18. Голос 1. УЄ 7. Літ. Ап. 2 Коринтян 9: 6-11. Єван. Луки 5: 1-11

24	Н	11	Нед. 18 по Зел. Св. Ап. Филипа з 70-ти, Теофана Печ.
25	П	12	Мч. Прова, Тараха й Андроника, преп. Косми Святог.
26	В	13	Муч. Карпа, преп. Веніямина Печер., преп. Никити
27	С	14	Преп. Параскевії Серб., Николая Печер., мч. Назарія
28	Ч	15	Преп. Евтимія нового, прпмч. Лукіяна пресв. Антіох.
29	П	16	Муч. Лонгіна сотника, Леонтія, Дометія, Терентія
30	С	17	Память Отців 7-го Всел. Собору. прмч. Андрея Крит.

Нед. 19. Гол. 2. УЄ 8. Літ. 2 Кор. 11: 31-32 і 12: 1-9. Єван. Луки 6: 31-36.

31	Н	18	Нед. 19 по Зел. Св. † Ап. Луки з 70-ти, Юліяна пуст.
----	---	----	--

Покров Богор. УЄ Луки 1: 39-49, 56. Літ. Жид. 9: 1-7. Луки 10: 38-42; 11: 27-28.

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЖОВТЕНЬ.

Від 1 до 5 виясниться та холодно.
Від 6 до 14 трохи потепліє.

Від 15 до 23 позимніє з дощем.
Від 24 до 31 льокальні дощі.

McARTHUR BUILDING,
Cor. Portage Ave & Main St.

Телефон Бюра 95 075

Резиденції 52 502

ДР. ВОЛ. Ф. БАЧИНСЬКИЙ

M.D. (Man.), L.M.C.C.

ОПЕРАТОР, ЛІКАР, АКУШЕР.

Маємо апарат Рентгена для знимання ЕКС-РЕЙ (X-RAY)

Пересвітлювання Флуороскопією

і Радіотермія (Short Wave Therapy)

Адреса канцелярії:

DR. V. F. BACHYNSKI

506 McArthur Bldg.

Winnipeg, Man.

ГРУДЕНЬ -- DECEMBER

1948

має 31 днів

1948

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Зач. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.
-------------------	--------------	---------------

1	С	18	Листопад. Св. муч. Платона, Романа, Варула
2	Ч	19	Прор. Авдія, преп. Варлаама ігумена Печерського
3	П	20	Преп. Григорія Декаполита, Прокла арх. Царгород.
4	С	21	ВВЕДЕННЯ В ХРАМ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ.

Неділя 24. Голос 7. УЄ 2. Літ. Ап. Єфесян 2: 14-22; Євангелія Луки 8: 41-56

5	Н	22	Нед. 24 по Зел. Св. Ап. Филимона і з ним Архипа
6	П	23	Амфілоха еп. Іконійського, еп. Теодора, Антіохійсь.
7	В	24	Влкмч. Катерини, Порфирія і 200 воїн., цариці Августи
8	С	25	Климента еп. Риму, Мартиніяна діякона
9	Ч	26	Преп. Якова пуст., Алипія стовп., муч. Георгія Хіос.
10	П	27	Влкмч. Якова перського, преп. Паладія, Романа чуд.
11	С	28	Прпмч. Стефана нового, муч. Іринарха, Василія, Петра.

Нед. 25. Голос 8. Утр. Єван. 3. Літ. Єфес. 4: 1-6. Єван. Луки 10: 25-37.

12	Н	29	Нед. 25 по Зел. Св. Муч. Парамона і з ним 370
13	П	30	† Андрея Первоз., Фрументія, архиеп. Індійського.
14	В	1	Грудень. Прор. Наума, Филарета Милост., муч. Ананії
15	С	2	Прор. Аввакума, Атанасія затвор. Печерського
16	Ч	3	Прор. Софонії, преп. Івана Мовчал., еп. Колонійск.
17	П	4	Влмч. Варвари і з нею Юліанії, преп. Івана Дамаскина
18	С	5	† Преп. Сави Освященого, Гурія арх., муч. Філотей.

Нед. 26. Гол. 1. УЄ 4. Літ. Ап. Єфесян 5: 9-19 і Жидів 13: 17-21. Єван. Луки 12: 16-21 і Луки 6: 17-23.

19	Н	6	Нед. 26 по Зел. Св. НИКОЛАЯ МИР-ЛИК. ЧУДОТВ.
20	П	7	Амвросія еп. Медіол., Івана Печер., Преп. Павла посл.
21	В	8	Преп. Потапія, Ап. з 70-ти: Состена, Аполоса, Кифи
22	С	9	Зачаття Пресв. Богородиці від св. Анни, пр. Самуїла
23	Ч	10	Муч. Мيني, Ермогена й Евграфа, муч. Маріяна
24	П	11	Преп. Даниїла Стовп., Луки муч., Леонтія, Варсави
25	С	12	Спиридона чудотв., свщмч. Александра еп. Єрусалим.

Нед. св. Праотців. Голос 2. УЄ 5. Літ. Ап. Колосян 3: 4-11. Єван. Луки 14: 16-24

26	Н	13	Нед. Св. Праотців. † Мч. Евстратія, Авксентія, Евгенія
27	П	14	Муч. Тирса, Левкія, Калиника, муч. Аріяна і Теотиха.
28	В	15	Свщм. Елевтерія і матери його Анфії, Стефана археп.
29	С	16	Прор. Аггея, блаж. Теофанії, мч. Марина
30	Ч	17	Преп. Даниїла і трох молодців: Ананії, Азарії і Мих.
31	П	18	Муч. Севастіяна і воїнів його, Модеста арх. Єрусал.

Воведення: УЄ Луки 1: 39-49 і 56. Літ. Жидів 9: 1-7. Єван. Луки 10: 38-42 і 11: 27-28
Зач. Пр. Бог. УЄ Лу 1: 39-49. 56; Літ. Гал. 6: 22-31; Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ГРУДЕНЬ.

Від 1 до 4 випогодиться.
Від 5 до 11 зимно і сніг.
Від 12 до 18 гарні ясні дні.

19 до 13 велика заметіль.
Від 24 до 27 ясно але зимно.
Від 28 до 31 неустійнена погода.

ЛЕВКО Г. ФАРИНА

ОКУЛІСТ

Веде Канцелярію під адресою:

202 UNION BUILDING

Edmonton, Alberta.

Телефон 28631

ЕКЗАМІНУЄ ОЧИ —
ПРИПАСОВУЄ ОКУЛЯРИ.

Phone 55 204

Dr. M. Kanchier

DENTIST

407 Selkirk Avenue
Winnipeg, Man.

РІДНА МОВА.

- Мово рідна, слово рідне, —
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
Але камінь має.

Як ту мову мож забути,
Котрою учила
Нас всіх ненька говорити, —
Ненька наша мила!

Як ту мову мож забути?
Та ж звуками тими
Ви до Бога мольби слали
Ще дітьми малими!

У тій мові ви співали,
Нею розмовляли,
У тій мові вам минувшість
Старші розказали.

І тому плекайте діти
Рідненькую мову,
І учіться говорити
Своїм рідним словом!

Мово рідна, слово рідне,
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
Але камінь має.

Сидір Воробкевич.

СПОМИНИ З ДИТИННИХ ЛІТ

(З повісті Т. Шевченка „Княгиня”).

Село!... О, кілька споминок любих та чарівних розбуджуєся в моїм старім серці при цім сердечнім слові! Село!... І от стоїть передо мною наша бідна, стара, біла хата, з потемнілою солом'яною стріхою і чорним димарем, біля хати на причілку яблінка з червоними яблуками, а довкола неї цвітник, любимець незабутньої моєї сестри, моєї няньки терпеливої, ніжної; біля воріт стоїть стара розложиста верба з засохлим верхом, а за вербою клуня, а довкола неї стоги жита, пшениці і всякого збіжжя, а за клунею по косогору піде вже сад. Та який сад! Бачив я на своїм віку чимало таки порядних садів, от хоч би в Умані та в Петергофі; але що то за сади! шага лихого не варті, як прирівнаєш до нашого розкішного саду! Наш густий, темний, тихий — що й казати; другого такого на всім світі нема! А за садом левада, за левадою долина, а в долині потічок, тихий, ледве журчить; верби та калина оточили його, а темнозелені лопухи широколисті обкутали його. В отсім потічку, під навислими лопухами, купаєся білявий опецьковатий хлопчик; викупавшись, перебігає він через долину та через леваду, вбігає в тінистий сад, падає під першою грушею або яблонею і засипляє здоровим безжурним сном.

Пробудившись, він дивиться на протилежну гору, дивиться, дивить і питається сам себе: „а що там за горою? там мусять бути залізні стовпи, що підпирають небо. А що, якби піти та подивитися, як там вони його

підпирають? Піду та подивлюся, аджеж воно недалеко”. Встав і не надумуючись пішов через долину та леваду, просто на гору. І от виходить він за село, минув царину, перейшов з пів версти полем, а на полі стоїть висока чорна могила. Він видрапався на могилу, щоби звідти подивитися, чи далеко ще до тих залізних стовпів.

Стоїть хлопчина на могилі і дивиться на всі сторони: і по цей бік село, і по той бік село, а там зза темних садів визирає церква з трома б'янями, покрита білою б'яхою. Хлопчик задумався. „Ні”, думає він: „сьогодня вже пізно, не дійду до тих залізних стовпів, нехай завтра з Катрею. Вона пожене до череди корови, а я піду до залізних стовпів; сьогодні ж обдурю Микиту (брата), скажу, що бачив залізні стовпи, ті, що підпирають небо”. І він скотився клубком з могили, встав на ноги і пішов, не оглядаючись, до чужого села. На щастя його зустріли чумаки і зупинивши спитали:

— А куда ти мандруєш парубче?

— „До дому”.

— А де ж твоя домівка, небораче?

— „В Кирилівці”.

— Так чого ж ти йдеш у Моринці?

— „Я не в Моринці, я в Кирилівку йду”.

— А коли в Кирилівку, так сідай на мою мажу, товаришу; ми тебе доведемо до дому.

Посадили його на скринку, що буває на переді чумацького воза, і дали йому в руки батіг; він поганяє собі

воли, безжурний, мовби нічого не лучилось. Підїзджаючи до села, побачив він на противлежній горі свою хату і закричав весело:

— „Он-де, он-де наша хата!”

— А коли ти вже бачиш свою хату,
— сказав хазяїн воза, — то і йди з Богом!

Він зсадив хлопчину з воза, спустив його на землю і звернувшись до товаришів сказав:

— Нехай іде собі з Богом!

— Нехай іде собі з Богом! — промовили чумаки, і хлопець побіг собі з Богом в село.

На дворі вже смеркало, коли я (бо цей опецьковатий білявий хлопчина був ніхто інший, як покірний автор цього оповідання) підійшов до нашого перелазу; дивлюся через перелаз на двір, а там під хатою, на темнім оксамітовім моріжку, усі наші сидять собі кружком та вечеряють; тільки моя старша сестра і нянька Катерина не вечеряє, а стоїть собі коло дверей, підперла голову рукою і гейби позирає на перелаз. Як висунув я голову зза перелазу, вона скрикнула: „прийшов, прийшов!”, підбігла до мене, вхопила мене на руки, понесла через двір і посадила в кружок вечеряти, сказавши: „Сідай вечеряти прибуду!” По вечері сестра повела мене спати, положила на постіль, перехрестила, поцілувала і усміхаючись назвала мене знов прибуду.

Я довго не міг заснути, події минулого дня не давали мені спати. Я думав все про залізні стовпи та про те, чи говорити про них Катерині та Микиті, чи ні? А вже ж Микита був раз з батьком в Одесі і певне бачив там ті стовпи; як же йому говорити про них, коли я їх зовсім не бачив! Катерину можна б одурити... та ні, я і їй не скажу нічого. І подумавши ще

трохи про залізні стовпи, я заснув.

За два чи за три роки я бачу себе вже в школі у сліпого Совгиря (це так звали нашого нестихарного дяка), складаючого тму-мну. Проскладавши бувало до тля-мля, вийду зі школи на вулицю, подивлюся на яр, а там мої ровесники щасливі граються собі на соломі, біля клуні і не знають, що є на світі і дяк і школа. Дивлюся на них та думаю: чому ж я такий безталанний? нащо мене сердешного мучать над цим проклятим букварем? І махнувши рукою дам драла через цвинтар в яр до цих щасливих на ясну, теплу солому, та тільки що зачну там вовтузитись по соломі; аж тут ідуть два псалтирники, беруть мене, раба божого, за руки і вертають назад, сиріч ведуть до школи. А в школі, самі здорові знаєте, що роблять з нашим братом школярем за утікання.

Сліпий Совгир (він властиво не був сліпий, а так його прозвали за те тільки, що був зизоокій) був у нашій селі дяком, та не стихарним, правдивим дяком, а так собі прибуду. Його попередник, Ничипір Хмара, також був у нас нестихарним дяком; тільки раз у титаря на меду занедужав в ночі, та до ранку, Бог його знає через що, і вмер. Тоді власне був у титаря на меду і сліпий Совгир; от він, не довго думаючи, як прийшла неділя, став на крилосі, проспівав Службу Божу, прочитав Апостола, і то прочитав так, що громада і сам отець Касян тільки ззиралися межи собою та й більше нічого. Після Служби громада зараз оголосила сліпого Совгиря дяком і з честію, яка належала його достоїнству, ввела його в школу як в його дідівщину. Громада великий чоловік.

Поселився він в своїй школі, а школярі, між ними і аз невеличкий,

пшли до нього на науку. Він був з себе великого зросту, широкоплечий і виглядав би як правдивий запорожець, коли б не був зизокий. Навіть свою незаплетену косу він носив якось на спосіб чуприни.

Вдача у нього була більше остра ніж лагідна, а що до потреб життя і взагалі вигід він був правдивим Спартанцем. Мені найбільше не подобалося те, що як прийде бувало субо-

ще „не борзя ся” читав четверту заповідь? Ні, я гадаю, що такого чоловіка земля ще не носила. Коли бувало дійде черга до мене, то я вже не благаю помилування, а прошу тільки, щоби він ради суботи святої змилосердився та звелів хоч трошки мене придержати. Деколи бувало й змилосердиться і звелить придержати, та вже так випарить, що ліпше було би й не просити милосердія.

Шевченко в молодім віці.

та, він після вечерні зачне нас всіх по звичаю годувати березовою кашою. Та це би ще ніщо, нехай би собі годував, нам ця каша була в звичаю; але от де був правдивий спиток: бє бувало, а самому каже лежати і не кричати та „не борзя ся” виразно читати четверту заповідь. Справдішній спартанець! Скажіть же, люде добрі, чи був коди на світі такий богатир, щоб спокійно улежав під різками та

Мир душі твоїй, сліпий Совгирю! Ти, небораче, і сам не знав, що діяв: тебе так били, і ти так бив, та в простоті своїй не добачив в тім гріха. Мир душі твоїй, бідолашний бурлако, ти був цілком безвинний!

І от я, на радість мою невимовну, скінчив „Маль бѣхъ”, себ то скінчив псалтир, поставив по звичаю братії каші з шагами та відправивши не гаючись цей святий обряд зі всіми дав-

ними переказами, другого дня взявся виводити крейдою премудерні викрутаси на мальованій дошці, сиріч я вже був не якийсь там псалтирник, але скорописець.

В оцій то, майже щасливій для мене порі сталася переміна в школі: прислали до нас з самого Києва стихарного дяка. Совгир сліпий став був зразу змагатися, але перед силою закону мусів уступити; отже зложив всю свою мізерію в одну торбу, закинув її на плечі, взяв в одну руку патерицю, а в другу зшиток з синього паперу, де були пописувані псальми або вірші Сковороди, та й пішов шукати собі другої школи. А братія моя по науці „аки овцы отъ волка рассыпашася“, так і вони від нового дяка стихарного, „зане паница бѣ паче всѣхъ паницъ на свѣтѣ“. Против рожна тяжко перти: що вже я був терпеливий за всю братію, але нарешті таки забрав своє знаряддя: табличку, перо та каламар з крейдою, та й помандрував во свояси з миром, дивуючись тому, що сталося.

Від цього часу починається довгий ряд самих сумних та невідрадних моїх споминок. Небавком вмирає мати, батько жениться з молодого вдовою та замість віна бере з нею троє дітей. Хто хоч здалека бачив мачоху і зведенять, той, значить, бачив пекло в найогиднішій його торжестві. Межи нами дітьми не було такої години, щоб ми не плакали та не билися; не було години, щоб батько з мачохою не сварились та не лаялись. Особливо ненавиділа мачоха мене, мабуть за те, що я часто поштуркував її хирлявого Степанка. Того ж року в осені батько поїхав чогось до Києва, в дорозі занедужав та вернувшись до дому небавком і вмер.

По смерті батька оден з многих моїх дядьків, щоб вивести сироту в люди, як він мовив, предложив мені за ястів'є і питіє пасти літом стадо свиней, а зимою помагати його наймитови в господарстві; але я вибрав собі інший пай. Взяв свою табличку, каламар та псалтир та й рушив до п'яного стихарного дяка в школу і поселився там ніби школяр і робітник.

Тут починається моє практичне життя. Пробування моє в школі було зовсім не достатнє. Добре ще, коли трапилися на селі небіщики (прости мене Господи!), тоді ще ми сяк-так перебивалися, а як не було, то кілька днів з ряду просто голодували. Бувало деколи в вечір візьму я торбу, а учитель мій візьме в десницю міцну палицю, а в шуйцю глиняну посудину (ми і напоями не гордували, такими як грушевий квас і ін.), та й підемо попід вікнами заспівати „Богом избранную“. Деколи таки дещо принесемо в школу, а іншим разом вернемось так на сухо, тільки що не голодні.

Я знав майже цілий псалтир на память і читав його, як казали мої слухачі, виразно, себ то голосно, через це не було в селі такого небіщика, щоб я над ним не прочитав псалтиря; за те давали мені книш і копу грішми. Гроші я віддавав учителеви, бо це був його дохід, а він вже от щедрот своїх уділяв мені пятака на бублики. Се було єдине джерело, з якого я жив. З такими, можна сказати, помірними доходами годі мені було розкошувати та вбиратися чепурно, як годилося для школяря. Ходив я по всяк час в сивенькій діравій свитині та в вічно брудній сорочці, а про шапку та про чоботи і спомину не було, ні літом ні зимою. Раз якось

дав мені якийсь мужик за читання псалтиря на пришви ременю, але й те відобрав у мене учитель як свою власність.

Ой багато, пребагато міг би я розповісти цікавого та поучаючого на цю тему, та якось сумно розповідати.

Так пролетіло чотири смутні роки над моєю дитинною головою.

Потім мої спомини стають ще сумніші. Далеко, далеко від мого бідного, мого любого краю

Без любови, без радості
Юність пролетіла!

Не пролетіла, правда, а проволоклася в бідності, в темноті і в пониженню. І все те тяглося рівно двадцять літ...

Повість „КНЯГИНЯ” написав Шевченко в році 1853, в Новопетровському форті над Каспійським морем, де не смів писати по українськи. Зміст повісти подібний до його поеми „Княжна”. Друкована була ця повість перший раз в місячнику „Кіевская Старина” в 1884 р.

УМАНЬ — місто в Київській губернії, з пишним в поблизу садом „Зофіївка”, ставною резиденцією Потоцьких.

ПЕТЕРГОФ — місто в тепербурській губернії, літна резиденція російських царів з пишними садами-огородами.

НЕСТИХАРНИЙ ДЯК — це той дяк, що його поставила громада з попом по давньому звичаю. Стихарним же дяком звався той, котрого назначила власть єпархіальна.

АЗ — я.

ТМУ-МНУ, ТЛЯ-МЛЯ — це зразок складання в давних букварях на Україні.

ТИТАР — щось таке як у нас старший брат церковний.

НЕ БОРЗЯ СЯ — не спішачися.

ПСАЛЬМИ та ПІСНІ українського філософа Григорія Савича Сковороди (1732-1794) були розширені на Україні, а декотрі співалися навіть лірниками.

ПСАЛТИРНИКИ — школярі, що ще вчилися читати Псалтир.

РАБ БОЖИЙ — слуга Божий.

СИРІЧ — себто, то значить.

МАЛ БІХ — Малим я був; так починаєсь послідний додатковий Псалом в Псалтирі.

АКИ ОВЦИ ОТ ВОЛКА РАЗСИПАЩАСЯ — як вівці від вовка порозбігалися.

ЗАНЕ ПЯНИЦА БІ ПАЧЕ ВСІХ ПЯНИЦ НА СВІТІ — бо паницею був більшим від всіх паниць на світі.

ПГОТИВ РОЖНА — проти острого заліза, проти зброї.

ПОМАНДРУВАВ ВО СВОЯСИ З МИРОМ — пішов до свого дому спокійно.

ЯСТВІЄ І ПИТІЄ — їда і напитек.

ДЕСНИЦА — права рука.

ШУЙЦА — ліва рука.

ОТ ЩЕДРОТ СВОЇХ — з своєї ласки.

ЮНОСТЬ ПРОЛЕТІЛА — молодість минула.

ВАЖНІШІ ПОЛІТИЧНІ ВБИВСТВА.

від 1865 до 1940.

Коли зважимо, що людей на визначних і видних політичних, чи державних становищах є мало в порівнянні з широким загалом, то побачимо, що політичних вбивств є на світі досить багато. Ось важніші від 1865 року. Були вбиті:

1865 — Абрагам Лінколн, президент Зєдинених Держав.

1870 — Прім, еспанський маршал.

1876 — Абдул Азіз, турецький султан.

1881 — Александер II, цар Росії.

1881 — Джеймс Гарфілд, президент Зєдинених Держав.

1894 — Саді-Карно, през. Франції.

1895 — Стамбулов, премієр Болгарії.

1896 — Наср-ед-Дін, шах Персії (король).

1897 — Кастільо, премієр Еспанії.

— Борда, президент Уругваю.

1898 — Варіос, през. Гватемалі.

1898 — Єлисавета, австрійська цесарєва, 10 вересня.

1900 — Гумберт, король Італії.

1901 — МакКінлей, през. Стейтів.

1903 — Александер, король Сербії і його жінка Драга.

1905 — Сергій, великий князь в Росії.

1908 — Карльос, король Португалії.

1909 — Князь Іто, в Японії.

1911 — Петро Столипін, премієр Росії.

1912 — Каналєхас, през. Еспанії.

1913 — Назім Паша, міністер війни в Туреччині.

1913 — Мадєро, през. Мєксика.

1913 — Юрій, король Греції.

1914 — Архикнязь Франц Фердинанд, австрійський і його жінка. Вбиті в Сараєві в Босні. Вбивник Гаврило Принцип. — Тоді почалась війна.

1918 — Николай, цар Росії і вся родина, вбиті в Катєринбургу 16 липня; великий князь Михайло, брат царя, 12 липня.

1918 — Штірк, прем. Австрії.

1918 — Тіса, бувший през. Мадярщини.

1918 — Паєс, през. Португалії.

1919 — Габібула Хар, правитель Афганістану.

1920 — Каранца, през. Мєксика.

1921 — Дато, премієр Еспанії.

1921 — Гранх, прем. Португалії.

1921 — Каші Гара, прем. Японії.

1922 — Фельдмаршал Вилсон, в Лондоні.

1922 — Колинс, прем. Ірляндії.

1922 — Нарутович, през. Польщі, 13 грудня.

1923 — Воровський, російський міністер в Римі.

1925 — Від бомби в катедрі, в Софії (в столиці Болгарії) згинуло 16 квітня, підчас похорону ген. Джорджієва 200 осіб.

1925 — Симон Петлюра, 25 травня в Парижі. Вбив жид Шварцбарт.

1928 — Степан Радич, провідник хорватської селянської партії, 20 червня

1930 — Баліганд, нім. міністер в Лісбоні.

1930 — Гамагучі, прем. Японії.

1932 — Кі Інукай, премієр Японії.

1933 — Надір Шах, король Афганістану.

1933 — Дука, премієр Румунії.

1934 — Дольфус, канцлер Австрії.

1934 — Александер I, король Югославії.

1936 — Підчас бунту в Токіо, в Японії, згинув мін. фінансів Такашаші, адмірал Саїто, адм. Сузукі, ген. Ватанабе і ще дєхто.

1940 — Лев Троцький (Бронштейн), 20 серпня.

Цє важніші політичні вбивства, але попри них було ще багато других. Розумієсь, що сюди не можна зачисляти тих німців, японців, чи інших, яких повбивано, як „винних за воєнні злочини”.

ПРИГОДА В СЕЛІ БІЛОКРУКАХ

ЮРА ШКРУМЕЛЯК.

Був пізний осінний вечір в селі Білокруках. Погідний жовтень гнав ще останками свого тепла попід сільські хатки того підгірського сільця; а ті хатки були вже закутані у зимові загати з кукурудзяної „шумелини“, бо Білокруки були відчинені на холодний північний і східний вітер. В селі вже втихли останні удари цівів; що цілий день молотили жито на токах і в стодолах. Тай у хатках уже нігде не світилося...

Ба ні! Світилося ще у місцевій коршмі Берка Двфта, звідки доносилися голосні сміхи, крики і забава кількох підохочених парубків.

Тай блимало ще світло в одній досить убогій хатчині, що служила за дяківку. У ній жив старий, дяк Петро Білий зі своєю одиначкою Катрусєю.

Лишім оту голосну коршму і загляньмо на хвилину до хатчини дяка.

В хатчині крім звичайної сільської обстановки нічого помітного. Хіба один довгий стіл по середині хати, на нім кілька книжок і один часопис, — а в куті біля постелі нова невеличка шафа з книжками. Та цікавіше те, що в тій хатчині діється.

Довкола стола позасідало вісім молодших газдів і три молоді парубки. Між ними всіма одна дівчина, одиначка, дяківна Катруся.

Після тихої короткої гутірки Катруся взяла в руки газету і стала читати. Всі присутні перемінилися в слух і увагу так, що крізь вечірню тишину лунав лише дзвінкий голосок молодой вісімнадцятилітньої дівчини.

Почитавши з пів години, дівчина відложила часопис на стіл і каже:

— А тепер приготовте свої сшитки й олівці. Будемо далі вчитися азбуки! (А вони вчилися читати).

Та старий дяк, що досі сидів тихо біля печі й уважно прислухувався читаним новинам, відізався:

— Пожди, Катрусю, — дай мені сказати ще кілька слів до наших любих гостей!

І він почав говорити, не зважаючи на те, що звідкись доходили до хати звуки несамовитих пісень, криків і лайки і що ті звуки щораз більше зближались до дяківки, наче б хто навмисне йшов сюди з метою, перервати тиху роботу...

— Дорогі гості! — почав дяк. — Самі ви знаєте, серед яких труднощів удалося нам усім осьтут згуртуватися і набиратися світла знання і науки. Знаєте, яка темнота обняла наше сільце Білокруки, які колоди кидають нам під ноги ті, що з якоїсь темної злоби не хотять допустити, щоби наші душі бодай трохи просвітилися. Не можуть вони стерпіти, щоби власне найбідніші із села, які осьтут збираються, чимнебудь ріжнилися від них і пишалися своєю освітою. Найбільші пакости роблять нам богацькі сини, а між ними отой Василь Туран, син нашого війта. Знаю, що наша мала горстка, яка перед роком заложила собі читальню, бодро держиться і всі напасти зносить з терпеливістю мученика. І тішиться моє серце, що у вас є така витревалість, бо це значить, що ви захопилися вже тою гарною справою і не зрадите її, — але, мої дорогі, людська злоба не знає границь. Розюшені вороги можуть

нам наробити багато шкоди, як вже відгрожуються. То чи не добре було би на якийсь час перестати нам сходитися, — Батьку! — хотіла щось заговорити дочка, — та дяк говорив далі — або змінити місце наших сходин... Найкраще було би, якби ми змогли й вибудували окрему хату, читальняний дім, як по інших селах, — але про це тепер не можемо й думати. Коли б була читальняна хата, наші вороги не мали би вже такої сміливости нападати на хату Товариства... Я буду за кілька днів у місті і пораджуся...

Дальших слів дяк не договорив. В ворота вдарилося щось, мов чорна хмара, кілька дужих постатей перебігло подвіря, з лоскотом відчинилися сінешні і хатні двері, а в хату ввалився п'яний Василь зі здоровенним колом у руках.

З лайкою на устах почав він оглядати за порядком усіх читальників, шукаючи між ними парубків, що не держали з ним компанії.

Та не договоривши до кінця третьої лайки, він раптом остовпів і занімів... На обличчю п'яного показалося нагле збентеження, його губи стали якось судорожно трястися, а п'яні очі прояснили і вкрилися соромом. Його зір стрінувся з острим поглядом Катрусі, що прошивав його благородним гнівом і обуренням. Він на хвилю впиався очима в неї, та не видержавши таємної сили, що йшла й торощила його — з дівочих очей, він випискуючи кіл з руки, мимоволі подався назад, до порога, за поріг — і буркнув своїм товаришам: забирайтеся геть! На дорогу!

За кілька хвилин, коли вже втихло все, й замовкли п'яні крики на дорозі, а перестрашені читальники ще не прийшли до себе, не знаючи, яка си-

ла роззброїла зухвалого напасника, — озвалася перша Катруся, якось твердо, поважно і зі зворушенням:

— Слухайте батьку і ви гості! Сходімся ось тут у нас що вечора, як і сходилися! Ручу вам, що від нині і волос не спаде вам з голови, а той п'яниця буде покірний, як ягня, уступатися вам буде з дороги!

Всі присутні вислухали з радістю того короткого слова, бо була в ньому така віра і певність, що ніхто не сумнівався у правдивість дівочого запевнення. Вони спокійно повставали, побажали господарям доброї ночі й вийшли, не здаючи собі ще добре справи з того, що тут сталося і яка міць обезвладила їхнього ворога.

Не знав ще того й старий дяк. Знала лише своїм дівочим інстинктом — прочуттям молода дівчина, що посміхаючися якоюсь дивною усмішкою, порядкувала книжки і стелила батькові постіль.

Знала вона, що це за сила, і була певна, що від нині у тому Василеві буде мати не ворога, але найкращого союзника. І не помилилася. На другий, третій, ба й четвертий день Василя не видно було й на дорозі, а коршма була пуста і тиха... Читальники сходилися далі до дяка, робили свою роботу, а про нову напасть ні дуду! А десь у тиждень по тій приключці, коли Катруся виходила в неділю з церкви, зайшов їй дорогу Василь і несміло промимрив:

— Ти гнівна на мене, Катерино?

Катерина не промовила ні слова й пішла до дому, лишавши Василя ні в сих, ні в тих.

Так було ще кілька разів, аж раз стрічає її парубок знову таї каже:

— Катерино! Не гнівайся, я хочу з тобою дещо поговорити.

— То прийди до хати! З п'янюгами на вулиці не говорю! — відпалила дівчина й пішла.

— Я хочу посилати до тебе старостів — заскомлів, наче ранений, Василь.

— Ха-ха-ха! — розсміялася щиро дівчина й пішла бігцем до хати...

Минула осінь, пройшло Різдво, Йордан. І одного вечера в неділю, коли на дяківці були зібрані, як звичайно, усі читальники, щось загомоніло на дорозі, заскрипіли ворота, а в сіни увійшло повагом кількох людей і несміло застукали в двері.

— Просимо! — кликнув дяк, що щось незмагав і лежав у постелі.

В хату увійшли — старости від Василя! Вони стали перепрошувати старого і дівчину за давні лихі поступки парубка, сказали, що він покаявся і заявив своєму батькові, що би відділив йому його частку, бо він хоче женитися. — Або з Катрусею, як піде за мене, або з ніким! — Так сказав батькови і нам, — говорять старости...

— Щож, Божа воля! — каже дяк — але тут моя доня має слово. Вона, Богу дякувати розумна, хай сама за себе говорить.

Очі всіх звернулися на Катрусю. Вона хвилину подумала, а потім узяла карточку паперу і написала щось, кілька слів, запечатала в коверту й передаючи старості сказала:

— Скажіть Василеві — ні! Нічого не говоріть, тільки передайте йому той лист, нехай собі прочитає!

— Та він, неборака, й читати не вміє! — заявили старости.

— Хай навчиться! — відповіла Катруся.

Старости збентежені вийшли. А

старий дяк і читальники, поглянувши на зарум'янену Катерину, вже тепер зрозуміли, в чому річ! Велика міць любови, що із льва робить ягнятко, вчинила те, що і Василь став покірним ягням і — союзником Катрусі і їхньої читальні...

Та що вона там написала і що з того вийде, не могли вгадати. Бо Катерина мовчала, як гріб — і взялася зараз по відході старостів до звичайної читальняної праці.

Кілька днів знову не було про Василя ніякої новини. Аж якось сказав один читальник і така чутка пішла по селі, що Василь ходить вечерами до учителя на друге село, тай уже кілька разів їздив чогось до міста, — а старий війт ходять по селі понурий і зловбий, мов би зазнав великої обиди.

Одного зимового вечера в кілька тижнів по „сватанню" Катерини, коли знову вся читальняна братія сиділа у дяка і вчилася писати, негайно отворилися двері і в хату увійшов — Василь.

— Добрий вечір! Що скажете? — запитала остро Катруся, — відповідаючи так на поздоровлення Василя.

Та Василь не сідав. Він якось нервово витягнув зза пазухи жмуток паперів і мовчки подав дівчині. Вона скоро переглянула їх і подаючи батькови, сказала:

— Читайте батьку! Це нині цікавіше, як газета.

А старий дяк взяв окуляри і почав оглядати папери.

— Що, що? — спитав він, ніби сам себе, перечитавши нишком перший папір...

— Те що бачите! — відповів тепер відважніше Василь — і почав говорити:

— Ви бачили, як одного вечера,

коли я п'яний вбіг до вашої читальні, очарувала мене отся ваша „секретарка”. Я здурів, не знав, що зі мною робиться і рішився зараз на другий день, — що оженися з нею! Та я був у розпуці, як вона все збувала мене сміхом. Я післав старостів — і одержав від неї отсего листа. На ній написано, — що написано, я не знав, бо не вмів читати. Тай нікому другому я не давби був його прочитати, бо боявся, що й там є якийсь насмій надімною. Аж як я навчився читати в учителя в Березниці, прочитав собі дома лист. Тут написано: Побудуєш читальню, буду твоя!”

Я втішився, що лише так покарала мене моя Катруся і взявся до роботи. По довгій суперечці я відписав собі від батька своїх дев'ятнадцять моргів поля і три морги ліса, а з того два морги поля записав на читальню. Думаю, що з того запису буде читальняний дім, коли я ще до того дам матеріял зі свого ліса. Ось вам усі документ! Читай Катрусю і скажи мені, що маєш сказати.

Василь скінчив говорити і наче змучений важкою роботою, сів на лавку.

А коли ще всі читальники цікаво оглядали гіпотечні папери і силлябізували те, що в них написано, Катруся встала і підійшовши поривисто до Василя, сказала крізь сльози:

— А за це Василю, я твоя!...

І вони впали собі в обійми.

Третої суботи відбувся шлюб і гучне весілля Катерини з Василем. Гу-

ляло і радувалося ціле село Білокруки, а читальники і старий дяк плакали з радости. І старий вїт, Василів батько, прослезився, кажучи:

— Довго я не хотів згодитися, що би мій одинак женився з такою бідною дівчиною. Але тепер тішуся, бо бачу, що вона з мого сина зробила гідну людину. Її розум і чесність — краще, як маєток!

В пів року по весіллю викінчено серед села прегарний читальняний будинок, що красується там і нині. Як будете коли в Білокруках, вступіть до читальні і прочитайте собі пропаметну таблицю, уміщену в театральній салі читальні. На ній написано:

„Цей дім побудувала для Читальні „Просвіти” своїм розумом і любов'ю Катерина з Білих Туран Р. Б. 1912”.

Той напис уложив сам Василь замість того, що приготували були читальники і на яким було написано, що дім повстав з запису Василя...

— Ні! — сказав він ввечір перед посвяченням читальні і перед уміщенням пропаметного напису — якби не Катерина, не було би читальні! Умістимо інший напис, що я вже приготував. Тільки прошу вас одно: під тою таблицею умістимо і мій лист, який я одержав через своїх сватів від Катерини...

На це читальники радо погодились і нині всі в селі знають, що під таблицею ховається в стіні лист, на якому написано: „Побудуєш читальню, буду твоя!”

Юра Шкрумеляк.

АЛЕ ЯК БУДЕ ЗЛЕ, ТО НА ТВОЮ ДУШУ

Аргентинське Оповідання.

В небагатім галицькім селі, під престарезною яблунею стояла низька схилена на бік хатина, що по переказах старих людей була побудована ще за 20 літ перед знесенням панщини (1848 р.). Пізньої зимової ночі нігде на селі не видно було світла, лише в цій хатині блимав нафтовий каганчик, званий „настулькою”. На лаві сидів господар хати Петро, в віку до 35 літ, малого росту, з чорним заростом на лиці. Опершися ліктями на віко скрині, що служила замість стола, він раз у раз пальцями обидвох рук підносив довгу чуприну на своїй голові, яка від світла кидала дивовижні фігури на почорнілу від сажі стіну. При тім звертався обличам то до образів, то до своєї газдині Марини, що сиділа на лавці коло мисника і пряла покvapно куделю — та шепотів немов молитву: „як тут робити?” Вже й північ минула, а йому і не на думці йти на відпочинок. А змучений був не аби як: від досвітку до вечора бив ціпом пшеницю у багача-сусіда. Змолотив півтори коп, та, ще на завтра приобіцявся...

Марина знала, що Петро дуже зажурений, але нічого не допитувала, бо й сама клопоталась, щоби скорше півміток допрясти, то заробить хоч на гуску соли. Лише малий 10 літний синок Федунько, не відчував батьківської жури, хропів собі здорово на печі, копаючи деколи пятами грубу, як щось страшного йому снилося.

Нарешті, Петро раптом встає з лави, підходить до Марини і каже: — Ти знаєш, що я хочу зробити? Продам оцю буду з городцем і поїдемо до Аргентини. От нині чув я від Никифора,

що Гриць Пилипів написав з Аргентини, що зайняв собі 50 моргів поля, та й ще писав, що в Аргентині зими нема, цілий рік всьо зелене, як в раю. А ми тут так бідуємо, що й заплатити нема чим, ані в що одягтися, щоби від зимна не січи зубами. Я цілу днину ціпом махаю за 20 грейцарів, а ти знов те клочче слиниш день і ніч за тих мізерних 10 грейцарів від півмітка. Та ще доки можемо робити, то сяк-так даємо собі раду, але як постаріємось, ослабнем, то тоді хіба торби на плечі та в жебри підемо. А та дитина, що маємо? Боже! дякую тобі що не дав мені їх більше. Мені вже однаково; але йому? Ні! — не дам йому пропасти. То моя дитина....

Чи спав Петро тої ночі, — невідомо. Але другого дня ще лише почало на день світати, він пішов в село шукати купця на город і хату.

По кількох місяцях Петро з жінкою та синком вже був в Місіонес, де заняв собі також 50 моргів поля, себ-то 2 чакри. Хотяй і тут голод і нужда на початках тиснули Петра, але надія на ліпше завтра кріпила його сили до тяжкої праці. А працюватий він був, що й рівні йому не було. За три роки він гарно доробився, була в него корова, коні, плуг, віз, і хату гарну збудував. Вихуд, почорнів, як огарок, але все веселий і бадьорий.

Федунько також підріс, мама все дбала, щоби добре погодувати одинака. Батько до роботи не силував, бо мовляв: — „ще молоде, щоби здоровля не надвередило”. Хіба як гарна погода, то Федунько пас корови, але

як лише починало хмаритись, то він вже втікав до хати, сідав коло вогню, та смоктав мату, а батько накривав собі плечі мішком і йшов цильнувати худоби. Марина готова була своєму синкови неба прихилити, все говорила Петрові: — „От, як виросте наш Федунько, то оженимо, приймемо невістку, тай віддихнемо на старі літа.” Федунько таку розмову собі на вус мотав, та старався, щоби якнайшкороше підрости.

З часом емігрантська нужда проминула і життя кольоністів почало розцвітати. Хто мав дорослі діти, то дружив, і весілля та свята відбувалися по українських кольоніях часто. Люди тоді дуже були гостинними: як справляв хто яку оказію, то спрошував навколо своїх сусідів та знайомих. Петро з Мариною находилися по весіллях немало. І так одного разу приїхали з весілля троха під галилеєм й розмовляли, що гарне весілля було в кума Матвія. Нарешті Марина каже: — Знаєш Петре, пора і нам справляти сказію. Петра немов би шилом шпигнув; раптом зірвався зі стільчика, тай каже до Марини гостро: — Та яку оказію?.... — дітей хрестити мабуть вже не буду, а весілля справляти також ще не пора.

— Чому не пора? — запитує Марина.

Федунькови вподобалися слова матері, він скоренько підійшов і став побіч батька тай каже: — Дивіть тату, я вже великий, більший від вас.

— Та великий, але ще тобі далеко до женячки. Ади! бульки під носом граються, ти женивбися, а коня, або вола запрягти не знаєш.

Федунько трохи засоромився, відступаючи від батька мовчки. Марина взялась доказувати Петрові, що вона вже ослабає і не може сама дати ради коло господарства. А як буде невіст-

ка, то у двох буде легше і городину садити, і курей розводити, з чого можна забогатіти.

— Що ти стара, ошаліла, чи що тобі? — хлопцеві неповних 16 літ, а ти вже женити хочеш. Таж сміх людям таке говорити! — кричав злісно Петро.

— Ти старий багато не теренькочи, бо так буде, як я схочу, ще таки цих мясниць невістку дістану — відтяла альтовим голосом Марина.

— Та про мене... Я знаю, що тебе і той з ріжками не перепре. А як вийде на зле, то буде на твою душу — сказав резигнуючо Петро.

По кількох днях Петро ще більше змяк. Марина метнулась помежи кумок і невістку собі, а синові жінку знайшла, хоч кілька літ старшу від сина, та це нічого не заважало, бо Марині треба було робітниці. Лише Марина вдома похвалилась про те, як Петро нагадав їй приповідку: „де баба старостить — там дідько шлюб дає”. Але як Марина крикнула: — Буде того буде! — то Петро покинув фільозофувати.

Чотири тижні пройшло від того дня. На подвірю Петра помітно великий рух. Це добрі сусіди поспоходилися помагати прилагоджувати все потрібне на весілля. І так одні пораються коло зарізаного кабана, другі здійсмають шкіру з бика, а треті звозять від сусідів столи та ослони. Молодиці знова пораються коло печі; одні звивають тісто в довгі скруті, а другі складають таких три скруті до купи і сплітають коровай. Квапляться щоби досить напечи, бо знають, що Петро спросив гостей багато. Того ж дня у вечері зачалось весілля, яке тревало чотири доби. Петро просив гостей, щоби забавлялися, казав: — Це мій одинак; то в мене перше весілля і послидне — але пізніше сталося інакше.

По весіллю в господарстві Петра пішло краще як дотепер. Невістка вдалася працюювита і мовчазна. Марина зразу обходилася з невісткою ще сяк-так, а по кількох місяцях невістка ніяк не могла в нічім Марині догодити.

Сварки та прозивання були в Марини на устах від досвітку до пізної ночі. За невісткою заступитися не було кому. Федунько знав, що мама знайшла йому жінку, то може робити з нею, що схоче, і навіть ніколи не думав про оборону своєї жінки.

Невістка з дня на день, від незносимої грижі і тяжкої праці вяла й жовкла. За якийсь час свекруха бачила, що невістка ходить сама не з собою, — але проте спочинку не давала. Одного разу Петро звернув увагу Марині та казав, щоби лагідніше обходилася з невісткою, та Марина за те дала йому такої „кави“, що Петро лише повтирався, і відходячи сказав: — Але як буде зле, то на твою душу. До року прийшло на світ немовля. Невістка по родинях довго не відпочивала, бо про неї не дбав ні чоловік, ані свекруха. Так, що на третій день вона вже доїла корови, прала білля, та виконувала другі роботи в господарстві.

Хора й виснажена на силах, одного дощового дня пішла пасти худобу, бо Федунько боявся громилиці, тому вислав до худоби жінку. Того вечора перемокла; як прийшла до хати, то вже більше з ліжка не вставала. Два тижні лежала без догляду і розпращалася зі світом.

Аж доперва тепер Марина зрозуміла, до чого довела її вередливість. І кілька разів немовля залищало, то Марину немов кліщами стискало за серце. Вона пригадувала собі слова свого Петра: „Як буде зле, то на твою душу“, і це ще більше її непокоїло. Федунько тепер втратив ласку в мате-

рі. Вона посиляла його то до худоби, то батькові щось помагати в роботі, а як зайшов в хату, то заставляла колисати дитину. Федунько через таку наглу зміну в обходженні з ним дуже зненавидів родичів: куди ходив, то все воркотів на родичів погані слова.

Петро і Марина побачили, які погані наслідки дає зле виховання сина. Петро бувало не раз пробував сина взяти до праці, та Марина заперечаючи говорила: — Ще буде мати час бідувати, най ще бавиться, набирає сили. Тепер Марина зрозуміла, що Петро бажав навести сина на добру путь, але тому, що вона забагато бороздила, а Петро був дуже податливий, та не хотів до Марини „перевертати кожуха“, це і вбило надію, щоби на старі літа докоротати віку при одині сині, як вони дотепер сподівалися.

Після трьох літ по смерті жінки, Федунько став 20 літнім Федьом, і захотів вдруге женитися. Марина хоч рада була, що син хоче женитися, та вже не зобов'язувалася шукати йому жінки, але казала — Йди, шукай добрих людей та посилай старостів.

Не минуло і двох місяців, а Марина привитала в своїй хаті другу невістку. Цей раз Петро не справляв такого гучного весілля, як було перше, бо трохи підупав на маетку. Та всеж весілля: було трохи гостей і якийсь музикант, хоч недобірний, — але барилка горівки загладила всі недомагання. Федь привів собі гарну, струнку білявку. Вона чула від людей, що попадається в цупкі руки свекрухи, але цього не страхалася. Ще перед весіллям вона говорила, що: Таку свекруху треба навчити в решеті танцювати.

Марині ще на совісті тяжив загін першої невістки до гробу, тому думала з другою жити в якнайкращій

згоді, щоби перед людьми виправдати свої вчинки. Пройшов цілий рік, здавалося, що все в спокою. Деколи свекруха придержувала язика, а невістка ніби робилася глухою, і так час ішов. Наступила пора родин. Федь тепер не втікав, як колись від першої жінки, — а коло цеї сидів, як муж і батько. Пару днів майже нічого не робив в господарстві, лише пильнував жінки і дитини. Марині це не подобалося і вона зайшла до кімнати Федя, та завела сварку.

Невістка, не надумуючись довго, відтяла: — Хіба мене вирядите до тамтої небіжки.

Це ще більше роздратувало Марину. Федь взяв маму і відпровадив за поріг і з поспіхом запираючи двері, притис Марині три пальці руки, що аж кров бризнула з під нігтів. Счинився пекельний вереск. Петро на чакрі сипав кукурудзу, а як вчув крик, то біг без тями до хати. Прибіг на подвіря: тихо, хоч мак сій. Входить до сіней. Марина запхавши пальці в рот стоїть мов вкопана в землю. Довго прийшлося Петрови стояти заки Марина заговорила.

По довгій сварні і короводах, суд присудив Федьови вибратися на другу чакру.

Рік за роком минав. Син до родичів не заглядав, ані родичі до сина. Федь став батьком сімі, то й про свого батька немов би забув.

Петра боліло серце, що сина одного має, і той батька й матери відцурався: не загляне, не заговоре, немов би батько був його лютий ворог; ще й внукам заповідає, щоби до діда не йшли. А сам старий не мав відваги піти до сина.

Одних Різдвяних Свят церковне брацтво прийшло до Петрового дому з „колядою”. Петро з Мариною, по зви

чаю, чим Бог дав, угостили колядників, та скаржилися перед ними що: — Другі батьки підчас свят гостяться зі своїми синами й дочками, а ми одинокого сина маємо і той відцурався нас.

— Ми йдемо до вашого сина колядувати; ходіть з нами! — зараз не прожене вас, — сказав старший брат.

Петро з Мариною, раді не раді, пішли. Підчас як колядувало брацтво, Петро й Марина плакали. Невістка це запримітила й також прослезилася. По відспіванню коляди, старший брат виголосив традиційне „вінчування” і закінчив словами: — Дай Боже щоби з цим Різдвом Христовим запанував між родичами і дітьми святий мир.

І правда, від того дня відносини між родичами і сином дещо почали напівлятися. Федь загощував до родичів, і дітей своїх посилав помагати дідови в роботі. Марина й Петро також часто ходили до сина. Тепер Федь мав нагоду просити родичів, щоби йому на власність записали чакри. Петро запевняв сина, що: чакрів до гробу не візьме, і казав: — Ти лише оден в мене син, то всьо майно тобі останеться. Федь знов доказував що: як батько помре, то потім, щоби набути повновласти на чакри, треба буде оплачувати грубо померщину, і казав: А я звідки візьму стільки грошей, от бачите, що мене обсіли діти. Петро і Марина співчували синові, але знаючи його вдачу, то й побоювалися щоб не зрадив.

Виснажений тяжкою працею і старістю Петро не хотів відкидати синових бажань, щоби не стягнути знова нещастя на свою старечу голову. Порадившись з Мариною і добрими сусідами згодився переписати чакри на сина, але під услів'ям, що обидвое мають користуватися одним чакром до смерти. Федь приобіцяв родичам, що-

би не журилися про ніякі потреби, бо він постарається для них про все, чого вони захотять.

Петро і Марина не покидали надії на такі обіцянки, та всеж думали, що в сина може знайдеться настільки розсудку і совісти, щоби стареньких родичів не прогнав з власної хати. Однак на таких міркуваннях грубо помилилися.

Наступила весна. Федь насамперед почав орати те поле, що належало до Петра, тому, що то була ліпша земля, бо Петро що року гноїв. Петро домагався, щоби Федь не порушував угоди і землю близько хати лишив до управи батькови. Федь цього не хотів слухати і гукнув злісно: Я тут газда, а ти старий як хочеш то сиди тихо, а ні то забирайся до біса.

Сварня, прокльони, і судові розправи.

Петро вдався до адвоката; думав, що може відбере хоч пару гектарів землі, щоби докоротати віку в своїй хаті. По часови адвокат заявив, що таке не вдасться, але й Федь не має права порушувати прав батька. Та закони остаються в суді в архіві, а вдома Федь батькови і матері вичитував свої закони. Не мав Петро спокою, ні в день ні в ночі. В день крики, — а в ночі стукання в стіни, полохання курей та безрог і т. ін. З досади Петро думав відібрати собі життя. Але пригадав собі заповідь Христову: „Прийдіть всі скорблящі духом до мене — я потішу вас”. Впав навколішки і сказав: — Боже, як Твоя воля така, що даєш мені нести такий тяжкий хрест в моїм життю, то я буду його нести.

Другого дня хата Петра була порожною.

В протягу чотирьох літ переходили Петро й Марина з місця на місце, з ко-

льонії до кольонії. Чотири роки оплакували свою гірку долю. Що мали заощадженого добра, то минулося. Одне зужиткували для себе, а друге несовісні люди забрали півдаром. Без опіки і забезпечення, худі, обдерті, з запалими від плачу і старости очима — немов покутники докінчують паломничу путь земського життя. Де перебували, або хто зустрічався по дорозі з ними, то вони розказували свою недолу, своє горе. Та людина, що чула їх оповідання, хотій би мала тверде серце як криця, під вражінням того сумного свідощтва, в яким повно горя і сліз, — плакали разом з ними. Здається, що пророк Еремії, не пролляв тільки сліз над знищеним Єрусалимом, як ці старенькі люди пролляли за тих чотири роки.

Здається забув би цілковито про своїх родичів Федь, якби не доходили до него раз у раз чутки про них. А то вістка за вісткою кружляють по кольоніях, і це робить неприємности Федеви. Хоч він по своїм розумуванню вважає свій поступок правим, але цього ніхто не хоче йому признати, і кожна вістка про родичів зсилає на Федьову голову купу докорів. Через таке Федь посварився з сусідами та кривними, бо ніхто не хотів за такий ганебний вчинок Федя хвалити.

Одного дня в полудне на подвір'ю під „парайсом” в холодку сидів Федь. До него приходив сусід і залишав маленьку брошулку (мабуть релігійного змісту). Федь троха знав азбуку ще з Галичини, але до читання книжок не мав охоти. Та як трапилася свіжа книжечка, то постановив хоч переглянути. Свому п'ятнадцяти-літньому синові казав пригнати коні і запрягти до воза, бо думав їхати до млина. Сам зайшов до хати і переглядав брошулку, пере-

кидаючи листки то в одну, то в другу сторону, і там то там перечитував по одному рядкові. І один такий рядок Федь собі запам'ятав, де було сказано. „Якою мірою для других міряєте — такою й вам буде відміряно”. Значіння цих слів Федь не міг зрозуміти. Положив книжку на полицю і вийшов на двір, думаючи, що хлопець уже запряг коні і чекає Федя. Та хлопець сидів собі в холодку й навіть не думав виконати батькового приказу. Федь це побачив й крикнув на хлопця:

— А ти вже пригнав коні?

— Ні, я ще не йшов.

Жінка приступає до Федя й каже:

— Видиш, ти йому казав і я кілька разів казала, а він і рушитись не хоче.

— То ти, смердюх, так слухаєш і шануєш тата і маму? — крикнув Федь.

— А ви свого тата і маму ліпше шанували й тепер шануєте, що прогнали з власної хати? — відказав, не думаючи довго, хлопець.

Федь тепер зрозумів значіння, перед хвилиною вчитаних слів, і більше нічого не говорив. Вже не посилав хлопця, а сам побіг в кампу по коні, запряг до воза та вже не їхав до млина, як попередньо думав — а поїхав відшукувати родичів.

Д. Г. Брицький.

ВАРТА Й ПРО ТЕ ЗНАТИ.

Північні світла походять від сонця, які мають витворювати якісь лучі, що походять з плям на сонці. Однак це ще не є певне, що плями на сонці є дійсною їх причиною. Ці лучі повстають спричинені якогось рода атомами висшої атмосфери, яка протягається від 50 до 620 миль понад поверхнею землі. Це щось в роді нашого ніонового чи аргонного світла на оголошеннях.

Треба яких два роки, поки дитина навчиться говорити, а около 60 до 70 літ, поки навчиться мовчати.

Кукенаам водопад в Британській Гуані має бути найвисшим в світі — високим 2,000 стіп.

Хатні рослини будуть кращі, коли час від часу буде їх поливатися розрідом — кварта води і ложечка амонії.

Щоби плястер на стіні не вилупився, коли вбиваєте цвяха, то треба цвях намочити в гарячій воді, або розтопленій парафіні.

Століття перед тим, поки Америка була відкрита, китайці їли шпінак.

Замінити 1 горнятко цукру горнятком і пів меду, це додасть овочевому "кейку" більше вогкості і довше постоїть.

Людська шкіра може розтягнутися аж до 43 процент, кажуть лікарі.

Ніколи не бийте білка з яйця в алюміній посудині, бо білок вийде темної краски.

Шкіра з слона є така тверда, що треба три роки, щоби її виправити. Шкіри з худоби виправляється новими методами в кількох тижнях.

Найвища статуя Христа в світі, 110 стіп висока, стоїть на Горбатій горі в Бразилії, коло Ріо де Жанейро.

Великі люде ніколи не чулись великими; малі люде ніколи не чулись малими.

Китайська мудрість.

ХРИСТОС ВОСКРЕС

В році 1882 припадали Великодні свята на день 7 квітня. Тяжко це добре, бо ті Великодні свята довелося мені провести перший раз у моєму житті далеко від рідної землі, далеко від знайомих, приятелів і рідні, в далеких і пустих герцеговинських горах близько чорногорської границі — і хоч між слов'янським народом, недолею з нами дуже схожим, та серед таких обставин, що всякий Герцеговинець, бачучи мене в мундурі австрійського офіцера, вважав мене не за що інше, як за свого ворога.

У Великодню суботу довідався я, що моя компанія зараз після обіду призначена йти на передню сторожу до сусіднього містечка Броду, де трохи не від місяця все одна компанія держала передню сторожу. На що це було і в якій цілі, я не міг ані сам догадатися, ані у других розпитатися, але велено, тож іди й не питайся! А Брод був віддалений на південь від Фочи, де я був тепер, на яких два кілометри.

Після менажі зібралася ціла компанія в числі 200 людей, і ми пішли гірськими стежками по два правим берегом бистої Дріни до Броду. З усієї компанії зробилася довезна гадюка, що хиталася повзаючи, бо на такій дорозі про мірове марширування не могло бути й мови, а наш тарабанщик ніс бубон хіба для того, що так велить регляма (службові приписи).

Після години такого маршу ми стали на місці, змінили попередню сторожу і стали таборитися в полотняних шатрах, що тут стояли. Два більші шатра заняли жовніри, одне

менше призначене було для офіцерів.

Ми розтаборилися на правому боці ріки Дріни під самою височенною горою „Црни верх”. З другого боку Дріни підносились дві, одна за другою, велитенські гори „Кмур” і „Закмур”. Обидві ці гори виглядали велично, дрімучо і страшно. Вони якось так стояли між своїми посестрами, що ніколи їх із цього боку сонце не обгорнуло своїми проміннями, вони завжди були чорно-сині, з хмаровою короною на вершкуні. Одна стояла за другою, друга вища першої. Справді: „За горами гори, хмарами повиті...”

На північ bliще мене лежала більша широка, ніж висока, гора „Градана”. Вона показувалася тим характеристична, що над самою рікою виростав з неї велитенський камінь, скеля завбільшки одно-поверхової камениці. Така сама скеля виростала по цім боці Дріни з Чорного Верху на віддаль яких 500 метрів. Коли було дивитись на ті дві скелі та на їх насад гори, то здавалось, бачим то розтрісла якась велика аркада. Як усюди, так і тут, було повірря, що каменівелити ніс чорт на якийсь монастир та запіяв півень, а чорту було спішно до пекла, то й камені кинув, а що дуже при упадку глибоко вгрузли в землю, то вже їх не міг зрушити другої ночі. Так оповідав при огні наш компанійний горнист (трубач) Горняк, циган, додаючи від себе на розвеселення товаришів таке порівняння:

— Півневе „кукуріку” для чорта те саме, що „штрайх” для жовніра: затрублять, так хоч що, усе кидай, біжи до касарні, а то біда буде! Жовніра запише пан капраль до рапорту,

а чорта святий Михайло таки без пардону застрілить...

Годі мені було повірити в циганське оповідання, хоч клявся на всі циганські святощі, що чув це від Босанців. Але, дивлячись на ті два велити, я подумав, що вони становили колись одну цілість, котра потім розтріслась, пропускаючи серединою бистру гірську річку.

До нашого табору прилягала з півдня якась герцеговинська оселя: нічого більше, хіба хата й садок. Більше хат у тій стороні не було. Мене взяла цікавість поглянути: як воно всередині, бо хата стояла пустою. Те, що я там бачив, може й дасться описати, але відчувти те, що чоловіка огортає, коли туди ступить, може хіба той, хто своїми очима бачив благодаті, які веде за собою війна.

Входжу до сіней виломаними дверми. В сінях повно потовченого черепя, розбиті якісь судини боднарські, вивернені на бік і поламані жорна. В хаті виломані двері також, пліч розвалена, повно черепя, вивернена горі дном колиска, трохи соломи і якісь лахи, поламаний стілець, а на середині помосту діра завбільшки, як голова чоловіка. Тут, — гадаю, — певно сам посподарь, утікаючи, все понищив, щоб не дісталось в руки „шваба“. Але звідки та діра взялася? Гляджу, а та сама діра в стелі і в даху. Це ж очевидно гарматна куля так справилася, що аж три діри вибила! Цікавість бере мене: де та куля ділась? — і лізу в пивницю. Тут також руїна, бо тут саме експлуодував гранат, — знаходжу ще відламок раліза в стінах пивничного муру, а от забита кітка лежить на купі гнилих барабоць. Чи приснилось коли біднязі, що згине такою лицарською смертю? Мене проняв якийсь гробо-

вий холод, жах і жаль — та вже-ж не за кіткою... Я вийшов на двір з другого боку хати. Тут була колись пасіка. Який десяток пнів вивернених, поломаних; довкола кожного розлазилися бджоли, — вони погинули на морозі.

Ось тобі війна! Мені не раз лучалося читати про зйину та її руїну, але чи міг я собі уявити, що воно таке в дійсности? Одна зруйнована оселя показала мені це наочно. Скільки то коштувало праці бідного Герцеговинця, поки поставив таку хату, завів садок, пасіку... А все зруйнувала одна драча воєнна, один фунт пороху, один т. зв. „Hohlgeshofs!“ А скільки тут сліз пролито, коли прийшлося з тої гірської хатини утікати з самим лиш життям...

Не памятаю вже, що мені потім вночі снилося. Знаю тільки, що мене сіпнув за чобіт капраль, і я прокинувся. Була третя година рано. Пора йти до мосту, котрий — як я потім переконався — не більш був варт, як дві соснові плати, дві-три сукаті дошки, — а його пильнувало 50 вояків. Місток був кинений через маленький гірський потік, що пливучи межи Кмуром і Градіною, вливався в Дріну.

Я вийшов з шатра, протираючи очі. Мій цуг (десяток) уже стояв готовий. Я прийняв від капраля рапорт, замельдував капітанові куди йду (хоч він сам знав тее дуже добре), закомандував: „Reihen rechts um! Marsh!“ (Ряди в право! В похід!) і пішов напереді.

Пройшовши кількадесять кроків, ми, мов з рукава на стіл, висипались. Перед нами розлягалась чимала рівнина понад Дріною. Такої рівнини я тут у полудневії Босні і Герцеговині не бачив, а що я виховався і жив на рівнинах і до гір не міг чогось звик-

нути, то я врадувався, мов би побачив знайомого. Мої груди віддихали своїбідніше, я чув себе тут безпечнішим, ніж у горах, де мене могла зза кожного куща поцілити ворожа куля. На тій рівнині стояло перед місяцем містечко Брод — тепер руїна. Ні однісінької хати! Де хата стояла, там згарища і розвалини. Хіба де-де стремить зачаділий комин, наче чорний зуб у роті трупа.

А тут показує на гарну днину. На синьому небі одна зірка за другою погасає, ні шматка хмарочки. Небо від сходу щораз ясніше, жайворонки прокинулись і піснею стрічають сходяче сонце. Усюди пахне весною, всюди земля зеленіє, всюди — крім тих місць, де стояли хати, довголітня людська праця, а тепер жертва гармат...

Я знов задумався над таким контрастом, маширую машинально до рогу серед мертвого містечка, пустивши думки гуляти...

Коли це чую за собою тихенький спів на стару, добре мені звичну, ноту: „Христос воскрес із мертвих, смертю смерть поправ і сущим во гробіх живот дарував”. Я прокинувся. Мені в першій хвилі здавалося, що я в своїй церкві... Оглядаюсь — а тут замість мирян маширують за мною мої товариші долі. Вони зараз перестали співати, бо було пильно наказано маширувати тихо, без шуму. Та ба. Сьогодні такий день, що вибачай, пане команданте! Зрештою тут рівнина, неприятеля не видно.

— Співайте, хлопці, далі, тільки не голосно!

Мої хлопці завели знов дуже тихо „Христос Воскресе”. Я одвернувся від них, та таки не здержав сліз... сліз радості. Ось і тут довелося почути воскресну пісню! Цього я ще вчора

не сподівався та гадав, що я самотній; забув, що коло мене свої люди, земляки, українці-бойки зпід Самбора. В мені серце віджило!

Переплили ми в двох гуртах човном бистру Дріну, перейшли стежкою попід темним Кмуром, та й уже ми на місці коло містка, що нам його казали пильнувати, хоч це можна було зробити і з цього боку Дріни та в потребі так сильно острілювати цілий міст, що не то Боснаки, але й кіт не поважився б туди наблизитись.

Я змінив попередню сторожу, поставив вести та ждав тільки, коли попередня сторожа відійде, щоб розпорядитися по своєму. Тепер я був тут єдиний пан.

Під горою Градіною стояла самотня босанська куча (хата), причіплена до скелі, мов ластів'яче гніздо.

— Гей, хлопці! Покличте мені з он тої кучи боснака! Не страште його, кажіть, що я маю з ним щось поговорити...

За чверть години бачу, ведуть мої два бойки чорноволосого і чорнолицього боснака-турка. Турок, боячись якоїсь напасти, іде мов несвій, а далі чую, що він перед жовнірами вибачається, що він з повстанцями не має ніякого діла, що „усташі” погані люди, цур їм та пек!

Я вийшов проти нього. Боснак кланяється низенько.

— Добар дан, комшію (сусідо)! — кажу та, не даючи йому розпочати деклямації на тему прихильності до нас, прошу його, щоб мені продав десять яєць, бо у нас сьогодні такий „рамазан! (празник), що без яєць годі.

Турок аж зрадів, що тут ходило тільки про яйця, обернувся, побіг мерщій до своєї кучи і за хвилю при-

ніс в мішечку яйця та ще з тяжкою бідою прийняв гроші.

Поступив я собі на цей раз трохи нечемно, що непотрібно наполохав чоловіка, замість послати жовніра купити у нього яєць на місці. Але так треба було зробити. Як би був Турок відразу знав, про що йде, був би може не хотів продати ні за що, як це нашим жовнірам в тім краю не раз траплялося. Отже треба було зайти турка політично: насамперед трохи наполохати, а потім приступити до діла. Тим часом, поки турок висловлював мені свої жалі на всю християнсько-сербську братію, на „устахів“, що його кумові ніс відрізали за те, що доносив на них нашим командантам, далі про поганих Чорногорців, що перед десятима літами розбили мурований турецький міст на Дріні, і тепер люди мусять човном перевозитись, — хлопці розложили ватру, приставили до огню кітлики з водою і зварили яйця. Боснак розпрощався зо мною, бажаючи мені багато здоровля і всього добра.

— Скільки є жидів у нашім цугу — спитав я.

— Є чотири, — каже капраль.

— Ну, добре. Тепер панове жиди на ведети, а християне до мене сюди!

Все зроблено; як слід, а покищо наш кухар витяг яйця з окропу і, обібравши з шкаралущі, поскладав на бляшаній покривці від менажки.

— Є тут між вами, який дяк? — питаю.

— Гир! (тут) — відзивається один, випроставшись передо мною.

— Молитвослов є?

— Є, пане лейтнант!

— Тропарі воскресні знаєш співати?

— Чому ні! — каже мій дяк, та

вже забув про свою вояцьку поставу, бо почав рукою сьгати до голови, мов би хотів шапку знімати.

— Ну, зачинай, та не голосно...

Мій дяк виняв з торністри старий молитвословець, розкрив, де треба, відкашлянуv, здійняв шапку і став стиха співати: „Воскресеніє Твоє, Христе Спасе"... Ми всі, познімавши шапки, потягаємо за ним стиха. Прийшло з черги „Плотію уснув..." Тут наш дяк не здержав п'янісімо, затягнуv голосніше, а чудова мелодія залунала герцеговинськими горами... При тім хлопцеві затремтіли уста, сльози ринули горохом, і він, не можучи здержатись, розплакався, як дитина за мамою. Ніхто з нього не посміявся, бо всім в очах стояли сльози. Кожний з нас був у тій хвилі деінде своїми гадками, — про Босну всі ми забули.

Проспівали ми вкінці тричі „Христос воскрес", а тоді я привитав хлопців тричі словами: „Христос воскрес!" — „Воістину воскрес!" — відгукнули. Підчас того всі мої люди держали зброю в руках. Я так наказав на випадок якого несподіваного нападу.

Потім взяв я бляшанку з яйцями, перехрестив тричі і покраяв на куочки. З великого зворушення мені руки тремтіли. Промовив я скільки слів до моїх вояків, згадав про рідню, про дім на рідній далекій стороні та побажав усім щасливо до дому вернути та своїх у гаразді застати. „Дай Господи!" — відповіли гуртом, і кожний поділився зо мною шматочком яйця. Хлопці почали поміж собою цілуватися. Настрій усіх був християнський наскрізь. Кожному наче б камінь із серця зсунувся. Забулося всяке горе, і кожний здався на волю Божу, сподіваючись, що молитва його буде принята... Мені прийшло на гадку питання: чи не так само святкува-

ли перші християне Великдень у катакомбах...

Сонце вже показало своє ясне лице зза „Чорного верху”, коли ми взялись до снідання. А що ми їли? Ну, вгадайте! Невже ковбасу, сир, масло і прочія сніді — звичайну Великодню їжу? Та ба! не було у нас нічого того, то треба було поживитись „кминовою зупою” з звичайним насущним комісняком.

Коли вже хлопці і наїлися і набалакалися доволі, кажу:

— Матлак, давай сопілку! маєш?

— Є, пане лейтнант! — відповідає. Матлак Іван, перший соліст на сопілці в цілій компанії, але може ще не випадає грати... може ще не по утрєні...

— Щож порадиш? — кажу, — у нас уже по утрєні, другої не буде цього року, а сумувати годі.

Матлак виняв з кишені сопілку, лизнув язиком по дірках здовж сопілки, подув з другого кінця, попробував один-два тони і затагнув тужливої гірської пісні, — зробив малу павзу і втяв дрібненької. Мої хлопці розохотились, один бойцуньо таки не видержав, щоб не вівкнути собі з усієї сили, аж жиди на ведетах оглянулись — давай гуляти! І гуляли, гуляли по герцеговинській мураві, трохи не забули жидів злюзувати (звільнити) до снідання.

Коли в полудень нас змінила друга варта, ми вертали до табору у веселім настрої духа, наче з празника.

Андрій Чайковський.

ДЕ ГРІБ МІЙ?

Стоїть явір придорожний,
Іде жовняр подорожний,
В душі думок рій, —
Темний явір, мов та хмара,
Під явором гріб жовняра...
А де буде мій?

Чи у полі в роздоріжжю?
Чи в зелених гір підніжжю?
Чи в полонині?
Чи на нашій Україні?
Чи гень он там у долині —
Чи на чужині?

Марійка Підгірянка.

ТИХЕ ЩАСТЯ — ПІСНЯ.

Нині зрана пісня укохана,
Мов голубка біла, в хату прилетіла,
Стала щебетати, в серце цілувати.

„Пташко мила, звідкіль прилетіла?”
„Я купалась в хмарах, у небесних
[чарах,
На небес леваді, в ясних зір громаді.”

Пісенько натхнена, будь благословена!
Тихе щастя водиш і життя солодиш...
Нині я, о люди, ношу щастя в груди...

Сильвестер Яричевський.

КОЛИ ЛЮДЕ ПОЧАЛИ ОСВІТЛЮВАТИ ВУЛИЦІ ПО МІСТАХ.

Таке світло, як нині люде мають, цілком недавнє не то в нас, але на світі. В нас ще нині є старі люде, що памятають, як в хатах світили скалками (трісочками), каганцями з дою чи олію, а пізніше „жидиками” („гасками”), себто нафтовими каганчиками, що давали світла, як тонка свічечка.

Перші лампи на світі були вже перед Христом. Це були начиння з оливою, в яких плавав кніт. Пізніше появилися свічки.

Аж на початку 19-го століття з'являється газове, а від половини 19-го нафтове світло. По нїм прийшло світло електричне.

Та давно вживали світла лише в хатах. Нікому не приходила думка, що можна освічувати ширший світ. А хто йшов ночею кудинебудь, то або без ніякого світла, або з ліхтарем, де була свічка, або оливна лампочка.

Тут треба ще згадати, що в старому краю були в церквах ліхтарі на дручках, зі свічками в середині. Вони очевидно були на те, щоб при нічнім обході кругом церкви, як от дуже рано на Великдень, ними світити. Звичайно несуть тоді свічки в руках, та може бути вітер і свічки погаснуть, а в ліхтарях світяться.

Здаєсь, що в 4-ім століттю по Христі в Сирії почали були в містах вішати на вулицях лампи, але опісля занехали. Аж коло 1577 р. почали в Німеччині освічувати вулиці містів і від того часу заводжено всюди по містах на вулицях світло. Розумієсь, що це було слабе світло, бо яке світло свічки, або оливного каганця, але всеж було трошки ясніше.

Одно треба ще сказати, а то, — що коли світло було слабше, то людський зір був сильніший. При слабшій світлі люде могли виконувати таку працю, що нам нині дивно.

Коли ж хто хотів мати багато світла, для якогось свята, чи що, то ставив багато каганців, чи свічок отже світла було багато.

ВЕСЕЛЕ.

Мудра відповідь.

Гриць: Що ти Пилипе робив би, коли б знайшов сто тисяч долярів?

Пилип: Що я робив би?

Гриць: Еге ж...

Пилип: Нащо мені тоді робити? Я нічого не робив би.

Певно, що так.

Лікар: О, ви вже поправляєтеся. Правда, що вам ноги попухли, але я тим не журюся.

Слабий: Еге, бо то мої ноги... Але коли б вам так попухли, то ви б журилися.

То не шкодить.

Мама: Як ти доню несеш зупу на стіл, що пальці в зупі.

Дочка: Не бійтеся мамо, то не шкодить. Зупа не горяча.

За що били?

Сусід: Чого ти так кричиш, хлопче?

Хлопець: Бо мама мене били?

Сусід: А то за що?

Хлопець: За те, що я кричав.

В дощ купається.

Хвалиться чваньковата дівчина:

— А, ми там купалися і в погоду і в дощ.

— В дощ? Як в дощ купатися?

— Чому як? Ми мали парасолі.

Добра матерія.

Перша кума: Кумочко, ви переверніть вашу спідницю на другий бік, то буде, як нова. То така матерія, що дається перевертати. Дивіться, я свою перевернула, то люде мають за нову.

Друга кума: Е кажіть!... Я свою вже два рази перевертала, а ще нічого їй не бракує. За таку матерію варта гроші дати!

— Марійко — говорить мама — кожний раз, як не хочеш мене послушати, я дістаю сивий волосок.

— Ох, мамо, які то ви мусіли бути непослушні молодими — тільки погляньте ча бабку!

ЩО ОПОВІДАВ КУМ ОСТАП!

З ДІЙСНОГО ЖИТТЯ

Була то липнева неділя. Сонечко не то пригрівало, але таки гріло, своїми житядайними лучами, й кожна травинка виходила натішитися Божим даром. Лише легесенький вітрець похолітував зеленими листочками на деревах, що миготіли відблиском до ясного сонечка, щоби йому бодай в той спосіб віддячитися за таку щиру благодать.

Була то вже обідня пора. Родина порозходилася десь до сусідів, а я самий зістався дома „на газдівстві”, і цю хвилю використав на спокійне читання наших любих часописів — „Українського Голосу”, „Вістника”, тай в календарі „Укр. Голосу” про „Спостереження Гарасима Чорнохліба” та про „Кума Павла”. Прочитавши ті гарні описи, задумався, що й я маю щось подібного — а то кума Остапа. Хоч не дорівнює він кумови Павлові, але все таки досить подібний. Мій кум дуже чесний чоловік, бесідливий, все любить говорити поважно і розумно, а часом гідно пожартувати. Алькоголю не любить і нюхати, а не то пити, тай з тютюном не заходить в приязнь; по „партіях” також не любить бавитися.

Кум Остап каже, що тепер настало з партріями, як з хлібом насušним, якого треба кожної днини, бо: вродиться — партія, хреститься — партія, жениться — партія, поставить хату — партія, переноситься на другу фарму — партія, виколав керницю — партія, побудував курник — партія, тай ще там якась інша причина — партія. На владження партії збирають гроші, куплять того рідкого, тай таки чимало, щоби було чим партію закропити,

тай закроплюють на здоровля. Правда, що вже на яку іншу ціль тяжше грошей зібрати. Деякі люде на рідке скорше дадуть гроші, ніж на густе.

Мій кум Остап любить читати книжки і часописи, та говорити про розумні річи, має гарну збірку книжок, тай до церкви йде не так, як ми, що перед „Буди ім'я Господне”, а таки зраня, як повинно бути, як ще й Богослуження не почалося. Також не скупить дати жертви на добру ціль, — де лише справа вимагає жертви, там він перший.

Я так над тим задумався, що й не зчувся, як мій кум став в дверях, тай: Слава Ісусу Христу!

— Слава на віки! Гості в хату, то і щастя в хату! Прошу сідайте, кажу, та розкажіть, що нового де чувати, бо вже давненько не бували в нас.

— Та я зараз сяду, каже кум, але подайте зимної свіжої води (бачите — води!), бо доки до Вас зайшов, то зігрівся, як на печи.

Кум напився води — а в мене вода.... о!... зимна, як лід, відотхнув та тоді вже:

— А що то ви... щось читаете?....

— Читаю за кума Павла — кажу — та Гарасима, дай їм Боже довгий вік прожити! Тай думаю, що як то вони такі мудрі справи нераз обговорюють.

Кум Остап хитнув значучо головою і каже:

— Люде вони славні!.... Не люде, а золото! Коли б ми знали та любили свій нарід так, як вони люблять, коли б так поважали наших передових людей — сила велика в нас була би. Коли б ми поважали так свою церкву,

як вони поважають.... Які тоді ми були би, а діти наші.... Е! Світ перед нами шапку знімав би....

Після того кум зійшов вже на наше теперішнє життя й оповідав таке:

— Знаєте, я маю рідних, тай знакомих за рікою на полудни. І справляли вони поминки за свого покійного тата, бо по наших звичаю, поминки справляється в рік після похорону. Вони і мене запросили на ті поминки.

— Ви знаєте куме, що я на такі оказії не дуже люблю ходити, де лише якась вузка справа є причиною, а головне місце забирає пиятика та пuste мелення язиком. Але тому, що це є звязане з нашим релігійним обов'язком, тай ще дотого я знав тих людей, що вони не посоромлять нашої традиції, нашого звичаю тай релігійного устрою, я там був.

Вони просили мене, щоби я зраня приїхав і був на Богослуженню в їхній церкві, отже я розумів, що це має бути важна святочна справа, я поїхав, але через дощ не міг заїхати на час, щоби бути в церкві. Знаєте, „стара кара” заїхала в рів, і нім я виколіхався то спізнився так, що коли приїхав, то вже в хаті зачали правити Парастас. Відправляв молодий священник з Української Греко-Православної Церкви, собою дуже симпатичний, а далше сказав коротку проповідь, що мені закарбувалася в памяти. Він зачав так:

„Дорогі по Христі Братя і Сестри! Сказав Ісус Христос: Направду говорю вам, що хто вірить в мене, ніколи не вмере, а буде мати життя вічне, і не прийде на суд, але в життя вічне. Хто ж вірить в Ісуса Христа сьогодні? Вірять в нього ті діти, що справляють оці поминки по своєму покійному батькови, що прожив поверх 80 років. Я недавно прибув в ці сторони й не зна-

ю ще всіх людей, тай цих не знав. Сьогодні в церкві після Богослуження сказали мені, що їхнім бажанням є справити поминки по покійнім батькови, як наша церква і наша християнська совість велить. Хто робить в фабриці, чи в копальні, чи в лісі, чи на залізниці, чи на фармі, то дістає заплату за свою працю. Хто ж дістане заплату на суді Божім за свої діла? Дістануть люди, як ці діти, що споминають гідно своїх батьків; що щирою молитвою разом з вами моляться до Всевишнього....

Люди слухали уважно, а в хаті було так тихо, що коли б муха летіла, то було би її чути. Священик на хвилюку спинився, а відтак каже: „Я ще зверну увагу, що ті діти пішли слідами своїх родичів. Гляньте! — в них в хаті є гарні релігійні образи; що шанував їх батько, те шанують тепер їх діти. Хто вам дорогий і любий, кого маєте в серцю, того образ поставите на стіну, щоби ви, тай люди бачили, хто вам є святий і дорогий. От вам примір: Якби хто до Вас писав листа, що він вас дуже поважає і бажав би вас бачити, отже просить, щоби ви до него приїхали. Але дорога далека, вам не вистарчає часу, отже ви пишете листа, тай посилаєте йому свою фотографію, щоби так побачив, як ви виглядаєте. І кажете, що відвідаєте його аж колись пізніше.

Та якось так випало, що ви заїхали в ту сторону і несподівано повертаєте до вашого приятеля. Ви приходите під його хату, дивитесь, а ваша фотографія лежить під хатою, кури по ній ходять. Що подумали би? Що сказали би? Чи ви би вірили, що ваш приятель вас поважає? Ні! Ви мабуть вже і до хати не йшли би. Бо лише той вас пошанує, що поважає і ваш портрет.

Подібне всюди. Хто поважає образ

Христа, чи святих, той поважає і їх самих, а хто їх поважає, той буде шанувати і своїх ближніх, а ще більше своїх рідних....

По проповіді, жінки накрили столи, поставили страви і люди позасідали до обіду. А мене, як дальшого гостя, посадили коло священника. Коли священник поблагословив страви, всі почали їсти, тай чути було, як потихо між собою говорили, що проповідь їм сподобалася. Але мені самому крім проповіді сподобалося ціле поведення, сподобалося те, що там ніякого алкогольного напиту не було, лише содова вода.

При всім тим люде говорили між собою про всячину і видно було, що були вдоволені.

От бачите, яка історійка! Ніби невеличка, але важна, — така, що можна нею похвалитися. Культурна історійка! А мені доводилося чути в життю про такі одні поминки, що люде на поминках побилися. Може вони одні й були на цілому світі, але були.

Так оповідав кум Остап, а я слухаю й интересно мені. А там кажу кумови Остапови, що добре було би про

таку подію оповісти більше людям. Воно і їм було би интересно. На те він каже:

— Коли думаєте, що буде интересно, то напишіть, як я вам оповідав. Це ж правдива подія з життя, отже для життя може бути з того наука.

Ще я питав його про ту подію, де на поминках побилися, та він каже:

— Сам я лише чув від людей, а самий я там не був, то подробиць не знаю. Але можемо собі уявити, як там було... Люде помолилися і почали зараз пиячити. Певна річ, що не говорив там ніхто про важні справи, але всі пили, галасували, сказав хтось комусь по п'яному образливе слово і почалася бійка. А вже знаємо, як бійка виглядає — одні друкаться, другі їх розборонюють, а всі кричать, що аж хата трясеться... Але я вам оповів подрібно про людей культурних і про такі поминки, що можна всім за гарний примір поставити. А добрих примірів нам треба.

Так закінчив кум Остап, а я зараз таки того вечера почав писати і написав таке, як бачите. Може воно декому придасться.

Смокі Лейк, Алта.,

Михайло Галіцький.

ПОВІДАЮТЬ ЛЮДЕ

Повідають люде: Як ліпив людину,
Зросив Бог водою пересохлу глину;
Та підкрався демон: видушивши воду,
Підмісив він слёзи в людську
[природу.

Через те нас нудять смуги і печалі...
А єдиний спосіб, щоб вони мовчали—
Виплакати їх щиро, голосно чи тихо,
Щоби разом з слізьми вилилось і
[лихо...

Ох мені тим ліком погоїтись трудно:
Сліз мені не має, а в душі так нудно;
Вже й душа згоріла і сухії очі,
Серце перетліло і ридати не хоче.

Агафангел Кримський.

А. КРИМСЬКИЙ — родився 1871 р. в Володимирі Волинському, вчився в Києві, потім в Москві. Він знавець східних азійських мов. Написав історичну граматику української мови, писав багато чого і переводив з інших мов. Він учений і поет.

ТОВСТІ ЛЮДИ НЕЗДОРОВІ.

Надмірний наклад товщу в тілі є поважною загрозою для здоров'я. Товщ обтяжує працю серця. Товста людина задихується скорше тому, що серце мусить понад силу працювати. То так, якби людина куди ходила, носила на собі двадцять або тридцять фунтів цукру. Та додаткова вага втомлює і обтяжує людину. Товсті люди не можуть так довго жити як худі. Навіть досліди вказують, що рак розвивається скорше в товстих людях, ніж в худих.

Надмірно товсті особи повинні вдатися до лікаря, щоби під лікарським наглядом знизити вагу тіла до нормального рівня. Бувають випадки, що в тілі внутрішні залози порушені, через що людина товстіє понад міру. Лікарі приписують певні ліки на те, щоби залози нормально працювали і не обтовщували тіла.

Та загально люди товстіють тому, що їдять без розбору всякі поживи, з яких вага прибуває. Є поживи, на яких можна вижити, задержати стрункість і добре здоров'я. А знова є поживи, які скоро перемінюються в товщ. Товсті люде повинні помірковано їсти та уникати всяких товстих пожив, як солонини, смажених пожив, всякого печива, включаючи навіть хліб, каші, солодоші, як цукор, мід, джем.

Товсті, крохмалеві мучні й цукрові поживи видають багато енергії, яка переходить в товщ, коли людина старша. Молодим людям такі поживи не

шкодять, бо їх тіло зуживає ту енергію. В старших людей внутрішні чинності діють повільніше і не зуживають так багато енергії як воно було за молодю. Через те старші люде мусять запанувати над своїм апетитом і їсти менше і лише такі поживи, з яких вага не прибуває.

Для відтовщення й затримання нормальної ваги найкраще їсти хude м'ясо, худу рибу, яйця (не смажені), сир, молоко, сочисту городину і різні овочі. Уникати сметани й різних товщів та тяжкого печива й солодошів.

Надто солені поживи не бажані для відтовщення, тому, що викликають спрагу і пиття води, яка задержується між тканинами тіла. До таких зачисляється оселедці, квашені огірки (коли пересолені), пересолена квасна капуста і маслини. Тому сеledці треба добре вимочити зо соли. При квашенні капусти та огірків давати менше соли.

Для товстих людей найкраще полягати на городину та овочі. З городини капуста свіжа й квашена (тільки не пересолена) є корисна, бо має добрий склад відживних вартостей і всім доступна в кожній порі року. Помідори також стоять високо. Всякі овочі крім бананів також добрі на відтовщення. Взагалі всяка городина та овочі дуже корисні, бо не тільки дають людині конечні мінерали і вітаміни, але в додатку також творять ензими, такі ферменти, які помагають перемінити поживу для потреб тіла.

С. С.

СПІВАНКИ.

Попід гору стежечка,
Попід ліс,
Туди мої співанки
Вітер ніс.
Гей веселі співанки,
Пишний май,
Вилилися радощі
Через край.

А вже тую стежечку
Сніг припав,
А вже мої жалощі^а
Жаль приспав.
Деж ви, мої співанки?
Де мій рай?
Вилилися жалощі
Через край.

Марійка Підгірянка.

АНДРІЙ-АГАПІЙ ГОНЧАРЕНКО

ОДЕН З НАЙДАВНІШИХ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

Перед кількома літами в календари Українського Голосу були спомини про Гончаренка, як великого українського патріота, тай взагалі дуже інтересного чоловіка, а спомини тії був написав Мирослав Стечишин, що перебуваючи в Каліфорнії, знав Гончаренка особисто дуже зблизка.

Тепер передаємо спомини кого іншого, який подає багато подрібних відомостей про Гончаренка, які ще краще змальовують його як українця і як чоловіка.

Таких людей нам треба споминати, їх треба знати, на них в неодному треба взоруватися. Правда, в їх життю є багато такого, що належить нині до історії, належить виключно до тих часів, в яких щось діялося, однакж і на підкладі того давного показується якість чоловіка. Що його тоді інтересувало, яке було його знаомство з людьми, яка була його провідна думка і справа з тих, що не покидали його до самої смерті.

Гончаренко інтересний з багатьох сторін. Він і монах і разом великий український патріот, а в манахів не завсїгди йшло впарі одно з другим, та ще за царської Росії. Дальше і те, що українство було для нього таке конечне, таке святе, як хліб насущний, як воздух, як вода; де лише він опинився, там вже починалася праця для добра української справи. Тай загальний образ цілого його діяльного життя — його бувалість, його переживання, його знаомство.....

На окрему увагу заслугоє також і те, що Гончаренко належить до найстарших українських імігрантів, бо

від його приїзду (1865) дотепер маємо 83 роки.

Маючи все те на увазі, ми передаємо тут біографію Гончаренка.

“Земляки мої, родаки мої на чужині! Кохайтесь, братайтесь! Подивіться, в якому благу й добрі живуть другі люди: волохи, французи, німці. Чому би й нам в братерстві не жити!”—

Ці слова, що не втратили і по нині свого актуального значіння, тепер уже для нас „на чужині сущих” належать перу козака-священника Агапія Гончаренка, який першим серед чисельних емігрантів — „русинів”, „малоросів”, „галіциан”, „лемків” і подібних „краян” назвав себе на американському континенті українцем.

Європейська освічена людина, чудовий знавець Близького Сходу, полумяний патріот нашої Вітчизни, особистий знайомий Шевченка, Куліша, Драгоманова, співробітник революціонерів Герцена й Бакуніна, приятель італійських Маццінія і Гарібальдія, **Андрій Гончаренко** (в ченцях він дістав імя Агапія), народився в селі Кривині на Київщині, 19 серпня 1832 р. Після нижчої школи батько — священник — послав Андрія до духовної семинарії, скінчивши яку, 1853 року він став ченцем Київської Печерської Лаври. Незадовго митрополит Філярет взяв Агапія до себе яко секретаря. За кілька років праці в канцелярії митрополита Агапій мав добру нагоду приглянутися до управління російської церкви зсередини. Ці спостере-

ження позитивно впливали на формування його протиросійського світогляду, що вже в Києві привів Агапія до Куліша і Драгоманова. Коли 1857 року потрібно було вислати представника до посольської церкви в Атонах, митрополит, не вагаючись, визначив Гончаренка.

В Греції Гончаренко почав вивчати не лише грецьку мову, а й мови всіх східних народів, що мали звязки з Атонами. Будучи вродженим лінгвістом, він дуже швидко й досконало їх опанував. В той час у Лондоні група

ка", вручив йому наказ про арешт і негайний відїзд до Росії.

Лютого 16-го 1860 року друзі, попереджені листом про арешт (в той час лист із Атен до Константинополя йшов 36 годин, а пароплав їхав 12 днів!), щасливо викрали Гончаренка, який вже 4-го березня їхав до Лондону, як вільний козак. По півторарічному побуті в Англії, де він, між іншими, здибав Маццінія і Гарібальдія, Агапій на короткий час виїхав до Туреччини, а потім дістався на Атенську гору з її численними монастирями. В

Агапій Гончаренко з дружиною.

російських революціонерів видавала антисамодержавні часописи „Колокол” і „Полярную Звезду”, що відіграли велику роль в формуванні світогляду вільнодумних людей за кордоном та в Росії. З лондонськими емігрантами Гончаренко веде приятне знайомство і починає навіть дописувати до тих часописів. Один з листів Гончаренка до Лондону перехопила царська охранка і того ж самого дня російський амбасадор в Атонах, Олександр Озеров, запросивши ченця Агапія пообідати на пароплаві „Русал-

одному з них він знайшов свого дядька, Дмитра Богуна. Довго не пробувши тут, Гончаренко вирушає спочатку до Єрусалиму; потім переїхав у Ліванські гори, а згодом, боячись потрапити до рук російських шпигунів, виїздить до Єгипту. Однак і в Єгипті „недремлюще око” підстерегло Гончаренка і організувало невдалий замах. Звідси отець Агапій повертається знову до Атен, підтримує далі тісні звязки з втікачами з Росії, зокрема листується з Бакуніним, і, перейнятий ідеєю закласти друкарню в Америці,

відпливає з Смирни 18 жовтня 1864 року. Новий 1865 рік зустрів Гончаренка в Бостоні, в північній Америці. За протекцією грецького консуля, Дмитрія Ботассі, „фатер Агапіус” почав служити по грецьких православних церквах, а у вільний час навчати чужинців грецької мови. Трохи пізніше Єіблійне Товариство в Нью Йорку задумало видати друком арабську біблію. Тому, що Гончаренко добре знав арабську мову, його було прийнято до редакційної колегії.

У вересні 1865 року Гончаренко одружився з Альбіною Цітті, італійкою з походження, що дуже любила мову свого чоловіка і добре її розуміла. Саме тоді Америка відкупила від Росії Аляску, тому урядові потрібно було когось із слов'ян, щоб пояснив слов'янам Аляски американську конституцію і американський спосіб вільного життя. Гончаренко закупив друкарню з кирилицею і виїхав до Сан-Франциско, де й почав видавати тижневик „Аляска Гералд” (половина по російськи, половина по англійськи). Перше число вийшло 1-го березня 1868 року. Від липня 1868 р. для російської частини цього журналу появився підзаголовок „Свобода”, де було вміщувано також статті українською мовою. За чотири роки, відпродавши англійську частину американцеві Генрі Джоржеві, а через підупад сил занехавши „Свободу”, Гончаренко купив собі хутір за 5 миль від містечка Гайвардс і перейшов жити в гори на чисте повітря.

Свою друкарню розділив на три рівні частини й віддав їх на пам'ятку: Смітсоніян-інститутові у Вашингтоні, Конгресовій Бібліотеці у Вашингтоні та друкарні Бенкрофта у Сан Франциско.

З українцями, що вже тоді жили в

Сан Франциско, Гончаренко часто стрічався і жив з ними дружно. При одній такій зустрічі Гончаренко попросив д-ра Гр. Даниса, щоб він пішов з ним до редакції „Овкленд Трибюн” і передав свою біографію, яка була цілком надрукована.

Одну з таких зустріч (1910), так списує пані Текля Данис:

„..... В паркані фіртка, а на ній видніється напис великими літерами червоною фарбою: „Україна”. В мене серце так і забилося: „Україна в Каліфорнії”; —хтось із наших зауважив: „А на Україні Московщина.....” Входи́мо через фіртку і тут бачимо домок, а над самими дверима напис синьо-жовтими літерами: „Свобода”. Від зворушення мені в очах стали сльози... Нас привітав пес „Брисько”, а потім вийшов і з хати старець середнього росту з ціпком в руках, в козацькій шапці на голові. На його похилені плечі спадало срібliste волосся, наче пелюстки відцвілого дерева. Його глибоко в голову запалі очі виявляли велику доброту. Зпід сивої бороди й вусів добродушно всміхалися в розмові його зморщені уста. Тут мимоволі майнула думка: „Чому така неправда на світі? Чому найкращі сини України розпорошені по світі, по закутках чужих земель, а на своїй рідній — годуються зайди?”Ми розмовляли на дворі під деревом. Альбіна (його дружина — М.Т.) поставила чай на столик, а Гончаренко наливав склянки й ставив перед нами. Коли вже все було готове, він сказав, що треба помолитися по нашому, по українськи. Ми глянули одно на одного: Грицю, „Ще не вмерла Україна”, звернулася я до мужа. Ми встали й заспівали. Піднявся й старенький Гончаренко, зняв свою козацьку шапку з голови, на якій вітер розвіяв сиве волосся. Коли він стояв,

спершися на ціпок, — по його обличчі покотилися великі перли-сльози, які він обтирав полою своєї сукмани.

„Земляки мої”, — промовив Гончаренко, — я був з вами один мент в Україні.....”

Після чаю повів нас до городу показати своє господарство. Перед хатою росла велика сосна, яку він тут сам посадив. Потім привів під вишню і сказав, що це наша українська вишня. „Таких тут нема: вишня і сосна — це емігранти”. Потім ми прийшли до потоку. „Тут моя святиня, — пояснив він, показуючи палицею на кам'яну печеру, над якою виднів образ Матері Божої і Хрест, — тут я вінчаю молодих, хрещу діточок і хвалю Всевишнього”.

На скелі було вирізьблено декілька імен, між ними ім'я **Верещагіна**, славного російського маляра, який, перебуваючи у Сан Франціско, часто відвідував Гончаренка.

Після цієї візити я відвідувала Гончаренка частіше. Кожна прогулянка до нього була для мене дуже приємна. В його розмовах я переживала

минувшину та історичні події. Він знав особисто Драгоманова та інших наших велетнів духа. З Шевченком разом був на весіллі в Куліша, та казав: „Я стояв під стіною і дивився, як Шевченко танцював, бо він був уже тоді парубком, а я лише підліток.”

Коли почалася світова війна в 1914 році, Гончаренко мав великі надії на сповнення свого бажання: „Тепер вже не вмру, поки не буде мій народ вільний. Може моє тіло старе, однак дух молодий. В нашій краї будемо хазяйнувати по своєму, та й в церкві будемо співати по українськи. Московський прапор скинемо, а на його місце поставимо жовтоблакитний. Я ще не старий їхати на кораблі..... Наш край, джерело козацтва, як фенікс, воскресне на добро людям, вічну правду й волю”.

Однак не сповнилися його бажання. Він умер 7 травня 1916 року, ще до проголошення незалежної України. Гурток українців з Сан Франціско похоронив його коло Альвіни, яка на недовгий час випредила свого улюбленого чоловіка.

Микола Таволга.

ВЕСЕЛЕ.

Ріжно розуміються.

Лікар: Мені виглядає, що ви нездорові від того, що забагато сидите.

Слабий: Ні, пане докторе, не те... Я колись більше сидів, та був здоровий.

Лікар: То нічого.. Може вам так здається, але я бачу, що то від довгого сидження.

Слабий: Може... Але я сидів тепер всего шість тижнів, то хіба від того вже чоловік мав би заслабнути?

— Тату, що це таке відпочинок — питає малий синочок.

— Відпочинок, синочку є тих кілька минут, коли то мама думає, що то іншого я мав би ще зробити.

Не дуже радий.

Тітка: Васильку, а як ти любиш свою маленьку сестричку?

Василько: О, нічого собі, але нам деяких річей було треба скорше.

Не питався.

Петро: Чи не бачили ви сусіда мого коня?

Іван: Ага, бачив.

Петро: А куди він пішов?

Іван: Того вам я вже не скажу, бо я його не питався куди він йде.

Перша дівка: Чи то правда, що ти віддаєшся?

Друге дівча: Ні, але мені приємно таке почути.

РІЗДВО У ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

(СПОМИН)

Василь Стефаник, визначний український письменник і громадський діяч, помер 7-го грудня 1936 р. в 65 році життя. Про Стефаника помістив в різдвянім „Новім Часі”, 1937 року, В. Косташук, гарний спомин, який отут передруковуємо. Косташук — управитель школи в Тулові — належав до найблизших знайомих і любимців Стефаника.

— Слухай небоже!... Аби громи били, аби світ западався, то ти маєш приїхати до Русова на Різдво. Памятай, першої днини! — говорив звичайно перед Святами Стефаник, коли стрів мене в Снятині.

— Ще собі смаркачу запам'ятай, що все кожного року маєш приходити, чи я прошу, чи ні, бо я часом можу забути просити. Бери з собою свою жінку, що має повний рот зубів, та будете мені співати.

Нам не треба було другий раз казати і ми в кожне Різдво від 1925 р. з найбільшою приємністю виконували волю Стефаника. Кожна гостина в його домі була для нас великим Святком. Ми все верталися оновлені духом, повні вражень, заворожені (пошаною) до особи Стефаника.

В його хаті було вже повно людей, місцевих русівських селян і студентів, та кілька позамісцевих інтелігентів. Стефаник забавляв усіх, вмів кожному сказати відповідне слово, всіх очаровував.

Різдво 1930-го року.

Рано вибираємося до Русова. Дорога тяжка, снігом забита. Входимо в хату, здоровимо з Різдвом.

— Добре, щосте приїхали, загрийтеся, сідайте та будете їсти. Цьоця багато напекла і пририхтувала.

За столом русівські старші брати, а між ними вуйко Проскурняк. Коло них і ми присідаємо. Стефаник гостить, припрошує:

— Наїдайтеся, аби сте не були голодні. Напийтеся, Василю, до вуйка Проскурняка, та колядуйте, бо сьогодні Різдво. Але ви газди заколядуйте мені старої, такої, якої колядували ще ваші деді (тати), бо ці молоді — то дранте.....

Газди поховали голови в долоні, сперлися ліктями на стіл, а по столі поплила давна-прадавня коляда: :

То як Семен на горі орав —
Радуйся!

Радуйся земле, Син Божий
нам народився!

Пісня зразу несміла, захрипла, зривалася чимраз сильніше, колисалася під такт хитання сивих голов. Вуйко Проскурняк випростувався, старе, порепане лице випростувалося, очі горіли і світили дивним блеском, тяжким кулаком водив по столі і піддавав такт.

Стефаник зворушений, в очах блищать сльози. Підходить до голов при столі, цілує в сивий чупер. Задивлений десь далеко говорить до нас:

— Ви молоді хапайте цю коляду й ховайте її в свої пазухи, як найдорозший скарб. Ця коляда вяже нас з тисячліттям — так співали ще за Володимира Великого! Так з покоління в покоління аж до нас: Радуйся земле, бо Син Божий народився! Чи ви в цих простих давніх словах і в цій прекрасній мелодії, яка пливе з тих мужицьких грудей, не чуєте тої трирадіости Нашої Землі, що народився Син Божий?

Вуйко Проскурняк повів рукою й коляда скінчилася. Діди (поважні старі колядники) споважніли і задумалися, в хаті гробова тишина. Стефаник схвилюваний ходить по хаті. В нашій уяві пересувалися давні часи і ми були горді, що Стефаник зв'язав нас із Володимиром.

Відчиняються двері і з морозом на червоних обличчах входять молоді студенти, а між ними місцевий парох — о. Дольний з дружиною. Прийшли поздоровити з Різдом свого вуйка і посла. Вуйко Проскурняк і його товариші встають, прощаються й відходять, бо мають колядувати в селі.

Нове товариство засідає до стола.

— Тепер Василю черга на тебе, співай мені народних та стрілецьких пісень; гати, що сили, аби хата дрожала! Для відвати напийся горівки, а ти Ганусю — звернувся до моєї дружини — помагай йому!

І ми співали: „Лишень моя мила, як голубка сива”, „Ой пряду-пряду”, „Стоїть коршма”, а з стрілецьких „Ой та зажурились” та „Видиш брате мій”.

Я ніколи не був помітним співаком і нігде не виступав, але Стефаникові мусів співати. Нічого не помагали мої відпрошення.

— Цьоцю, ви чуєте ту чудову краску його голосу, в якій бренть душа пісні? Що значить найкраще вишколений хор, коли з нього не чути душі пісні! Василю, ти маєш співати на моїй похороні.

На Стефаника сильне вражіння робила „Коршма” (пісня) і ми дивувалися.

— Ой небожета, коби ви знали, кілька то безконечних трагедій серед нашого народу вязалося з коршмою! Лише послушайте:

Був я в селі депутатом,
А у церкві старшим братом,
Жінка з вечерев на мене чекає,
А горівка не пускає.

Чи ви розумієте, що діється в душі такого чоловіка, що його горівка не пускає?

Підчас співу „Журавлів” Стефаник не міг себе опанувати. Зривався з крісла, переходив до другої кімнати, отирав там сльози, вертався, цілував в голову і згадував свого великого друга Богдана Лепкого.

— Кириле! Подивися, чи брама отворена і переконайся, чи далеко колядники....

Кирило вибіг і за хвилю вернувся задиханий з вісткою, що вже в сусідів колядують.

Стефаник нетерпеливо заглядає у вікна, переконується, чи є гроші. За брами показуються газди, йдуть повагом, передний має скринку в руках. За ними сунуть молоді цілою лавою, є їх багато. За хвилю наповнилося ціле подвір'я, обступають хату. В хаті робиться темно, а рівночасно зривається могутнє: „Нова радість стала”...

Стефаник ходить схвилюваний по хаті, тішиться, врешті серед коляди виходить на двір, сердечно з кожним витається, дякує, дає гроші і просить до хати. За хвилю простора кухня наповнюється людьми, голова в голову. Стефаник серед своєї стихії (серед рідного собі світа). Частує кожного і просить ще раз заколядувати. Весь дім у святочному настрою. Тверді мужицькі голоси громом гудуть: „Радуйся земле!”.....

Вечоріє. Вертаємося до дому, бо дорога далека.

Другого дня страшна вістка — Стефаник тяжко захорів. Відпрова-

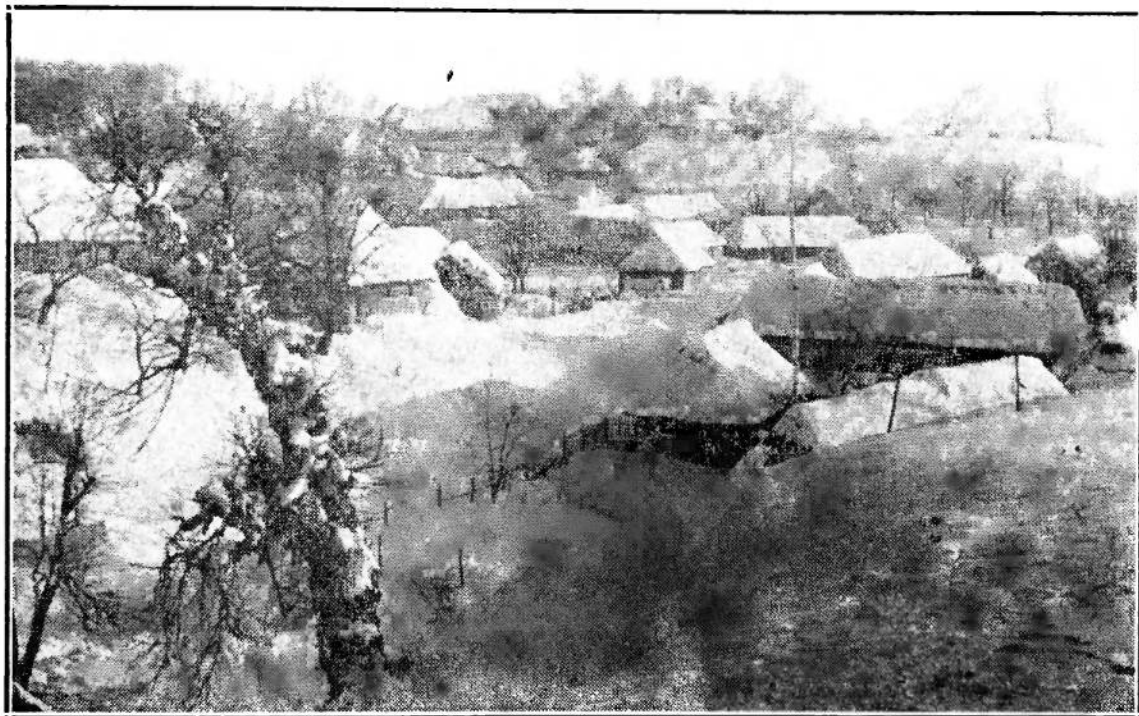
див о. Дольного і був у нього півгодинки в гостині. Коли вертався до дому, дістав параліж й упав на вулиці. Лікував його др. Іван Подюк, але Стефаник ніколи вже до свого здоров'я не вернувся.

На Різдво 1931 року Стефаник переказав не приїздити, бо не хотів обходити річницю свого каліцтва. Зате запросив нас на Йордан. Вже не мав

ко Проскурняк в 1933 році помер. Колядники приходили, як колись, все у великім числі: старші братя, молодь, яка колядувала на народні ціли, та шкільна дівчора під проводом свого управителя. Стефаник тішився всіми, сам виходив дякувати і платив гроші.

Так було до 1936 року.

Різдво 1937 року. В домі Стефа-

Так в часі Різдвяних Свят виглядали українські села. Тут село Городок, коло міста Рівного, на Волині.

того золотого гумору і почав згадувати свою смерть.

Від 1932 року знову стали ми постійними й самотніми гостями у Стефаника. Крім найближчої родини вже мало хто з чужих заходив.

— Ти небоже приїжджай на Різдво, бо без тебе, я не маю Свят. Не дивися, що нікого не прошу, бо я вже не годен....

Ми далше співали Стефаникови його любі пісні й колядували. Вуй-

ника мертва тишина. Заніміли пісні й коляди, з кожного кутика віє сум. Його сини — Семен і Кирило — в тихій задумі шукають слідів свого великого батька, а там далеко в Канаді прекрасний Юрчик бе головою в стіну. А разом з ними найдорозша цюця Олена Плешканова в безмежнім смутку. Весь труд свого життя віддала для других, щоб забути про себе і про свою власну дитину:

Як ті кленові листочки розвіяли-

ся по полю і ніхто їх позбирати не годен....

А там на високій могилі спочиває

Він — Творець „Землі” і дивиться на нас, чи ми добре заховали в пазусі його пісні й золоті слова.....

ДЕННИК ШЕВЧЕНКА І ЩЕ ДЕЩО.

Свої Спомини (Денник, Журнал) почав Шевченко, писати 12 червня 1857, коли дістав вістку, що його випустять на волю. В Петропавловській кріпості писав до 29 липня, 1857 р., а від 5 серпня писав вже виїхавши з кріпості на волю. А на волі писав до 13 липня, 1858.

Та з Шевченкового листа до княгині Варвари Репніної, писаного з Орської кріпості 27 лютого, 1848 р., виходить, що Шевченко вже в Орській кріпості починав писати свій Денник. Бо каже він в тому листі:

„З того дня, як прибув я до КО (Кріпості Орської), пишу Щоденник свій. Розгорнув сьогодні зшиток і думав хоч сторінку Вам переказати, — і що ж! Таке воно одноманітно-сумне, що аж сам перелякався і... спалив мій Щоденник на свічці, що дотлівала. Погано зробив, шкода мені потім було мого Щоденника, як матери шкода своєї дитини, хоч і потвори”

В тім же листі виявляється велика релігійність Шевченка. Там читаємо:

„Вчора просидів до ранку й не міг думок зібрати, щоб лист скінчити. Опанувало мене якесь чуття невідоме: „Прийдіть всі труждаючіся і обремененні, і аз упокою ви” (Слова Христа: Прийдіть всі струджені й обтяжені, а я дам вам спокій). Перед благовістям до Утрени згадав я слова Розп'ятого за нас і неначе ожив: пішов до Утрени й молився так радісно, чисто, як може ніколи досі. Я тепер говію й сьогодні причащався Св. Тайн. Хотів би, що б усе

життя моє було таке чисте й прекрасне, як цей день”.

Присуд (вирок), щоби Шевченка, заслани на ціле життя в карний батальон, проголосили 30 травня, 1847 року, а другого дня почалася Шевченкова подорож в Орську кріпость.

З Орської кріпості заслали Шевченка до Новопетровського форту в осени 1850 р., на схід від Каспійського моря, і тут прожив Шевченко від 17 жовтня, 1850, до 2 серпня, 1857 р., отже пробув тут майже сім літ.

Від народження Шевченка (1814) дотепер маємо 134 роки, а від смерті (1861) 87 літ. Мабуть уже нема людей, які б його особисто пам'ятали. Але зате є мільйони, які знають його і поважають.

КІЛЬКО Є РОДІВ РОЖІ.

Найзвичайнішою рожею є дика рожа, яку звуть також „свербивусом”. Цвіт її гарний, запах дуже милий, але має ostrі колючки, якими не допускає до себе своїх ворогів. Її овочі смажать в цукрі.

Всіх родів рожі є нині коло 1,500, а найкращою є т. з. столістка (центифолія) і її вважають царицею цвітів. Колись було менше родів рожі, але з тих опісля виплекано інші роди.

З цвіту рожі роблять рожевий олійок, з якого роблять перфуму. Це дорогий олійок, бо лише подумати — кілька цвіту треба, щоби видобути з него фунт олійку.

Та в описі „Російсько-Турецької війни” Садовський оповідає, як російські вояки знайшли баньку з рожевим олієм і понамашували собі чоботи. Значиться — не змарнували.

РОЗУМНА ВІСАКГА

Тибетанське оповідання

(Тибет — край в Азії, між Індією і Китаєм, столиця Тибету Лясса. Населення подібне до індійського. Нарід має багато гарних, поучаючих та інтересних оповідань й одно з них тут подаємо).

Перший міністер царя Прасенаїта, з Косалі, мав жінку з такого поважного роду, як сам, і виховав сім синів, а наймолодшого назвав Вісакга.

Старшими шістьма синами він не був вдоводений. Коли поженилися, то і вони і їх жінки лише про те дбали, щоби пишно вбиратися, весело забавлятися, а про господарство цілком не дбали.

Маргадгара — бо так звався той міністер — дуже тим журився. І раз коли він, сперши голову на руки, глибоко задумався і сидів непорушно, прийшов до нього добре йому знаомий браман (гіндуський священик) і запитав, чому той журиться. І відповів Маргадгара:

— Що ж..... Сини мої і невістки дбають лише про гарну одежу, про забави, а господарством не клопочуться. Ніякої розумної думки до себе не допускають. Я був багатий, а тепер мое майно щодень маліє, бо нема кому доглянути. А сам я вже несильний.

— Так чому не ожениш наймолодшого сина, Вісакга?

— Чому? А хто знає, яку жінку він дістане. Може бути така, як других моїх синів, або навіть гірша; а зла жінка і доброго чоловіка з дороги зведе.

— Коли так, то лиши мені цю справу, а я знайду для нього добру жінку.

— А хіба можна по дівчині пізнати, якою вона буде жінкою?

— Можна. Але треба розумно за такою шукати.

— Добре! Шукай!

Браман подорджував і прийшов в сторону що звалась Чампа. Був там багатий чоловік, широко відомий, що звався Балямїтра. Він належав до високої князівської кляси, славився великим розумом і братерським відношенням до людей.

А мав він дочку, що рівнож звалась Вісакга. Була вона дуже гарна вродою, поважна в поведенню і незвичайно розумна. Всі славили її — і за красу, і за повагу, і за розум, і не знали, за що треба її більше хвалити.

Коли почув про ті похвали браман, постановив власними очима побачити ту дівчину.

Й одного разу бачив він, як йде гурт дівчат до саду, що був над рікою подальше від дому Балямїтри. А між дівчатами є і Вісакга. Отже пійшов браман за ними назирцем.

Дівчата молоді, а в молодого і розум і вдача молода. Коли молодий вийде зпід нагляду старших, то кидає розум під ноги і тішиться, що не мусить з розумом числитися.

Таке було і тут. Дівчата реготалися, викрикували, крутилися, бігали, зривали квітки і кидали одна в другу, точно так, як роблять малі діти. Лише одна Вісакга поводитися інакше. Вона йшла поважно і гідно, хоч віком вона не була старша від других.

В саді був ставочок до купання. Тут другі дівчата розбиралися подальше від ставка і тоді йшли до води, а

Вісакга не так, — вона розбиралася вступаючи в воду. Подібно і вбиралася, — виринаючи потрохи з води, вона вбирала на себе одержу.

Після купання зібралися дівчата на траві і почали їсти, що з собою принесли. Найперше самі понаїдалися, а вже тоді дали поживу своїй прислузі. Не так Вісакга, — вона найперше подала поживу дівчині, яка їй прислужувала, а тоді вже почала сама їсти.

Коли дівчата верталися до дому, треба було переходити через воду, — отже всі дівчата познимали черевики і переходили босоніж. Одна Вісакга йшла в черевиках. Аж вийшовши з води, вона вилила воду з черевиків, і пійшла по сухим босими ногами.

Тепер дівчата пійшли ще до ліса. А що в лісі є тіни багато, то дівчата поскладали парасолі, — лише одна Вісакга держала парасолю над собою. Коли ж почав падати дощ, то дівчата заховалися до старої і пустої церкви. що тут стояла, — одна лише Вісакга до церкви не заходила.

Дуже дивувався браман, бачучи поведіння Вісакги, і при нагоді почав її питати:

— Дівчино, чия ти дочка?

— Я дочка Балямітрова, — відповіла дівчина.

— А чи можу поставити тобі більше питань?

— Так, божий чоловіче, я на все відповім.

— Скажи мені, чому ти йшла так поважно, коли другі і бігали, і скакали, і сміялися? — І каже Вісакга:

— Я вважаю, що краще бути поважним, ніж неповажним. Перед на світі ведуть поважні люди. А що обов'язок дівчини вийти замож, то поважний чоловік не схоче неповажної дівчини.

— Гарно! А тепер чому ти розбиралася аж у воді?

— Тому, що дівчина повинна бути соромлива і ніхто не повинен бачити її невбраною.

— Хто ж там тебе бачив би?

— Ти, божий чоловіче, мене бачив би.

— Гарно думаєш дівчино! А чому ти найперше дала поживу прислузі, коли другі самі найперше їли?

— Тому, божий чоловіче, що прислуга для нас працює, і вона повинна перша їсти овочі своєї праці.

— Дуже розумно! Тепер скажи, чому ти через воду йшла в черевиках, коли другі йшли босі?

— Тому, що нерозумно через воду йти босими ногами.

— Чому ж?

— А тому, що на сухій землі ми бачимо остре каміня, бачимо всяку заваду, а в воді не бачимо. А там же є навіть їдовиті гадини, отже треба перед ними хоронитися.

— Ти дівчино дуже розумно думаєш! Та ще дві питання.... Чому ти в лісі, де була тінь, несла над собою парасолю?

— Тому, що так розумнійше...

— Чому ж?

— А тому, що в лісі є багато птахів по деревах, є на деревах і малпи, отже треба перед ними охороняти свою одіж. Аджеж кілька там падає надолину нечистоти, а парасолею можна від всего того закритися. А на чистім полі в погоду парасоля непотрібна.

— Розумно! Та чому ти не заходила до церкви, коли був дощ?

— Тому, що в порожній опущеній церкві можуть ховатися погані люди, можуть бути злочинці, розбишаки, а я не хотіла би, щоби хтось з них діткнув

ся до моєї руки. І взагалі до опущеного будинку не повиннося заходити.

Дивувався браман, що дівчина така розумна і вдався до батька Вісакги та сказав, з якою цілею прийшов.

— Хто ж є той, для кого ти хотів би взяти нашу дочку? — запитали родичі дівчини.

— Він є сином міністра Маргадгари і зветься також Вісакга. — На те кажуть родичі дівчини:

— Так! Він з тої самої поважної касті, що і ми, однакж від нас туди дуже далеко. — На те браман:

— Я думаю, що для дочок треба шукати чоловіків з далеких сторін.

— Чому ж?

— А тому: коли дочка щаслива то родичі тішаться, але коли їй зле, тоді і їм журба. Вони мусять їй помагати, і так нерозумно самі убожують. А коли дочка далеко, то не буде спускатися на батькову поміч, отже мусить сама думати, як собі порадити.

— Мабуть воно справді так — сказали родичі — отже нехай Вісакга йде туди.

Невдовзі після того, як Вісакга вийшла заміж, сталася така подія: на царський двір привели люде пару кобил і сказали:

— Нам треба знати, котре з них мати, а котре дочка, — а що на царським дворі наймудріші люде, отже ми прийшли сюди з цією справою.

Та оні цар, ані міністри, ані судії не могли відповісти на таке питання. Коли ж про те довідалася Вісакга, то каже:

— Тут можна легко довідатися. Дайте їсти обом кобилам. Коли дочка зїсть скорше, то буде хапати від матері, а мати від дочки хапати не буде.

Маргадгара казав так зробити і справді вийшло, як Вісакга казала.

Була ще інша така справа: Чоловік купався і залишив на березі чоботи. Другий чоловік, що прийшов купатися, взяв ті чоботи, прив'язав собі до голови і пішов так в воду. Коли ж властитель чобіт почав доказувати, що цей другий взяв його чоботи, справа опинилася перед царським судом. Та годі було довідатися, хто винен, бо злодій казав, що це він свої чоботи прив'язував до голови, щоби хто не вкрав.

Знов почула про те Вісакга і каже:

— Це проста справа! Скажіть одному: ти візьми собі оден чобіт, а другому скажіть нехай візьме другий. На те властитель чобіт певно скаже: „Чому я мав би брати лишень оден чобіт, коли оба мої?“, а другий скаже: „Яка мені користь з одного чобота?“

Коли так зроблено, то вийшло якраз так, як Вісакга казала.

Було таке, що купці подарували цареві грубий пень (колодку) дорогого сандалового дерева, та треба було знати, котрий його кінець належить до верха, а котрий до коріння. І знов не міг ніхто на таке питання відповісти. Коли ж про те довідалася Вісакга, то каже:

— Киньте дерево в воду. Кінець що від коріння, тяжший, отже впірно глибше.

І тут вийшло так, як Вісакга радила.

Була ще одна історія.

Чоловік з визначного роду оженився з дівчиною з своєї касті, та не було в них дітей. Не буде кому майна залишити. От він взяв собі ще другу жінку (а там таке дозволялося). За якийсь час народився тій другій син. І думає вона:

— Я маю сина, а друга жінка не

має, отже я дам їй свою дитину.

Так подумала, так зробила.

Невдовзі по тім вмер чоловік й обі жінки жили разом, поки малий син не став більшим хлопцем. А закон там був такий, що та жінка, яка мала дитину, діставала дві третини все-го майна.

Тепер вийшов спір між жінками. Дійсна мати казала, що дитина її, а друга говорила, що це її син. І так справа опинилася перед царем. Та хоч царський суд дуже пильно справу розбирав, не міг він довідатись дійсної правди.

Тепер сам цар оповів справу невістці свого міністра і вона каже:

— Дуже легко пізнати котра з жінож є дійсною матерію!

— Як? — питає цар.

— Так — каже Вісакга: скажіть, нехай обі жінки тягнуть хлопця до себе, одна за одну руку, друга за другу. Котра перетягне, за тою сушність. Це покаже, котра є матерію хлопця.

— Як це покаже?

— Покаже так: Мати не схоче сильно тягнути, щоби своїй дитині не пошкодити, а чужа не буде дитини жалувати.

Зроблено, як Вісакга радила і зараз показалася дійсна правда. Вкінці та жінка, що це не її син, призналася, що неправду говорила.

Тоді каже цар своему міністрови Маргадгарови:

— Де ти винайшов таку розумну жінку своєму синові?

— Це винайшов побожний браман, Вікрамасена — каже міністер.

— Я рад Вікрамасену бачити — говорить цар.

Коли Вікрамасена став перед царем, той запитав:

— Яким способом ти вибрав таку розумну жінку, якою є Вісакга?

І браман почав оповідати: :

— Я приглянувся, як вона, будучи дівчиною, на кожному кроці поводитися. Я бачив, що вона не йде наосліп за другими, але йде всюди за своїм розумом. Вона кожную справу своїм розсудком міряла і важила. Коли я ставив її питання, то вона дуже розумно на них відповідала. І тоді я побачив, що вона не така, як всі, — вона стоїть понад другими.

І каже тоді цар.

— Я радий, що ти синові мого міністра таку дорогу жінку знайшов. Вона вартніша, ніж стада волів, ніж череди берблюдів; вона своїм розумом може бути сильнішою, ніж моя армія. Бо що варта армія без розуму?

А міністрови цар сказав:

— Ти став много разів багатішим, ніж ти був передтим. Твоя невістка дорожша від золота і дорогих каменів. Я рад, щоби всі батьки і матери в моїм царстві так дочок виховували, а тоді мого царства найсильніший ворог не переможе.

Ось такою розумною і славною була Вісакга!

ПОРІВНЯННЯ ТЕПЛОМІРІВ.

(Термометрів)

В Канаді і Стейтах в щоденнім ужиттю є тепломір Фаренгейта. Він досить невідповідний, та хто до нього звикне, то на нім розуміється.

Невідповідність термометра Фаренгейта в тім, що на нім там, де вода кипить, назначено 212, а де вода мерзне, маємо 32 висше зера.

Найвідповіднішим термометром є термометер Цельзія (по англ. „сентигрейд“, бо на нім замерзання води означаєсь зером, а кипіння числом 100. Значиться — простір між тим, як вода кипить і як замерзає, поділено на 100.

Ще є термометер Реавміра (чи Реоміра), де мерзнення води зазначено зером, а кипіння числом 80.

Щоби приблизно показати, яке відношення Фаренгейта до других термометрів, ми подамо деякі степені для порівняня. І так Фар. (Фаренгейт), Цел. (Пельзій), Реав. (Реавмір).

Фар.	Цел.	Реав.
212	100	80
104	40	32
98	36.7	29.3
90	32.2	25.8
80	26.7	21.3
60	15.3	12.4
50	10	8
35	1.7	1.3
32	0	0
20	6.7	5.3
10	12.2	9.8
5	15	12
0	17.8	14.2
4	20	16
13	25	20
22	30	24
31	35	28
40	40	32

На висше поданій табличці горішні цифри показують горячо, а долішні зимно. 40—40—32, це мороз. Тут бачимо, що Фаренгейт і Цельзій на 40 степенях морозу сходяться.

Для простого рахунку треба пам'ятати, що 9 степенів Фаренгейта, це 5 степенів Цельзія.

В Європі вживають звичайно термометра Цельзія; його вживають також всюди в наукових помірах.

Треба ще додати, що коли говориться про кипіння води, то розуміється на такій височині, як поверхня моря. Бо на горах вода кипить скорше.

Алькоголь кипить при 165 Ф.

Теплота крові 98 Ф.

Поміркована теплота 60 Ф.

Вода мерзне 32 Ф.

Обчислюють, що найбільше зимно, яке можливе, кінчиться на 459.6 Фаренгейта (273.15 Цельзія). Але такого зимна ще не витворили, хоч вже дуже близько були коло нього.

ВСЮДИ ДУРНЕ

Хоче неписьменний чоловік показати, що він читати вміє, отже взяв газети верхом на долину і ніби читає. За хвилину положив, бере другу і знов ніби читає. Та побачив хтось збоку, що чоловік неписьменний, і питає:

— А що там в тій газеті пишуть?

— Е! — відповів чоловік махнувши згідно рукою.

— А в тій другій?

— І там таке саме. Пишуть таке, що одно другого не тримається. Шкода й говорити. Все дурне!

Обережний.

— Здорові куме!

— Доброго здоров'я і вам.

Куди їдете

— До міста.

— А що везете?

Кум злазить з воза, підходить до другого воза, та пошепки:

— Овес везу.

— Та чому не говорите голосно — питає той дивуючись.

А цей знов пошепки:

— Не хочу, щоби мої коні чули.

ЧИ ЙДЕТЕ З КОЛЯДОЮ?

Смеркається. Минувся день
І ніч вже надтягає,
В печі червоний блис огонь,
А в сінях вітер грає.

Той тихий і сумний настрій
Несе мене світами,
І я лечу на крилах мрій
До батька і до мами.

Сніжок паде, як срібний пух,
Мороз малює квіти,
Накритий стіл, в куті дідух,
Пустують в сіні діти.

Знайшли собі свистун-оріх
І свищать в перегони,
Лящить кругом діточий сміх...
З дзвінниці дзвонять дзвони...

Гей! Кілько то минуло літ,
А я так добре чую
Кожухів шелест, скрип чобіт
І щиру пісню тую.

Далекий світ, великий час,
Пливуть літа рікою,
А я все памятаю вас,
Як йдете з колядою.

Ще нині чую, як Юрко
Співає „Бог предвічний”,
Як сопраном пищить Федько,
Басом гуде Зарічний.

Скрипливий наболілий спів,
Такий, як хлопські груди,
Та хто його раз зрозумів, —
До смерти не забуде.

Ще й нині виджу, як Ферід
„Вінчоване” голосить,
Втворились двері на розтвір
І батько в хату просить.

І починаєся річна
У пан-отця гостина, —
Ціле село єднається,
Немов одна родина.

Засіли газди на лавках,
Найстарший на покутю,
Тріщать склянки в сильних руках,
На стелю мечуть кутю.

Говорять, що важкі літа,
Що хибли скрізь ячмені,
Що правди їм нігде нема,
І — затискають жмені.

Говорять, а слова летять
Молитвою до Бога,
Та чей дійдуть, чей долетять..
Щаслива їм дорога!...

Далекий світ, великий час,
Пливуть літа рікою,
Гей! Що чувати там у вас?
Чи йдете з колядою?

Чи ще живий Федір, Юрко?
І мій сусід Зарічний?
Чи й нині, як колись давно,
Співають „Бог предвічний?”

Чи й нині мерехтять зірки
Над хаткою старою?...
Гей краю мій! Не знаєш ти,
Як тужу за тобою!

Богдан Лепкий.

З СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ В ОКСФОРДІ

Дмитро Мартиновський.

Перший раз я почав думати про Оксфордський Університет підчас нарад Теологічної Конвенції в Единбурзі 1937 року. Ще передтим в Варшаві зацікавив мене Англією й Англіканською Церквою проф. Арсенів. На цій Конвенції зібралось багато представників церковних й високих достойників Східних Грецьких Патріархів, майже всіх Помістних Автокефальних Церков, включаючи навіть представника наймолодшої автокефальної церкви альбанської — Архiepіскопа Тірани-Дураццо, Христофора, старенького владики з білою бородою.

Більше ніж сімсот членів різних церков прибуло, переважно представників православних й англіканських, і деяких одламів протестантської церкви. Не було тільки представників Московської Церкви та римо-католицької. З Москви, розуміється, нікого б туди не пустили, а про Римо-католицьку церкву — не знаю.

Единбургська Конференція зробила на мене величезне вражіння. Я зустрів там багато славних й видатних професорів, високих ієрархів й представників різних церков, і не треба було багато часу, щоб зрозуміти, що Оксфордські професори й ті представники церкви, що виховувалися в Оксфорді, вели перед в дебатах конференції і своїми здоровими поглядами, переконуючими аргументами впливали на інших представників.

Мені дуже захотілося записатися до Оксфорду і я звернувся до професора Гуджа, керівника філософсько-теологічних студій, щоб він мені порадив, що маю робити. Він зараз же того самого дня написав листа до двох Оксфордських професорів з якнайліпшими рекомендаціями від мого професора й Митрополита Діонизія, які також були присутні на тій Конференції, як представники Православної Церкви в Польщі. На другий день вранці я вже отримав листа від о. Дра Кидда, відомого богослова, який написав кількатомову історію Християн-

ської церкви й видав історичні документи до історії цієї церкви.

Оксфордський Університет, й другий йому подібний в Кембриджі, є лише двома такими університетами на цілому світі, де Вас приймають до Колегії, а не до Університету. Нераз є трудно пояснити, що це має значити.

Це є стара система колегіальна, що витворилася підчас Середньовіччя, і до цього часу заховалися в Оксфорді й Кембриджі. Кожний студент, що хоче бути прийнятим до Університету, мусить знайти найперше Колегію, яка б його прийняла в склад студентів, а потім сама вже Колегія від його імені звернеться до Університету й представить його Ректорові Університету.

Отже Університету в понятті європейським, або Американським, тут не має. Нераз є дуже трудно пояснити, особливо американським туристам, які приїжджають до Оксфорду й не знаходять Університету, себто будинку, а що є Університет, то це ті незначні старі й похилені вже від старости окремі Колегії, розкинені по Оксфорді в промірі яких одної або двох квадратних миль.

Кожний студент є отже повний й незалежний член тієї Колегії, яка його прийняла й, як батько й мати, згодилася ним опікуватися, його годувати й зодягати, й вважати на його поведіння, науку й розривки. Його відношення до Університету є тільки те, що він мусить з'явитися колись на іспит, заплатити належність за той іспит й отримати свідоцтво з печаткою університетською в кінці своїх студій. Й це відношення є також в більшості випадків залагоджене самою Колегією, отже студентові не зостається нічого іншого робити, як тільки з'явитися особисто на означений час й на заклик відповісти: „Ай”, що має значити „Так, я є присутній”. Це є так важне й необхідне, що ще до того часу Вам не дадуть ніякого призначення ні диплому, поки Ви не скажете „Ай”.

Колегій, або товариств наукових в Оксфорді є багато. Звуться вони Колегіями, Сосаяти, або Голл. Кожне з них регулює зовсім незалежно прийняття студентів, їх приміщення, науку, поміч в науці, приділення вчителів або тьюторів, які мають керувати наукою, або поведенням кожного зі студентів, або студенток. Число всіх осіб, що можуть бути прийняті, вирішує рада директорів й професорів, що збирається що року перед початком нового шкільного року й усталює число тих осіб й призначає на кожну Колегію квоту в тому розумінню, щоб число студентів не перевищило зобовязань й можливостей даної Колегії в відношенню до новопринятого студента. Прийняття є звичайно дуже утруднене. Число кандидатів завше перевищує число тих, що можуть бути прийняті. Навіть найбільші Колегії не можуть дати більше місця для студентів зза границі, як три або чотири, а останніми часами число це є вже заповнене на два, або три роки вперед. Нераз батьки, що в тих Колегіях перебували відразу від народження дитини записують свого сина, або доньку до тієї самої Колегії, до якої батько або мати вчашали ще замолоду. При кожній Колегії є спеціальні списки таких можливих студентів, розуміється, за деякою оплатою членства.

Я був першим українським студентом, а другим православним студентом в Університеті, й одним з вісьмох студентів, що перебували в той час в Оксфорді, й що приїхали туди з Середньої й Східньо-Південної Європи на науку. Більше вже було з Німеччини (30), з Франції, Бельгії й Швеції, й досить поважне число з Індії та з інших частин розлеглої Британської Імперії.

Всіх разом Колегій в Оксфорді є 20 і називаються вони в алфаветичному порядку так: Беліол, Брейзноус, Крайст Чорч, Корпус Кристі, Ексітер, Гартфорд, Джізос, Кебол, Лінколн, Модлін, Мертон, Нью, Оріел, Пемброк, Квінс, Сейнт Джонс, Трініті, Юніверзити, Водгам, Вустер і так звані — Сейнт Едмунд Голл й Товариство Св. Катерини, переважно для бідних студентів. Дівочі Колегії ста-

новлять окрему групу й вони належать до новіших колегіяльних товариств, які ще не здобули собі повного права, але хутко мають його здобути.

Про кожну Колегію є щось цікавого й незвичайного. Наприклад — Беліол збирає в своїх мурах найздібніших студентів, які дійсно колись мають перевертати землю, Едісонів, Марконів, Галілеїв й інших. Брейзноус приготує вчителів й урядників, а часом лікарів, і то досить добрих, що працюють пізніше на Гарлі Стріт в Лондоні. Крайст Чорч є одною з найбільших Колегій й мабуть можна було її поставити на другому місті, колиб не той звичай в Оксфорді, що всі колегії є рівні й кожна з них „є одна з найліпших”, бо нема ліпших, або гірших. Цю Колегію заложив Генрик VIII й Кардинал Волзі, й зветься вона королівською, або кардинальською колегією, в залежності від того, хто кому більше подобається. В цій колегії є знаменита кава й вина по кілька десятків літ. Коли Король й Королева приїжджали до Оксфорду — то власне тут споживали обід й вечерю. В цій Колегії перед війною був син Лорда Гейга, Ерл Гейг, відомого з передостанньої війни, головного полководця англ. армії. Корпус Кристі дає Англії знаменитих професорів, особливо професорів клясичних мов, але також виховує нераз політиків, й то не тільки англійських, але й інших. Тут між іншим був Князь Югославський Павло й деякі інші князі й королі з Європи. Ексітер, Гартфорд, Джізос — виховують переважно будучих урядовців, священиків й учителів, а останній з них належить переважно до Валійців. В Оксфорді сміються, що коли Ви ввійдете в подвір'я Джізос Колегії й крикнете „Віліамс” або „Джеймс”, то нараз двадцять, або тридцять осіб одізветься й збіжить надолину, щоб Вас зустрінути. Так багато є там Віліамсів і Джеймсів, що походять з Вельса. В моїй Колегії, Кебол, виховуються переважно священики й будучі провідники Англіканської Церкви, але є також відомі політики, й малярі, й артисти, що в тій Колегії навчали, або були її студентами. Наприклад відомий Гледстон,

давніший міністер й прем'єр, навчав довший час в Колегії. Відома на цілий світ Картина Ісуса Христа „Світло Світа”, Голмса Ганта, знаходиться в Колегії, а теперішній автор, що не раз вже появлявся на сцені й екрані, Лезлі Бенкс, є студентом цієї самої Колегії. Колегія Кебол може ще похвалитися тим, що теперішній Лорд Галіфакс був довші роки директором цієї Колегії й що відомий з історії Кардинал Ньюман, а також Пюзи, були якнайбільше звязані з цією Колегією ціле своє життя. Другі Колегії також мають щось визначного й вони виховують таку, чи іншу категорію людей. З інших Колегій варто булоб згадати, що теперішній прем'єр Атлі виховувався в Юніверситі Коледж, що теперішній міністер англійський на цілу Німеччину був ще до 1946 року в Крайст Чорч, що бувший Король Англії, Едвард, був студентом в Модлін Коледж й що теперішній брат ніпонського короля й будучий імператор цієї країни, Принс ніпонський, був студентом цюї останньої Колегії перед війною.

Цікаво ще згадати, що найбагатшою Колегією є Колегія Модлін, (це по Оксфордськи вимовляється так: Магдален Коледж). Вона має тисячі й тисячі акрів земель й що року на неї записують величезні маєтки англійці з цілої Англії й цілої британської Імперії. Вона має знамениті будинки й величезний садок, в якому є багато риби й оленів. Це є одинока Колегія, де в середу подають власну рибу на вечерю, а в четвєр знамениту печеню з тих оленів, що Ви, можете бачити щодня, як вони пасуться й бавляться в розкішному саду коло Колегії. В цій Колегії є також багато вина, отже ввечері в цій Колегії я пригадую собі як дійсно щось приємне й смачне. В Парку цієї Колегії знаходиться знаменита доріжка на прогульку, яку започаткував відомий англійський літератор Едісон. Прогулька по цій доріжці потребує не більше — не менше а пів години й ця прогулька уважається в Оксфорді за щось таке, чим кожний може і повинен похвалитися, й навіть ті, що ніколи там не бували,

люблять вам сказати, що вони також проходилися там, щоб зрости в очах бесідника, або господаря свого. В місяцях травні й червні мабуть самий рай не може бути гарніший, як цей куточок землі в парку Колегії Модлін. Не диво, що сам Король Едвард вибрав її собі за місце для своєї науки й розривки.

Мене остаточно прийняли до Кебол Коледж в 1938 році. Перший раз я увійшов в її стіни 14-го січня, й хоч мене ніхто не зустрічав й ніхто не співав мені пісень, однак я зауважив, що від сторожа до професорів, й самого директора, кожний знав, хто я, при першій зустрічі. Так, як було перше, коли я прибув до Англії. Бувало в нас в Європі вас стрічають зі співами й поцілунками, а як прийдете додому, то й їсти нема нічого й спати нема на чому, й вмитись нема в чому, й десь ніхто нічого не знає про Вас й взагалі про те, що Ви мали до них приїхати. Не так є в Англії. Коли наш корабель підходив до берега, все було приготовлене, й очікувало нашого приїзду. Там стояв поліціант для порядку, сестри милосердя на всякий випадок, будка з всякими інформаціями, маленький буфет й так далі. Таксамо в Колегії. Тільки я приїхав до Колегії й зголосився у сторожа, він мені відразу сказав: „О! ми Вас чекали, прошу ідіть за мною”. Й він взяв мене й повів до моєї кімнати. Вже по дорозі я бачив, як моє ім'я було гарно вироблене на залізній таблиці при вході, на загальному списковій й над моєю кімнатою, повторюючи моє ім'я, число кімнати й крила (частини) Колегії, в якому моя кімната знаходилася. Вже тут я зобачив ріжницю й порядок. На столі я знайшов всі потрібні мені інформації, правила Колегії, а з міста деякі листи від склепів й книгарень, які також вже були поінформовані про мій приїзд. На моє велике здивовання на другий день в головній книгарні я знайшов своє ім'я в каталозі, який що року та книгарня приготує для свого вжитку й вигоди місцевих студентів.

Незадовго прибув до кімнати мій слуга, або скавт, якого обов'язком було через цілий час мого перебування

в Колегії дивитись, щоб все в Колегії й в моїй кімнаті було гаразд й щоб я мав все, що мені було потрібне. Вистарчило мені сказати, що мені чогось треба, а вже він мені казав, що „ол райт“, й що він мені це зробить. За цілий час він мені ніколи не відмовив й завше виповняв мою просьбу. Пізніше мені вже казали, що їх спеціально вчать, як вони мають поводитися зі студентами, і я мушу сказати, що через цілий час мого перебування в Колегії, я не мав ніколи жадної неприємности з ним. Як тільки я при-

Г. Вудвард, скавт.

їхав, він відразу дав мені чаю, а ліжко й інші річі вже були приготовлені й мене чекали. Він був моїм правдивим приятелем й завше радив мені, що я маю робити, і я думаю, що директор мусів також йому щось сказати; зрештою про це я можу тільки здогадуватися. Він що ранку приходив до моєї кімнати, приносив мені воду до гоління й заохочував мене до вставання тим, що казав, що на дворі дуже гарна погода й заповідається на знаменитий й соняшний день, тоді, як бувало, що дощ лляв як з відра, а день був такий, що й світу Божого не видно. Кім-

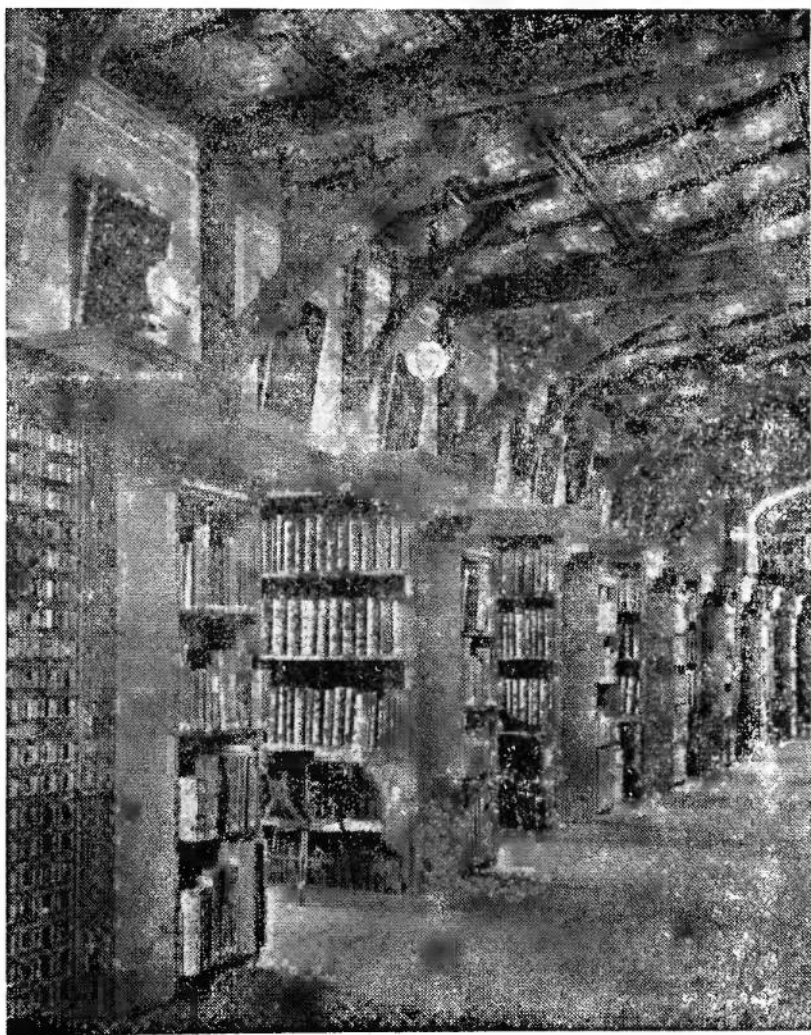
нату мою він утримував якнайчистіше, й дивно, що ніколи не приходилося мені казати, що мені треба. Він якось сам знав, що треба зробити, і в моїй кімнаті було завше тепло, гарно, приємно; як я колись запрошував гостей, то він також діставав найліпших тісточок, що тоді взагалі в Оксфорді можна було дістати. Це звичайно було в годинах від 4-тої до 5-ої пополуночі.

На другий день я мав зобачити свого директора. Він дуже цікавився Православною Церквою, казав, що англіканці уважають, що після зірвання з Римом вони себе зараховують до православних християн Заходу й що ми православні й англіканці повинні разом працювати й стреміти до поєднання й творити дійсне одне тіло Христове. Після короткої, але цікавої розмови, він дав мені вписатися до старої колегіальної книги, де всі студенти кількох століть є вписані й зареєстровані. На самому початку тієї книги згадується про те, що нищепідписаний буде заховуватися як належить порядній людині й буде підпорядковуватися правилам колегіальним і слухати своїх професорів й вихователів. Через вписання до цієї книги, я став повним й правдивим членом Колегії.

Мій директор також цікавився моїми свідоцтвами, казав їх докладно йому перекласти на англійську мову, а особливо метрику народження. Він також особливо цікавився життям нашим церковним, програмою наших теологічних шкіл й їх обсягом, й мушу признати, що він вважав, що наша програма є досить широка й глибока; він похвалив наш багатий матеріал й наше поважне відношення до теологічної науки. Розуміється наша православна наука теологічна могла б стояти на далеко вищому щаблі, ніж вона стоїть сьогодні по всіх православних країнах, але мабуть в тому полягає наша помилка, що ми зараз же після скінчення нашої школи забуваємо про ті здобутки наукові, що ми придбали в школі. Ми не поглиблюємо нашої науки після шкільної лавки, а провадимо життя в тому переконанні, що наука раз здобута в школі вистарчить

нам на ціле життя; тимчасом в життю так не є, і ми хутко забуваємо навіть про те, що ми здобули в школі. В Англії інакше. З моїх спостережень, що я придбав в Колегії Кебол, а також в інших теологічних заведеннях — я прийшов до переконання, що англійці, особливо в царині теологічній,

важкої праці після того, як ідуть на свої парафії й там працюють ціле своє життя без перестанку. Отже не дивно, що серед англіканських священиків є так багато вчених людей з різної галузі науки. Наприклад, найліпшу книжку про життя тварин написав ніхто інший, а священик, й тепер в

„Бібліотека Бодлеанська” — Відділ Манускриптів.

насамперед отримують поверховне знання, нераз зовсім узагальнене і те навіть в короткому часі, наприклад протягом двох, або трьох років, в той час, як в нас вчать по семінаріях яких шість до десяти літ.

Але різняться вони від нас тим, що з короткою інтродукцією богословської науки вони приступають до по-

Англії нема ні одної ділянки науки, щоби хтось зі священиків, або єпископів, не забрав голосу. А що вже торкається філософії, знання мов, особливо класичних, то це є цілковито в руках теперішніх англіканських священиків. Тепер може більше буде зрозумілим, чому в Оксфорді директором майже кожної Колегії є священик,

й то навіть є вони там, де предмети є зовсім світські, як математика, астрономія, або медицина.

Протягом тижня я отримав від свого директора листа, в якому він рекомендував мене до поодиноких бібліотек колегіальних й університетських, в тім до славної й відомої на цілий світ Бібліотеки Бодлеанської, яка має понад 1,000,000 книжок й кілька сот тисяч найцінніших на цілому світі манускриптів. Що мене здивувало, так те, що в цій бібліотеці мені не дали жадного свідоцтва, жадного документу, а сказали користати з бібліотеки, коли мені сподобається, й дали мені число столика Н. 4. Я не знав, чому мені так пильно приглядався один урядовець, й тільки в часі війни я зрозумів, що він хотів мене раз назавше запам'ятати, бо протягом восьми літ мене ніхто не запитав, чи я є студентом чи ні, а завше двері були відкриті на розтіж. Тимчасом той самий урядовець не пропустить Вам ніодного чужинця й незнайомого й зараз же заверне його назад. Й тільки один раз, коли його забрали на війну й наняли дівчину замість нього, покликали нас всіх знову, щоб вона нас запам'ятала й слідувала за ними, що приходять до Бібліотеки. Ця величезна бібліотека так зросла й буде зростати тому, що королівським розпорядком кожна друкарня і кожний видавець не може випустити книжки в світ, хіба, що зобов'яжется віддати один примірник безплатно до цієї бібліотеки. Мені казали, що знаючи про цей закон, світові бібліотеки й світові друкарні й видавці висилали до Оксфорду свої видавництва також безплатно, і тільки з Росії вони мали великі труднощі, щоб щось дістати. Власне в цій бібліотеці знаходиться відомий Кодекс Сінаїтікус, що большевики продали англійцям, прекрасний примірник Біблії нашого Князя Константина Острожського з 1580-81 року. Взагалі я завважив, що в Англії дуже люблять й цінять книжку. Деб ви не були, до кого б ви не пішли, ви знайдете полиці переповнені книжками, й це вам трапиться навіть в родинках звичайних й мало освічених робітників. Про священників, то нема чо-

го й казати, бо їх бібліотеки виносять тисячі примірників й заповнюють стіни напевно не одної, а часом двох, або трьох кімнат.

Мені було приємно дивитися й самому чекати на сходах кілька хвилин передтим, як мали відчиняти бібліотеку. Кожний спішив до тієї бібліотеки, кожний хотів якнайскорше до неї потрапити, хоч я особисто на самому початку ходив туди погрітися, бо в англійських бібліотеках, як й в церквах в неділю, є все тепліше, ніж де би то не було в поріванню з цілими айглійськими островами. Тільки пізніше, коли я вже навчився добре читати й розуміти, я ходив до Бібліотеки не тільки тому, щоб погрітися, але щоби щось прочитати й щоб чогось нового й доброго навчитися.

Колиб' це було на Континенті — мене до Бібліотеки не впустили б, аж поки я не записався б до Університету, й не був заімастрикульований. Моя властива імастрикуляція відбулася далеко пізніше й після виповнення короткої декларації. В цій декларації треба було згадати, як ваше повне ім'я виглядає, скільки вам літ, де ви мешкаєте, яка ваша стала адреса, чий ви син, й яка є професія вашого батька, який ви син чи донька в родині, це б то старший, чи менший, другий, чи третій і так далі. Я й до цього часу не знаю, чому їм потрібно було знати, який я син в родині, досить того, що такий пункт був в тій декларації і його треба було обов'язково виповнити. Ніхто мене тут не питався, чи я українець, чи русин, чи малорос, й ніхто не запитався мене також, чи я православний, чи римо-католик й до якої приналежності народної я маю належати. Я почув в перший раз в своєму життю, що мене приймають сюди не тому, що я українець, або поляк або росіянин, або що я належу до такої чи іншої церкви, а тому, що я є людина, такий й такий на ім'я. що я маю таку й таку підготовку в своїй ділянці і що можу розпочати наукову працю під керівництвом й допомогою тих професорів, що мали за мною наглядати.

Сама матрикуляція (впис у вищих школах) наступила десь за тиждень.

Січня 25-го підійшов до мене так званий Декан степенів, казав мені вдягнути стрій університету, це б то білий ковнірець, чорне убрання, чорну кошу й університетську шапку. При цьому він казав мені, що я мушу бути на місці о годині 10 ранку й бути приготовленим сказати кілька слів по латині, як що Ректор про щось запитає. Зібралися ми в поважній залі, в так званому Шелдоніан Театрові, що є збудований на взірєць святині Марцеля в Римі й має на стелі знаменитий пляфон Гіббонса, що в такий самий чудовий спосіб висить на стелі, як й баня в Святий Софії в Константинополі, а які згідно з вираховуванням найбільших архітектів нашого віку мусілиб вже давно впасти, а тимчасом вони стоять й тримаються ліпше, ніж найновіші будівлі двадцятого віку.

Це не була матрикуляція в нашому розумінню, коли то вам треба тиснутися через юрби молодих студентів й студенток й нарешті доплатитися до віконця, де вам університеський урядовець прибе печатку, або дві. Це було офіціальне представлення вас й зазнайомлення з Ректором вашого Університету, який на той час ріжнився від нас тільки тим, що говорив тоді по латині. Тим Ректором був теперішній лорд А. Д. Ліндсей, сам скотляндець, що багато написав розвідок й ріжних творів на теми виховавчі й соціальні. Ректора такого вибирають на три роки й поновляють що року, а ним може бути кожний, голова поодинокі Колегії Оксфорду, з тим, що першенство припадає завше найстаршому з них. Отже ті Колегії, що мають все молодих директорів, ніколи не дочекаються того, щоб їх директор став таким високим й відзначеним чоловіком. Тому кожна Колегія цинить своїх директорів і так, як пчоли, опікується ним, щоб він найдовше їм пожив і був прикінці свого урядовання вибраний на це почесне місце.

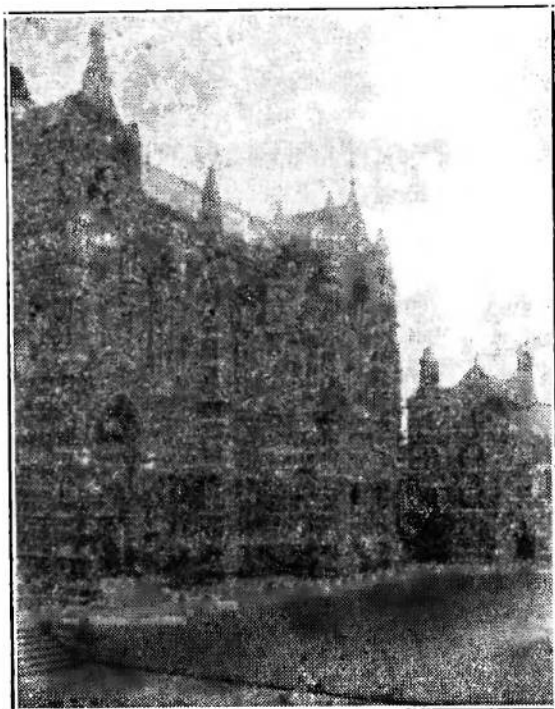
Бо Ректор Університету — це не є звичайна особа. Він має права рівні Королеві й в Оксфорді він має більше прав, ніж сам Король англійський; Король мусить йому підпорядковуватися, коли він перебуває в цьому місті. Він має права заборонити суддям су-

дити студента й сам має право судити кого хоче в місті. Ніяка судова справа не може відбутися, як в цьому є заінтересований Університет, коли Ректор собі того не бажає. Він має право виселити любу особу з Оксфорду, як що поведження тієї особи має стояти на перешкоді студентам в їх праці. Він має право зажадати, щоб така, або інша жінка, якої поведження не є пожаданим в місті, мала негайно опустити стіни міста Оксфорду. Він може того права не вживати, але він таке право має аж до сьогоднішнього дня.

Мабуть ті з канадійців, що були за морем й перебували в Оксфорді, не здавали собі ясно справи, що мала означати така дописка на кожному оголошенню в місті: „За дозволом Ректора й хвального майора”. Ректор має також право заборонити продавати білети, як що він вважає, що вони є за дешеві й що непорядна публіка може найти до залі викладів, або до театру. Одним словом можна сказати, що те право, яке обов'язує цілу Англію, й яке розтягається на цілу Британську Імперію й покриває такі вслічезні простори навіть поза Імперією, не має жадної сили в Оксфорді. Оксфорд є вільне місто, має свої писані університетські й колегіальні права, й неписані звичаєві права, яким підпорядковуються всі й є цілковитими підданими, включаючи й поліцію — Ректора Університету. При цьому можна зрозуміти, що під час війни було кілька німців й кілька з них отвертих гітлерців, які при нас нераз вихвалювалися, що Гітлер добре робить, що нас бомбардує, яким було дозволено кінчати науку в той час, як всі інші німці були посаджені до таборів в кілька днів після проголошення війни. Й дивує мене великодушність англійських студентів, й їх доброта, бо вони не тільки що давали йому завше каву й чай, й ніколи не дозволяли йому за неї платити, а ще вставляли на ноги, як його по гітлерівськи витали, коли він входив серед них й оповідав про останні побіди німецького народу. Ану, що сталося б з таким у росіян, або у поляків, або навіть серед нас українців? Це я лишая іншим для уяви.

Ректор отже є правом, найвищим адміністративним представником Університету й найвищим авторитетом Оксфордського Університету.

Моя матрикуляція відбулась в присутності секретарів й Деканів, дисциплінарних й наукових степенів, які всі прибули з поодиноких Колегій в своїх довгих чорних університетських строях з червоним обрамованням. Після вписання до матрикуляційної книги, Ректор відчитав акт мого запису до Університету, на яке треба йому сказати кілька слів по латині, а піз-

Каплиця Колегії Кебол.

ніше доручив кожному текст університетського регуляміну й свідоцтво іматрикуляції.

В мому випадкові ця іматрикуляція звучала як слідує:

*Oxoniae, Termino Hilarii A.D. 1938
Die XXV Mensis Jan. — Quo die comparuit coram me Demetrius Martinovsky e Collegio Keblensi et admonitus est de observandis Statutis hujus universitatis, et in Matriculam universitatis relatus est A.D. Lindsay, Vice-Cancellarius.*

Цікаво також звернути увагу на дві річі в цьому коротенькому латинсько-

му тексті. Нема тут ніяких голосних речень, нема навіть повної назви університету. Як то бувало наприклад в краю в тих університетах, до котрих українці вчашали. Наприклад „Его Імператорського Величства” й т.д., або, „Університет Юзефа Пілсудського”. А тут просто сказано, „Його університету”, себ то мого, бо я там маю виховуватися й я маю слухати й повинуватися тим правилам поведення й життя в Колегіях. Таксамо підчеркується тут, що в цей день з’явився перед Ректором такий то студент з Колегії такої то.

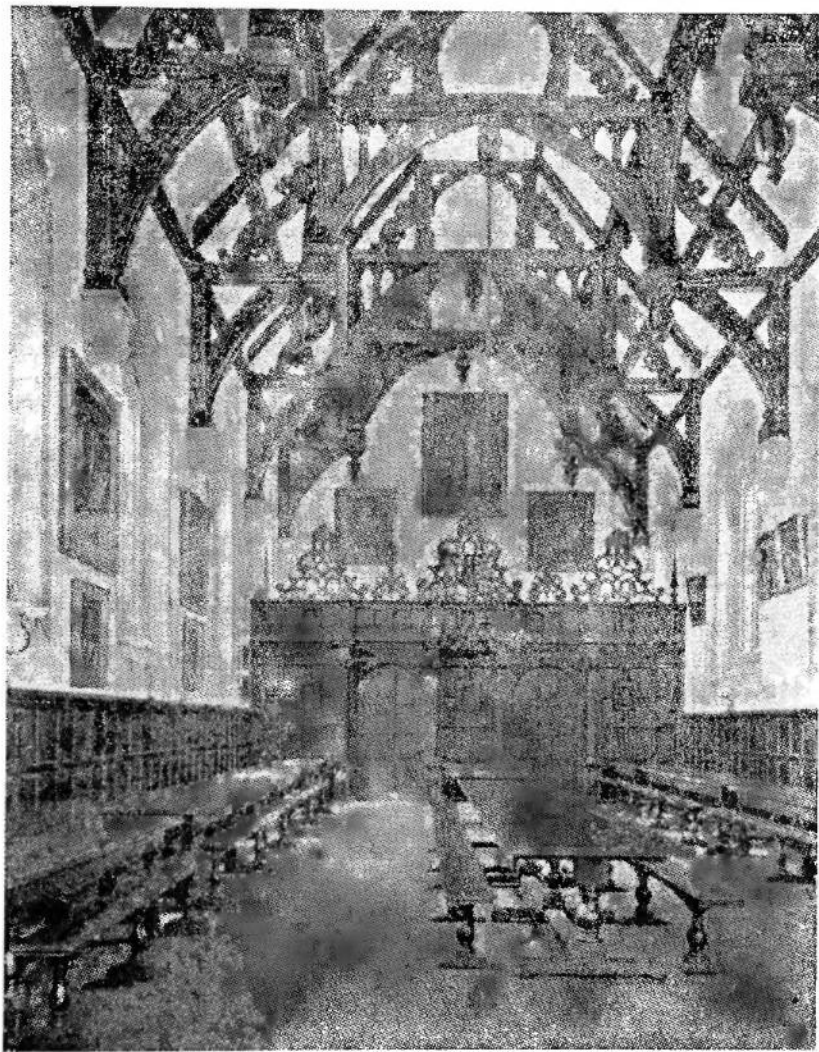
Перші мої кроки в Університеті були досить приємні. В склад нашої родини входили студенти найрізноманітніших сфер й стану, й приїзджали вони з найдаальших закутин землі. Під поглядом релігійним всі вони належали до англіканської церкви й цю Колегію збудували й утримують члени й чинники англіканської церкви, і то всіх трьох одламів, високої церкви, яка є найблища нам зі всіх західних церков, церква середня й церква низька, (Лов чорч), найбільш протестантська з одламів англіканської церкви. Студентів єднає в одно повне веселе й отверте товариське життя, спільні молитви в превеликій, величавій каплиці Колегійній, яка сміло може бути собором, що змістить тисячу людей, і щоденній обід й вечеря в спільній їдальні.

Вечеря, особливо, вважається за офіційну частину нашого Колегіального життя. До вечері треба було спеціально вдягатися й брати повне університетське убрання. Я нераз собі думаю, скільки то забирає часу на те, щоби передягнутися, а тоді це займало не більше, як дві чи три хвилині. Розуміється, що я мав до помочі слугу, який вважав за порядком, чистив й приготавляв на кріслі все те, чого мені треба було нахутко перед тим, як іти до їдальні. Вечером звичайно лекцій особливих не було, а студенти самі собі організували різні зібрання й то найрізноманітнішого характеру. Були там політичні товариства різних угруповань, релігійні товариства майже кожної релігії, що є тільки нам відома, були там і ті, що належали до

так званої „Оксфорд Груп”, яка повста-
ла ще перед другою світовою війною,
наукові товариства, розривкові това-
риства, артистичні товариства й клуби
найріжнороднішого характеру. Й всі
ці товариства й клуби утримуються
на кошта студентів й самими ж студен-
тами проводяться. Недаром кажуть,

ся кави мусять відсидіти цілу лек-
цію й її прослухати.

Назагал Оксфордський студент не
любить ходити пізно по ночах. Він
любить собі посидіти в своїй кімнаті,
коло гарного вогню, послухати радіо,
або музики свого товариша на п'яні.
Дуже багато зі студентів мають свої

Їдальня Оксфордської Колегії.

що Оксфорд є самотнім містом на ці-
лому світі, де ви можете отримати ка-
ви й чаю безплатно, і то не раз, або
два, а цілий рік. Бо кожна організація
хоче похвалитися, скільки то вона має
багато членів й часом запрошує мер-
твих членів, або просто таких що хо-
тять собі підісти, на що вони радо
приходять за одну хіба кару — що пі-

власні п'яна й не раз просять своїх то-
варишів, щоб зайшли до них й разом
забавилися. Студенти звичайно ділять-
ся по вечорах й сходяться до одної
кімнати, або другої, там бавляться й
один одного частують. Чай і кава є
найпопулярніші, а пити зовсім не п'ють,
бо нащо вони мають пити, коли підчас
вечері студент може собі попросити

вина, або пива скільки він хоче, з одним тільки обмеженням, що його ніхто не мусить бачити п'яного в їдальні. Отже він мусить вважати. Такого студента, що в їдальні напється, виганяють з Колегії. Дається йому при цьому повна воля, але він мусить знати, як з тієї волі він має користати з пожитком для себе.

Раз на тиждень вечером відбувається дебата, студентський парламент, де майбутні володарі британської Імперії вчаться говорити. Це завше відбувається в четвер й на цю дебатну запрошують зпоза міста двох головних

Автор в своїй кімнаті за наукою

промовців, й переважно членів британського парламенту, або відзначених людей на полі науки, культури, мистецтва або релігії.

Поза тим студенти посвячують час на наукову працю в тому напрямку, який вони собі обрали. В кожній Колегії можуть бути студенти найрізноманітніших напрямків й можуть вони собі вибирати такий предмет, якого вони дійсно собі забажають. Оповідали мені, наприклад, цікаву історію, що один студент приїхав до Оксфорду й захотів студіювати Зулю мову з Пів-

денної Африки, а що нікого не було, хтоб цю мову знав, то йому дозволили студіювати цю мову під своїм власним керівництвом. Підчас літа він собі поїхав до Африки, щоби ще більше зазнайомитися з тією мовою й почав вже трохи розмовляти. Коли прийшов час іспитів й він зложив свою працю, щоб отримати науковий степень, то він й був самотнім, що знав цю мову і міг сам себе екзаменувати. Отже дозволили йому пройти той іспит.

В кожній Колегії ви знайдете будучих священиків, лікарів, суддів, урядників, учителів й людей з кожної ділянки людського життя. Найліпше стоїть в Оксфордському Університеті Теологія й мови, грецька й латинська, але й інші предмети також є несоразні. Три відділи стоять на першому місці, а це Теологія, Медицина й Право, бо вони мають дати підготовку священикам, лікарям й суддям, себ то лікарям душі, лікарям тіла людського й лікарям устрою державного й людських відношень.

Не дивлячись на різне заінтересовання студентів, існує між ними правдива приязнь й сильні звязки, наближені до родинних, які витворює зчасом між ними Колегія, в якій вони перебувають. Цей прихильний й милий настрій виражається в повазі й признанню, з якими один одного трактують; ті симпатичні й спокійні розмови в сальонах відпочинкових й спільних вечорів й забави якнайбільше про це свідчать. Підчас свого перебування я завважив, що вони не люблять вдаватися в глибокі дискусії на якісь поважні й глибокі теми й уникають завше говорити на ту тему, яку вони найліпше знають, а дискусують про те, або цікавляться тим, чого вони ще не знають. Найчастіше однак люблять собі пригадувати якісь приємні споми-ни з попереднього дня, або відзначення на спортових перегонках або грах. Читають дуже багато, але виключно англійські часописи, бо вважають, що англійські часописи є найліпші. Нераз з горнятком кави, або чаркою вина опускаються вони в м'які фотелі й ломлять собі голову над тими загадками й ребусами, які вони знахо-

дять в англійській пресі, особливо в „Таймс”. Коли їх запитаєте щось з подій в Європі, то вони звичайно відповідають, що мало про Європу знають, а між іншим світ міняється так хутко, що всього не запам’ятаєш, а особливо складної нашої континентальної географії, якої дуже трудно англійцєві навчитися.

Предметом найбільшого зацікавлення серед студентів є спорт. Безперестанне навчання робить чоловіка дурним, кажуть студенти. Крім того саме набуття знання не значить ще, що ви є розумним чоловіком. З огляду на це спорт, який виробляє характер людини й робить з чоловіка сильного представника даної суспільності, робить з нього здібного й до всякої наукової праці. Після обіду студенти вже не працюють, а всі дословно ви-

бираються на спортові пляци, де грають й забавляються в найрізномордніші гри спортові, починаючи футболом, а кінчаючи на веслованню й крикетові підчас весняного триместру. Навіть ті, що живого уділу в даній грі не приймають, й ті приходять на спортові поля, щоби кричати й заохочувати своїх товаришів до гри й побіди над противниками, особливо коли одна Колегія, або друга грає о першенство й має отримати чашу на цілий рік.

Отже спорт являється також цементуючим чинником колегіального й поза-колегіального життя. Він виховує молодіж й побіч науки являється знаменитим способом приготування до життя й своїх обов’язків майбутніх, громадян Англійського Королівства й майбутніх володарів розлеглої Бритийської Імперії.

ЩО БУЛО БИ БЕЗ СМЕРТИ.

Що не кажіть, а таки найкрасше на світі так, як Бог сотворив. Кажуть, що раз захотів то якийсь наш земний чоловік хоч кілька днів бути Богом і Бог вволив того чоловіка волю, та з того вийшло багато лиха. Як почав той чоловік все по своєму переіначувати, то так світ попсував, що й доси, як ви бачите, тяжко його полагодити.

От кажуть люде: „Добре, крлі б не було смерті!” Та чи справді було би воно так дуже добре?

Берімо муху. Є така мушка, що зносить в році коло 20 мільйонів яєчок. Ну, коли б з тих яєчок були хробачки (гусініці), а з них знов мушки і всі жили, то за три роки було би того тільки, що заповнило би всю землю. Вони все знищили би, позідали би, повигризали би, а потім що?

Коли б риби в морі не гинули, то за короткий час не було би в морі води, а тільки самі риби.

Те саме з птахами. За кілька літ не видно було би сонця, бо воздух заповняли би самі птахи. На землі були би самі хроби і мухи, а в возду-

сі самі птахи. Тоді вся культура людська на землі зникла би в 3 до 5 роках.

З того виходить, що найлучше так, як є. Все, що живе, за час гине і дає другому місце. Кожному сотворінню призначений час і місце. „Ось тільки жий, жий розумно, вдовольняйся життям, а за час забирайся в інший світ, а тут прийде хто другий.

Таке з усім, таке з людьми. Коли б їх смерть обминала, то нині вже на світі не було би для них місця навіть для стояння.

Що не кажіть, а мабуть воно таки найкрасше так, як є. Бо не такий майстер будував наш світ, як от ми з вами. Від Нього ще треба би нашим архітектам вчитися і вчитися; треба би навчитися бодай тільки, щоби не псувати і не нищити того, що Він збудував.

Правда — збудував Він той світ не по нашому, не так, як ми хотіли би, але розумно збудував. Що не кажіть, а ми так не збудували би!

Г.Ч.

ВІТАМІН Ц ПОМІЧНИЙ В ЧАСІ ЗМІНИ ЖИТТЯ.

Новіші відомості з наукового світа принесли новинку, яка має велику вагу для жінок в тих критичних сорокових роках, коли звичайно наступає зміна життя. Період зміни може спричинити деякі труднощі й слабість. Вже від кількох років лікарі послуговуються винаходами вчених, уживаючи певний рід гормону (виділення із залоз) для влекшення періоду зміни в жінок. Та новіші досліді в тім напрямі вказують, що вітамін Ц може збільшити силу ділання гормону.

В дослідіах на звірятах показалося, що в деяких випадках гормони є безпомічними без вітаміну Ц. Дальше, коли гормони дають добрі висліди, то дослідіа вказують, що з часом їх можна вилишити уживаючи тільки самого вітаміну Ц. Цей дослід має велике значіння. Коли приходить період зміни, то можна полягати на поживи багаті складом вітаміну Ц для влекшення переходу. Тими поживами є ріжні овочеві соки, сирі овочі та городина. Найбагатшими джерелами вітаміну Ц — це цитрусові овочі (помаранчі, цитрини, грейпфрут), помідори сирі та варені, свіжі ягоди, як суніці, порички, сира городина, як бруква, капуста (також квашена), морква, і солодка зелена паприка. Бараболі є також досить добрим джерелом вітаміну Ц.

Щоби щоденна їда мала досить вітаміну Ц, треба щоденно споживати щонайменше склянку цитрусового соку, помідорового соку і салат зо свіжої сирої городини. Менше їсти товстих смажених й крохмалевих пожив, а більше свіжої городини та овочів, не тільки одного дня або тижня, але постійно рік за роком. Чим людина старша тим більше потребу, вітаміну Ц.

Кожний корабель витримує довгі морські подорожі. Та буває, що в бурливім морю та сила маліє. Те бурливе море, це старші літа і період зміни. То-

му завчасу треба підсилити тіло й перейти бурю.

Коли в такім критичнім періоді пожива буде яка небудь і бракує в ній вітамінів, головно вітаміну Ц, то з того наступає передчасна старість, з чого сила й здоров'я занепадає. Тому варто поважно застановитися над щоденною їдою в часі зміни життя, бо від того може залежати дальше здоров'я й життя. Подостатком свіжих овочів та городини дасть людині не тільки доволі вітаміну Ц, але всяких інших конечних відживних складників.

Хто бажає затримати добре здоров'я до пізної старости й зберегти молодість тіла, мусить пам'ятати, що крім загально поміркованого життя велике значіння має віджива. Ось той вітамін Ц разом з другими складниками найбільше ділає на скріплення тіла й збереження його в стані молодости. Самий вітамін Ц входить в склад кожної клітини тіла і вдержує ті клітини в добрім стані. Крім того полові залози, які впливають до великої міри на задержання молодости, потребують вітаміну Ц. Через брак вітаміну Ц — ці залози підупадають, з чого й старість прискорюється.

Навіть добре знати, що яблука мають відживну вартість в скріпленню тіла. Хоч яблука не визначаються ніяким спеціальним вітаміном, але хемічний склад яблука помагає вдержати в тілі рівновагу. В старших роках шкіра тратить пруживість і опадає, гоново на лиці. Вчені твердять, що сирі яблука мають силу скріплювати пруживість м'язів тіла і вдержувати їх в стані молодости через затримування рівноваги в мінералах, які знаходяться в рідинах поміж м'язами.

Великий Творець цього світа заховав тайни і цінні скарби в скромну рости́нність землі. Хоч людство віддавна користується скарбами рости́ного світа, то тільки тепер вчені починають відкривати заховані тайни.

Савеля Стечишин.

УЛЯНА КРАВЧЕНКО — ВЕЛИКА УКРАЇНЬСКА ПОЕТКА

Дня 5-го березня, 1947, в Перемишлі умерла велика українська поетка Уляна Кравченко на 86-ім році свого життя. І так виросла в цім році ще одна свіжа могила — могила одної з великих доньок України. Відійшов з цього світа талант, по яким залишилась багата праця — поетичні твори, які є справжніми перлами, що так рясно посипались зпід пера поетки до скарбниці української літератури.

Хотяй поетка прожила поважний вік, хотяй і полишила за собою велику літературну спадщину, смерть поетки принесла жалобу українському народові. Хочеться схилити чоло і віддати пошану її многострадальному життю, бо ціле своє життя і свій талант віддала Уляна Кравченко не кому іншому, а своєму народові. Її життя завсігди було життям невтомної робітниці. Вона була великою українською патріоткою, як також великою умом та духом людиною. І коли можна де вчитися приміру любови до рідного народу, любови до правди, ідейности та посвяти, то можна того вчитися найбільше від життя Уляни Кравченко.

Народилася Уляна Кравченко 18 квітня, 1860 року в Галичині, в селі

Миколаєві, Жидачівського повіту. Батько Уляни Кравченко, Юлій Шнайдер, походив з німецького роду. Він жив в Галичині, як державний урядник, щиро інтересувався культурним рухом українців, писав поезії в українській мові, що появлялись в „Зорі”; обороняв українців перед австрійськими властями і навіть за це був прогнаний з державної служби. Мати

Уляни Кравченко походила з священичої, української родини, була дуже доброю матір'ю, любила багато співати і вміла дуже гарно оповідати та була до того дуже вродливою. І так по батькові, як і по матері унаслідила Уляна Кравченко свій талант. Імя поетки Уляни Кравченко, це приbrane імя, яким вона підписувала свої твори. Її правдиве імя Юлія Шнайдер - Нементовська. Нементовська вона писалася

по чоловікові.

Виростала Уляна Кравченко в теплій родинній атмосфері, окружена любов'ю батьків та в достатках. До школи ходила в родинному місті Миколаєві. А так пізніше поїхала до Львова і вступила до учительської семінарії. Науку в семінарії скінчила в 1881 році і дістала посаду учительки. Та поки вона скінчила учи-

тельську семінарію, вона, як студентка, інтересувалася живо літературою. Будучи студенткою вона почала писати вже поезії, які звернули на себе увагу. Першим, що зацікавився її поезіями і відкрив в ній талант, був проф. Ом. Партицький. Будучи сам щирим українцем, він вишукував для Уляни Кравченко найкращі українські твори, як Марка Вовчка, річники „Зорі” та іншу вартісну літературу. Також письменник Микола Устиянович був близьким свояком Уляни Кравченко і його твори писані в чисто народній мові мали глибокий вплив на поетку, а головне на розвиток її таланту для рідної літератури. Знакомилася поетка і з творами чужих авторів, з яких найбільше припадали їй до вподоби Шілер, Ленау, Гайне та інші.

Життя за студентських часів у Львові було гарне для молоді поетки. Сходилась молодь на вечорниці, де пили розмови на різні теми. Між тими молодими людьми були артисти, молоді літерати, правники, що живо інтересувалися життям та всяким культурним рухом. Але таке життя для поетки тривало дуже коротко і вона згадує про нього, як про найкращі часи своєї молодості. В тім гуртку кристалізувався її погляд на українство, який мабуть пізніше ще сильніше розвинувся під впливом Івана Франка, до якого поетка ставилася з великою повагою. На жаль нема багато відомостей у нас про часи з її студентського життя, лише те, що поетка у своїх споминах час від часу вертається до тих хвилин і крипить себе ними в днях горя та боротьби...

По укінченню семінарії Уляна Кравченко йде учителювати на село, бо не така доля українських поетів-

письменників, щоб всеціло віддатись творчій праці. Перед українським письменником, навіть і найгеніальнішим, стає питання, з чого будеш жити. Літературна праця не дає заробітку. І боротьба за кусник хліба бере талановиту людину та веде її найбільш крутими дорогами. Так сталося з Іваном Франком, так було з десятками галицьких і наддніпрянських письменників та поетів, так було і з Уляною Кравченко. Вільний час поза щоденним заробітком на „хліб насущний” остається на творчість.

З дитинства не любила Уляна Кравченко бідності, відвертала очі від нужди. Її душа бажала краси, світла, радості і блиску. Хотіла співати вічний гимн красі життя. Захоплювалася природою. І не тільки в барвах й образах природи, а в школі одним з її найлюбійших предметів було природознавство. Та наче наперекір душевним уподобанням поетки, життя бере її і веде в країну страшної нужди — в бідні галицькі села, щоб відслонити перед нею картини, яких вона в своїй уяві ніколи не змогла б створити.

І коли ми приглянемося життю поетки як учительки, то побачимо багато такого, що наповняє наше серце гордістю за Уляну Кравченко; воно відкриває перед нами додатні і сильні риси її характеру й незломної волі.

Першу посаду вона була одержала в містечку Бібрці. Тут бачимо, що Уляна Кравченко, ідучи з родинного міста учителювати, забирає з собою свою матір, яку удержує. Батько, мабуть уже помер. Свою матір вона дуже любила і оточувала найдбайливішою опікою.

Життя в Бібрці, в малім провінційнім місті зовсім інакше, як у Львові. Тут не стало того культурного

осередка, де горіло світло ідей та ідеалів праці для народу. Не стало також тих людей, які її розуміли та любили. Міська інтелігенція Бібрки, а зокрема жінки, про яких згадує загальною поеткою, це люди плиткі, буденні, голодні на всякі сенсації дня і нудні. Її товариші по школі — учителі й учительки, дуже далекі від того, чим живе і чим ясніє її душа. Декотрі з них самі українці, але з народом нічого спільного не мають, відріклися його, живуть вузькими власними інтересами.

Але для Уляни Кравченко є всетаки тут найважливіше, а це праця в школі. До своїх учительських обов'язків вона поставилася з найбільшою повагою. Вона не журилась, щоб здобути собі місце для учительської кар'єри, а журилась, щоб могла сповняти чесно і совісно свій обов'язок супроти виховання і навчання дітей. І у своїх „Спогадах Учительки" вона каже: „Я ж піднялась учительювання, наче святого діла для ідеї та з замилюванням". А коли такого самого розуміння обов'язків не знаходить в своїх товаришів по школі — учителів і учительок, коли вона бачить, що вони вибрали собі школу, як легкий хліб, які занедбують науку та калічать душу дітей своїм неробством, Уляна Кравченко обурюється, замикається в своїй власній душі і з ніким не сходиться.

І проти неї йдуть змови тих самих учителів, витворюються інтриги, справляють їй люди свідомо прикрість,

та вона мовчки терпить, знаходить відряду у праці. А в одному місці своїх „Спогадів" вона каже: „Я все прикинула платити ворогам чемністю за їхню злобу. А її найбільше вдоволення і радість, це українські діти в її класі. Вона бажала б перелити їм цілу свою душу, напоїти їх знанням, виховати їх на синів та дочок свого народу.

І така праця, як велика свята ціль, що змучувалась в боротьбі зо злом, кріпить її сили. А коли приходив час,

а головню переслідували її за її українські ідеї і науку дітей, то вона каже: „Надімною витав геній рідної землі і кликав: Не зупиняйся, йди, куди тебе веду. Тривай, щоб не забула обов'язків і не жалувала марно страчених хвиль молодости. Перед тобою свята ціль; іди добувай усіх сил, а твоя праця принесе золоті жнива, бо й якаж праця кращі жнива принести може, як не та, що сягає до підстави суспільности".

А що сама поеткою цілим жаром своєї молодії

душі любила свій нарід і працювала для нього — то такої любові і праці учила вона своїх школярів.

І от власне за ту любов до рідної землі і народу шкільні влади гонили її з місця на місце. Часто її призначували такі села для учительювання, де були прямо неможливі умовини праці, страшна нужда та бідність. Але й там, в тих убогих темних селах, в тих нужденних хатах, в тих людях пізнала Уляна Кравченко життя народу. І та нужда від якої вона від-

вертала з відразою очі, будучи ще півдитиною, викликають в неї глибоке співчуття і бажання праці, щоб поправити долю терплячих. Вона вірить, що для піднесення народу потрібна освіта, потрібні зорганізовані сили освічених українців, які би могли стати за права тих людей. І в її молодій душі родяться такі великі святі бажання, так їх багато, а вона ще сама молода, ще сама учиться жити і працювати.

На четвертому році її учительювання, в убогому селі Стоках, а ще в убожій напів розваленій глинятій хаті, в якій мешкала поетка, умирає її одинока опора, що огрівала світлом любови молоду народню робітницю — матір Уляни Кравченко.

Ось як вона описує своє оточення і свої почування по смерті матері: „Кінчиться осінь. В хаті тісно, темно, вогко й зимно. Коли розпалюю в печі, вітер завертає дим до хати. Глина со стелі паде кусниками. Чому я сама тут? Де руки, що мене обережно хоронили? Де серце, що мене горнуло до себе в кожній хвилині горя?”

Дуже інтересним є те, що той простий нарід, який сам по найбільшій частині в селах не був письменним — той нарід любив свою учительку. І коли її одного разу перенесли з одної школи до другої за „українські ідеї”, то за нею жалували люди: „Пани забрали нам вас, бо ви наші, не гоноритесь ввійти до низької хати; ви щирі, людяні для нас і для наших дітей”.

І такою учителькою зісталась Уляна Кравченко ціле своє життя. Навіть і опісля, коли вийшла вона заміж, не залишила учительювання. Вчила разом з своїм чоловіком Нементовським.

В часи вільні від учительської праці писала Уляна Кравченко свої поезії. Оцінити вартість літературної праці поетки в цю пору заледво чи можливо. Бо найбільша частина її поезій, тих правдивих перлин, пороскидана по різних журналах в Галичині, що виходили перед війною тай по деяких українських часописах і журналах на чужині. Вони не зібрані, щоб на них можна було поглянути й їх оцінити. Маємо перед собою збіричок поезій „Пріма Вера”. Це поезії з її молодечих літ, з перших років її поетичної творчости. Ці поезії овіяні тугою за ідеалами, за красою життя. Вона мріє про силу, якою могла б поборювати все зло, що стоїть надорозі до осягнення щастя. А того щастя вона прагне не для себе особисто, а для свого народу. І вона боліє над його суворою долею. В її молодім серці жаль:

„І жаль метелика, котрому крила
вітри зламали,
І цвітки, що головку похилила,
її здоптали.

Кривавить серце кволе мого брата
лиха негода,
Роздавлює його до краю кляте,
ярмо народа...

Все, все ранить мої зболілі груди!
Яж винна тому?
На власне горе сліз не буде
вже в оці мому.

І ми бачимо, як пестливо поетка голубить в своїй душі святу любов. Весь чар невинности вложила вона в ці стрічки і вони такі чарівно гарні, як тихі зітхання і скарга, як докір тим, що вложили на її „брата” ярмо народа.

Але в іншому місці поетка вже не тужить тихою тугою Ні, вона на „широкій дорозі” сама одна бореться і змагає і голось її вже наболілий

розпалює іскри та кидає ними вперед себе:

„Голодна я і жити вже не годна
і смерть іде...

Ах, се ж душа, душа моя голодна
без корму мре.

Гляджу живого корму я для духа:—
Хіба ж це гріх?

Чому ж ніхто моїх прохань не слуха
За що ще й сміх?

Чи в мому серці іскра таж не тліє
із тих вогнів,

Що світ запалюють — як дух повіє
до славних діл?!"

Отож життя на селі, духовна самота без товариства освічених людей та заохоти до дальшої праці, все це не могло не торкнути чулої душі поетки. І вона відчувала, що без підсилення себе духовним кормом її талант занидіє і це занидіння буде для неї смертю. І хочай як вона любила свою працю як учителька, але в своїй душі вона відчувала ще й інший світ, якого вона не в силі зріктися, світ той кличе її, манить до себе, але щоб в нього увійти і ним жити, то є: щоб писати і творити — треба жити не в селі, а між тими, що до тої праці йшли б разом з нею. І вона кличе:

„О не вгасай мені мое ти ранне
сонечко ясне!

Жаль, що поблідло сине, в перли ткане
те небо красне:

І жаль тебе мій світе промінистий
буйний просторе,

Куди з землі не здужає доплисти
ні біль, ні горе.

Вас недоспівані мої, ви — чисті
лісні замовклі,

Думки невисказані, як в дні млисті
листки пожовклі."

Та для творчої її праці не тільки не сприяє бідне село і брак відповідного товариства. Взагалі поетка

не знаходить багато зрозуміння на свої пориви і працю у своїх верствах суспільности. Ось вона каже: „За що ж ще й сміх?" А цей сміх був і мусів її дуже глибоко вразити. Щоб його зрозуміти, то треба вернутися в ті часи, де пробудилася до громадського життя українська жінка. Треба нам пригадати перші кроки і першу працю Наталі Кобринської, Олени Пчілки, Людмили Старицької-Черняхівської, Ольги Кобилянської. Поруч них стоїть і Уляна Кравченко. І так всякі проблиски умової та творчої праці жінки стрічали в тодішній суспільности неприхильність, а то й насмішки. Питання рівних прав жінки почало прибирати все більшого розмаху. Жінки ждали вступу до вищих шкіл, ждали прав голосу, домагалися доступу до праці громадської. І хочай Уляна Кравченко працювала лише пером, як поетка, а її праці появились в „Зорі" — то мусіла вона почути десь „сміх" з поета-жінки.

Та той час, коли почали в Галичині жінки просвітню працю, був також переломом для нашої поетки. В році 1887 заходиласть Наталя Кобринська та Олена Пчілка видавати Альманах для жінок — „Перший Вінок". Ця думка захопила найкращі жіночі сили, особливо тих, що інтересувалися ширшим громадським життям та літературою. До праці в „Першій Вінку" стали такі визначні постаті опріч Наталі Кобринської та Олени Пчілки, як Ганна Барвінок, Леся Українка, Людмила Старицька-Черняхівська, Дніпрова Чайка, Ольга Франко, Климентина Попович-Боярська, Михаліна Іванцева, Олеся Озаркевич, Ольга Левицька, Софія Окуневська Морачевська та інші. У співпраці у „Першій Вінку" бачимо і Уляну Кравченко, як

одну з кращих його співробітниць. Там були надруковані такі її поезії: „Я не жаліюсь”, „За мною”, „На новий шлях”, „Думи”, „Не рвись в майбутнє”. Всі матеріали, з яких складався „Перший Вінок”, були писані жінками. А в тій праці помагав багато Іван Франко, найбільший галицький поет і громадський діяч. Поява Альманаха викликала була чимало дискусій, а головне про місце жінки в суспільному житті. Неприхильно віднеслося громадянство до появи „Першого Вінка”, а тим більше до його співробітниць. І Уляна Кравченко не питала більше „по що ще й сміх”. Вона зрозуміла, що за ідеї треба змагатися і витривало працювати. І тужлива пісня поетки перетворюється в поклик „Ідіть новим шляхом”:

„Забудьмо, що терпіти довелося...
Терпіння доля тих, що сіють слово.
Що йдуть у холоді у самоті
Трудитися для дальших поколінь.

Прийде сей час, що щезне холод-тінь,
Прийде сей час, ясні придуть хвилини,
Для людськості для всієї України,
Руїна зіллям ясним зацвіте.

Лиш вірою ви будьте все сильні,
Любовію щасливі, жнивими веселі!

Гимн Союзу Українок, де поетка так яскраво освітлює цілі зорганізованого українського жіноцтва:

„За нами сестри темніть ночі.
А перед нами світло дня,
Не затремтять серця жіночі
Міцні, як зеднана рідня.

Сильні, завзяті і бадьорі,
Ми віримо у кращий світ,
Я сяйві провідної зорі
Сповнім наш рідний заповіт.

Складім для рідного народу
Всю міць своїх змагань думок.
За правду, рівність і свободу,
Всіх українських землячок.

Ми ті, що мусимо перемогти,
Не знаємо, що таке ні страх ні супочинок,
Єднаємось у гурти,
Творім один, один могутній Союз Українок.

Уляна Кравченко належала до тих поетів, які рівночасно були й громадськими робітниками. Ми бачимо, що чим далі поетка йде в життя, тим сильніше вона гартується в нім, тим більше знаходить вона доріг, якими сама бажає йти і вести других за собою своїм словом.

„Люблю тебе народе мій убогий,
хоч ти в ярмі.”

І та трагедія її убогого народу стає її власною трагедією, за яку вона хоче боротися до послідку. Але до тої боротьби потрібно:

„Не сліз потрібно, щоб ставати до бою,
Не сльози — силу й жар візьми за зброю,
Ту силу, що любов у груди ллє,
Той жар, щоб думи в діло осушати,
Ту міць, щоб з злом боротись і прощати
Все, чим тебе невіжа й злоба бє.”

Про своє особисте життя поетка мало де говорить. Ще в початках своїх праць вона пише свої настрої, душевні переживання, терпіння і радощі. Пізніше її поезії переняті ідеями, патріотизмом, любов'ю до природи. По деяких журналах є згадки, що Уляна Кравченко стояла близько Івана Франка, і що її повага до нього рівнялася кохання. Однак це тайна поетки. Вона нікому нігде не виявила своїх почувань до Івана Франка. Вийшовши заміж за Нементовського, жила з родиною і працювала як учителька. В часі першої світової війни загинув на війні її син і поетка на якийсь час була замовкла, а потім знов почала писати.

Від якогось часу жила поетка в Перемишлі зо своєю донькою у власнім

домику. Вона жила вже на пенсії, як вислужена учителька.

З її поетичних праць видано друком кілька збірників. І так вийшов друком у 1885 році згаданий уже збірник „Пріма Вера”. Пізніше видались такі збірники: „З пісень болю”, „З глибини”, „Проліски” і „В дорогу”. Також видано друком її „Спогади Учителки” написані прозою. Ця книжка має високу мистецько-літературну вартість. Та багато ще з її

поезій знаходиться по різних журналах і які щойно колись покажуть нам скільки цінних творів залишила нам поетка Уляна Кравченко.

Історія української літератури визнає Улянну Кравченко другою поеткою після Лесі Українки.

Світла постать поетки-громадянки Уляни Кравченко буде завжди жити в народі, як пам'ятник світла, любови і глибокого патріотизму.

Н. Когуська.

ШЕВЧЕНКА ТРЕБА ЗНАТИ БІЛЬШЕ НІЖ ЗНАЄТЬСЯ.

Земляки Шевченка на заслання.

Хоч з усіх наших великих людей Шевченко найбільше відомий Українському Народови, то все ж замало відомий. Найбільше відомий його „Кобзар”, отже вірші, але вже дуже мало є відомий його „Денник” та прозові писання. А що важне — дуже мало відомі подробиці його життя: тай нізвідки загально дістати тієї відомости. Продавалося колись „Житє Шевченка”, було про те дві книжки, та давно вже нема їх в продажі. І встає питання — кільки є нині одиниць, що ті книжки мають....

А Шевченка треба знати більше, ніж знається. В його життю є багато інтересного, багато важного, багато захоплюючого, багато потрібного для нашої нинішньої праці. І якраз від того, кільки ми Шевченка знаємо залежить його вплив на нашу нинішню громадську працю.

Того замало, щоби згадати Шевченка раз в році концертом з промовою, а хочби й Панахидою, — його треба часто згадувати, про нього треба частійше говорити, ніж говориться, бо ж і є багато чого, та лежить воно собі записане в книжці, але про нього майже ніхто з загалу не знає. Дуже багато є такого.

Коли ж загаль буде більше знати. тоді і врочисте святкування його па-

м'яти буде конечнійше і величавійше, тай його пророче слово буде мати більше сили і значіння.

Дуже близько приятелював Шевченко на заслання з таким же засланцем, як сам — з Андрієм Обеременком. І дуже він того Андрія любив і поважав, бо каже в своїх споминах:

„Незалежно від його простої, благородної вдачі, я полюбив його за те, що він за двадцять літ нудного, гидкого салдатського життя, не опоганив і не принизив своєї національної і людські гідности. Він геть у всьому зостався вірний своїй прекрасній національності. А така риса благородноє навіть і неблагородну людину. Якщо коли мигнули світлі хвилини в моєму темному довголітньому засланні, то ці солодкі хвилини я завдячую другови Андрієви Обеременкови. — Нехай Господь пошле тихий кінець твоєму іспитови, мій незмінний друже! (Спомини, 29 липня, 1857).

Та був між салдатами на заслання ще оден земляк Шевченка, Скобелев, про якого згадує Шевченко в Споминах так:

„Цей рядовий Скобелев, помимо свого призвища, був мій земляк родом із Херсонської губернії й особливо впав мені в пам'ять українськими піснями, що їх він співав своїм м'яким

тенором, навдивовижу просто і прекрасно. З особливою вимовністю він співав пісню:

Тече річка невеличка

З вишневого саду...

„Я забув, що я в казармі, слухаючи цієї чарівливої пісні. Вона мене переносила на береги Дніпра, на волю, до мого любого рідного краю. І ніколи не забуду цього смуглявого, напівголого бідлахи, що латаючи свою сорочку, переносив мене своїм простим співом далеко-далеко з задумливої казарми.

„Статурою і манерами (поставою і поведенням) він не був подібний до бравого салдата, за що я його особливо поважав. Але він користувався в роті (відділ війська, компанія) славою чесного й тямущого салдата. І хоч мав він лице смугляве, незграбне, й віспою поцятковане, воно сіяло відвагою і благородством. І я любив його, як земляка і як чесну людину, незалежно від пісень.

„Він був, як казав він мені потайки, втікач кріпак. Зловили його, як волоцюгу, він прикинувся, що не пам'ятає ані де родився, ані рідні, і його віддали до війська, де й прозвали Скобелевим на честь знаного балакуна — „Руссаго Инвалида" Скобелева”.

Дальше Шевченко оповідає, як командант роти, Обрядін, вкрав з листа, присланого Скобелеву, 10 рублів і Скобелев про те довідався та домагався звороту грошей. Обрядін вдарив Скобелева, а той віддав Обрядіну і за те присудили Скобелеву перейти через „зелену алею”, себто поміж рядами салдатів, від яких дістав 2,000 бучків. І каже дальше Шевченко:

„Бідний Скобелев! Ти народився й виріс у неволі. Заманулося тобі покоштувати широкої солодкої вольної волі, і ти залетів до Едикулю (Новопетровського форту); співучою пташкою з України залетів ти до моєї семилітньої тюрми немов на те тільки, щоб своїми солодкими, тужливими піснями нагадати мені мій любий, мій бідний рідний край. Бідний, нещасний Скобелев! Ти чесно, благородно вернув поличника благородному злодієві-грабіжникові, і за це чесне діло

пройшов ти крізь шпідрути (прути обвенені шкірою) і поніс тяжкі кайдани на береги пустинного Іртиша й Ому.

„Чи зустрінеш ти у своїй новій неволі такого уважливого і вдячного слухача, товариша твоїх тужливих солодких пісень, яким був я?

„Зустрінеш і не одного такого самого, як і ти, невільника-сірому, земляка-варнака натаврованого, що пролле сльозу вдячності на твої тяжкі кайдани за потішливі, серцю милі рідні звуки..... Бідний, нещасний Скобелев!” — (8 липня, 1848).

Так Шевченко, що сам в неволі мучився, журився ще і другими, що вони в неволі. Така жива, така благородна була в нього душа!

ДОБРА ПОРАДА

З Мінхену до Авґсбургу мав відїздити поїзд, коли дві пані почали сваритися за вікно. Одна казала, що коли вікно буде відчинене, то вона вмере від продуву, а друга стояла при тім, що коли вікно буде зачинене, то вона вмере від горяча.

Дві жінки, але сварки був повний вагон, тай ще трохи в двох сусідних вагонах. Прийшов і кондуктор, та — і він сердега не знав, як ту справу розсудити. Але знайшовся якийсь незнакомий і порадив, що робити, щоби обі жінки були вдоволені. Він сказав:

— Ви найперше відчиніть вікно, щоби перша жінка вмерла від продуву, а потім зачиніть, щоби та друга вмерла від горяча. Так і жінок вдоволите і ми будемо мати спокій.

Телята на траві.

Дві дівчині сидять на траві при дорозі, коли надходить старий дідусь, з білою, як сніг, головою.

— Зима йде! — каже одна дівчина.

— Бачиш, як сніг біліється! — каже друга.

Дідусь, що чув їх бесіду, говорить дівчатам:

— Ні, до зими далеко, коли ще телята на траві.

МОВА НАРОДУ І МОВИ НЕНАРОДУ.

Що не кажіть, а дійсною народною мовою є лише мова народу. Поза нею є ще всякі інші мови — мова школи, мова урядів, мова технічних наук, мова лікарська, мова правнича, мова панська, мова тих, що нахапалися всяких чужих слів і пхають їх в свою бесіду без ніякої потреби, розуміючи під тим, що це ніби панський, чи науковий спосіб говорення.

Щоби показати, як така нахапана ненародна мова виглядає, ми наведемо тут дещо з „Волі”, з 1921 р., де було оповідання адвоката п.з. „Елефанти і леонти”.

Зміст там вкоротці такий:

Приходить до адвоката незнаний чоловік, наділі ж гімназіяльний професор, кланяється чудернацькими вихлясами й оповідає, з якою справою він прийшов. Ось як виглядала його бесіда:

— Боже, який я контентний, що маю гонор познакомитися з паном доктором (адвокатом)). Дозвольте, пане докторе, заанонсувати вам мої евентуальні кондоленції і гратуляції і ся зарекомендувати....

Адвокат подав професорови цигаретку.

— Красенько дякую — почав знов професор — але ж для чого пан доктор ся фатигує....

Дальше починає професор подрібно оповідати:

— Я, прошу пана доктора, є дуже заургований і тому лише ся насмілив підняти кроки, аби сфатигувати пана доктора своїм інтересом, зглядно справою.

Коли адвокат хоче знати подробиці справи, бо покищо не розуміє в чім річ, професор пояснює:

— Евентуально! Прецінь для того

я ся здецидував вступити, зглядно зфатигувати пана доктора в такий ургентий спосіб, і як пан доктор, прошу пана доктора, будуть такі ласкаві, то я негайно експоную пану доктору свій інтерес, і теперки годі предвидіти, чи то не буде мати хосенних консеквенцій.

— Прошу пана доктора, як пан доктор вже чули, я прошу пана доктора, є рутинований гімназіяльний професор і председа Шкільної Ради, і ще прошу пана доктора, з самої матури зааплікував себе до педагогії. Евентуально по упливі часу я, прошу пана доктора, яко натуральна консеквенція хосенної педагогічної акції, обняв заряд в показаній гімназії, а також евентуально скарбону, і зглядно всю менажерію. При тому прошу пана доктора вірити, що над гажу і льокаль на три убікації я не мав жадного хосену, хіба що евентуально мізерну провізію за екрітурні укстензілії, а також жадних урльоів.

— Евентуально, прошу пана доктора, же я, як рутиновий професор, **вважав** таку ситуацію, прошу пана доктора, лише провізорією і відносив добрі ауспіції, що до ліпшої аплікації моєї інструкції і ерудіції, і під тим взглядом чекав від заряду відпвідної сусентації. Так, прошу пана доктора, я елюкубрував в натуральний спосіб....

На такий лад говорив той професор ще дальше, та наводити його не треба, бо нового там нічого не було. Зрештою ви і так не зрозуміли би, про що тому професорови ходило, бо навіть той адвокат не міг зрозуміти, чого саме професор хоче.

Та нам з того може бути наука.

Є люде, що дуже ласі на все, в чім

вони бачать панство — панську бесіду, панське поведення. І набравшись того, вони послугуються ним, де цілком не треба, — в поведенню, в бесіді, в письмі. В поведенню все натягане, пересадне; в письмі — великих слів велика сила, тай більш нічого.

Як же найкраще б поводитися та говорити і писати?

Мабуть так, як два поважні, дуже свідомі і бувалі господарі поводять-

ся, коли приходить оден до другого. Оден другому не дуже кланяється, не дуже перепрошує, не дуже дякує, словом — поводить ся поважно, як рівний з рівним, не принижуючи ні своєї, ні чужої гідности. Тай мови вживає звичайної, своєї, зрозумілої та гарної.

Це був би оден з середних добрих примірів і для поведення, і для бесіди, і для писання, — і для цілого життя.

К. П.

Коли Почали Видаватися Українські Календарі.

Не знаємо, чи на Придніпрянщині видавалися українські календарі і коли, але в Галичині, на Буковині і Закарпаттю почали видаватися Календарі перед кількадесять літами. Ось кілька про те згадок.....

Львівський „Ставропигійський Інститут” видав перший Каледар на 1864-ий рік, отже перед 84 літами. Та він не звався „Календар”, але „**Временник**”, — від слова „время” — час або від „веремя” — гарна погода.

На Закарпаттю (Карпатська Україна) вийшов перший календар в Ужгороді на 1867 рік (перед 81 літами), а видало його „Общество св. Василія Великого”. Звався він „**Місяцеслов**”.

На Буковині появил ся перший український календар 1873 року (перед 75 літами), а звався: „**Місяцеслов буковинско-русскій**”. Вийшов накладом „Русской Бесіди” в Чернівцях.

Як бачимо — ті Календарі ще не звалися „календарями”.

Назву „календар” ввело львівське Товариство „Просвіта” видаючи свій перший Календар на 1870 рік. Він звав

ся „**Календар Народний** — на рік звичайний 1870”.

Перший Календар Українського Голосу в Канаді був на рік 1915 і звався: „**Ілюстрований Календар Українського Голосу на звичайний рік 1915**”.

Другий Календар на 1916 р. звався подібно.

Третий Календар на 1917 р. звався „**Дніпро**”.

Четвертий Календар Українського Голосу на рік 1918 звався „**Київ**”.

На рік 1919 Український Голос календаря не видав через важкі воєнні відносини.

На 1920 рік календар вийшов п.з. „**Ілюстрований Народний Календар Українського Голосу**”.

Календарі на 1921 і 1922 роки звалися „**Календар Гарасима Чернохліба**”.

Дальші календарі звалися вже „**Календарями Українського Голосу**”.

Всіх Календарів Українського Голосу вийшло дотепер 33. А 33 Календарі, коли б їх всіх хтось нині мав, то вже занимали б вони поважне місце в домашній бібліотеці.

ОБРАЗКИ З ЖИТТЯ СКИТАЛЬЦІВ.

Багато чуємо і читаємо про те, як життя скитальців виглядає. При всій скитальській недолі є там гарно прибрані церкви, є співацькі хори, є школи, видаються часописи, владжуються концерти, є там малярі, письменники, ведеться там культурна праця... Є там будні дні, але є поважні та величаві свята...

Все те показує, що скитальці, це нарід в повнім розумінню, бо є там усі верстви, з яких лише нарід складається.

А що важне, так те, що українці вибираючись перед наступом ворожої сили з рідної землі, взяли з собою те найважніше, що є душею народу — свою культуру, свої культур-

ні цінності і святощі. Те, що дає найглибший і найдорозший зміст народному життю.

А культура є великим майном, великою силою. Культура творить, культура будує нарід, а вже доперва нарід будує все інше, включно до своєї власної держави.

Щоби можна точніше уявити собі життя українських скитальців, ми подаємо далше кілька образків, що показують культурну працю і культурні переживання українців на скитальщині.

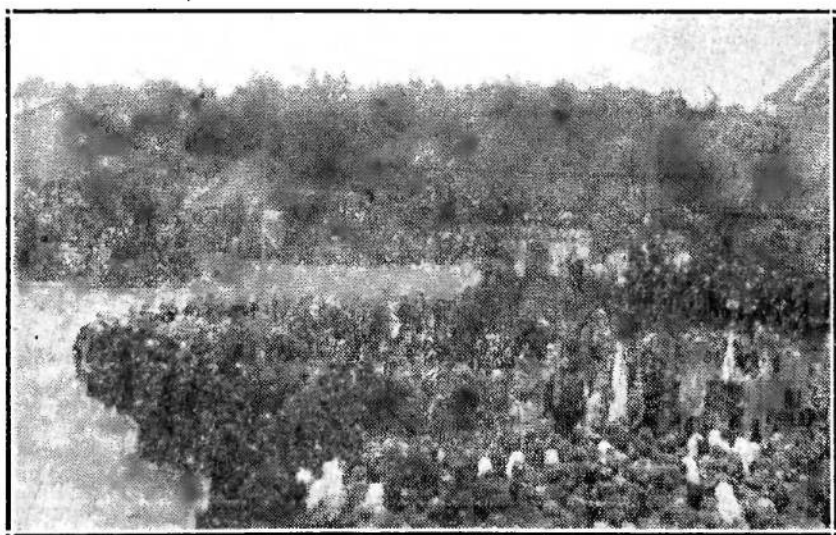
(Образки, що подані низше, та ще кілька, що є в іншій місци Календаря, передав до поміщення Преосв. Владика Мстислав).

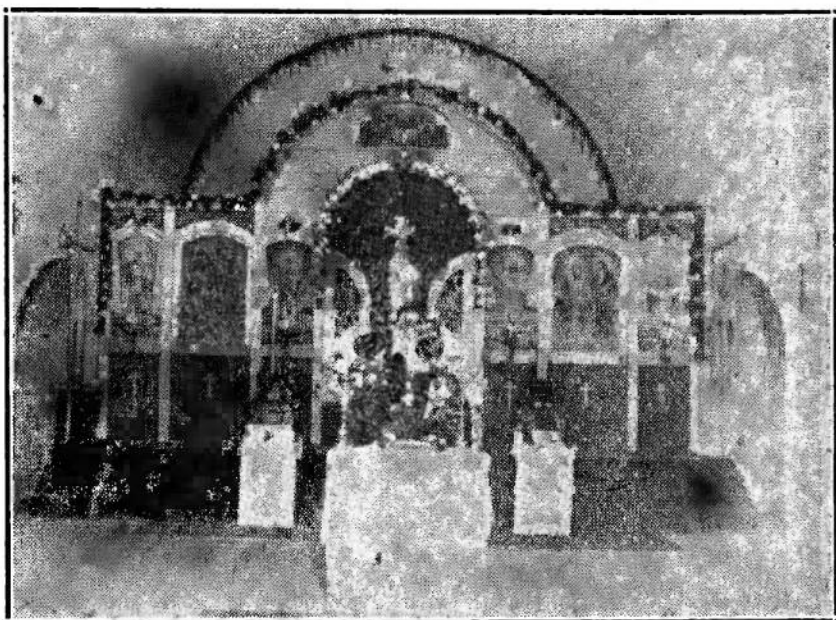
Посвячення пластового прапору в таборі українських скитальців у Майнц-Кастелі (Німеччина). Посвячення dokonує Преосвящ. Епископ Мстислав.

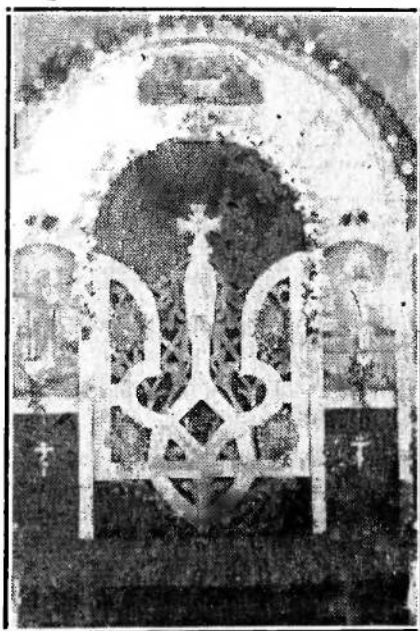
„Свято Матері” в таборі українських скитальців у Гайденав
коло Гамбургу (Німеччина, Брит. Зона).

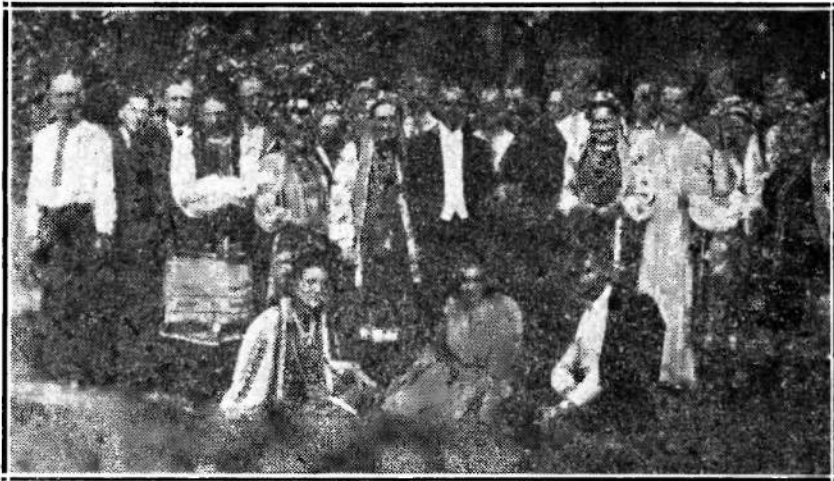
Панахида по С. Петлюрі в таборі українських скитальців у Гайденав
коло Гамбургу. Панахиду відправляє Високопреосвящ.
Митрополит Полікарп.

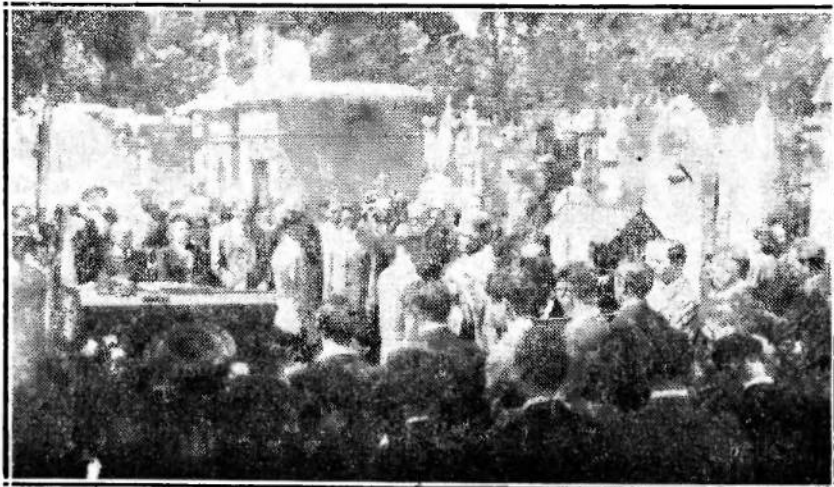
Іконостас таборової Православної Церкви в Інгольштадті (Баварія). Іконостас розписав молодий артист-маляр О. Кендзерський.

Двері іконостасу православної церкви в таборі українських скитальців в Інгольштадті (Баварія).

Архиерейський хор Єпископа Переяславського на скитальщині.
Хор обїзджає усі табори скитальців, даючи концерти
духовних і народніх пісень. Фото з 1946 року
в таборі Ціринберг коло Касселю, після
концерту.

Панахида над могилою С .Петлюри (25. 5. 1947) на
цвинтарі Монпарнасе у Парижі.

Панахиду відправляє Преосвящ. Єпископ Мстислав.

ЦИВІЛІЗОВАНИЙ АФРИКАНЕЦЬ.

Був перед кількома літами в англійським журналі такий образок:

Серед піскової пустині стоїть чорний африканець, майже голісінкий. Однак на голій шиї має краватку, на голові високий капелюх-циліндер, а над головою парасоль. Під образком був підпис:

Зевропеїзований африканець.

Подібні африканці бувають і в Європі.

Образок показував, якто некультурний чоловік виглядає. Не тільки в Африці, але всюди на світі.

Берімо африканця. Стоїть він на найнижшій культурній щепли людського життя. Знає тільки світа, що кругом нього. Законів життя не розуміє. Розумно думати не навчився. Не мав нагоди зрозуміти, що розумне, що дурне, що гарне, що погане, що потрібне, а що ні. Вің дитина, що жиє лише забаганками. Подобається їй щось — вона того хоче, не подобаєсь — кидає. Вона не міряє розумом нічого, а лише забаганками.

Побачив африканець європейців і що йому найбільше подобалося? Подобалася краватка, циліндер і парасоль. А що ті європейці письменні, вчені — те байдуже. Що в них краватка не належить до дуже важких річей — того він не знає. Що в них циліндер є лише для офіційного парадного виступу людей на певних становищах — він того не розуміє. І що парасоль належить більше до потрібних річей, ніж до прикрас — він і того не знає.

Ну. Роздобув він краватку, і може заплатив за неї всотеро більше, ніж вона варта — і зав'язує її на голу шию. А що сорочки нема — байдуже.

Купив циліндер, нарядився і здається йому, що він вже не африканець. А що голова порожня — байдуже.

Дістав він парасоль, а вона така велика, широка!... Ані дід його, ні прадід такої не мав, а він має. Точно, як який будь європеєць.

І йому здається, що не тільки африканці, бо ті дурні, але ще більше європейці дивляться на нього з пошаною і дивуються, що він вже став їм в усім рівний. Що він вже цілий європеєць.

Не знає він, що європейці дивляться і сміються. Отой нібито європейський його одяг показує його вдсятеро більшим дикуном, ніж він був передтим. Бо звичайний африканець може бути невбраним, неписьменним, малосвідомим, але це лише його убожество, за яке можна його жаліти. Сміятися за те не можна. При всім тим він може бути добрим, щирим, чемним, розсудним, скромним серед обставин свого життя. Він може мати всі гарні прикмети культурного чоловіка.

Інакше той, що хоче переробити себе на європейця, думаючи, що коли вчепить на себе кілька чужих європейських латок, то вже буде європейцем.

Другий підпис пригадував, що між європейцями є такі самі африканці. (Очевидно тут розумілося й американців, як бувших європейців). Та хто ж вони такі?

Під образком була статейка, що пояснювала це питання так:

Це всі ті, що наосліп наслідують поверховність других і думають, що вони так набирають більшого значіння і стають рівними тим другим.

Ті, що вбираються в чуже піря; ті, що на свою добру і гарну одягу чужі латки прилатують і вважають це великою прикрасою.

Ті для яких все чуже є і гарним, і розумним, і добрим, а все своє безвартним і поганим.

Ті, для яких мода є богом, якого прогнвити не можна.

Словом — всі ті, що не руководяться здоровим розумом й обережним розсудком, але самим сліпим діточим апетитом...

І на всіх таких розумні люде дивляться, як на африканських дикунів.

Яка ж нам з того наука? Бо журнал містив це на науку, певна річ — для своїх читачів.

Питання: Чи і в нас подібного нема? От всякі чужі імена, якими називають своїх дітей — що це? Ніби родина українська, батько-мати українці, а діти з імена шведи, норвежці, ірландці, німці, валійці, французи, голландці... Чи не є це чужа краватка на голій ший?

Бачать, що чужі жінки і дівчата курять, отже наосліп і собі за ними. І не застановляються, чи це розумне, чи дурне, чи потрібне, чи непотрібне.

Побачили в чужих всякі мальовила, отже давай і собі — без путя,

без міри, що деколи аж гідко дивитися.

Українці, а навіть з українськими вишивками, але мова неукраїнська, душа неукраїнська... Хіба своє таке важне? Овва!

А такого є більше. І розумні люде — свої і чужі — все те бачать так, як бачили того „зевропеїзованого” африканця і говорять про них точно так, як про того ж африканця говорили.

Лише африканець не думає, що на нього люде, як дикуна дивляться. Він уявляє собі, що перед ним Європа кланяєсь.

Це для нас наука!

П. В.

Г У М О Р.

НЕРІВНІ СИЛИ

Була раз колись на світі така жінка (тепер таких вже нема!), що двох невісток загнала сваркою до гробу, та вже і третю хотіла би загнати. Але та трета починає відсварюватися. І говорить раз свекруха:

— Я тобі кажу, що я вже таких дві пережила, як ти, отже і тебе переживу, хоч я знаю, що ти на моє життя важиш. Ти все в Бога моєї смерті просиш.

На те невістка:

— Знаю, мамуню, що по моєму не буде...

— А то як знаєш? — крикнула свекруха.

— А так — відповіла невістка — що я молюся сама одна, щоби Бог взяв вас до себе, а тамті дві просять Бога, щоби вас якнайдовше тримав тут на землі, отже Бог двох скорше послухає.

— А чому вони так просять?

— Ну, щоби не мати з вами там клопоту.

НЕМА ДУРНОГО

Палагна: Старий, ану пійди, та нарубай дров.

Старий: Еге, нема дурних. Я вже був нарубав, а ти нащо спалила!

РОЗУМНА ШКОЛЯРКА

Учитель: Є такі слабости, що люде набираються одні від других. Ану скажи мені Петре, якими способами люде слабостей набираються.

Петро: Як приходять до тої хати, де є слабі, як пють воду з тої склянки, з якої пив слабий....

Учитель: А ще якими другими способами?

Сімлітна школярка: Мій брат набрався катру від другого хлопця.

Учитель: Ану розкажи, як то було.

Дівчина: Другий хлопець мав катер і доти телефонував до мого брата, що аж мій брат від нього катру набрався.

Учитель: Кілько буде від нас до Йорктону?

Школяр: Сорок миль.

Учитель: А кілько звідтам до нас?

Школяр: Також сорок миль.

Учитель: Запам'ятай собі, що завжди так буває, що коли від А до Б буде тільки, то і від Б до А буде так само.

Школяр (подумавши): А чому від Різдва до Нового Року оден тиждень, а від Нового Року до Різдва 51 тижнів?

ВИЗНАЧНІ УКРАЇНСЬКІ КОМПОЗИТОРИ

Людей, що складають музичні твори, звуть „композиторами”. Багато мелодій (голосів) до пісень створив самий народ, це правда. Багато мелодій до граня могли видумати звичайні музиканти, але життю треба і більших знавців і творців співу та музики. Тут ми подамо бодай вкортці імена важніших українських композиторів.

Аркас Микола 1852-1909) — написав оперу „Катерина”.

Бажанський Порфирій (1836-1920) — галицький священик, писав церковні і звичайні твори, видав 1000 мелодій народних пісень.

Барвінський Василь (род. 1888 у Львові) — є багато його творів.

Біликовський Іван (1846-1922) — мелодія до Гамалії, духовні пісні.

Бортнянський Дмитро (1751-1825) — родом з Глухова, на Чернігівщині. Написав багато церковних нотних творів, що і нині в церквах співаються; писав і світські композиції. Він належить до дуже визначних композиторів.

Березовський Максим (1745-1777) — з Глухова, написав оперу „Демон” та церковні хорові твори.

Вахнянин Анатоль (1841-1908) — галицький композитор.

Ведель Артем (1767-1806) — написав багато творів для церковного співу.

Вербицький Михайло (1815-1870) — перший галицький композитор 19 століття. Писав церковні твори, „Ще не вмерла Україна”, „Заповіт”.

Воробкевич Сидір (Данило Млака, 1838-1903) — буковинський священик, писав церковні і звичайні твори.

Гайворонський Михайло (родився 1892) — галичанин, живе в Нью-Йорку. Голоси до стрілецьких та інших пісень.

Гулак-Артемівський Семен (1813-1873) — опера „Запорожець за Дунаєм”.

Давидовський Григорій (родився 1866) — популярні композиції: „Україна”, „Кобза”, Бандура” і др.

Заремба Володислав (1833-1892) — польсько-український композитор, родом з Поділля, жив в Києві. Писав мелодії до „Кобзаря”, „Стоїть гора високая” і др.

Кишакевич Осип (род. 1872) — галицький композитор: хори з оркестром, кантати, багато церковних пісень.

Колесса Філарет (род. 1871) — приладжував народні пісні для хорів і др.

Кошиць Олександр (1875-1944) — род. на Київщині, композитор, диригент Української Національної Капелі. Помер в Вінніпегу, в Канаді.

Леонтович Микола (1877-1921) — приготував для хорів народні пісні (гармонізував), складав власні композиції.

Лисенко Микола (1842-1912) — писав мелодії до „Кобзаря”, даліше опери, оперети і др. Творчість його була широка і він належить до дуже визначних українських музиків-композиторів.

Людкевич Станислав (род. 1879) — галичанин, писав хорові твори („Косар”, „Вічний революціонер”), твори для фортеп'яну.

Маркевич Опанас (1822-1867) — написав музику до „Наталки Полтавки”.

Матюк Віктор (1852-1912) — галичанин, писав церковні та інші твори.

Нижанківський Остап (1862-1919) — батько Нестора Нижанківського, галичанин, писав дуети, хори.

Нижанківський Нестор (1893) — твори для хору, фортеп'яну, оркестри.

Ревуцький Лев — хори, гармонізації.

Ревуцький Дмитро — проф. муз. Інституту в Києві, дослідник народніх пісень, особливо дум.

Рудницький Антін (род. 1902) — галичанин, композиції і гармонізації народних пісень.

Січинський Денис (1865-1909) — галичанин, писав сольові композиції, для хору і оркестри.

Сокальський Петро (1832-1887) — писав опери, сольові мелодії до слів Шевченка.

Степовий Яків (Якименко, 1883—1921) — „Барвінки”, сольоспіви, „пісні настрою” і др.

Стеценко Кирило (1881-1922) — церковні співи, хори; організатор на-

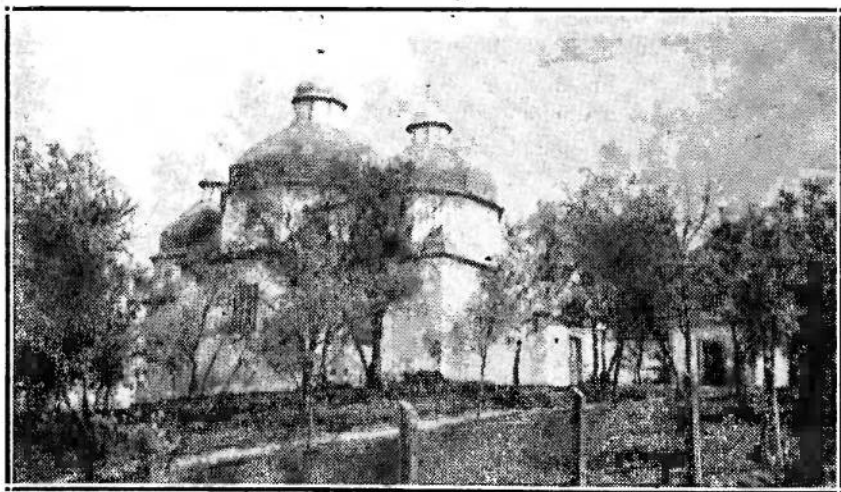
родних хорів, диригент Української Державної Капелі.

Турчанинів Петро (рос. Турчанинов, 1779—1856) — ученик Веделя, протоєрей, гармонізатор давних церковних мелодій.

Якименко Федір, род. 1876 р.) — брат Я. Степового, рос. укр. композитор; 30 народних мелодій для мішаного хору, „Курс науки гармонії” і др.

Ярославе́нко Ярослав (Вінцковський, род. 1888) — галичанин, стрілецькі пісні, сокільський гімн, вид. „Торбана”.

Були ще менше визначні композитори, тай нині є такі, що в будучині можуть стати визначними, але висше згадані належали до визначніших до тепер.

Церква в містечку Малин, Дубенського повіту на Волині, в якій німці на весні 1943 року замкнули понад 400 осіб, а пізніше облили бензиною й підпалили. Всі замкнені (українці й чехи, а між ними мужчини й жінки) згинули в огні.

ПРАДАВНА ЕТІОПСЬКА КУЛЬТУРА.

Етіопія (Абіссинія), це країна, де задержалася незмінною культура, яка була ще за часів Христа, а може давних єгипетських фараонів. От інтересне, як відбувалася коронація теперішнього царя Етіопії, Гайле Селясія та цариці Манени, в листопаді 1930 року. В тім відбивається та стародавна культура етіопців.

Перед коронацією цар і цариця цілу ніч молилися в катедрі. Рано духовні з кадилами товаришать цареві до головної часті катедри, де він сідає на своїм престолі. Тоді голова абіссинської Церкви, Абуна, промовляє:

„Ви князі і міністри, ви бояри і провідники армії, ви вояки і народ Етіопії, і ви доктори (вчені) і передові з духовних, ви професори і священники, — погляньте ви на нашого царя Гайле Селясія Першого, потомка з династії (царського роду) Менеліка Першого, що був сином Соломона і Савської цариці, з династії, що продовжуєсь від тих часів до царя Сегале Селясія, та до наших часів”.

Тоді починаєсь церемонія, що триває п'ять годин. Але обряд коронації почався вже тиждень наперед, бо якраз протягом тижня 49 єпископів по сімох разом, безнастанно день і ніч співали 9 Давидових псалмів в сімох кутах катедри. Тепер до них прилучилися сотні других єпископів.

Цареві подають золотий меч прикрашений дорогим каменем, а множество священників співають побожні пісні. Дають жезл (скипетр, палицю) з слоневої кости і золота, а також золоту кулю, що представляє земну кулю.

Дальше подають перстень з діамантами, дві золотом прикрашені списи (копії) та дорогі царські одяжі. Вкінці величаву корону.

Царя помазують сімома родами мира, а кожне миро має інший запах. Помазують голову, брови і рамена.

Коли коронація царя скінчилася, входить цариця і сідає на своїм престолі. Її коронація менше величава, та все ж повна великої поваги — коронаційні обряди виконує архієпископ, єпископи і священники.

Все закінчується походом, в яким йдуть єпископи, священники, князі, високі достойники і нарід, з пальмами в руках і співають: „Нехай буде благословенний цар Ізраїля”. Так проводять царя і царицю до їхньої палати.

З того вже бачимо, що етіопська культура належить до давних культур, де дуже велике значіння прив'язується до давньої історії предків. Вона має глибокий моральний підклад.

Гайле Селясі, теперішній етіопський цар, це в рахубі етіопців 334-ий цар в безпереривнім ряді всіх етіопських царів, а 134-ий християнський цар Етіопії. А дальше які церемонії!

Етіопці гордяться тим, що їх держава існує від 4478 року перед Христом, отже дець від часів потопу, чи будови біблійної Вавилонської вежі. Може не точно воно так, коли б брати на строго наукову міру, однак таке розуміння своєї історії має в життю етіопців велике моральне значіння.

Гайле Селясі вважається потомком царя Соломона й етіопської цариці (Савської цариці), що мала відвідувати Соломона. Колись люде дуже поважали розумних людей, тому поважали і їх потомків. Отже сином Соломона і Савської цариці мав бути Менелік Перший, і він був прародичем всіх етіопських царів аж до теперішнього.

Все те має велике значіння і для найзвичайнішого етіопця, і для найбіднішого; кожний етіопець є гордий своєю великою, славною, далекосяглою минувиною.

К. П.

НАРОДНІ ПРИПОВІДКИ.

Кожний край має свій обичай. Що край, то обичай. (В кожного народу є інша культура, інші звичаї).

Дякую за обід, що наївся дармоїд! (Говорить жартом чоловік, що несподівано зайшов до хати в часі обіду і тут пообідав).

Перед обідом не вадить, а по обіді заглядить. (Випити чарку).

— Просиме гу собі обідати!

— Здрави з Богом обідайте!

На Лемківщині просять так до обіду того, що в часі обіду зайшов до хати, а він дякує).

— Просимо до обіду!

— Заживайте здорові! Дякую!

(Так говорять в інших сторонах).

Хто по обіді не ляже, тому ся сало не завяже. (Здорово по обіді трошки заснути).

Він багато обіцяє, а мало дає. (Щедрий на слова).

Обіцяв пан кожух, та слово його тепле. (Обіцяв, а не дав).

Оближи мені губи, коли гіркі, а коли солодкі, то я сам собі оближу. (Потіш мене, коли я в журбі).

Обмова — полова: вітер її рознесе, але й очи засипле. (Може бути дуже шкідлива).

Обмовили мя люде від ніг до голови.

Бабська оборона — язик. (Язик — то найострійша зброя жінки).

Перед образом молись, старшому поклонись, а дурневи вступись. (Моральні науки).

Я про образи, а він про гарбузи. (Я говорю про одно, а він про щось інше).

Дай Боже, щоби нас лихе обходило, а наших ворогів щоби не лишало! (Чого ж іншого можна ворогам бажати?).

То овес брикає в кони. (Коли брикає вівсом годований кінь).

Він готов за ним і в огонь скоčiti. (Любить його дуже).

Огонь і вода — добрі служити, але лихі панувати. (Можуть багато лиха наробити).

Не одежа чоловіка, але чоловік одежу красить. (Коли чоловік гідний та добрий, то й простеньку його одіж люде за гарну мають).

Одинак — як не злодій, то пияк. (Одинака розпускають, тому з нього буває ледащо).

З очей му видно, що поганий чоловік. (Лихого чоловіка пізнають люде по очах).

Не доглянеш оком, то доложиш боком. (Недбалість доводить до страхи).

Псови очи, а чортови душу запродав. (Про безсоромного і нечесного чоловіка).

З перцем, чи не з перцем, коби з щирим серцем. (Хто кого радо приймає, то все друге менше важне).

Писар пише, писар маже — так запише, як хто каже. (Подумай, що маєш казати тому, хто записує).

Не до тебе пють, то не кажи: Дай Боже здоровля. (Коли справа тебе не зачіпає, то не мішайся в неї).

Най буде не пишно, але затишно. (Дійсна користь на першому місці).

Не з одної печі хліб їв. (Бувалий чоловік).

Пішли осла, за ним посла. (Пішли кудись дурного, то мусиш за ним розумного посилати).

Краще бути хвостом льва, ніж головою щура. (Краще бути хоч і позаді чогось великого, ніж на переді негідного діла).

АКТОР

(Гумореска)

Оце оповідання — правдива подія. Сталася вона в Херсоні. Розказав мені про це актор аматор.

Ось що він розказував:

Так ви, громадяни, питаєте мене, чи я був актором? Ну, був. В театрах грав. Стикнувся я з тим мистецтвом. А воно дурниця. Нічого замітнішого в ньому немає.

Звичайно, коли подумати глибше, то в тому мистецтві багато гарного.

Скажемо, вийдеш на сцену, а публіка на тебе дивиться — знайомі, свояки зі сторони жінки, і громадяни з дому. Глянеш, підморгують з партеру, мовляв: не лякайся, Вася, тримайся гостро! А ти, значить, їм знаки подаєш — мовляв, не тривожтеся, громадяни. Знаємо. Самі ж ми з вусами. Але як подумати глибше, то нічого гарного немає в тій професії. Крови більше напсуєш.

Одного разу ставили ми песу: „Хто винен?” Надзвичайно сильна песа. Там, значить, подумайте собі! — в одному акті грабіжники купця граблять на очах публіки. Надзвичайно природно виходить. Купець, значить кричить, ногами відбивається, а його граблять. Моторошна песа.

Так ми й поставили ту песу заходами культурно-просвітнього відділу.

А перед самою виставою один аматор, що купця грав, випив. І до того його, сірому, гарячка розібрала, що, бачимо — не зможе ролі купця вивести. І як вийде до рампи, так на роком електричні лампочки ногою роздавлює.

Режисер Іван Палич, каже мені:

— Не доведеться, каже, в другому

акті його випускати. Роздусить, бодай йому!, всі лампочки. Може, каже, ти замість нього відиграєш? Публіка дурепа, не похопиться, не придивиться.

Я кажу:

— Я, громадянине, не можу, кажу, на рампу вийти. Не просить. Я, кажу, лише що два гарбузи зів.

А він каже: Рятуй, братіку. Хоч на одну дію. Може той артист опісля очуняється. Не зривай, каже, культурно-освітньої роботи.

І таки вблагали. Вийшов я на рампу. І вийшов таки в своїй маринарці, в штанах. Лиш що борідку чужу приклеїв. І вийшов.

А публіка хоч і дурна, але культурні люди знайшлися, зразу пізнали мене.

— А, кажуть, Вася виступив. Не торопій (не лякайся), мовляв, тримайся гостро.

Я кажу:

— Торопіти, громадяни, не доводиться — раз, кажу, критичний момент. Артист, кажу, сильно під мухою і не може на рампу виходити.

Почали дію.

Граю я в дії купця. Кричу, значить, ногами від грабіжників відбиваюся. І чую, наче справді хтось з аматорів в мою кишеню лізе.

Застібнув я маринарчину. На бік від артистів.

Відбиваюся від них. Просто по пиді валю. Йй Богу!

А ті по ходу песи все наседають. Виймили в мене гаменець (18 червінців)) і до годинника пруться.

Я кричу не своїм голосом:

— Рятуйте, мовляв, громадяни, справді граблять.

А з того повний ефект виходить. Публика-дурепа, подумайте собі, в захопленні плеще. Кричить:

— Намагайся, Вася, намагай! Відбивайся, любий! Вали їх, гаспидів, по маківках!

Я кричу:

— Не помагає, братчики!

І сам періщу просто по рилах.

Бачу — один amator кровю стікає, а інші, підляки, в газард увійшли, насідають.

— Братчики, — кричу — та що ж це таке? За що ж це приходитьс'я мені страждати?

Тут режисер ізза куліс висувається.

— Молодець — каже — Вася. Прекрасно, каже, ролю ведеш. Продовжай далі!

Бачу: крики не помагають. Тому, що як не крикнеш, а все гладко з ходом гри складається.

Став я на коліна.

— Братіки! — кажу — Режисере, кажу, Іване Паличу! Не можу більше! Спускайте занавісу! Останнє заощадження, кажу, справді пруть!

Тут деякі театральні специ бачуть, не до песи слова ізза куліс виходять. Суфлер, спасибі, із будки на верх вилазить.

— Мабуть — кажу — громадяни, справді в купця гаманець свиснули.

Спустили занавісу. Води мені в корячку принесли, напоїли.

— Братчики! кажу. Режисере! кажу, Іване Паличу! Та що ж це? кажу. По ходу, кажу, песи, хтось гаманець у мене виймив.

Ну, зробили трус в amatorів. Лиш грошей не знайшли. А порожній гаманець хтось між куліси кинув. Тай свої ж люде! Рідні!

Гроші так і пропали. Наче згоріли.

Ви кажете — мистецтво? Знаємо! Грав!

М. Зощенко.

Пояснення деяких Слів :

ПАРТЕР — звичайна долішня частина в театрі, де сидить публика.

ПЕСА — драматичний твір, штука для виставлення в театрі.

РАМПА — ряд лямпок на долині сцени, щоби освічували сцену здоліни. Вони закриті від публики, або, як кажуть — вони в жолобі. Рампа — також поруччя; застава на переїздах через залізничу дорогу, щоби спинити звичайні вози, чи автомобілі, коли поїзд має надїхати. Також сцена, поміст.

РЕЖИСЕР — керівник при виведенні штуки на сцені.

ГАМАНЕЦЬ — пулярес, мошонка на гроші, калитка.

ГАЗАРД — непевна, небезпечна гра, де пробують щастя, може вдасться.

СПЕЦИ — спеціалісти, знавці.

СУФЛЕР — підповідач, що помагає amatorам.

КОРЯЧОК — горнятко, посудинка, чарка, до пиття. Мабуть такі горнятка робили колись з березової, чи якої кори, тому коряк. Горівку колись пили з коряків.

ПО ХОДУ ПЕСИ — як поступала гра песи.

ЕФЕКТ — вражіння.

ЧИ ДІЙСНО МИ СВІДОМІ, ЩО ДІЄТЬСЯ?

Чи дійсно ми свідомі, що діється в Ріднім Краю, чи ясно уявляємо собі тамошню дійсність і все те, що пережили, переживають і мають ще пережити наші батьки, брати, сестри й діти?

Нам здається, що ні. Затишна Канада, особистий добробут кожного, роблять нас байдужими, а може навіть і самолюбам, що живуть і турбуються лише про себе й своє добро. Декому з посеред нас просто не хо-

народу, відважиться в цю лиху добу життя нашого народу радіти з його безмежних терпінь, хто відважиться з Матері ще й полатану сорочку здирати?...

Наглядним доказом, що діялось і діється на Україні, що сталося з українською інтелігенцією в краю (не забуваймо, що українська інтелігенція вийшла не з пана, а з-хлопа, з народу), може бути ця фотографія, що її зроблено ще в червні 1934 року, з на-

четься затемнити свого погідного настрою думками про те, звідки ми вийшли й про тих, кого ми лишили там, де Карпати. Дехто з нас улекшує собі життя кажучи — це було так давно й це так далеко тепер від нас...

Але є й такі між нами, що дали віру ворогові й разом з ним радіють, що в Україні, сьогодні вже „соборний“, настав „соборний рай“. На щастя, таких серед нас найменше, бо хто ж, що чує себе, що він кров із крові, кість із кістки українського

годи 15-их роковин існування приватної Української Гімназії в Рівному на Волині.

Розпічнемо з горішнього рядка зліва направо: **проф. д-р І. Савюк**, директор приватної української 7 класової школи ім. гетьмана І. Мазепи — доля невідома; **Микола Певний**, директор Волинського Українського Театру, учень, друг і помічник **М. Садовського**, визначний драматичний артист — розстріляний більшовиками в січні 1940 року в Луцьку на Волині;

дружину вивезли до Казакстану, де вона збожеволіла; **проф. Созонт Кальмуцький**, композитор, директор диригентських курсів при Т-ві „Українська Школа” в Рівному, організатор народних хорів на Волині — помер з виснаження й злиднів в 1944 році в Польщі на еміграції; **інж. В. Бесідовський** — вийшов на еміграцію; **П. Клепач**, директор повітової каси ощадності в Рівному — згинув в 1943 році, як член Української Повстанчої Армії (УПА) в боротьбі проти німців; **Р. Саварин**, голова читальні „Просвіти” в селі Басовий Кут під Рівним — арештований і вивезений більшовиками в 1940 р. на Сибір; **Гр. Буц**, власник української книгарні в Рівному — помер на удар серця в 1939 р., після приходу більшовиків; **С. Шпитковський** — арештований і вивезений більшовиками в 1941 р. до ССРСР; **Ананій Волинець**, відомий в 1919-1921 роках повстанчий отаман з околиць Гайсина і Умані — розстріляний більшовиками в 1941 р. після переведення голосного пропагандового процесу в Винниці; **інж. Д. Верба** — перебував на скитальщині; **проф. Н. Н.** — побут невідомий; **В. Огібовський**, секретар української гімназії в Рівному — перебуває на скитальщині; **С. Полішка**, секретар Т-ва „Українська Школа” в Рівному — перебуває на скитальщині.

Стоять в другому ряді зліва на право: **о. В. Проказюк**, свящ. УАПЦ, в 1922 р. втік з ССРСР до Польщі — розстріляний більшовиками в 1940 р. в Рівному; **І. Козак**, учитель танців — розстріляний більшовиками в 1940 р. на кордоні з Польщею, при спробі втікти з під більшовицької окупації; **В. Кузьменко**, возний української гімназії — арештований більшовиками в 1940 р., пізніше вивезений до ССРСР; **В. Серветник**, посол до союму від Костопольщини і Саоненщини на Волині — розстріляний більшовиками в Рівному в 1941 році; **о. Н. Н.** — в 1943 р. був в УПА, доля невідома; **проф. М. Гуцуляк** — доля невідома; **проф. С. Косіон**, учитель польської мови в українській гімназії, поляк — розстріляний німцями в 1941 р. в Рів-

ному; **проф. І. Огібовська**, учителька німецької мови в українській гімназії — перебував на скитальщині; **полковник Олекс. Палієнко**, командир Залізничного Корпусу в 1919 р. — розстріляний більшовиками в 1939 р. в Житомирі, а його дружину і двох доньок вивезли більшовики в 1940 р. до Казакстану; **проф. Ю. Іщукова** — перебуває на скитальщині; **проф. Н. Н.** — побут невідомий; **І. Гуцулякова** — доля невідома; **П. Бульба**, власник аптики і міський радний міста Рівного — перебуває на скитальщині; **проф. О. Савюкова** — доля невідома; **А. Кентржинський**, директор Українбанку в Рівному — арештований більшовиками в 1940 р., вивезений до ССРСР, помер у в'язниці в Старобільську на Харківщині; **д-р Роцинська**, лікарка і громадська діячка — розстріляна німцями в 1942 р. в Крем'янці на Волині, разом з своїм чоловіком й кількадесятьма українськими інтелегіентами; **проф. Р. Ішук** — перебуває на скитальщині; **П. Багриновська**, голова Союзу Українок у Рівному — на еміграції, недавно приїхала до Америки; **д-р Роцинський**, гімназійний лікар — розстріляний разом з дружиною німцями в 1942 р. в Крем'янці на Волині; **М. Бура**, посол до союму від Рівенщини — арештований більшовиками в 1939 р., в 1940 р. вивезений ними до концтабору в північній Сибірі, пізніше разом з польським військом дістався до Персії, Палестини і Єгипту, тепер голова Союзу Українців у Великій Британії.

Сидять: **о. І. Ільчук** — розстріляний німцями в 1943 р. в Рівному; **о. Н. Н.** — доля невідома; **Іванна Скрипникова**, голова Батьківського Комітету Української Гімназії в Рівному — замордована більшовиками в травні 1940 р. в Львові; **проф. Я. Бичковський**, директор української гімназії в Рівному, заступник голови Т-ва „Українська Школа” — розстріляний більшовиками в червні 1941 р. у Дубні на Волині, а дружину, доньку і сина більшовики вивезли в 1940 р. до Казакстану, де донька й померла в 1942 р.; **проф. І. Власовський**, ген. се-

кретар Т-ва ім. Митрополита П. Могили в Луцьку, майже весь час німецької окупації просидів у в'язниці в Рівному — перебуває на скитальщині; **Єпископ Полікарп Сікорський**, теперішній Митрополит, голова УАП-Церкви на еміграції — перебуває на скитальщині в Європі; **проф. Ф. Пекарський**, концесіонер Української Гімnazії в Рівному — замордований польськими партизанами на Холмщині в 1944 р.; **о. прот. В. Чорний** — помер підчас німецької окупації; **проф. Б. Веселовський**, учитель української мови в Кременецькій Ліцеї — розстріляний німцями в 1942 р. в Кременці; **о. прот. В. Левитський** — загинув в 1944 р. в рядах УПА; **о. Н. Н.** — доля невідома.

Сидять на підлозі: **О. Кентржинський** — вивезений більшовиками разом з матір'ю до Казакстану; **І. Пекарська** — загинула разом з чоловіком з рук польських партизан в 1944 р. на Холмщині; **М. Бульбова** — перебуває на скитальщині; **посол Ст. Скрипник**, голова Т-ва „Українська Школа” в Рівному — перебуває на еміграції;

Г. Тимошенкова — перебуває на еміграції, недавно приїхала до Америки; **інж. Данило Ковпаненко**, редактор діточого часопису „Сонечко” — перебуває на скитальщині.

Нижній ряд на підлозі: **Яр. Скрипник** — перебуває на скитальщині; **Мара і Тамара Скрипниківни** — перебувають на скитальщині; **Богдан Кетржинський**, тепер визначний український журналіст — перебуває на еміграції в одній з скандинавських країн.

Чи потрібні до цього ще які пояснення?

Можна було б ще дещо дописати, пояснити, але... на папір спливають горячі сльози й заливають вже написане.

Зрештою, кожний, що прочитає ці рядки, нехай сам собі доповість решту! Нехай нагадає, що коли б зібрати подібні образки з цілої широкої України, то що вони нам сказали би?...

Ст. Борсуковецький.

ІСТОРИЧНІ ПАМ'ЯТКИ.

В Етіопії є святочна церемонія, коли їдять трошки невареного мяса, а це роблять на історичний спомин. Давно-давно турки напали на Етіопію; етіопське військо довго ховалося по лісах і звідти обороняло свій край. Перебуваючи в лісі воно не могло розпалювати огню, щоби не показати туркам, де воно перебуває, отже їло мясо непечене і неварене. На спомин тих часів тепер є святочне споживання дрібки невареного мяса.

В жидів є багато історичних споминів в релігійних святах. І так ставлять вони „кучки” і їдять „мацу” на спомин виходу з Єгипту; печуть „гаманові уха” на спомин, коли знищили

вони свого ворога — Гамана. І ще дещо.

В українців молодого і молоду на весіллі звуть „князем” і „княгинєю”, що нагадує давних українських князів. Є на весіллі „бояри”, які нагадують давних княжих „бояр”. Є і „запорожці”, що нагадують вже пізніших Січовиків-Запорожців. Так нарід вкладав якимись формами в свою культуру те, що він поважав, чим він гордися, що він уважав за своє важне і велике, і ті форми перейшли, як спомини давного до наших часів.

От чому то культура народу така дорогоцінна для життя народу!

ІСТОРИЧНІ ТА ПРАВНИЧІ СПРАВИ.

Кожна родина, кожний дім, кожне господарство повинно мати свою історію, свої родинні і господарські записки.

Найперше треба мати книжку, де записано, хто з родини коли приїхав до Канади, з якого села, повіту, яка там була почта, з якої сторони; кілько осіб приїхало, кілько котрому було літ, де найперше поселилися; які брати, сестри і др. лишилися в старім краю; записати імена дідів і бабусь, прадів і прабабок, коли можна про них розвідатися. Взагалі позбирати всі родинні записки якнайширше, бо це має велике родинне значіння, а деколи може мати і значіння правниче. От нераз читаємо, що хтось лишив майно і далекі свояки домагаються того майна, доказуючи, що вони з тої родини походять.

Провадити окремий денник, де записується важніші події з домашнього, чи господарського життя, — що важне в родині сталося, котрого дня; яку важну роботу виконано; яку важнішу суму і кому виплачено; з чого був більший дохід і який; хто важніший відвідав, чи куди ви їздили та відвідували кого. Воно має значіння для домашньої історії, а деколи може допомогти в правничих справах.

Всякі документи, як контракти, ноти поквітовання, (ресіти), важніші листи складати в безпечне призначене для того місце.

Коли хто пише важний лист, повинен зробити з нього для себе копію. Це може придатися.

Окремо записувати адреси і числа телефонів, щоби завжди мати під руками.

Коли щось важніше платите, жадайте поквітовання. Жадайте поквітовання, коли платите і чужими грошми. Коли вам хто платить, дайте йому посвідку заплачення.

Коли входите з ким в яку угоду, спишіть все точно на папері, з підписами навіть свідків.

Послідну Волю Тестамент, Послідне Завіщання) можна писати своєю мовою при свідках, які підпишуться. І слабій повинен підписатися, коли може. Писати так, щоби було ясно, про що ходить. За слабого може писати при свідках хто другий. Треба зазначити також місце, де це написано, котрого дня і року.

Але є люде, що Послідну Волю виготовляють за доброго здоров'я. Коли була вже одна Послідна Воля, а чоловік пізніше виготовив другу, то перша не є важною.

На всяких записках, листах, посвідках і всяких документах, повинна бути зазначена місцевість, день, місяць і рік і підпис особи, або і свідків. Хто не вміє, або не може писати, той робить хрестик, а за него другий пише ім'я і підписується, як свідок.

Нім робите з ким угоду, то добре обдумайте, а коли справа дуже важна, то порадьтеся тих, що на подібних справах розуміються.

Процесів обминайте. Маловажні справи пускайте в забуття, бо процес може більше коштувати, ніж мала шкода, або образа.

Всякі документи, крім Завіщання, треба виробляти в будні дні — не в неділю. Підпис на них має бути з датою будного дня.

Все важніше точно записувати. На саму пам'ять не треба спускатися, бо всякі справи за час забуваються, затемнюються. Пригадайте кілько справ давних ви вже точно не памятаєте.

На такі родинні записки і документи треба мати відповідне просторе і безпечне місце, в відповідній шафі, чи що. Важні документи повинні бути замкнені.

КРАСА В ЩОДЕННІМ ЖИТТЮ.

Савеля Стечишин.

Краса є одним з наймогутніших чинників у розвою людської культури. Відчування краси зроджує мистецький хист, правдивий артизм, якому завдячується творчість в літературі, музиці, малярстві та різних галузях творчого мистецтва. Навіть в щоденних сірих буднях мистецький хист знаходить свій вияв в урядженню дому, в дібранню убрання, в різних дрібничках, в купованню всяких ужиткових предметів, а навіть і в товариських взаєминах.

Краса побуджує всіх, хоч може не в однаковій мірі. Дехто вже з вродження чутливіший на красу, тому має в собі більше розбуджений мистецький хист. Смак можна дбалим старанням також розвинути в собі. Саме життя вимагає в людей розвинення мистецької здібності й загально мистецької культури. Не ходить про те, щоби творити якусь означену форму мистецької творчості, але щоби уприємнити собі життя й виробити собі смак до краси в різних щоденних потребах.

Кожна людина є покупцем. Купує для себе убрання, купує потрібні річі до свого дому, купує може й для знайомих. В такім купні вироблений естетичний смак дуже потрібний. Розвинений смак помагає розрізнити між гарним і негарним, між пересадним і простим, між практичним простим й непрактичним пересадним. Куплений предмет повинен принести довге задоволення і радість, а не тимчасове короткотривале захоплення. Дві ці тонкості смаку важні в щоденнім житті, бо надають особливої повноти, стійності й задоволення.

Та не тільки в купні потрібно мати смак, але в найменших дрібницях щоденного життя. В кого є вироблений смак, тому легше дібрати собі й родині убрання, легше прибрати хату, застелити й прикрасити стіл, дібрати страви до різних okazji і віднести до смаком і добрим тоном до інших. В щоденнім житті приділено красі багато місця, і вироблена вмільсть від-

чути і виявити ту красу дуже потрібна.

Дім найперше є виявом культури мешканців. Не важне тут, чи дім багатий і виставний. Краса дому не залежить від багатства. Хата може бути багата, та коли бракує в ній смаку в дібранню і розставленню обстановки і різних додаткових хатних дрібничок, то багатство не викличе такого враження, як скромна небагата хата, але зо смаком уладжена.

Купуючи обстановку до хати включно з ріжними малими додатками й дрібничками, треба взяти під увагу, чи бажаний предмет гарний з вигляду, чи надається до своїх потреб, чи гармонізується з другими річами, чи структура скромна й не пересадна, чи бажаним предметом досягнеться потрібне задоволення. В купні не тільки треба брати під осуд зверхний вигляд, або високу ціну предмету, але обмірковувати услужність й добірність бажаного предмету зовсім сорін. В склепі предмет може виглядати інакше ніж вдома. Ціна також не є запорукою якості і краси.

Розставляючи меблі в кімнаті треба основно оглянути структуру кімнати, так як стіни, вікна і двері, щоби кожний мебель був дібраний до свого місця і рівночасно служив своїм призначеним потребам. Дім передовсім повинен бути уряджений для вигоди і спочинку. Тому розміщення меблів має цьому відповідати. Мистецький хист, оснований на вигоді, услужності та потребі, конечний у внутрішнім урядженні дому.

Ніщо так не дразнить естетичних почувань, як невдала комбінація кольорів. Бо ті кольори мають не тільки естетичний вплив, але викликають різні душевні настрої. Одні кольори підносять настрій, а інші дразнять і викликають нелад. Одні кольори спокійні і лагідно впливають на нерви, а інші дратують. Не всі кольори з собою сходяться. Тому й до кольорів треба виробити смак, бо око людини

є дуже вразливе на кольори. Не одну гарну кімнату можна позбавити краси невеликою комбінацією кольорів. Смак в доборі і комбінуванні кольорів можна виробити. Найкраще радитися фахівців і свідомо придержуватися їх вказівок. Зчасом те знання стане простим, зрозумілим й природним.

Умілий вибір меблів, добре розставлення, дібрані й згармонізовані кольори творять потрібне тло на всякі інші додатки і ужиткові, чи декоративні дрібнички в хаті. Ті додатки можуть бути образи, електричні лампи, фіранки, декоративні подушки, вази і флякони з квітками, або без квітів, і подібне. Якраз ті всі додатки тут то там надають чогось живого хаті, творять душу хати. Та буває, що тими додатками не досягається бажаного враження. Зле дібрані додатки і зле розміщення їх псує гармонію і відразу вказує про брак виробленого смаку. Ось приміром гарна декоративна подушка, вишита ніжним українським взором, положена на фотелі, або „честерфілді" покритім квітчастою матерією, відбирає красу подушки. Гарна порцелянова ваза з візорами і малюнками, наповнена живими, чи штучними квітками, відбирає красу тих квіток. Взористий, чи квітчастий диван на підлозі може не годитися з відмінним взористим покриттям на фотелях чи бічних завісках на вікнах, і викличе нелад та брак гармонії. Модні образи розлогих квіток можуть цілком стратити красу на взористім стіннім папері. Кольористий образ „Вїзд Хмельницького до Києва" обрамований тоненькими вузькими рамцями, губить свою красу. Такий масивний образ потребує ясних вилогів, або грубих рамців, щоби відбити масове згрупування. Той самий образ продається з визьким намальованим вишивковим взором з тризубами по рогах. Той взір і тризуб по рогах псують красу образа, який сам собою є дуже гарний і цінний.

В кого є вироблений смак до краси, той зуміє дібрати всякі потрібні додатки та дрібнички до хати і розмістити їх уміло. Вистарчить тільки увійти до чужої хати, кинути оком по всіх різних хатних додатках, а зараз виробляється поняття про господарів дому.

Вибір убрання, включно зо всіма костюмовими додатками, також потребує виробленого смаку. Суконка в склепі може виглядати чудесно, та коли вбратися в неї, то вже того враження часом нема. В добрім убранню треба брати під увагу зріст і будову тіла, кольор шкіри, очей та волосся. Одні крої можуть відповідати будові й зростові, а інші ні. Одним кроєм можна досягнути ефект стрункості і висоти, а іншим повности й приниження. Одні фігури потребують простих ліній, щоби зменшити обем, а інші можуть потребувати заокруглених ліній та різних додатків, щоби надати повноти. Одні кольори відбивають красу лица, а в інших кольорах лице блідне. Убрання є частиною людини, тому більше як що потребує доброго смаку, щоби надати потрібної елегантії і шикі.

Добрий смак чи то у відношенні до втурішнього урядження дому, чи купна всяких ужиткових предметів, чи убрання, полягає передовсім у відповіднім доборі, а не в кошті та виштованості. Не все дороге є рівночасно гарне. Часом навіть і простота та скромність має свою красу. Щобудь надто переладоване прикрасами тратить на красу.

Добрий смак до великої міри виробляється змалку в оточенні власного дому. Господиня дому найбільше впливає на розвій почуття краси в своїх дітей в різних більших й менших дрібничках родинного життя. Дім, в яким є вироблений високий рівень краси, є першою й найкращою початковою школою у розвою мистецького листу.

НА ЗДОРОВЛЯ.

Вода конечна для життя. Вода не тільки конечний напіток, але ще й до того має відживні й лічнічі вартости. Такі звідомлення подають вчені, що досліджують складові частини керничних, джерельних та річних вод.

Тверда вода здорова, ніж м'яка, бо має багато мінералів. Одна пята частини денного запотребування на вапно приходить з денного ужитку твердої води в стравах й напітку. Найбагатшим джерелом вапна, це молоко. Та коли молока не стає, або мало його уживається, то другим джерелом вапна, це тверда вода. Навіть страви вапнені в твердій воді збільшують денне споживання вапна. В околицях, де вода м'яка і мало уживається молока, то цілком певно звапнення костей і зубів не може бути таким досконалим, як в тих околицях, де вода тверда.

В деяких околицях вода містить в собі складник званий „флуорін“, що зберігає зуби від псути. Тому складникові найбільше завдячується збереження здоров'я зубів. Це найновіше відкриття вчених. В Америці поважно застановляються над потребою додання флуоріни у відповідній кількості до води в тих місцях, де флуоріни в воді бракує. Загально людям зуби дуже псуються, помимо всяких поучень в дієті та докладнім догляді зубів дентистами. Вже мала дрібка — одна мільйонна частинка флуоріни в воді зберігає зуби від псути.

Йодина конечна для загального здоров'я. Води близько моря багаті на йодину. Та є околиці, де вода зовсім не має йоду. З того повстає „Гойтер“, часом волосся передчасно сивіє і випадає, діти не ростуть нормально і стають тупоумними та карликоватими. Вагітні матері також на тім терплять. В Англії додають йоду до води, де її бракує, або долучують водопроводи з тих околиць, де вода природно містить йодину. В Канаді зйодизована сіль частинно покриває денні недостачі йоду в воді.

Вода має спеціально лічнічу вартість для загального здоров'я і для очищення в випадках запору. Аме-

риканці та канадійці видають річно мільйони доларів на всякі розвільняючі средства для очищення, а перочують найздоровший і найпевніший лік, а це воду. Мабуть тому, що вода така дешева, вона не звертає на себе уваги як лік на очищення. Вистарчить випити п'ять шість склянок води перед сніданням, щоб розвільнити середину, і то без ушкодження стравних чинностей. Денне пиття води зимної, або теплої перед сніданням є найздоровшим, найдешевшим і найпевнішим ліком на запір навіть в дуже за давнених випадках.

До частого пиття води треба привчитися й виробити навичку. Людина привчиться пити алкоголь, привчиться курити, привчиться до смаків незнайомих страв. Можна також привчитися пити воду часто.

Поза самою відживною й лічнічу вартістю води, тіло мусить щоденно мати доволі води на різні конечні внутрішні чинности. Брак води в тілі на рушує здоров'я. Пожива не може переходити в кров без відповідної кількості плинну. Всякі внутрішні чинности переводяться при помочі води. Хоч яке тіло солідне, то в ній є більше води, ніж солідної маси. Навіть кости, хоч які вони тверді, мають в собі сорок відсотків води. В цілій тілі є 90 відсотків води. Для того вода дуже конечна для життя.

При запиванню тоастів на весіллях, хрестинах і подібних okazіях піднесення в гору склянки з водою дійсно висловлює те традиційне побажання — „На здоров'я!“ Та тільки шкода, що люди запиваючи побажання обманюють себе уживаючи що інше, а не воду.

КУПІЛЬ

Вже віддавна купіль уживається корисно в деяких лічнічих потребах. Та тільки купіль купелеві не рівна. Надто гаряча купіль, або надто зимна купіль може бути шкідливою.

Тепла купіль відпружує нерви і тимчасово зм'ягчує їх. Коли м'язи на-

пружені при праці, або руханці аж до болю, то тепла купіль разом з легким натиранням усуває біль. Тільки така купіль не повинна бути гаряча, ані не повина тривати довше, як двадцять мінут.

Гарячі купелі допомагають в деяких слабостях, як ревматизм, „ню-райтис” бронхіти і тяжка простуда. Однак така купіль має бути коротка і вимагає відпочинку в ліжку.

В деяких випадках нервової гістерії лікарі переконалися, що тепла купіль успішніше успокоює хорого, ніж медицина. В лічницях для нервово хорох, які попадають в гістерію, лічать теплою купелею по 48 годин без перерви, бо такі купелі найбільше успокоюють.

Добрим домашнім ліком на безсонність і нервові напруження — це тепла купіль менше більше такої температури, як тіло. В такій купелі можна полежати й пів години.

Пиття зимної води в часі теплої купелі побуджує нирки й мочевий міхур до ділання, що вважається корисним і потрібним для доброго здоров'я.

На „сіятику”, або болючі напружені м'язи можна брати соляну купіль, даючи від п'яти до десяти фунтів соли до ванни. Тільки після купелі сіль треба добре вимити з ванни, тому, що сіль з'їдає метал і порцеляну. Соляні купелі можуть брати тільки ті, яких шкіра видержує сіль і не викликає висипки. Деліктна шкіра не приймає солі.

Крохмалеві купелі в мірі яких 5 фунтів крохмалю (корн старч) до ванни води, допомагають на деякі свер-

блячі шкірні висипки. Вода має бути яких 100 степенів Фаренгейта, то є трошки тепліша від тіла. В такій купелі можна полежати двадцять мінут.

Дехто любить зимну купіль, а дехто зимної води жахається і дрожить від неї. Тому не потрібно надуживати себе зимною купелею, коли тіло тому противиться. Хто боїться зимної води, не повинен приймати зимної купелі.

Зимна купіль помічна для товстих людей, що бажають стратити вагу. Через зимну купіль тіло спалює частину зложеного товщу для ogrіття себе. Це один легкий спосіб на зниження ваги тіла. Тільки зимна купіль мусить бути коротка, від три до п'яти мінут, з короткою руханкою після купелі. Перед зимною купелею добре напиться теплої води для того, що зимна купіль скорочує м'язи кишок, з чого може бути запір, або запір може погіршитися, коли людина на него терпить.

Мило змиває товщ з шкіри, від чого шкіра висушується, а зчасом навіть починає свербіти. Коли хто купається частіше як раз на день, то треба менше мила уживати.

Загально прийнявся мильний погляд, що по купелі буває більша склонність до застуди. Це далеке від правди. Застуда по купелі буває тому, що тіло не висушене як треба. Після купелі треба тіло витерти ручником аж до суха. Добре витирання забирає яких п'ять мінут. Коли тіло мокре, то вогкість переходить в шмаття і затримується вогким довший час.

Савеля Стечишин.

БЕРЕЖІМ НАРОДНІ НАДБАННЯ.

Савеля Стечишин.

Наші перші емігранти, що приїздили до Канади з Галичини й Буковини та інших частей України, привезли з собою немало народної ноші й ріжних тканин. Та достроюючися до тутешного життя, в дуже скорім часі закинули ту сільську ношу й ручні роботи. Сільська ноша означувала людей, як чужих, як „форенерів”. Бажаючи збутися назви „фореїн”, самі українські переселенці уважали свої сільські вироби знаком нападництва. Через те мало хто ті речі шанував.

З ходом часу розумніша верства тутешних англійських громадян звернула увагу на ручні роботи наших переселенців, як цінність, що може затратитися і як варті плекати. В той самий час після першої світової війни повстав широкий рух в Галичині зберігати ручну мистецьку творчість народу, вглублятися в її зміст, досліджувати її історію, вносити в модерний міський дім, а з окрема розвивати те ручне мистецтво, як галузь домашнього промислу.

Той відрив, те глибоке зацікавлення народним ручним мистецтвом захопило українців в Канаді. Ручні вироби набрали вартости. Неодна гарна вишивана сорочка, рушник, горботка, пояс чи більша тканина, що декуди була захована як пережиток, а декуди валялася то на бочці капусти, то коло порога до витирання ніг, раптом набрала великої пошани. Зо зростом Народних Домів, гардероби по тих домах почали нагромаджувати ріжну сільську ношу. В Саскачевані заходом англійських жінок в місті Саскатуні засновано спеціальне товариство „Артс енд Крефтс” в цілях збереження й плекання народних ручних виробів ріжних переселенців з Європи. Між тими виробами українська вишивка знайшла собі визначне місце і на українські вишивки та тканини був найбільший попит. Свідо-

міші українки з Саскатуну спроваджували готові речі з Народного Мистецтва з Галичини, взорувалися на них й розповсюджували їх по околицях. На них вишивальниці взорувалися й готовили свої вишивки до продажу між англійськими покупцями.

Через українські жіночі організації пішов зорганізований рух, щоби відродити ручну народну творчість. Організувалося вистави, запроваджувалося ріжні контести й проекти вишивання. В дуже скорім часі українська вишивка й тканина стала загально знаною й любою прикрасою. Коли через Канаду переїздили визначніші гості з Англії і шукали за типічними канадійськими памятками, щоби з собою взяти, то українська вишивка й тканина уважалася чимсь найбільше типічним зо степових провінцій. Нераз по кілька замовлень приходило на такі речі до українського осередку в Саскатуні.

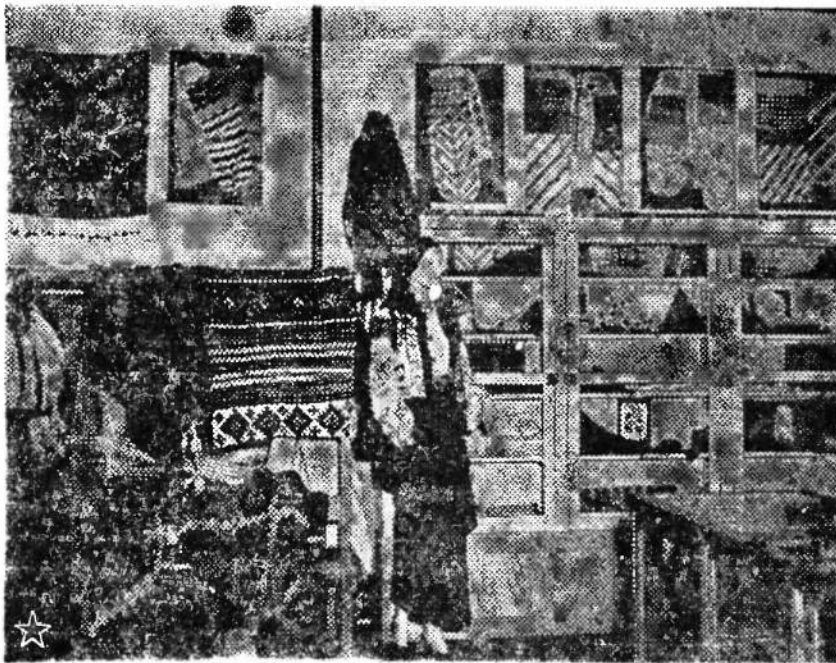
Ось таку еволюцію пережила українська вишивка на протязі короткого часу, а враз з нею і другі мистецькі українські вироби. Сьогодні між свідомими українцями в Канаді нема такої хати, де не було би української вишивки, писанки, а декуди прекрасно тканих килимів та гунцільських деревляних виробів. Українське народне ручне мистецтво стало нашими гордощами, стало наочним доказом, що український нарід висококультурний і має розвинені артистичні почування, коли сам з себе проявив таку мистецьку творчість й нею окрасив своє побутове життя.

Хоч українці належно оцінили своє народне ручне надбання, та ще багато лишається роботи й надаліше. Замало тільки гордитися й захоплюватися мальовничою красою наших виробів. До такої справи треба підійти так, як вчені приступають до якоїсь науки. А то — перевести докладну студію. Зібрати речі відповідно до

їх територіального походження, про аналізувати систематично, посписувати всі інформації від старших осіб. Коли не мається на гадці затримувати собі зібраного, то передати до музею Союзу Українок Канади, який міститься в Інституті ім. П. Могили в Саскатуні. Під цю пору, коли українські землі знаходяться під чоботом ворога, якому ходить про те, щоби знищити стару культуру й цілком розірвати з минувиною, така акція навіть дуже конечна. Нам треба обов'язково взятися до систематичної

ти, щоби ті надбання пропали без сліду.

В самій Канаді ще дещо збереглося по багатьох домах. Навіть й по Народних Домах бувають декуди цінні речі. Коли б так докладно переглянути гардеробу по різних Народних Домах, головню по фармах, то знайдуться цінні старокраєві вишивані сорочки, для театральних вистав мало уживані, бо бувають вишиті з грубого полотна й аматори не вбираються в них. Деякі сорочки представляють велику вартість не тільки тим,

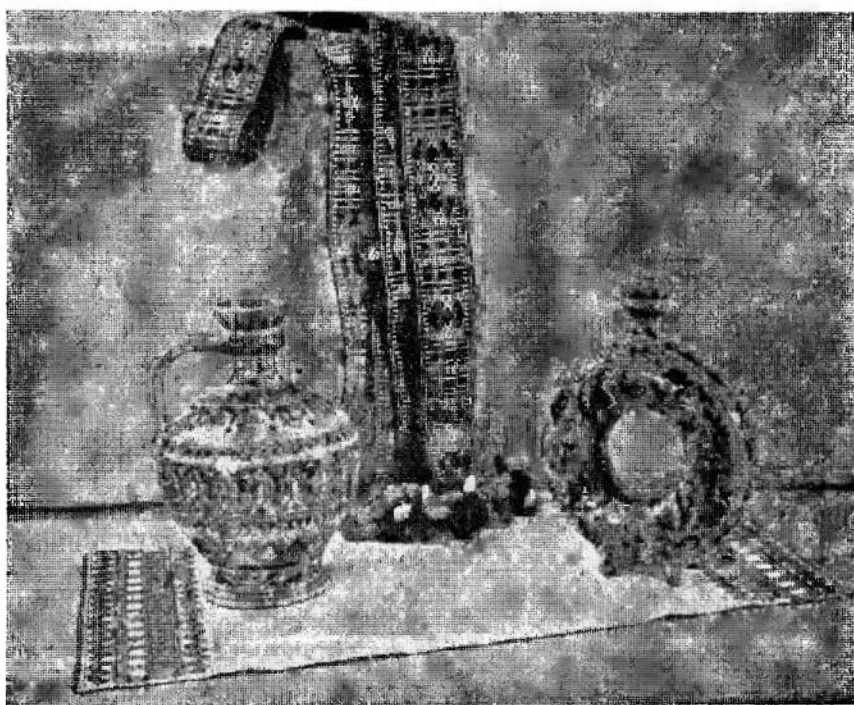
В музею Союзу Українок Канади.

збірки ручного мистецтва поки є що збирати, бо з ходом років можуть різні цінності пропасти без сліду. Для такої потреби навіть конечно поробити звязки з Європою й заподати збирати цінніші речі, і тут в Канаді збогачувати осередок памяток української минувшини, українських культурних надбань. Це одна велика й важна справа, до якої повинні всі українці закотити рукави. Український нарід віками творив свою культуру, беріг її як ока в голові, означуючи себе як окремий нарід тою окремою культурою. Не можна дозволи-

що пережили кілька поколінь, але ще й тим, що можуть зберігати первісну техніку вишивання і давні взори з тих українських земель, звідки походять. В досліджуванні народного орнаменту такі сорочки мають вартість. От приміром знаний випадок, що в однім Народнім Домі було дві цінних сорочки в гардеробі, які для членів того Народного Дому не представляли ніякої вартости, бо валялися неуживаними, хіба, що втиралися ними аматори в часі характеризації. Одна жіноча сорочка з яворівщини, вишита червоними й жовтими нитками, з пи-

томими яворівськими стібами, що укладаються густо скісним півхрестиком один попри другий й наче густим шнурочком творять тяглий взір. Це одно з примітивних найдавніших способів українського вишивання. Сама техніка взору і також взір має свою вартість. Друга сорочка, це стародавня сокальська, вишита чорними нитками з маленькою домішкою жовтих тут то там. Взір квітчастий, скромно розміщений. Такі сорочки носили тільки старші віком жінки і то дуже

фії, зайняття людей й життєвих умовин. Це свого роду історія народу, що стала записаною орнаментом. Це цікаве поле для дослідів. Підходячи до цієї справи з практичного боку, вишивана жіноча сорочка ще й дає інші можливості. Під цю пору бракує взорів на ринку до вишивання. З самого рукава жіночої вишиваної сорочки можна вибрати прекрасні поодинокі мотиви на ужиткові предмети, як обруси, серветки, настільники, різні сервиси, доріжки, накриття на

Гуцульська Кераміка.

давно. Наводиться це тільки як примір, якто по гардеробах можуть нищитися цінні речі, що для аматорів не додаються, а в збірці можуть бути цінними. Для того варта потрудитися й переглянути гардероби. Як є які старинні цінності, зберегти їх бо пропадуть.

В досліді українського орнаменту невичерпаним джерелом являється не що іншого, як жіночі вишивані сорочки. В них відбивається вираз мистецьких почувань мас певних місцевостей, й окремий стиль, який витворювався під впливом місцевої топогра-

підноси і тимподібне. Сорочки з різних українських земель представляють відмінні стилі, відмінні зображення настроїв, почувань й життя, в яким вони витворювалися. Це цінність. Можна б ті взори зібрати й передати для практичного ужитку вишивальницям. Ось хочби з тих причин жіночі сорочки треба зберігати.

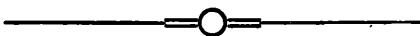
З ткацьких виробів, як килими, коверці, пояси, горботки і тим подібне, ще трохи досі збереглося, голов-но між буковинцями й гуцулами в Канаді. Хоч ткацькі вироби бувають більшою рідкістю в Канаді, однак це

одна галузь ручного мистецтва, над якою варта потрудитися й зібрати, хочби навіть прийшлося доповнити збірку речами з Європи.

Українські жінки мають перед собою окреме завдання широко закорінити українське мистецтво по своїх домах, щоби передусім український дім відзначався своїм народним стилем у внутрішнім прикрашенні. Багато в нас майно в галузі ручного мистецтва, та треба вміло його в домі зжити. Модерний дім потребує розважного й зручного примінення, вишивки, чи тканини. Вишивки головню

потребують достроїтися до матеріалу, на яким вишивані й до меблів, чи предметів, які окрашуватимуть. Хоч вишивки досить поширені по українських домах, однак ще й досі відчувається брак смаку й зрозуміння в приміненні вишивки до модерних потреб дому. Нехай кожна українська хата буде живим взірцем українських культурних надбань з поля ручного мистецтва.

Український наряд створив цінний скарб своїми різноманітними ручними виробами. Треба той скарб берегти.

ПРО ДЕЯКИХ ВЕЛИКИХ ПТАХІВ.

Нині найбільшим птахом на світі є струсь (струс) африканський. Він буває довгий понад 2 ярди (2 метри; 10 метрів це 11 ярдів), високий понад 2 і пів ярда, а важить понад 160 фунтів. Самець чорний, але має яснобіле обвисле пір'я на крилах і хвості; самиця сіробура. Струсь літати не може, а лише бігає, але так скоро, що може зрівнятися з бистрим конем.

Жиє головню в Африці. Їсть траву, зерно, комахи. Струсиця зносить кільканадцять яєць, — та інтересне, що більше їх зносять яйця в одно гніздо, а висиджує їх головню самець. Гніздо роблять в піску. Одно яйце важить тільки, що 24 курячих.

Струсів тримають тепер в загородах і вони добре ведуться. Що 8 місяців обтинають їм пір'я, яке служить для прикрас. Також їдять мясо струсів. Скаралуп з яєць вживають на посудини, як горщечки.

До родини струсів належать подібні птахи, хоч трохи менші, як — нанду, біга-ему, казуар і ще деякі. Це всі птахи, що не літають, але бігають.

До бігунів належав колись рід великих птахів, які вигибли. Чи люде їх винищили, а жили вони в Новій Зеландії. Такий птах був високий понад три ярди. Про них там ще нині в піснях співають. Там знаходять ще шкаралупи з їх яєць.

Та найбільший птах жив на острові Мадагаскарі; нині знаходять його кости і знайшли яйця. Одно яйце того птаха було коло шість разів більше від струсячого, а важило тільки, що 150 курячих яєць. Цей птах належав також до бігунів.

Як він вигинув, годі знати, та мабуть люде його винищили.

СПРАВА ПОДРУЖЖА.

Дуже важною в людськiм життi є справа подружжя. Важною для тих, що побираються; важною для їх рiдних; важною для дальшого поколiння; важною для оточення, в якiм люде побираються i живуть. Отже гляньмо на справу подружжя з кiлькох сторiн.

Деякi люде на перше мiсце в подружжi ставлять майно. I не тiльки родичi, що дружать дiтей, але деколи i тi, що мають дружитися. I дехто так цiнить майно, що вдiйсности батькомати продає сина, продає дочку, або дочка, чи син за майно себе продають. Все iнше легковажать, щоби лише майна захопити. За дикого африканського бушмена вiддасться, з бушменкою ожениться, коби лише бушменка була богата.

Через майно родичi нераз силують дочку, силують сина, щоби їх дiти дружилися з багатими, хоч i нелюбими. А потiм виходять з того сумнi i болючi iсторiї, яких нiяким майном не можна вже направити. Є майно, але життя марнується.

Першою справою для життя супругiв є те, що в пiснi спiвається: „Де згода в родинi, де мир i тишина, щасливи там люде, блаженна сторона”. Тай вiдомо оповiдання, де батько вiддає дочку силою за богача, та коли побачив на Святий Вечер, яка була сварка в хатi його дочки, то настрашився. Друга ж вiддалась за вбогого проти волi батька. I туди зайшов батько подивитися через вiкно. I щож... В тiй убогiй хатi вiн побачив щире родинне згоду — i тодi зрозумiв, що родинне щастя не в майнi, але в згодi, в мирнiм життi супругiв.

Коли супруги розумнi i дбалi, то вони придбають собi тiлько майна, щоби не бiдувати. Але можуть i значнiйшого майна добитися.

Добре, коли супруги є вiдповiдної собi вдачi, коли є в них розсудок на першiм мiсцi, а не примхи. А вже недобре, коли одно руководиться розумом, а друге примхами.

Важне, щоби в тих, що побира-

ються, була однакова культурна свiдомiсть, однаковий культурний свiтогляд, подiбна моральна якiсть, щоби в них були подiбнi погляди на житевi справи, на житевi вартостi, на житевi обов'язки. Сюди бодай до якоїсь мiри належить i шкiльна освiта; добре, коли супруги i в такiй освiтi не надто собi далекi, а то часом одно другого дуже не розумiє.

Вiдомий випадок, де дiвчина не хотiла вiддатися за статочного, освiченого хлопця, з поважним фаховим становищем, — лише тому, що вiн не ходить на танцi. От чого кому треба!

Треба i релiгiйної згiдности, релiгiйної однаковостi. Коли одно з супругiв ходить до одної церкви, друге до другої, то це вже до добра не веде. I де тодi дiти мають ходити? I як на церкву дивитися?

А вже майже нiколи не буде повного вдоволення в родинi, де одна сторона належить до одного народу, а друга до другого. Дуже скоро там одна сторона починає чути, що вона в чужiм свiтi, починає себе чути поневоленою, а обi сторони чують себе невдоволеними. I так цiле життя.

Прислухайтесь обережно, а почувте нарикання одної, чи другої сторони. Пригляньтесь, а побачите невдоволення. А кiлько повстає з того навiть дуже голосних iсторiй, кiлько розводiв. Кiлько почувте такого:

„Я там прийшов, я там прийшла, коли вони про щось говорили, та при менi замовкли. Знак, що я їм чужий, я чужа.... I може вони тодi щось про мене, чи про мiй нарид та його справи говорили, а при менi не могли говорити. Я їм завадив, я їм заваждала... Мiй чоловiк добрий, але.... Моя жiнка добра, але....”

Такi вислови можна часто почути. А раз хтось зрозумiє i вiдчує, що вiн в чужiм свiтi, то нема способу того почуття позбутися. Отже лишається одно — терпи i мовчи! Якраз те, чого в нiякiй родинi не повинно бути.

Коли ж таке буває, то вдiйсности не винна за те ані одна, ані друга сторона, але винен отой неприродний

добір, чи недобір. Дуже розумний є висказ в „Наталці Полтавці”, що — нехай дружитья кінь з конем, а віл з волем; бо лише коневі з конем, а воліві з волем може бути добре. Коли ж хто зв'яже коня з волем, то як можна вимагати, щоби вони були з себе вдоволені? Аджеж віл ніколи не схоче так брикати, як кінь, а кінь не схоче бути, таким повільним, як віл. І нерозумно було би вимагати, щоби оден достроювався до другого.

Багато болючих історій, які повстали через те, що „дружився кінь з волем”, чуємо по недавній війні. І давнійше вони були, але тепер є їх значно більше. Болючі ті історії для тих, кого вони безпосередно зачіпають, болючі для їх дальшої родини, болючі вони і для широкого загалу. Питання: Чи розводи, яких нині є так багато, є лихом тільки для тих, що розводяться? Ні! Вони є лихом і для того загалу, серед якого вони бувають. Це частинно загал розводиться.

Який же з того висновок?

Висновок такий, що старші повинні все те передумати і молодшим

ті справи пояснювати. І то не раз. Пояснювати треба при всякій нагоді; пояснювати, де є потреба і причина для такого пояснення. Коли ж молоді будуть це розуміти, то будуть руководитися також розсудком, а не лише почуваннями. Будуть обережнішими.

Це, що тут сказано, може бути дуброю темою для відчитів. Для гуртових обговорювань. Думаючий чоловік може багато чого додати зі свого досвіду, зі своїх спостережень.

Ходить про те, щоби не допускати до життя лиха; бо вже і так є того лиха забагато.

А молоді є молодими. В них нема досвіду. Вони фантазують. І тому треба їм поради старших, поради досвідчених і бувалих.

Дехто скаже: „Молоді не послухають” Ні! Хто розумно вчить, той таки навчить. Коли ж хто впертий буде, і не схоче щирої і розумної науки послухати, тоді нехай не йде з жалями до тих, яких добру пораду злегковажив, чи злегковажила. Що наварили, те їдьте!

Заінтересований.

ДЕЩО ПРО МЕДВЕДІВ.

Медведя звать також „ведмідь”. Медведі не живуть гуртами, а самотно. Він належить до тих звірів, що на зиму засипляють. Медвідь в осени набирає багато товщу і він служить йому за поживу підчас зимового сну. Для зими шукає собі місця в печерах, під коріннями вивернених вітром дерев, в ямах. Густа шерсть хоронить його від морозу підчас сну, а товщ служить за поживу. Та спить він не дуже твердо. На весні, коли пробудиться, дуже худий.

Медвідь їсть всякі ягоди, жолудь, листя. Нападає на пасіку, бо любить мід, а також муравлі. Також деколи нападає на звірята. Чоловіка звичайно не нападає, хіба що зачеплений. Любить смоктати свої лапи. Легко лазить по деревах. Взятий з малку дається освоїти.

Медвідь білий, що живе на берегах ледового моря, має навіть підшви волохаті. Живиться рибами, тюлєнями, мясом китів. — Є оден рід медведя, що обмиває поживу в воді, поки почне їсти.

3 ПЕРЕД ДЕСЯТКИ ЛІТ

Як поляки нищили українські Церкви 1938 р.

Цього року (1948) маємо десять літ від часу, як поляки завели були масове нищення українських церков на Холмщині.

Поляки були стали на тому, що українців треба перевести на поляків, — а щоби це зробити, то треба конче українські церкви повищити. І нищили — нищили від перших початків свого пановання, нищили на Волині, нищили на Холмщині....

Тут ми пригадаємо головне те, що діялося на Холмщині в 1938 р., беручи вчаси матеріял з книжки „Нищення Церков на Холмщині в 1938 р.” Книжочка видана була в Кракові. Решту беремо з інших жерел.

До масового нищення церков поляки приготувалися. Польські газети плюгавили українців; скликалися віча, де зібрані, разом з ксьондзами, домагалися, щоби до церков вводити польську мову, щоби українських дітей вчити польського катехизму, водити до костелів; щоби змінити календар українських свят; щоби українці святити паски в костелі; щоби церкви нищити і т.п.

Багато українських церков поляки давно позамикали, отже люде будували „доми молитви”, себто звичайні хати, де сходилися на богослуження. Так люде себе ратували.

Щоби не проповідувати по польськи, священники перестали цілком говорити проповіді, але тоді приходила поліція і примушувала говорити проповідь по польськи.

Священиків переслідували. Так в

селі Ходиванці засудили священника на три місяці арешту і грошеву кару за правлення богослужень; священника в селі Новосілки засудили на оден місяць арешту і грошеву кару.... В селі Ходиванці засудили 75-літнього селянина на грошеву кару й арешт за те, що в його хаті правилось богослуження.

Розвалюють Церкву в місті Крилові, Грубешівського повіту. Падає баня.

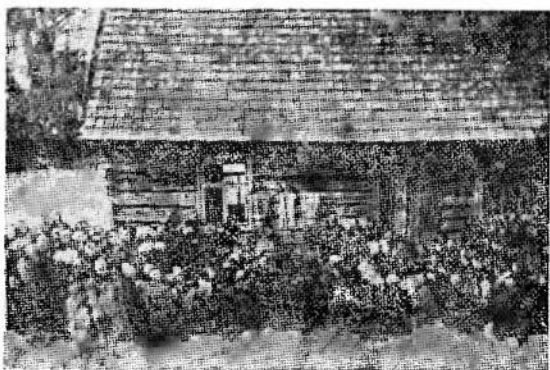
ження. Десять жінок перебули кілька місяців арешту за те, що противились запечатанню „дому молитви” в Хмільку....

По таких варварських приготуваннях почали поляки в червні 1938 р., масове нищення українських церков на Холмщині. А як відбувалося те нищення, покажуть дальші приміри.

До села Голешева, о 7 годині рано, 13 липня, 1938 р., несподівано приїхали пожежники (фаєрмани) і поліція з псами. Люде збіглися до церкви, але поліція почала їх бити і псами цькувати. Відігнавши людей, насильники увійшли до церкви з псами і в шапках.

Одна жінка бачучи, що церкву валять, закричала: „Хто ж нам і де буде правити Служби Божі?!” — на що дістала таку відповідь, що ніяк її на письмі повторяти.

Матеріал з розваленної церкви продали місцевим полякам за 180 золотих. А знищена церква існувала 400

Служба Божа на снігу перед запечатаним Домом Молитви в селі Княжполі.

років і перебула багато воєн, — давні польські і російські, війну шведську, французьку й першу світову. Аж доперва по війні поляки ту церкву знищили.

До села Ігніна, 8 липня, 1938 р., приїхало багато поліцаїв і польських робітників та коло 30 пожежників. Розігнавши нарід, почали валити церкву, поломали престіл, знищили іконостас й образи.

В селі Голя найперше арештували священика, а 9 липня, 1938, в год. 2-ій пополудни, коли люде працювали на сіножатях, приїхали представники уряду, поліція, пожежники і робітники,

і за 5 годин знищили „дім молитви”.

До села Колехович приїхав 13 липня урядник староства, поліція і польські робітники. Коли до церковних дверей підійшов робітник і замахнувся сокирою, то сокира вихопилась і вдарила в ногу. Його зараз відвезли до шпиталю. Ті, що були, почали церкву валити, іконостас й образи порубали і скинули на купу. Подерли церковну бібліотеку і знищили дуже цінний стародавній церковний архів.

В місті Константинові заставляли жидівську пожежну команду до розвалення каплиці на цвинтарі, але жиди відмовились. Тоді самі поляки каплицю знищили. На вратованім образі є три знаки удару сокири побіч лиця Христа.

Липня 14, 1938, розвалили церкву в Межиліссі. Сподіючись лиха, бо в сусідньому Загорові церкву вже розібрали, люде зійшлися, повиносили й поховали цінніші річі. Здіймаючи дзвони, вдарили три рази на прощання у великий дзвін. Зібрані ридали і цілу ніч не відходили від церкви. І цілу ніч, чуючи лихо, вили в селі собаки.

Ранком о 7 год., на 8-ох тягарових автах (троках) приїхали в село поліцаї і робітники. Поліція почала гумовими буками розганяти людей й окружила церкву. Війт почав шукати священика, який сховався в сусідньому селі. Робітники почали здирати дах, ломати і викидати з церкви образи та іконостас. Коло 12 год. звалили велику баню, потім почали пилками розрізувати зверху до низу стіни церкви й розтягати їх мотузками.

Найстаршою на Холмщині була церква в селі Розтоці, що існувала вже в 16-ім віку. Її поляки були замкнули, як лише прийшли до влади, а

українцям дозволяли там молитися лише три рази в році. Отже 8 липня згадану церкву знищили.

В селі Малкові церкву поляки давно замкнули, а був в тій церкві чудотворний образ Божої Матері й багато скарбів українського мистецтва. Поляки приїхали сюди 7 червня, 1938 р., щоби руйнувати церкву, але люде церкву оборонили, хоч багато з них поарештовано, а одну жінку поліцей пробив байнетом. Одного дня поліція обливала людей якимсь трійдивим плином; а щодня били людей кольбами, гумовими палками й цькували собаками. Все ж люде церкву обороняли. Вкінці ж, 7-го червня, церкву таки знищили.

В селі Голубі і др. селах Грубешівського повіту, церкви розвалювали в свято Вознесення, щоби українцям було болючійше.

Старовинну церкву в Модрині перемінили на костел.

В селі Чомові, коли валили церкву, оден з робітників поляків, ставши на верху бані, віддавав моч на хрест церкви.

В селі Ярославци знищили церкву, 30 травня, 1938, що стояла 600 літ. Матеріал з церкви закупила на дрова польська молочарня.

Коли в червні валили муровану церкву в місті Крилові, мур впав на польського робітника, що насміявся і виспівував „Господи помилуй, Подай Господи” і др.

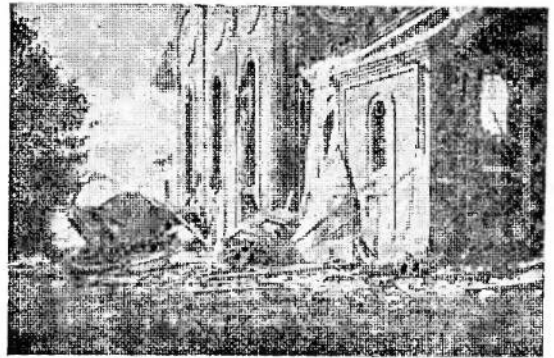
В селі Лашів, коли валили церкву, збіглося багато людей. Поліція на дітей пускала псів, а старших немилосердно била. Одна дівчина крикнула: „Люде, ратуйте церкву, бо не будемо мати де помолитися”, і за те її дуже побито.

В Томашеві 18 червня розвалено дві

церкві, одна була з 1571, друга 1559 року.

В селі Набржжі почали розвалювати величаву церкву 9 липня, а кидаючи образи викрикували: „О, які бродати съвенти!”

В селі Могильниці зруйновано церкву 11 липня, 1938. Коли передтим поліція вивозила з села священика, до воза підійшов селянин, попросив благословення й дав своєму пастиреві на дорогу два золотих.

Розвалюють церкву в місті Крилові.

Липня 15-го, 1938, розвалили церкву в селі Сілець. Передтим вивезли з Сілля священика силою. Коли священик показав комендантові поліції свої папери з консисторії, комендант сказав: „Накази вашого метрополіти для вас майом важнось, а для нас — жадней”. В Сільці була ще на цвинтарі каплиця й славне жерело, отже і капличку розвалили і знищили все, що можна було знищити.

Тут треба окремо додати, що селяни, яких церкви повалено, мусіли ще платити тим робітникам, що їх церкви повалили, отже деякі громади платили і по 1,000 золотих. За твое жито ще тебе бито!

Це лише кілька примірів з того, що поляки перед 10 літами виробляли на одній Холмщині, головню впродовж яких двох місяців. А кілька цер-

ков понищили, або на костели перемінили за весь час свого панування на всіх західних українських землях. А кілька мук завдали Українському Народови!.....

Від давних часів українці були православними. Аж від 1596 року почалося заводження унії, отже право-

Розвалена Церква в селі Виткові,
Томашівського повіту.

славні помало стали тут уніятами. Та в 1875 р. унія тут зникає, отже українці є знов православними.

Розвалюючи, обо забираючи українські церкви і церковне майно, поляки казали, що вони беруть те, що належало колись до уніятів (греко-католиків). Але наділі вони нищили, або забирали і те, що первісно було православне. Нищили церкви збудовані православними ще перед унією, або вже тепер за панування Польщі по війні. Так пр. **знищили церкву в Щебрешині збудовану 1184 р.,** отже за

княжих часів. Наділі те нищення і забирання було звичайним диким рабунком.

Але з тим вязалася ще одна справа, а то, — що папа дав полякам свою згоду („легалізацію”) на нищення українських православних церков і забирання церковного майна, а Польща заплатила за те папі 2,500,000 золотих (500,000 доларів). А вартість церковного майна на Холмщині, яке до липня, 1938 р. забрала Польща, вартувало найменше 73 мільйони золотих. — Львівське „Діло” з 9-го липня, 1938 р. писало про ту справу:

„Сойм саме ратифікував (потвердив) договір між Польщею та Апостольською Столицею, яким Рим за 2 чи 2½ мільйона золотих відступає польському урядови ніби-то своє право до земель і майна, що колись належали до Греко-Католицької Церкви та українського населення, яке творило цю церкву”.

Це була така справа, що на неї обурилися і галицькі українці греко-католики. Аджеж вони бачили, як українське майно забирають поляки в свої руки. Отже говорить „Діло” далше:

„Теперішнім договором (Польщі з папою) не може захоплюватися Греко-Католицька Церква. Вона не тільки не дістала того, що колись творило її майно, але й бачить, що колишня приналежність до Греко-Католицької Церкви стала причиною нещастя для її братів, православних українців та привела до великого зменшення національного українського майна....

„Не тільки православні українці, але увесь православний світ ніколи не забуде того, яку роль відіграв Ватикан (папа) в акції позбавлювання українського православного населення його вікових прав до церковної зем-

лі.... Така роля понизить авторитет римо-католицького костела. Висилка православних священників та масове закривання, розбірка і палення православних церков на Холмщині... Ця атмосфера кидає на договір Риму з Польщею таке понуре світло, що гадаємо, його Рим не міг собі бажати".

Так про папську спілку з поляками в нищенню українських церков і забиранню церковних маєтків висловлюється одна з найповажніших газет галицьких українців греко-католиків.

Липня 9, 1938, пише „Діло" про день 6-го липня в соймі:

„Сьогодні заманіфестували (виявили) репрезентанти українського греко-католицького та православного населення з Галичини, Волині, Холмщини й Підляша в польському соймі свою українську національну єдність та спільноту в обороні спільних національно-церковних позицій".

Того дня промовляв в обороні православної церкви з православної сторони о. Волков і Скрипник (нинішній Єпископ), і промова Скрипника була настільки сильна, що „викликала бурю", як це зазначає „Діло". З греко-католицької сторони говорив посол Баран, який вчисляючи насильства поляків, казав:

„Як українець греко-католик, що підлягає Апостольській Столиці і папі, в імені Української Парляментарної Репрезентації Галичини заявляю, що справа оборони Православної Церкви — це національна справа цілого Українського Народу і тому ми українські галицькі послы греко-католики голосувати мемо проти постанов дискутованого укладу.... Будемо голосувати проти того закону (поль-

ського), в обороні близької нам православної Церкви та в інтересі українського народу, в імя його історичних і теперішних прав".

Баранова промова була дуже сильна. Він перечисляв всі жахливі насильства поляків, згадував, що: „З 370 православних святинь на терені Підляша і Холмщини, більше, як половину, бо понад 150 церков замінили на костели, а навіть одна десята частина тих святинь ніколи не належала до римського Костела." Він підносив, що навіть в хвили, коли в Соймі церковну справу обговорюють, по селах руйнують церкви.

Було багато протестів, протестував і Митр. Шептицький, хоч досить пізно, та поляки з усього того сміялися і своє робили, аж поки не заскочила їх війна.

Про поляків дехто говорить, що вони вихованки західної католицької культури та цивілізації, отже й бачимо, як та західна культура їх виховала. Чим вони тут красні від Сталіна, чи від Гітлера? Чи від давних татар і турків? Тай ще той культурний Захід був з ними в спілці....

Надії поляків, що знищать український нарід, скоро розвіялись. Прийшов 1939-ий рік і Польщі, як держави, не стало. Проіснувавши 20 літ, вона залишила по собі лише одно — лихий спомин. Більше нічого!

І коли б нині поляки згадали щиро про Бога, то признали би, що це заслужена їм кара за ті страшні кривди, які вони заподіяли українцям. Як такою ж карою є і доля німців за подібне. Як такої кари треба надіятись і для таких же большевицьких верховодів. Бо ж сказано: „Хто сіє вітер, буде збирати бурю".

ВІДНОВА ПОЛІТУРОВАНІХ МЕБЛІВ.

Політуровані меблі потребують час від часу доброго ґрунтового чищення. Звичайно добра олива до меблів вистарчає на чищення. Та буває потреба навіть вимити меблі. Для миття політури можна зготувати собі такий препарат:

- 1 кварта гарячої води
- 3 ложки перевареної льняної оливи
- 1 ложка терпентини.

Змішати все разом і тримати над парою, щоб було гаряче підчас уживання. Змивати меблі якою шматкою тим гарячим препаратом, витираючи після того до суха. Після того натерти меблі доброю оливою до меблів і витерти аж до блискучости.

Політуровані меблі можна також змивати миляною водою, додаючи ложку оцту на кварту води. Уживати тільки лагідне мило, а не їдке. Після такого змивання треба обмити чистою теплою водою і витерти до суха, закінчуючи доброю оливою до меблів.

Оливу до чищення меблів можна приготувати дома як слідує: Дві частини перевареної льняної оливи (лінсід ойл) до одної частини терпентини.

Тепла олива всякає скорше в дерево і дає кращі висліди. Кожний раз, коли натирається меблі оливою, треба витерти поверхню меблів сухою шматкою аж до блискучости.

До чищення політурованих меблів добре наперед зготувати собі кілька м'яких флянелевих стирочок запущених таким средством, щоб стирка не видавала волокон при чищенні але втягала в себе порохи. Для того взяти.

- 1 кварту теплої м'якої води
- 1 ложку нафти
- 1 ложку льняної оливи.

Намочити в ту воду чисті м'які стирочки, викрутити і висушити. Поскладати в скриньочку або в шухляду скремо від других стирок. В часі уживання одної чи двох стирок перетримувати їх в слійку в своїм призначені місці. В слійку задержатися довше чистими. Забруджені стирочки випрати і знова намочити у вище по-

данім розчині і висушити. Такі стирочки уживати тільки до чищення меблів.

Меблі можна воскувати плинним воском або восковою пастою. Восковані меблі задержуються довше чистими і легше усунути з них порохи, бо не потрібно уживати оливи. Суха стирка до чищення вистарчає. Перед воскуванням меблів треба перше помити способом поданим вище. По кожній верстві воску витерти меблі до блискучости. Дві три верстви воску охороняють політуру меблів.

Віск можна самому зготувити дома в слідуєчий спосіб:

Розтопити над гарячою водою одну унцію бджільного воску, чотири унції (одну табличку) земного воску (парафіни). Взяти з кухні і додати 2 ложки сирової льняної оливи, 2 горнятка терпентини. Добре вимішати і зложити в плоский слоїчок або бляшанку. Тісно закрутити.

Зашкробання на політурованих меблях потребують окремої уваги. Коли знак невеликий, то оливою від меблів можна той знак закрити. Якщо слива не дає бажаного висліду, натерти льняною оливою, а відтак спорошкованим пуміксом (pumice). Зашкробання на ясних натурального кольору меблях, що не мають запусу фарби, можна натерти такими оріхами, як волоські, бразилійські, або „пікан“. Розкряти оріх, щоб олива з него скорше вийшла і всякла в дерево.

Білі плями на політурованих меблях повстають через вогкість, алькоголь, або гаряч. Їх можна усунути слідуєчими способами:

1. Рівна часта льняної оливи, терпентини та оцту, або 2. Спорошкований пумікс, або попіл з цигаретків змішаний з оливою, або 3. Одна часта води і дві частини плинної водної амонії.

Пробувати перший спосіб насамперед. З другим способом поступати дуже уважно. Натирати тільки, щоб пляма зникла.

С. С.

Я. В. Арсенич.

НЕКРОЛЬОГ

Стоїмо над двома свіжими могилами на збочу прогалини, прочищеної і справленої спільними трудами і зусиллями української громади в Канаді.

Маленька грудочка снігу, зрушена крильцями пташини, скоком зайчика, або ласочки, починає котитися згори в долину по збочі високої гори. І в своїм русі в долину вона збільшує свій обєм новим снігом, прискорює хід, і так набравши великої сили, розбиває, змитає і забирає всі перепони, що стоять їй вдорозі, змитає плодовиту почву землі, та остаточно розбивається безформною масою в глибокім проваллю коло підніжжя гори, полишаючи на збочу за собою трикутник знищення, як знак пройденого шляху.

На подібний лад і ми пробиваємо шлях в нашому житті.

Та коли шлях грудочки снігу починається вгорі, а йдучи в долину, розширюєсь в трокутник знищення і кінчиться в підніжжю провалля, — то наш шлях починається в стопі гори, над грізним проваллям, і йде в противнім напрямі — тягнеться все висше і висше по збочу безконечної гори.

І наш шлях також ширшає в виді трокутника, **однакож він не кінчиться**. Вийшовши від нетрів і пралісу, прочищена поляна засівається новим життям.

Недавно, бо ще за нашої памяти, маленька крихітка нашої імміграції, вирвана недолею з рідного оточення, стояла голіруч, бездомна, безіменна, обдерта і німа, в нетрах невідомого пралісу, над самим проваллям в підніжжю безконечно високої канадійської гори.

Почуття безрадности, здавалося, приковує нас до місця, **щоби ми вперед не поступили**. А може ще гірше... Тяготіння немочі, безсилля і безнадійности тиснуло нас вділ, в провалля.

Загосподаровані оселі наших су-

сідів направо і наліво від нас, манили нас до себе на службу, де, як здавалося нам, їхніми надбаннями прокормимо своє тіло бодай до того часу, поки вірною службою не призбираємо тільки засобів, **щоби вернутись назад туди, звідки прийшли**; а може.... може заслужимо в наймах ласки і вічної опіки таки тут межі добримися сусідами і для себе і для грядучих поколінь.

В такім безнадійнім положенню нашої імміграції в Канаді, **десь півсвідомо в глибині нашої душі відзивався несмілий і ледви чутний голос нашої особистої гідности, нашої власної самовартости, голос надії і віри у свою власну силу щось творити — творити повноту трівого власного самостійного життя і господарських вартостей в новому оточенню**.

Найдовша дорога починається першим зробленим кроком.

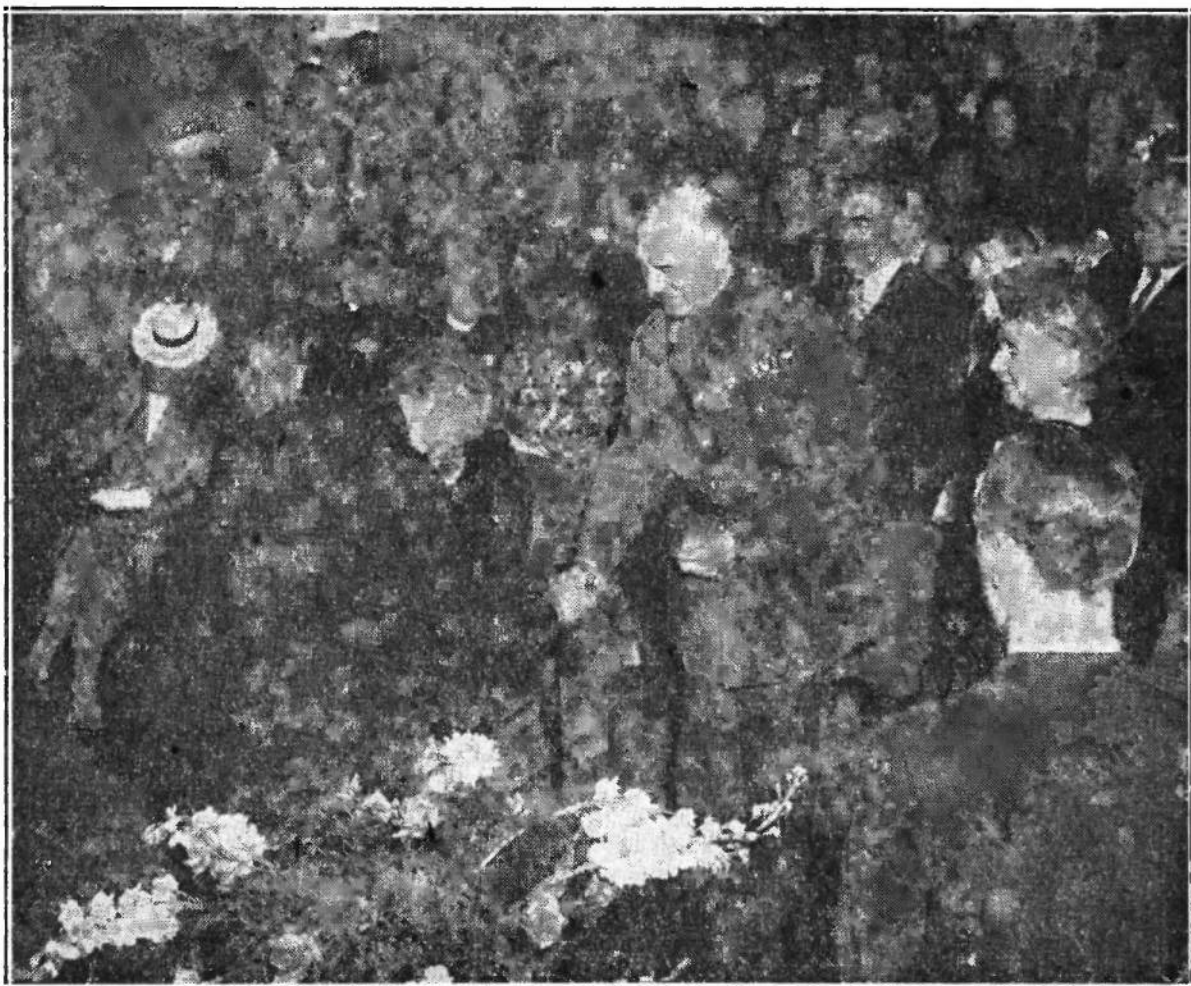
І такий крок в нас почався. В нашій збентеженій громаді виділився гурток смільчаків, які рішили зробити перший крок, і пустилися пробоем **не вділ, і не наліво, і не направо**; не по лінії найменшого опору, а прямо вгору та вгору по стрімкій збочі до майбутнього вершка безконечної гори.

Розум показував їм і віра впевняла їх, що оскільки даліше пробоем через праліс перейдуть, остільки краще відмежуються від грізного провалля, а прорубана й оброблена поляна буде рости і довжиною і шириною; дасть змогу краще відотхнути; принесе проблеск сонця із понад хмар, а в почву ними обробленої землі посадять здорове насіння, скроплять його своїм потом, огріють надіями й почуваннями душі і серця свого.... І при таких стараннях виростять вони нові плоди, — може не такі, як були плоди землі і душі батьків їх, та всеж плоди трудів своїх, і нової землі, і нового підсоння.....

Так сорок літ йдемо пробоем через праліс життєвих труднощей, а йдучи бачимо, що пройдений шлях, що вироблена поляна прибрала виразний напрям і форму. Непорушна маса набирає живучости і певности себе, набирає самовартости і заповняє пророблену поляну змістом господарського надбання і заставляє куль-

браками попід чужими порогами, але відчули вартість свою, оперлися на власні сили і збірними трудами своїми зробили виразний і тривкий вклад в будову нового громадського життя без дисонансу і самопониження.

Нині побіч загосподарованих ділянок наших співгорожан сусідів не менше видніє і загосподарована ді-

Т. Д. Ферлей вітається з ген. губер. Ирлом Атлоном підчас відвідин в Гонор, Ман. в 1945 р.

турними вартостями громадського життя.

Блаженний будь голос поклику до самостійного і гідного діла, і труд тих, що не марнували часу у ваганню, і не дожидали повороту туди, звідки вороття і досі немає, а прийняли на себе бути там, де доля занесла їх.

Блаженні ті, що не плазували же-

дянка канадійських горожан українського роду. І вони і ми вклали свою пайку в нову будову. Та всі ми відчуваємо самовартість і гордість свого походження та спільний інтерес в збірних надбаннях.

Життям кожної людини керує особистий розум; і життям збірноти керує тож збірний розум, совість та

емоції серця і душі громади. Щаслива та громада, що зуміє знайти збірний розум і збірну совість, що зможе відчувати одно серце і спільноту емоцій.

Сорок літ в першому ряду нашої громади в Канаді пройшов Тарас Д. Ферлей. Дорога його була непереривною і не зигзакуватою, вона була проста. Двадцять п'ять літ пройшов побіч нього в тім самому напрямі в самому центрі першого ряду фаланги також Мирослав Стечишин. Львину частину своєї сили, енергії і здібності віддали

вклали всю силу своєї енергії, всю емоцію своєї душі і серця, щоб лишити по собі краще оброблене громадське поле, ніж вони його застали. Вони виповнили вщент добровільно наложений на себе обов'язок.

Та похід наш не скінчений. Нині перший ряд далеко сильніший, як був тоді, коли рушали відважно із місця ті, що зробили перші кроки безконечного шляху.

Всі могили позади походу, це етапи походу і знаки напрямку, а діла тих, що там спочивають, це символ труду,

Т. Д. Ферлей та Василь Елиняк, з Чипмен, Алта, оден з найстарших поселенців в Канаді.

вони, щоби рушити вперед із мертвого безнадійного місця, надати напрям й оминати небезпеки, промостити дорогу, поставити трівкі основи, і гідно заповнити змістом наше суспільне життя в Канаді.

Оба вони були видимою частиною розуму, совісті і серця нашої збірноти, і оба вони знемоглися й опустили передній ряд нашого походу, а їх дві свіжі могили видніють побіч себе на прогадині пророблених і за-господарованих спільними трудами. Вдолину за їх могилами видніють виразні сліди їх труду, їх будови. Вони

повноти буття і самовартости та натхнення до дальшого спільного зусилля.

ТАРАС Д. ФЕРЛЕЙ

Походив Т. Д. Ферлей з Балинець, Коломийського повіту, в Галичині, де родився 1882 року. До Канади прибув 1903 року, звідки невдовзі по прибуттю до Каліфорнії перебрався.

Побувши в Каліфорнії якийсь час разом з Мирославом Стечишином, він вертається до Канади і перебуває в Виннипегу до кінця свого життя.

В початках, коли українське життя не було ще зорганізоване, Ферлей був вже видним, як творча громадська сила. Симпатичний, виrozumий, гарний промовець, щиро заінтересований громадськими справами, він готовив ґрунт для того, що опісля будувалося.

Перша зорганізована тревала праця припадає на 1909—10 рік, коли засновувалася Українська Видавнича Спілка і з'явився Український Голос, — і тут Ферлей належить до основників Спілки, а далі стає управителем Українського Голосу. Серед крайно важких переважних обставин.

Коли в Брендоні повстав учительський семінар, Ферлей був там якийсь час учителем української літератури.

Належав він до основників Народного Дому в Вінніпегу і був його головою 25 літ. Належав до основників „Взаємної Помочі” і був там президентом від 1944 року. З повстанням Колегії св. Андрея був він одним з її директорів. Живо інтересувався заснуванням Української Православної Церкви в Канаді, а в останніх літах був членом новозаснованої Української Православної Громади в Вінніпегу.

Окремо треба пригадати, що Т. Д. Ферлей був першим українським послом в манітобській соймі (легіслатурі) з округу Гімлі 1915 року. Був також міським радним (алдерманом) в Вінніпегу 1933 року.

До всего того треба додати, що поза обов'язковою працею для прожитку він весь вільний час віддавав для справ громадських, немов частина його життєвого господарства.

Помер Т. Д. Ферлей 27 липня, 1947, в неділю, а похорон відбувся в суботу 2 серпня. Похорон був незвичайно величавий — при участі трох священників і коло 2,000 громадян. Це був найвеличавіший похорон, який до того часу бачив Вінніпег. Тіло похоронено на Цвинтарі Всіх Святих, де пізніше поруч нього спочив його приятель і співпрацівник Мирослав Стечишин.

МИРОСЛАВ СТЕЧИШИН

Родився Мирослав Стечишин 1883 року в Східній Галичині, в селі Глешаві, Терєбовельського повіту. До школи ходив в Тернополі.

До Канади прибув 1902 року і невдовзі виїхав до Каліфорнії, де навіязав близьке знаомство з відомим священником — Агапієм Гончаренком. До Канади вернувся він 1905 року.

Від того часу громадська праця заповняла весь час його життя. Був він редактором „Робучого Народу” в Вінніпегу; був редактором „Новин” в Едмонтоні; був редактором „Народної Волі” в Скрантоні, Па.

В році 1920, коли створилася Українська Держава, М. Стечишин був в Вашингтоні секретарем Дипломатичної Місії Української Республіки і з поручення Місії виїжджав до Європи до отамана Петлюри.

В році 1921, Стечишин стає редактором „Українського Голосу” в Вінніпегу і провадить редакторську працю до 22 листопада, 1946 року, коли через слабкість мусів довголітню працю залишити.

Будучи редактором „Українського Голосу”, він інтересувався зблизка всіма важними українськими громадськими справами в Канаді. Належав до організаторів „Взаємної Помочі” і займав тут довгий час місце президента. Належав до основників організації Союзу Українців Самостійників (СУС) і займав там уряди. Був світським членом Консисторії через 17 літ і заступником секретаря. Був членом Комітету (КУК). Належав до дирекції Колегії св. Андрея. Був членом і тростом церкви св. Михаїла.

Позатим бував він на зїздах, конференціях і всяких важніших зібраннях, де його присутність завжди була дуже бажаною і потрібною. Такі справи заповняли останніх 25 літ його діяльного життя.

Захорувавши, М. Стечишин полишив працю в Українськiм Голосі 22 листопада, 1946 року. Мусів піддатись лікарській операції, та здоров'я вже не вернулося, і він помер 18 листопада, 1947 року.

Похорон відбувся 22 листопада, в

Бл. п. Мир. Стечишин.

суботу, при участі чотирох священиків і чисельно зібраного громадян-

ства — з такою величавістю, на яку заслужив собі Покійний.

НЕВДАЧІ.

Ми вчимось з невдач багато більше, ніж з успіхів. Часто тільки невдача навчить нас, що і як треба робити. Один філософ сказав, що він пізнав добре ту околицю, що в ній жив, тому, бо деколи задумавшись блудив і нерозумно заходив в такі місцевості, в які серед інакших обставин був би ніколи не зайшов. Отже не попадаймо в розпуку ізза невдач та по-

милок, а витягаймо з них науку на будуче.

Невдачі і помилки, це та наука, яка зветься досвідом. В кого нема досвіду, той думає, що все можна легко зробити і чого хочеться, можна легко здобути, а в кого є досвід, той вже знає, що можна, а чого ні.

І тому то на дуже важні і відвічальні становища назначують завсігди людей старших, досвідчених.

У ЩАСТЮ ТРЕБА МАТИ МІРУ.

СТАРЕЦЬ.

Ішов старець по долині
З ламанцями у торбині;
Кругом поле зеленіло,
Хлібороба веселило.

„А у тебе старче сивий
Нема поля, нема ниви” —
Вітер тихо промовляє,
Жалю серцю добавляє.
Скрізь безлюдно на дорозі,
Шумлять верби по облозі,
Вітер віє — виграває,
Старець слізеньки втирає.

Аж назустріч ізза жита
Вийшла Доля грошовита,
Любо-мило засміялась,
І до нього обізвалась:

„Не плач старче, не журися,
Глянь на мене, звеселися;
Буде поле, буде хата,
Будуть коні, як орлята,
Буде всякая худоба,
І розкоші, і шаноба...
Ось тут золотії гроші!
Із старого міхоноші
Вони зроблять пана, дуку,
Проженуть від тебе муку.
Тоді добре в світі буде,
Біля тебе будуть люде
На кешеню поглядати,
Медом речі поливати.
Пережив лиху годину —
Наставляй мерщій торбину”...

Кинувсь він... одна хвилина
І настобурчилась торбина,
Гроші сиплються, аж сяють,
Старцю серце звеселяють.

„Буде!” — Доля обізвалась,
Щоб торбина не порвалась,
Бо тоді вже, як прорветься,
Все пропало, все минеться”.

„Ні не бійся Доле мила,
Каже старець, в торбі сила!
Помаленьку, потихеньку
Ще голубочко хоч жменьку...”

Доля тихо засміялась...
Торба трісь! — і розірвалась.
Старець з ляку торбу в полу,
Потім кинувся додолу —
Лап та лап—скрізь морожочок,
Та хочби тобі шажочок.

„Доле ж моя, нене-доле!”
Він голосить на все поле:
Гроші мої грошенята,
Де ви ділись лебедята?

Ой головка моя бідна,
І голодна і безрідна!...
Тепер ляжу в домовину
На порожню торбину!”

І поплівсь він по дорозі...
Шумлять верби на облозі,
Вітер віє — виграває,
Старець слізеньки ковтає.

Моя байка, добрі люде,
У пригоді може буде...
Я додам вам раду ширу:
І при щастю знайте міру.

Леонід Глібів.

Пояснення до вірша:

ЛЕОНІД ГЛІБІВ — родився в селі Веселім Подолі, Полтавської губернії, 19 лютого (ст. ст.) 1827. Учителював, був урядником та ще чим. Писав віршом багато гарних байок та інших віршів. Помер 1893 року.

СТАРЕЦЬ — убогий старий чоловік, жебрак, який живе тим, що в людей випросить.

ЛАМАНЦІ — куски хліба.

ОБЛІГ — поле 'незасіяне.

ДОЛЯ ГРОШОВИТА — щастя з грішми.

ДУКА — богач.

БІЛЯ ТЕБЕ — побіч тебе.

МЕДОМ РЕЧІ ПОЛИВАТИ — будуть говорити солодкі милі слова.

МЕРЩІЙ — чимскорше.

МОРОЖОЧОК — земля поросла невеликою травою.

ШАЖОЧОК — маленький гріш (цент).

3 ПОЛІТИЧНОГО СВІТА.

Об'єднані Нації.

По Першій Війні була організація держав, що звалася „Ліга Націй” її цілею було дбати про лад на світі, дбати, щоби не допустити до дальших війн.

Але Ліга Націй не могла, чи не зміла ладу вдержати, бо самі члени Ліги на перше місце висували свої власні інтереси, а не інтереси загальні. Кожна держава, що входила до Ліги Націй, поза Лігою провадила власну політику, не оглядаючись на Лігу.

По недавній „Другій Війні” створилася подібна організація, як була Ліга Націй, тепер вона зветься „Об'єднані Нації” (Юнайтед Нейшинс).

Чартер (статут) для заснування „Об'єднаних Націй” прийнято на конференції в Сан Франсиско, 25 липня, 1945 року, а він увійшов в силу 24 жовтня, 1945. Тоді „Об'єднані Нації” склалися з 29 держав. Чартер починався так:

„Ми, народи Об'єднаних Націй, що постановили охоронити дальші покоління від того воєнного лиха, яке за нашої пам'яті завдало невисказані терпіння людству; і щоби затвердити віру в основні людські права, в гідність і вартість людської особи, в рівні права чоловіків і жінок серед великих і малих народів; і щоби встановити умов, серед яких зобов'язання умов та інших міжнародних зобов'язань будуть додержуватися; і щоби підпомогти суспільний поступ і краще життя посеред більшої свободи, і для цих цілей плекати толеранцію та життя разом в мирі з собою, як добрі сусіди; лучити нашу силу для піддежання міжнародного спокою і безпеки.... для таких цілей засновується міжнародна організація, звана Об'єднані Нації.”

Дальше в Чартері йдуть поодинокі розділи, де означено склад організації, способи її праці і т.п.

І так членом організації може стати кожна миролюбна держава, коли візьме на себе обов'язок організації і коли на її членство згодяться загальні збори.

Головним органом Об'єднаних Націй є Загальне Зібрання (Дженерал Есемблі), де мають бути представники всіх держав, що є членами організації.

Дальше є Рада Безпеки, Економічна і Суспільна Рада, Міжнародний Суд Справедливості, Рада Опіки (Трустішип Кавнсил) і Секретаріят. Це та основна машинерія Об'єднаних Націй, що має виконувати назначену працю. Коли ж додаткових Рад треба, то вона може їх творити.

В листопаді 1947 р. в Об'єднані Нації входило 57 держав.

Але дотепер Об'єднані Нації не зробили нічого багато та хто знає, чи зроблять. Головною перепоною в роботі є Росія, а всі другі держави не спромоглися навіть, щоби Росію припиняти, або її з Об'єднаних Націй позбутися. І коли Чартер Об'єднаних Націй має на увазі не допустити до війни, то поза Об'єднаними Націями чути шораз більше балачки про війну і воєнні приготування.

Доля Об'єднаних Націй може бути такою, як доля Лиги Націй. На гарнім Чартері може скінчитися.

АТЛАНТИЙСЬКИЙ ЧАРТЕР

Деколи згадується Атлантийський Чартер, отже треба про нього сказати кілька слів.

В часі війни президент Розевелт і прем'єр Чорчил нараджувалися десь на кораблі на Атлантийським океані, і нібито виробили напрям дальшої політики для Великої Британії й Америки. І той їх плян, чи чартер, був оголошений 14 серпня, 1941 року. Було в нім 8 точок, в яких загально говорить, що: оба згадані краї не хочуть війною здобувати для себе нових територій; не хочуть територіяльних змін; признають всім народам право встановляти для себе бажаний лад, а від кого силою відобрані права самостійності, повинні бути звернені; обі держави будуть стремити до того, щоби всім державам на світі був однаковий доступ до сирих мате-

ріялів, які має світ, і яких всі потребують; будуть стремити до міждержавної економічної співпраці і безпеки; сподіються, що по перемозі над Німеччиною запанує на світі мир і вдоволення для всіх; морських доріг всі будуть вільно вживати; вірять, що всі держави в ім'я кращого ладу перестануть вживати зброї, отже прийде загальне роззброєння.

Цілий той Чартер не був проголошений урядовим способом, а лише новинарським — нібито хтось про нього довідався й оголосив. Та опісля сам през. Розевелт заявив, що він оттак лише щось нотував на картках паперу, не надаючи тому великої ваги. Та все ж коли чартер той деколи згадується, то не зашкодить про нього знати. Розуміється, що на світовій політиці чартер той не заважив.

вив ті свободи в промові перед конгресом 6 січня, 1941. Він сказав.

Стремимо до того, щоби поставити світ на головних для людства свободах:

1. Свобода слова і вільного вислову всюди на світі.

2. Свобода кожній особі славити Бога по її вподобі, на цілому світі.

3. Освободження від недостатку, себто такий економічний стан, щоби життя людей в усіх краях було здорове і спокійне.

4. Освободження від страху — себто зменшення збройної сили на цілому світі до тої міри, щоби жадна держава не могла на другу нападати.

В політичних словарах ті 4-ри свободи записані і вони лишаються, як ієальні вислови про те, що повинно би на світі бути.

ЧОТИРНАДЦЯТЬ ТОЧОК ВИЛСОНА

При кінці Першої Війни, 8 січня, 1918, американський президент Вилсон проголосив був 14 точок, на яких мав ґрунтуватися дальший лад на світі. Всякі дипломатичні переговори і рішення мали бути явні; плавба на всіх морях має бути для всіх вільна; торговельні перегороди між державами мали бути усунені; всі народи мали би владжувати своє життя на свій лад; має бути створене міжнародне порозуміння держав на основі договорів, що забезпечували би великим і малим державам їх самостійне життя. А в 13-ій точці сказано:

„Повинна бути створена незалежна Польська Держава, яка має обнімати території, де живе лише безсумніву польське населення...”

Всі точки були гарні на словах, але на словах вони скінчилися. Вартість їх в тім, що декого на хвилюку потішили.

ЧОТИРИ СВОБОДИ

Деколи хтось покликається на „чотири свободи”, отже про них треба знати:

През. Розевелт зазначив, чи висло-

РОСІЙСЬКІ РЕПУБЛИКИ

Хоч наділі Москва править всім, що є в її руках, то всеж для певних цілей поділено територію, над якою Москва панує, на т. з. републики, і таких републик було до 1947 року 16, а то:

Російська	— 109,279,000 населення
Українська	— 30,960,000 населення
Білоруська	— 5,567,000
Вірменська	— 1,253,000
Грузинська	— 3,542,000
Азербайжанська	— 3,209,000
Узбекська	— 6,282,000
Туркманська	— 1,253,000
Таджикістанська	— 1,485,000
Казакська	— 6,146,000
Киргійська	— 1,459,000
Карельо-Фінська	— 469,000
Молдавська	— 3,465,000
Литовська	— 2,879,000
Лотишська (Латвійська)	2,000,000
Естонська	— 134,000.

Це дає приблизний образок величини тих републик, які в дійсности можна вважати губерніями, чи провінціями Москви.

Поза тими републиками Росія має в своїх руках Польщу, Румунію, Мадярщину (Угорщину), Болгарію, Ю-

гославію, Албанію, частину Австрії, часть Німеччини та Фінляндію. З тих Польща має коло 13,000,000 населення, Югославія коло 17,000,000, Румунія коло 16,000,000, Мадярщина коло 10,000,000, Болгарія коло 7,000,000, Албанія 1,000,000, Фінляндія коло 4,000,000.

Перегляд важніших подій 1947 року.

Канада — Рік 1947 буде пам'ятний в Канаді тим, що в західній Канаді було багато повеній, а в частині Саскачевану посуха, отже і жнива випали слабші, ніж звичайно.

Зєдинені Держави — 7-го січня, 1947, зрезигнував американський державний секретар Бірнс, а його місце заняв генерал Джордж С. Маршал. З приходом Маршала американська політика заняла вже ясне становище серед світових справ.

Конференції — Важною подією була Конференція в Москві, де були: Бевин з Англії, Маршал з Америки, Бідо з Франції і Молотов від Росії. Конференція почалась 10 березня, а скінчилась 24 квітня нічим.

Ще перед Конференцією в Москві Злучені Держави заявили, що вони дадуть поміч Греції і Туреччині, щоб спинити похід комунізму, що дуже вразило Росію. Опісля Америка поширила цю поміч на всі європейські краї, що поза контролею Росії.

Була ще Конференція в Парижі, від 27 червня до 2 липня, де були представники Англії, Франції і Росії, в справі американської допомоги Європі, і знов закінчилась нічим.

Дуже важною була Всеамериканська Конференція в Бразилії, а яка закінчилась 2 вересня. Створено там Союз 19-ох Американських Держав, які зобов'язалися гуртом обороняти кожну з тих держав, коли б треба.

Щоби довести вже раз до поладження справ з Німеччиною й Австрією, зібралися на конференцію при кінці листопада, 1947, в Лондоні представники чотирох держав. Початки не віщують успіху.

Обєднані Нації — дотепер не зро-

били нічого багато, а причина тому була Росія, що до кінця листопада, 1947 р. вживала „вета" 22 рази.

Індія — Велика Британія згодила-ся, щоби Індія стала самостійною. Отже Індія поділилась на дві держави — Гіндустан і Пакістан (музулмани). Однакож переживає багато лиха від внутрішніх неспокоїв і заворушень, в яких згинули сотні тисяч людей. — Також Бурма, що сусідує з Індією, має стати окремою державою.

Палестина — Жидівські терористи в Палестині безнастанно робили клопоти і Британія передала палестинську справу Обєднаним Націям до вирішення. Покищо думають поділити Палестину на жидівську й арабську. Араби протестують.

Китай — В Китаю ведеться дальше війна між урядовими військами Китаю і комуністами. Китайці кажуть, що там третина комуністичного війська є під російським проводом.

Англія — Зима в 1946-7 року була в Англії дуже тяжка, а на весні були великі повени, через що Англія дуже потерпіла.

Росія — Сама Росія дальше відгороджена „залізною куртиною", а краї, які забрала, щораз більше давить.

Італія і Франція — В цих обох краях большевицька сила робить великі клопоти, головню страйками.

Українська справа — Про українське життя поза „куртиною" годі багато говорити. Є вісти, що населення голодує. — В західних частях України бореться Українська Повстанча Армія, та вісти про те уривкові. — В західній Європі й Америці українська справа виявляє себе рухом зв'язаним зі скитальцями. Американські українці дають можливу поміч скитальцям в Європі і клопочуться їх розміщенням, оскільки це в їх силі. Багато скитальців виїхало до Англії, Бельгії, Голандії, Франції. Потроха приїждять до Канади, Стейтів, Бразилії та Аргентини.

Не загальний перегляд важніших світових подій, та можна сподіватися, що 1948-ий рік принесе багато нових подій, важніших, ніж були в 1947 р.

ІНТЕРЕСНІ ДАВНІ БУДІВЛІ.

В стейті Колорейдо є індіанське село, збудоване в передісторичних часах; його звуть також „палатою мешканців скал”.

Це камінна будівля, що має 200 кімнат для мешкання, а 22 каплиць для релігійних справ. Коли повсталася така будівля, не знати, але з того, що є, видно, що тоді вже цивілізація стояла в тих людей досить високо.

В Галікарнасі, в полуднево-західній малій Азії, цариця Артемізія збудувала 352 року перед Христом для свого чоловіка, царя Мавзолея, великий нагробник. Він був 140 стіп високий. Кругом 36 високих гарно вироблених мармурових стовпів, в середині була піраміда, на боках якої було 24 ступні (сходи), що вели до площі, на якій стояла вироблена група воєнних їздців. Це була величава будівля, та її знищив землетрус.

Коло 600 року перед Христом, цар Навуходоносор збудував для своєї жінки „висячі сади”, коло ріки Евфрату, де теперішній Багдад. Там була рівнина, отже він казав будувати стіни та рід мостів, навозив туди доброї землі і там засаджував цвіти, корчі та менші дедреве. Ті „висячі сади” були 70 до 300 стіп високо.

Греки збудували в 280 р. перед Христом статую (фігуру) бога Аполлона на острові Родосі. Статуя була 108 стіп висока, була з бронзу. Її знищив землетрус 224 р. перед Христом.

В полуднево-західній Греції була статуя бога Зевса, 58 стіп висока, з мarmору, слоневої кости і золота. Греки вважали Зевса найстаршим з богів. Престіл, на яким він сидів, був прикрашений дорогими каменями. Згадану статую збудував Фідіас в 4-ім віку перед Христом, а знищили її християнські наїздники.

В Нанкінгу в Китаю була вісімкутна святиня з мarmору, 261 стіп висока, яку збудував в 15-ім столітті цар Юнг-ло. Ціла будівля ділилася на 8, або 9 поверхів, а краями дахів (зі стріх) звисало 152 дзвонів та багато ліхтарів. На верху були прикраси з перел та золота куля. Святиню знищили революціонери 1852 року.

В Єгипті в святини Абу-Сімбель, на лівім березі Нілю, є чотири статуї фараона Рамзеса II, збудовані з піскового каміння коло 1270 р. перед Христом. Кожна статуя висока 70 стіп. Сама святиня дуже величаво прикрашена.

В Бурмі, в Азії, є будівля з 588 р. перед Христом, це святиня, яку звуть Шве Дагон Пагода. Збудована в формі дзвона, позолочена, а знаходиться в ній, як кажуть 8 волосків Будди — великого релігійного мудреця-учителя, що жив в Індії коло 600 літ перед Христом. На позолоченім верху пагоди є багато срібних дзвонів. Кругом пагоди є менші святині.

Подібних інтересних будівель на світі було дуже багато і деякі з них заховалися до нині; з деяких лишились величаві звалища, а про деякі є лише спомини. Та всі вони показують, як люде вдавнині поважали все величаве, поважали розумне, поважали славне, поважали святе.

Воно неправда.

— Сусідо, чим ви так натираєте свою голову, тай нащо?

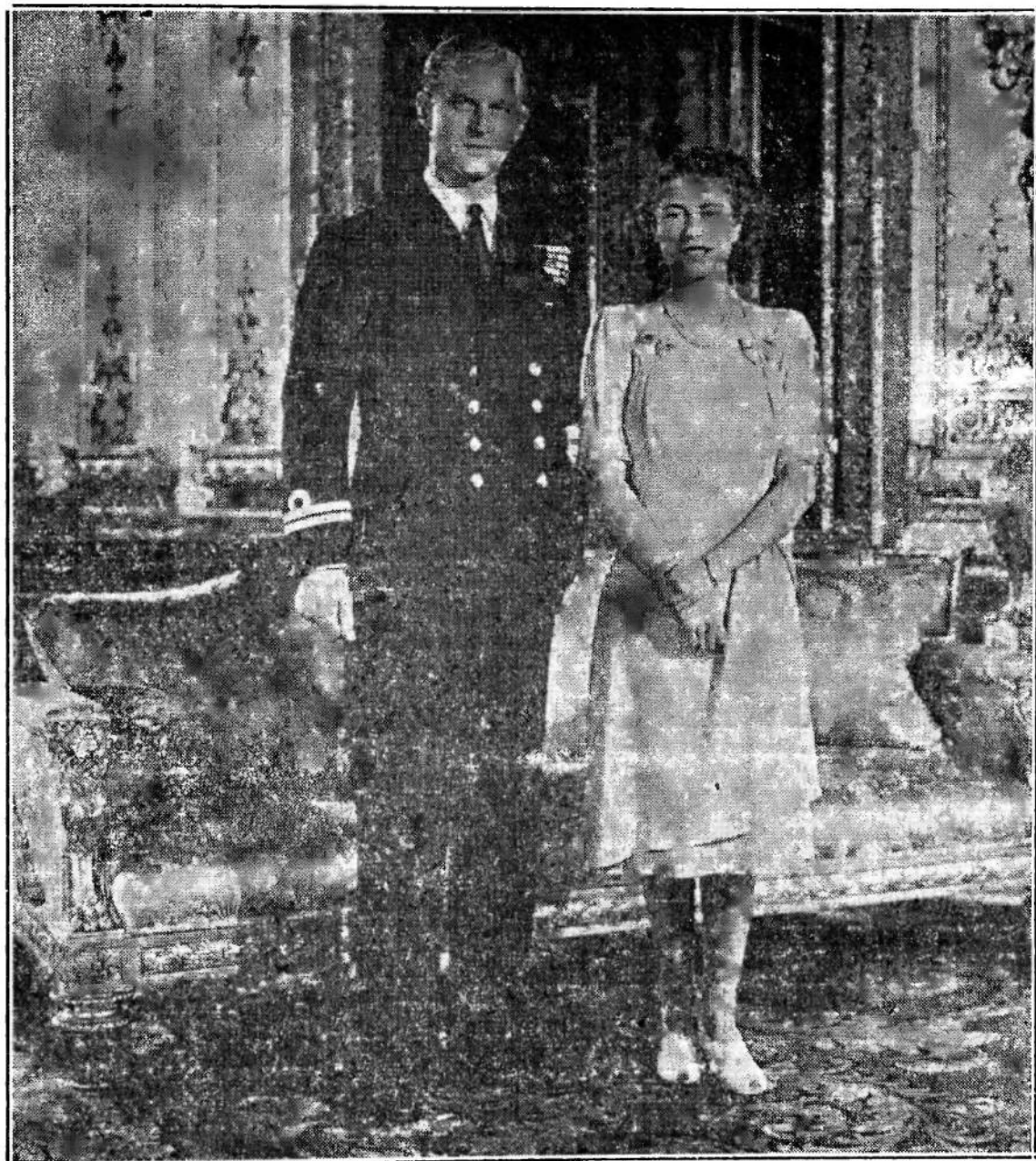
— Горівкою натираю. Кажуть, що від горівки волося буде рости.

— Від горівки? Неправда! Ви тільки нерозумно добро марнуєте. Коли б від горівки волосся росло, то мій язик вже давно поріс би волосям.

ЗАМУЖЖЯ КНЯЖНИ ЄЛИСАВЕТИ.

Подією, що в 1947-ім році заінтересувала населення Бритійської Імперії, а вчаси і ширший світ, було за-
мужжя княжни Єлисавети, старшої

Филипа, що зрікся свого грецького титулу, прийняв бритійське горожанство, дістав в Англії найперше титул Мавнтбетена, а опісля наділено його

Княжна Єлисавета з своїм мужем Филипом, князем Единбургу.

дочки Й. В. короля Юрія VI і королеви Єлисавети.

Княжна Єлисавета вийшла за-
муж за бувшого грецького королевича

титулом: Його Королівське Величество Принс Филип, князь Единбургу.

Слюб княжни Єлисавети, поки-
що наслідниці престолу, відбувся в

четвер, 20 листопада, 1947, дуже величаво. А вже найбільша сила тої величавости була в щирім загальнім одушевленню, з яким поставилося до цієї події населення Англії таї цілої Бритійської Імперії.

З уваги на труднощі, які переживає нині Англія, весільне торжество було з одної сторони дуже скромне, бо уряд дав на нього всего 18,000 доларів, але зі сторони другої дуже велике. Багато цінних дарунків дістала від широкого світа княжна Єлисавета, побіч того з усіх сторін посилено до Англії запаси поживи та ще чого найконечнішого, для роздачі населенню і це дарунок для Княжни.

Цілу ніч перед днем вінчання населення згромаджувалося на вулицях

Лондону, щоби стати ближе весільного походу; всі висші місця, вікна, дахи були заповнені людьми.

Молоду пару вінчав голова Англіканської Церкви, архієп. Фишер. Вінчання відбулося в церкві, в якій англійські королі і королеви коронувалися впродовж 600 літ, а всіх присутніх на вінчанню було коло 3000 осіб.

При нагоді вінчання княжни Єлисавети виявилася одна прикмета англійського загалу, а то — хоч виглядає, що в великій мрі він по соціалістичному настроєний, однак не звичайно береже своїх історичних, політичних і культурних традицій. На тім спочиває сила Бритійської Держави.

ЯК МІРЯЮТЬ ЕНЕРГІЮ В ПОЖИВІ.

Кальорії є мірою одиниці поживної чи опалової одиниці. Певна дієта повинна мірятись щодо вартости і поживности складників. Лікарі годяться, що здорова доросла людина потребує денно від 2,000 до 3,000 кальорій поживи, а то залежно від якости чи роду заняття. (Звичайний робітник потребує більше поживної енергії, ніж робітник в канцелярії).

ЯК ОБЧИСЛЯЮТЬ ЧИСЛО КАЛЬОРІЙ В ПОЖИВІ.

Пів склянки соку з помаранчі	50
Чиста кава	0
Швайцарський сир з житним хлібом, без масла	250
Банана, середна величина	100
Варена ягнятина без товщу	200
Склянка відділеного молока	80
Яринна зупа, 1 горня	100
1 ложечка цукру	20
1 ложечка масла	30
Пів котлета, вепровини вдушеної (худе мясо)	100

ХОТІВ БИ МАТИ ШИЮ ЖИРАФИ

Пійшло двох пияків на цирк і розглядаються. Нараз побачили жирафу.

— От тобі звір! — каже оден з них.

— Еге! — каже другий — звір звиром, але що мені подобається, то його довжезна шия.

— А то чому шия? — питає перший пияк.

— Чому? Ще питаєш чому? Та ти лише подумай, що коли би в мене така шия була, то подумай що було би...

— А що?

— Що?! Було би те, що ти випив, а воно тобі тече, та тече, та тече, і ще раз тече тою довгою шиєю, а ти лише прислухуєшся до того її смаку. Подумай, як тоді добре було би! Варта би тоді за неї гроші дати. А так, як тепер, то кільки тої користи? Ще не кинув добре в рот, а воно стрілою перебігло тобі через горло і вже нема. Отже бачиш! Не знаю, як ти, але я хотів би мати шию того високого звіра.

ЩО БУЛО ПЕРЕД СТОМА ЛІТАМИ

1848 — 1948

Перед 100 літами, бо 1848 року, скінчилася панщина в Галичині і на Буковині, і тоді маємо початок організованої української громадської праці.

Панщина, це була неволя. Багаті пани, що мали великі простори землі, вважали людей своєю власністю, отже орудували ними, як невольниками.

Хто ж завів панщину? Завели польські пани, завела Польща, що загарбавши українську землю, над українцями панувала.

Що ж довело до скасування панщини? По всіх краях західної Європи почався між народами сильний рух за тим, щоби народи мали більше волі, отже це спонукало австрійський уряд до того, що скасував панщину.

Патентом (письмом) тодішнього австрійського цісаря Фердинанда, з 17 квітня, 1948 р. було проголошено:

„Ми приказуєм, — всякий род панщини или (або) роботизни і другії подданчії повинности так ґрунтових господарів (кметів), як і халупників і комірників мають перестати з дня 15 мая 1848 года...”

(Ґрунт — поле, яке має господар; кметь — господар, що має поле; халупник — хто має лише хату (польське „халупа” — хата); комірник — хто не має своєї хати, але винаймає хату в когось).

Для народу це було великим щастям, великим добром. На памятку скасування панщини люде ставили по селах хрести з написами: „В память даної свободи 3 (15) мая 1848”. І на-рід пізніше десятками літ святкував кожного року дуже врочисто день 15

травня (мая) з богослуженням в церквах і коло згадаєних хрестів.

Тоді нарід дістав право вибирати послів, що зібрані в соймі, могли вже радити над державними справами. А в Галичині 1848-ий рік був початковим для організації українського народного життя.

Згадати, що вже 19 квітня, 1848 р. українці в Галичині поставили були губернаторови у Львові ряд домагань, як:

Щоби в звичайних і висших школах в Галичині була українська мова; щоби урядові письма для українців писалися по українськи; щоби гр. кат. священники мали такі права, як мають римо-католицькі і др.

Якраз 2 травня, 1848 р., заснувала-ся у Львові „Головна Руська Рада” — і це були початки української організаційної політичної праці. І та „Руська Рада” відразу стала на тому, що русини (українці), це нарід окремий від московського і польського і що стремлінням руського народу є самостійність. В 1848 р. українці в Галичині вибрали вже до віденського сойму 35 послів — 23 селян, 8 священників і 4 зі світської інтелігенції.

Треба тут ще додати, що поляки робили українцям всякі можливі перешкоди в народній роботі, та все ж українська праця поступала вперед й українська сила зростала.

Важною справою, яку поставила на свою програму „Головна Руська Рада”, було домагання, щоби Галичину розділити на двоє — східну українську відділити від західної польської, і тоді поляки не могли би українцям так шкодити.

Розумієсь, що через різні причини до такого поділу не прийшло.

Ще одно треба згадати, що „Головна Руська Рада” видала 21 листопада, 1848 р. поклик і до „Братів Русинів Угерських” (до Закарпатських Українців), щоби їм дати вістку, що

в Галичині українці роблять, і піддержати їх там на душі.

Це були початки української праці перед 100 літами, — тої праці, що опісля широко розрослася, і якої оводі бачимо в нинішнім українським життю.

ЯК ДОЇТИ ШАХТУ.

(Скорочене з Мінхенського „Комара”, написав Остап Вишня, дописав Пилип Черешня).

Нісенітниця, гадаєте?

Скажете — доять корови, кози, вівці.....

Ну, як знаємо, ще й кобили на курмис доять.

Ну, а шахта? (копальня вугля).

Як доїти шахту? І чи взагалі її можна доїти?

Виявляється, що можна.

Розуміється — треба бути спеціалістом.

Таким спеціалістом виявилися московські господарники на Україні.

Доїли — доїли вони в себе корови, а потім сіли та один одному каже:

— Усе корови тай корови доїмо.

Ну, що тут оригінального? Найпростійша селянська бабуса може корову видоїти.

— Ну, але що ми придумаємо?

— А що, як ми шахту почнемо доїти? Єсть у нас шахта, давай спробуємо!

— Давай!

— Тільки шахта не корова, її оден чоловік як слід не видоїть. Тут треба колективом.

Товариші назначили себе завшахами, галаббухами, техноруками, механізаторами. А єсть на шахті і рахівник, і десятник, і кучер, і конюх, три сторожі, і секретар..... Все те на три чоловіка робітників.

Отаким чималим колективом ровенківські радгоспівці доять собі вже третій рік свою шахту.

Шахта стоїть собі тихо, рогами не бється.....

Що правда, ровенківська шахта ву-

гля не дає, але керівництву доїться. За один 1946 рік штат надоїв 127 тисяч карбованців.

А ви кажете — нісенітниця?

Уміючи, як бачите, можна й шахту доїти.

І не лише шахту. Бо Советський Союз — найпередовіша країна світу. Спеціалістів багато. Зокрема доярів — стахановців. Вони вже, зрештою, тридцять років доять в Україні все — і поля, і ліс, і шахти, і навіть людей. Видоїли все — навіть кров.

А в останньому часі червоні доярі розпочали доярну кампанію по всій Європі. Вони тепер доять Австрію і Болгарію, і Югославію, і Китай, і Німеччину.

Уміючи, як бачите, можна доїти — навіть Америку.

І можна доїти довго, аж поки смиріні „корови” не згедзаються і не перекидають і дійниць і доярів.

В МАЛЯРА

Бачить гуцул, що маляр малює краєвид, отже питає:

— Чи могли б ви і мене намалювати?

— Коли хочете, то можу.

— А кілька буде коштувати?

Маляр сказав і питає:

— А чи хочете водними фарбами, чи олійними? — Подумав гуцул та:

— Намалюйте олійними. Я і так занадто худий, а як олійними фарбами намалюєте, то буду може товстийший.

В ГЛИБИНАХ МОРЯ.

Ми знаємо той світ — що є на землі, тай ще неглибоко в воді. Але не знаємо світа, що в морській глибині — мильо, дві, три, п'ять миль. А там є інший світ, до нашого не подібний.

Перше, що там глибоко нема ніякого світла. Світло сонця туди не долітає. Там вічна тьма, яка лише може бути.

Друге, що там є страшне тиснення води. Привяжіть до заліза, або до олова кусень дерева і спустіть глибоко в море, то вода стисне те дерево так, що його не пізнаєте. Бо досить подумати, який це тягар, коли величезна верства води тисне на дальшу воду.

Ось дещо з оповідання Вільяма Біба про те, як він спускався 1931 р. до такої глибини, до якої до того часу ніхто не спускався.

Він з своїм товаришем казав збудувати 1930 р. залізну кулю, в середині порожню, що важила дві тонні. Її спускали з корабля на сталевій ланці майже оден цаль грубій, а довгий 3,500 стіп. В кулі були віконця з кварцу, 8 цалів в промірі, три цалі грубі. Кварц дуже сильний; а важне і те, що через кварц переходять всі проміні так, немов через найчистіший воздух. Кварц є найбільше прозорим з усього на світі.

В кулі були всі конечні прибори. Був запас згущеного кисня, щоби було чим дихати. Дуже точний інструмент випускав той кисень якраз тільки, кільки його треба. Були також хімікалії, які мали забирати в себе вугляний kwas, який видихується. Був там телефон, злучений дротами з кораблем, і було електричне світло. А сидіти двом в кулі було досить тісно.

Коли куля поринала в воду, то з початку було більше світла, а потім шораз менше в воді. Відповідний інструмент в кулі (спектроскоп) показував, якого світла є кільки в якій глибині. В глибині 20 стіп червоного було мало, а досить було жовтявого. В глибині 300 стіп лишилося трошки синього. В глибині 800 стіп інструмент показував лише рисочку блідо-білого

світла, що діставалося з води.

Однакож коли виглянути через віконце в воду, то була там найбільша тьма, але та тьма мала таку синю закраску, якої не можна ніяк описати, ані означити. Це було щось синє, але такого синього нема нічого в нашій світі. Це барва сина, але до нашої синьої неподібна.

По дорозі в долину всюди були різні риби, а від 1,250 стіп глибини до 1,300 не було видно нічого живо-го. Виглядало, що це мертвий світ, що це порожнеча, де нема ніякого життя. Однакож ще низше знов життя починалося і було його дуже багато.

Згадані два товариші спускалися тоді більше разів в морські глибини, й одного разу спустилися 1,426 стіп. Деколи вони засвічували своє світло, але більше оглядали морську глибину при тій світлі, яке видають морські сотворіння.

Якраз в тих далеких глибинах і риби і другі сотворіння мають своє світло. Вони його то засвічують, то гасять, то знов засвічують. Багато з того світла має зеленковату закраску, але деякі сотворіння мають світло таке сильне, що сліпить очі. Та все ж в такій темряві на далеку віддалі не можна бачити.

Оба товариші безнастанно повідомляли телефоном про все, що вони бачать, якого вигляду є що, якої барви. Але бачили вони також на дальшій віддалі якісь невиразні величезні потвори, про які не могли чогось певнішого сказати.

З того, що вони там бачили, виходить, що і в найдальших глибинах моря живуть різнородні сотворіння, хоч спосіб їх життя, а то і вигляд їх надто відмінний від тих сотворінь, які ми знаємо. І можна ще сказати, що ті глибини є окремим від нашого світом, який не знає нашого світа, як ми і його не знаємо.

Та ще одно, чого досвідчили ті два водолази, — так те пригноблююче почуття, якого вони зазнавали. Уявімо собі, що люде замкнені тільки в сильній залізній кулі і спущені

глибоко-глибоко в безпросвітну темряву. Не чути там ніякого голосу; не видко світла сонця, ні місяця. Одно, що вяже чоловіка з його власним світом, то та линва, на якій висить залізна куля. Але ж це так далеко. Точно так, як бути замкненим в глибокій

гробі, звідки нема виходу і звідки голосу ніхто з живих не почув би.

„Чоловік здається тоді такою маленькою порошиною — оповідає оден з водолазів — незмірно маленьким атомом, що загубився в необмеженім, безграничнім просторі”.

ЩО КАЖУТЬ ПРО СТАЛІНА.

Сталін нині, це той, що під його фірмою провадиться большевицька держава. Під його фірмою український нарід потратив свої народні скарби — волю, Церкву, словом — все, що міг стратити. Хто ж це Сталін?

Французький журналіст Е. Гельсей, дає в „Журналі” опис Сталіна, де каже:

— СССР має свого царя: Йосифа Висаріоновича Джугашвілі, що царствує під іменем Сталіна.

— В 1902 р. його описували так: 1 метр і 65 см. високий, з вигляду — звичайний. Волос чорний. Ніс прямий довгий. Чоло пряме і низке. Лице подзьобане. Другий і третій палець лівої ноги злучені. Ліва рука немічна. Це ознаки алкоголічного походження.

— Бракує йому найбільше основної чесноти, — казав Ленін. А Троцький казав: „Деякі з відомих революціонерів нагадують великих хижаків. При Сталіні приходить на гадку гадина”.

— Вихований в семінарії, якої не скінчив. Не працював власними руками. З 18 літ входить до робітничої організації, але замість до роботи, береться до пропаганди і тероризму (наси́льства). Бере участь в одних тоді рабунках і нападах, щоби роздобути гроша. Там він в роли організатора. Де він тільки ступить, помітно за ним лихі сварки і підозріння. Над товаришами, що перевищують його таланом, западає лихо: доноси, зрадливі докори, виключення. Хто вище від нього, той йому перешкаджає і йому приходить кінець. Ніхто не втече від нього.

— Він дуже вміє викликати до когось недовіря. Наперед не чути його вжалення. Але незабаром отруя починає ділати. Невблаганий й обережний, понурий Сталін обвиває нечутно свою жертву, помалу її параліжує, а там — задушує, роздавлює і пожирає. Таким він був на низших шаблях, таким і на вищих.

— Він дожидав, поки доля зробить з Леніна мумію (трупа), з Леніна, що хотів показати його нікчемність. Та йому відобразило мову. Тоді Сталін спокійно плете інтриги смері.

— Сталін, це цар понурий, заздрісний, кровавий. Його перемога не задовольняє. Його обсилюють без ума почестями і не можуть задоволити сього „Молоха”. Він і „батько народів” — і „наймудріший” і „найлюбленіший” і „дорогоцінний господар” як перша дитина. Його порівнюють до всього що лиш блистить: він — „світоч”, „маяк”, „місяць”, „зорі” й особливо часто „сонце”. „Робітниче сонце”! „Селянське сонце”! „Сонце цілому світові”! Як говориться про нього, то титул „ген’яльний” став уже неминучим. Цар ніколи не був настільки царем. Зрівнювання всіх довело до того, що створено бога...

Це виривки з того, що каже французький журналіст. Та дивне ось що: хоч подібно, як тут, про Сталіна не раз різні люде писали в подробицях і перечисляли його давніше життя: хоч вже цілі літа під фірмою Сталіна діються страшні престрашні річи, які коли знав людський рід, то помимо того є ще на світі, тай між українцями недумаючи люде, що вважають Сталіна добродієм людства. Дивні люде є на світі!

ДЕЩО З ВЕЛИКИХ РОСІЙСЬКИХ ВІДКРИТЬ.

Тут вам оден примір, як високо стоїть в Росії наука....

Жив колись.... а властиво не колись, але в роках 1799—1837, визначний російський письменник, Пушкін, і він то написав славний твір „Євгеній Онегін”. Це одна справа.

А друга справа така: був собі старий російський учитель літератури, Іван Іванович Іванов. Що він робив за господарки большевиків, невідомо, але щось мусів робити. Та вкінці большевики пригадали собі його і поставили учителем російської літератури, а це було якраз тоді, коли большевики готовилися до святкування 100-літніх роковин смерті Пушкіна, отже старалися, щоби цілий загаль большевицької Росії знав про Пушкіна не менше, як про себе самого. Отже до такої праці покликали Іванова.

І той то Іван Іванович Іванов при нагоді питає найпершого ученика 8-ої класи, Баранова:

— Хто написав „Євгенія Онегіна”?

Баранов швидко встав з місця, і кліпаючи очима, почав виправдуватися:

— Я не написав „Євгенія Онегіна”. Даю вам слово честі, товаришу учителю, що не написав.

Іванов усміхнувся.

— Вірю вам — каже учитель — що „Євгенія Онегіна” ви не написали, але може ви мені скажете, хто написав.

Баранов знов закліпав очима.

— Може написав хто інший, але не я. Даю вам слово честі.

Іванов махнув рукою.

— Сідайте! Тепер ви Петров може мені скажете, хто написав „Євгенія Онегіна”.

Петров встав і впершись твердо в лавку, заявив:

— Подібними дурницями я не займаюся. Ви добре знаєте товаришу вчителю, що я ставлюся поважно до науки і таких річей написати не міг. Запитайте у дижурного класи.

Дижурний схопився з місця.

— Товаришу учителю, ручуся вам, що ніхто з учнів нашої класи „Євгенія Онегіна” не написав. Можливо, що написав хтось з учнів 7-ої класи.

Іванов підчас перерви підійшов до молодого учителя російської граматики, Митрофановича, в учительській кімнаті, і розповів йому про випадок в 8-ій класі.

— Знаєте що, дорогий? — скоренько відповів Митрофанович — якщо ви хочете довідатись, хто це написав, зверніться до директора. Він розвідає і вам скаже. На те ж він директор.

За порадою Митрофановича, тай з власної цікавості, звернувся Іванов до директора і той глибоко задумався.

— Я довідаюся, хто це написав — пообіцяв він — довідаюся і потім вам скажу.

По обіді до Іванова зайшов начальник місцевого відділу НКВД — Козлов.

— Що доброго чувати Іване Івановичу? — весело запитав він.

— Знаєте, дорогий.... — почав Іванов — і знову розповів сусідови про випадок в школі.

— То ви кажете, що Баранов не признається, що він написав „Євгенія Онегіна”? — зачав допитуватися Козлов. Мені він признається!

Другого дня по обіді до Іванова гордо влетів начальник відділу НКВД — Козлов.

— Ну, я не казав вам? Знаєте, Іване Івановичу, хто написав „Євгенія Онегіна”?

Іванов дивився і мовчав.

— Я взяв Баранова в роботу, припер до муру і він мені признався! Отже знаєте, що „Євгенія Онегіна” написав ніхто інший, а ваш учень Баранов. При тому ще виявилось, що його батько підкуркульник. Як ми йому всипали, то все виявив.

Іван Іванович, що знав ще старий шкільний лад, тай своїми очима бачив нинішній лад большевицький, слухаючи всего того, не втримався на ногах і — впав на підлогу. Висока ко-

муністична освіта з ніг його звалила.

Томуто і не дивно, що не раз ми вже чули про великі винаходи і відкриття, що зявилися в Росії за боль-

шевицької влади. Там відкрили навіть, хто написав „Євгенія Онегіна”. Це написав, як бачите, студент з 8-ої класи — Баранов.

ДЕЩО ПРО БАНКИ.

Загально беручи, то банк є інституцією, яка позичає від одних і позичає другим гроші.

Хто вкладає гроші до банку, той позичає банкові і банк за те платить йому процент. Банк винен гроші тому, хто до банку гроші вложив.

Часть грошей, які він дістає, випозичає іншим людям на більший процент і так може покривати свої видатки, та ще лишаєсь прихід (дивіденда) тим, що при заснованю банку дали свій капітал.

Люде вкладають гроші до банку або до відділу ощадностей, або на біжучий рахунок — де властитель вложених до банку грошей виплачує з них комусь чеками.

На чеках випишується сума грошей цифрами, а також словами, отже треба починати від самого лівого початку того місця, де пишеш, щоби хтось не міг вже зпочатку своєї цифри, чи слова дописати.

Є так звані потверджені (сертифаєд) чеки. Хтось випишує чек, передає банковому урядовцеві, щоби прибив печатку і підписав, і такий чек всюди приймають, як готові гроші, бо банк зазначив, що на нього в банку є гроші.

Хто випише чек для когось і згубить, повинен зараз повідомити банк, а також того, для кого чек був написаний.

Приймаючи чеки і виплачуючи на чеки гроші, банки безнастанно мусять вирівнювати рахунки між собою; прим. оден банк видав гроші на чек написаний іншому банкові, — отже для вирівнювання таких рахунків є званий по англійськи „клірінг гавз”, себто бюро, де банки посилають чеки, які там перечислюють і винаходять, кілько котрий банк котрому винен. (Клірінг гавз — вирівнавче бюро).

Банки видають окремі „подорожні чеки”, себто тим, що вибираються в далеку подорож. Вони передають доручені їм гроші кому треба. Вони за певною оплатою передержують в себе в окремих сховках чужі гроші, документи, бонди, дорогоцінності. Банки дають поради, в який інтерес можна гроші вложити та ще в інших грошевих справах.

РИМСЬКІ ЦИФРИ

Звичайні цифри, якими рахуємо, називаються „арабські цифри”, а крім них вживаються деколи „цифри римські”, де числа означаються буквами. Отже тут маємо табличку числення „римським” способом від 1 до 2,000.

I — 1, II — 2, III — 3, IV — 4, V — 5, VI — 6, VII — 7, VIII — 8, IX — 9, X — 10, XI — 11, XII — 12, і т.д., XX — 20, XXI — 21, XXII — 22, XXX — 30, XL — 40, L — 50, LX — 60, LXX — 70, LXXX — 80, XC — 90, C — 100, CC — 200, CCC — 300, CD — 400, D — 500, DC — 600, DCC — 700, DCCC — 800, CM — 900, M — 1,000, MCM — 1,900, MM — 2,000.

Тут бачимо, що деякі цифри повторяються, звичайно три рази, щоби показати потрібну вартість; знов же при означеню 4, 9, 40, 90, 900 пишеться 5, 10, 50, 100, 1,000, але перед ними ставиться цифру, яка показує, що дальша цифра є остільки менша.

Римських цифр вживається мало, бо ними тяжко провадити рахункові ділання. Для таких ділань арабські цифри є найвідповідніші. А римськими цифрами означається деколи місяці, століття, томи книжок, титули володарів світських і церковних, коли говориться Перший, Другий, Десятий..... Взагалі римських цифр мало вживається.

ДВА МИХАЙЛИ.

Оповідав мені при чарці оден Михайло дечого багато зі свого життєвого досвіду, отже і я вам перекажу дещо з того оповідання, може в лишній годині придасться.

— Вертався я з доброї гостини — розказував мені Михайло — музики в голові грають, дорога поперед мене танцює.....

— Йду, а тут... гов! Бачу, що онтам можна ще дістати..... Вступив я, дістав, приніс до дому, поставив на стіл і журюся, — нема до кого сказати: На здоровля! А дальше кажу: Не журись Михайле, пробуй своїх власних сил!

— Ну, кажу, коли так, то так! — і налив я тай підношу до рота... Аж нараз бачу, що передомною (в зеркалі) стоїть другий Михайло, також з чаркою в руці. І подумайте, як я втішився.

— На здоровля, приятелю! — кажу я до нього, тай протягаю чарку, щоби цокнутися, а він мені свою протягає. На здоровля! — кажу ще раз, а він мені: На здоровля! — тай ще махнув до мене головою!

— І так випили ми по одній, другій, третій, аж до вісьмох. Говоримо, головами махаємо, цокаємось. І добре! Я вдоволений, тай бачу, що і він радий.

Налив я вкінці дев'яту чарку, тай до Михайла: Михайле, на здоровля! — та дивлюсь, а мій Михайло вже нічого не відповідає, тільки дивиться. Я ще ніби трошки тримався, а він, бачу, вже не тєє..... Ну, випили ми по тій послідній, і кажу я Михайлови: Досить! На все є міра! Докінчимо другим разом!

— Махнув я рукою, махнув він, що ніби і він так думає, і так наша забава скінчилася. Ми вже більше не пили.

— А дальше.... Дальше я положився на софу і задрімав, а що Михайло робив, того вам не скажу. Я думаю, що він мабуть і від стола не відхо-

див, бо виглядав два рази п'яніший від мене.... От таке зі мною було!....

ВСЯЧИНА.

Коли грати на флеті, то потрібна сила повітря рівняється гураганови, або скорості 75 миль і більше на годину.

Слово „правда” повторяється сто сімнадцять разів в Старім Завіті, а в Новім Завіті також сто сімнадцять разів.

Старинна єгипетська релігія забороняла єгиптянам їсти цибулю. Помимо того уживання цибулі почалося в Єгипті.

Коли ви хочете зміцнити ваш характер, постановіть собі здержатися від чогось що ви найбільше любите через тридцять днів — і виконайте постанову.

Індики походять з Мексика і перший раз почали їх їсти в Франції на весіллі короля в 1571 році.

ПРИЧИНА НЕВИСПАННЯ

— Ти виглядаєш нині занадто невиспаний, — каже хтось налоговому пиякович. На те пияк:

— То бачиш було так: я прийшов до дому вже рано, та добре, що жінка не чула, коли я увійшов. Якже я почав розбиратися, жінка прокинулася і каже: „Чому ти так рано встаєш? — отже я зібрався і пійшов, кажучи, що десь рано маю діло.

Російська свобода.

Маршал: Слухайте товаришу Молотов, що американець може говорити і писати проти самого президента Трумена і ніхто йому нічого за те не скаже. Така в нас свобода!

Молотов: Не більша, як в нас. В нас кожний совітський „ідець” може говорити проти Трумена, що йому на гадку налізе і ще за те його навіть похвалять. От як в нас!

Г У М О Р.

ЧИЯ КНИЖКА.

Синочок завважав, що одна книжка лежала завжди на однім і тім самім місці і ніхто її ніколи не рухав. Дивно йому було, що тато і мама читали й переглядали різні книжки, а на ту навіть не звертали уваги.

Одного разу взяв її, оглянув зі всіх боків й каже:

— Мамо, що це за книжка?

— То свята книжка — каже мати.

— А чия вона?

— То Божа книжка, бо в ній пишеться про Бога.

— Ага, то я вже знаю, чому ви її не читаете — каже синочок. — Ви не рухаєте того, що до вас не належить. Коли так, то і я не буду її рухати.

Обраховане прощення.

Священик: Вже бодай тепер, коли ви такі слабкі, простіть все Семенови.

Слабий (подумавши): То так пачотче: Коли б мав вмерти, то я йому прощаю, але коли буду жити, то він ще мене попам'ятає. Нехай знає, як мене слонем називати!

Жінка (невдоволена): Чи ти думаєш чоловіче, що маю носити той комух з вибірок піле мое життя?

Чоловік: Вивірки ж носять ціле життя!

Жінка: Завтра припадають десятки роковини нашого подружжя. Може б забити індіка?

Чоловік: Защо ж, чи він тут провинився?

Суддя: Чи не можна цієї справи заляголоти поза судом?

Підсудний: О так: це те, що ми почали були робити, пане судде, коли вмішлась поліція.

Старша сестра: А це що за ідея, носити мій дощевий плащ?

Молодша сестра: Хіба ти хотіла би, щоб я змочила твою нову суконку?

МУДРІ БУЛИ ЛЮДИ

Говорять собі два куми, фільозофують. І каже оден з них:

— Куме! Чуєте?

— А що?

— Та питаю, чи чуєте?

— Та чую. Або що?

— Подумайте собі куме, які мудрі мусіли бути ті люде, що тиждень по-становили.

— Хе!..... А то чому.

— А тому, подумайте собі, що по-становили неділю на самий кінець тижня, а не десь посередині. А то не було б добре.

— Ну, тепер бачу. То були люде мудрійші, ніж ми оба.

СТАРИЙ ВІТАМІН

— Який вітамін ви споживаете, що так поправились? Може б ви мені його попалили...

— Це вітамін К, коли чували.

Вітамін К? Це мабуть якийсь недавно винайдений.

— Ні! Це оден з тих старих, коли ще тих нових вітамінів не знали.

Так? Що ж це за вітамін?

— Ну... К-овбаса.

— Що гарно, чинко в тебе Марійко, а це дар із неба.

Марійко: — Не вірте тітко, — це все коштує гроші.

— Отже ти зустрів свою жену на танні. Чи це було це романтичним?

О ні, це було скантальним. Я думав, що моя жінка дома доглядає дітей.

Батько: Тепер діти скажіть мені, хто був чайосмушніший для матері в минулому місяці?

Діти: Ри тату!

Середня сестра (до жебрака): — Бідний чоловіче, а чи ви є жонаті?

Жебрак: Болай вас, пані; і ви думаете, що я опирався б на удержанні незнайомих, коли б я мав жінку?

Зміст календаря:

Сторона

Святочні і церковні справи	1—31
Резрита могила — Т. Шевченко	33
Рідна мова — Сидір Вороокевич	34
Спомини з дитини л т — Т. Шевченко	35
Важніші політичні вбивства від 1865 до 1940	40
Пригоди в селі Ылокруках — Юра Шкрумеляк	41
Але як буде зле, то на твою душу — Д. Г. Брицький	45
Варта й про те знати	50
Христос воскрес — Андрій Чайковський	55
Де гріб мій? — Марійка Підгірянка	55
Тихе щастя — п сня — С. Яричевський	55
Коли люде почали освітлювати вулиці по містах	56
Веселе	58
Що оповідає кум Остап! — Мих. Галіцький	57
Повідають люде — А. Кримський	59
Товсті люде нездорові -- С С.	60
Співанки — Марійка Підгірянка	60
Андрій-Агапій Гончаренко — Микола Таволга	61
Веселе	64
Різдво у Василя Стефаника (Спомин)	65
Денник Шевченка і ще дещо	68
Розумна Вісакга (Тибетське оповідання)	69
Порівнання тепломірів	73
Чи йдете з колядою — Богдан Лепкий	74
З студентського життя в Оксфорді — Д. Мартиновський	75
Що було би без смерти — Г. Ч.	85
Вітамін Ц помічний в часі зміни життя	86
Уляна Кравченко — велика українська поетка — Н. Когуська	87
Шевченка треба знати більше ніж знається	93
Мова народу і мови ненароду — К. П.	95
Коли почали видаватися українські календарі	96
Образки з життя скитальців	97
Цивілізований африканець — П. В.	101
Гумор	102
Визначні українські композитори	103
Палавна етіопська культура — К. П.	105
Народні приповідки	106
Актор (Гумореска) М. Зошенко	107
Чи дійсно ми свідомі, що діється? — Ст. Борсуковецький	109
Історичні пам'ятники	111
Історичні та правничі справи	112
Краса в щоденнім життю — Савеля Стечишин	113
На здоров'я — Савеля Стечишин	115
Бережіть народні чалбанця — Савеля Стечишин	117
Про деяких великих птахів	120
Справа потружжа — Заінтересований	121

Дещо про медведів	122
З перед десятки літ	123
Віднова політурованих меблів — С. С.	128
Некролог — Я. В. Арсенич	129
В щастю треба мати міру — Леонід Глібів	134
З політичного світа	135
Інтересні давні будівлі	138
Замужжя княжни Єлисавети	139
Що було перед стома літами	141
Як доїти шахту (з „Комара”)	142
В глибинах моря	143
Що кажуть про Сталіна	144
Дещо з великих російських відкрить	145
Дещо про банки	146
Два Михайли	147
Гумор	148

На окладинці Календаря — село Шишаки над рікою Пслон на Полтавщині. До цього села приїзджали на відпочинок в літі В. Винниченко, проф. В. Г. Кричевський, маляр Кричевський, та багато інших українських діячів.

УКРАЇНСЬКЕ ФОТОГРАФІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

Виконує всякі фотографічні роботи, солідно й на час. Весільні, родинні й всякі групи, портрети і аматорські фільми. Також побільшується і кольорується.

Gavinchuk Studio
Smoky Lake, Alta.

Н. В. Гавинчук, фотографіст.

ОХОРОНЯЮТЬ ВАШІ СПРАВИ

Бюро Дослідів ІТОНА є бизнесом,
що триває цілий рік.

Це є найбільшим забезпеченням на-
ших покупців щодо якостей і правди
в оголошеннях, і в значінню, правди-
вого опису про кожну річ в нашій
великій Каталогу Замовлень Пош-
тою — кожна підтримана гарантією
ІТОНА —

*Goods Satisfactory
or Money Refunded,
including
Shipping Charges*

THE **T. EATON CO.** LIMITED
WINNIPEG CANADA

ДР. М. Г. БОЙКОВИЧ

ДЕНТИСТ

Dr. M. H. BOYKOWICH

Dental Surgeon

403 CANADA Bldg.

Saskatoon, Sask.

Вечерами на замовлення.

Телефони:

Офісу 4774

Мешкання 91669

ПРОДАЖ РЕАЛЬНОСТЕЙ

й Асекурації Ріжного Рода

Вдавайтесь до:

STANDARD INVESTMENT CO.
715 McIntyre Block — 416 Main St.
Winnipeg, Man. Ph. 93 892

Властителі:

І. Ю. КАРАСЕВИЧ,
П. КРИПЯКЕВИЧ,
М. СОПІВНИК.

Union Drugs

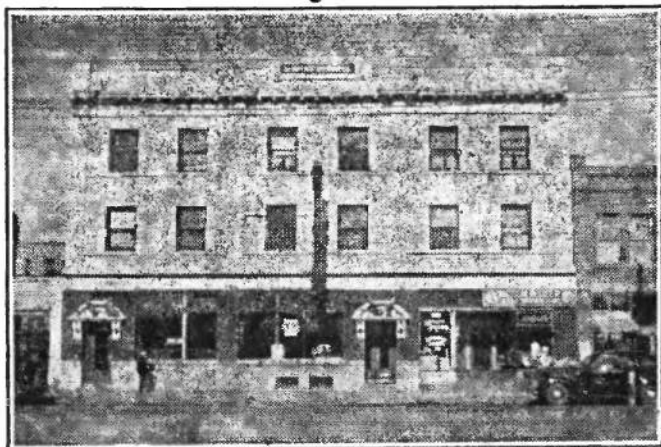
PRESCRIPTIONS

10025 - 102nd Ave. Union Bldg.

EDMONTON, ALBERTA.

Phone 21397

Н. ІВАСЮК, B. Sc.
Аптекарь.

NORTHERN HOTEL

“ДЕ ПРИЯТЕЛІ СТІЧАЮТЬСЯ”.

826 MAIN STREET — WINNIPEG, MAN.

Телефон 55 900

J. D. Diamond, Властитель

УКРАЇНСЬКА АПТИКА

1. Виповняємо рецепти.
2. Висилаємо поштою на замовлення медицини, та всякі річі звязані з аптикою.

Пишіть на адресу:

S. W. PERNAROWSKI,

Druggist & Chemist

YORKTON, SASK.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, —

Що ми асекуруємо маленьких дітей від двох місяців їх уродження а старших до 60 року життя. Будучність ваших дітей в багатьох випадках є вашою будучністю. Пишіть ще нині до нас за безплатними інформаціями в справі нашої життєвої асекурації подаючи нам день, місяць і рік уродження. Ми заасекуруємо вас, чи кого небудь з вашої родини льстовно, без ріжниць в якій закутині Канади ви не мешкали б. Можете писати по англійськи, або українськи, до

The
WESTERN LIFE ASSURANCE
Company

J. P. Swityk, Prov. Manager

43 Union Bldg.
CALGARY, Alberta.

The BAY Ваш Ключ до Легкого Куповання ЧЕМНА, СПРАВНА ОБСЛУГА

Тут в ди БЕЙ, наш ввесь штаб є зобовязаний робити все що в його силі, аби Ваше куповання було приемним і вдовільним . . . кожний член знає, що ЧЕМНА, СПРАВНА ОБСЛУГА належиться нашим коштумерам . . . назавжди. Ви можете купувати з довірям в ди БЕЙ, з певним зрозумінням, що жадна продаж не є закінченою, поки покупець не є вповні задоволений. Від помічного хлопця до управителя, кожний з них є зобовязаний придержуватися кожночносно устійненого принципу стору . . .

Бей Покупці Мають Бути Вдоволені!

Hudson's Bay Company

INCORPORATED 2ND MAY 1670

Independent Fish Co.

**941 SHERBROOK ST.,
Winnipeg, Man.**

Маємо завжди на складі всякого рода рибу свіжу і заморожену по приступних цінах.

Телефон 22 331

Властители:

**НИКОЛА КОФЛЮК, ФЕДІР
ШЕВЧУК і МАКСИМ
САМБОРОВИЧ.**

Red River Motor Coach Lines, Limited

ІДЬТЕ ВИГІДНИМИ АВТОБУСАМИ І ЩАДІТЬ ГРОШІ.

Сіть шляхів (доріг) до слідуючих осередків:

**Narol, Lockport, East Selkirk,
Walkleyburg, Libau, Tyndall,
Beausejour, Lac du Bonnet,
Great Falls and Pine Falls.**

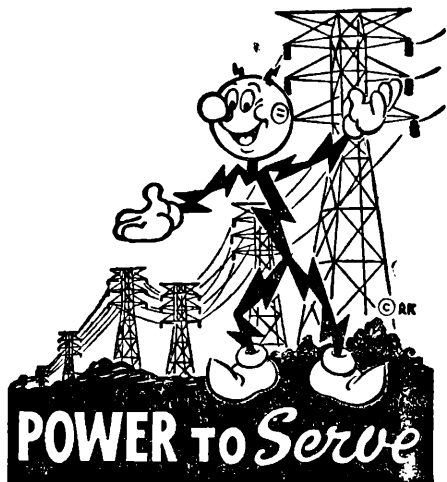
Головна Автобусова Стация

Телефон 92 885

165 Garry Street, Winnipeg, Man.

ПЕТРО ГУМЕНЮК, президент.

ДОБРА МІСЦЕВА ТРАНСПОРТАЦІЯ Є ЖИТТЄВОЮ ЛІНІЄЮ ГРОМАДИ

Що Виннипегська Електрична Компанія
робить задля неї?

\$3,000,000

видається на поширювання і модерніза-
цію Системи Транспортації Більшого
Виннипегу.

\$2,250,000 на збільшення Електричних
Моторових Автобусів.

\$500,000 для трох Соб-стацій, щоб до-
старчували Електричну Потугу
Електричним Автобусам.

\$250,000 на Дротопроводи Горою, Стов-
пи і додатне гараджове місце.

Всьо маєтсья виконати не пізніше чим по кінець 1948 — що є можливо
найблищим часом, що з огляду на існуючі обставини нестачі мате-
ріялів і т. і. можна це зробити.

Winnipeg Electric Company

Nugget Hotel

711 MAIN STREET
WINNIPEG.

На головній вулиці — пів блока
від Сіпіярської стації.

Тел. 91 085

Властителі:

ІВАН МАРІЯН
і
ВАСИЛЬ ФРЕДРИК.

АПТИКИ

Empire Drug Stores

під управою
СИМЧИЧА й ЗАЛОЗЕЦЬКОГО
на протязі 25 літ.

Обслуговують клієнтелю міста
Виннипегу й Кольонії.

В аптикарських запотребован-
нях можете вдаватися з повним
довірям на адресу:

EMPIRE DRUG STORE

597 Selkirk Ave.
або
801 Selkirk Avenue
Winnipeg, Manitoba

КОЛИ БУДУЄТЕ У ВІННІПЕГУ НОВУ ХАТУ ...

НАПЕВНО ІНСТАЛЮЙТЕ

Електричну Услугу МІСЬКОГО ГАЙДРА

НИЗЬКОГО КОШТУ ДОСТАЧІ ЕЛЕКТРИКИ
НА ЯКУ МОЖ ЧИСЛИТИ.

Телефонувати 848 124

CITY HYDRO

Є ВАШЕ — УЖИВАЙТЕ ЙОГО

РЕЧІ ЦЕРКОВНІ

Для наших церков і нашого об-
ряду дістанете в найстаршій
і найбільшій українській
фірмі

„ПРОВІДІННЯ”

Пишіть по інформації і ціни до:

PROVIDENCE CHURCH GOODS

Company

710 Main Street, Winnipeg, Man.

УКРАЇНСЬКА РЕСТАВРАЦІЯ

The New Fox Cafe

667 MAIN STREET

Winnipeg.

СМАЧНІ СТРАВИ — СКОРА
І ДОБРА ОБСЛУГА!

Зайдіть на снідання, обід, вечеру
або на перекуску.

Будете вдоволені.

Г. ДАНЧУК, власитель.

THE RED & WHITE STORES

Куповання в сторі споживностей Red & White є дійсною приємністю. Поперше, ви знайдете багатий і комплітний вибір річей. Подруге, ви знайдете свіжі овочі і городину — найкращі що мож дістати. Потрете, ви зустрінете ввічливість, приятельське відношення і правдиве заінтересовання у ваших запотребованнях. Зробіть стор Ред енд Гвайт (Червоний і Білий) вашим одиноким і першим місцем, що зайдете за харчевими товарами.

The Merchants Wholesale Limited

Одинокий Гуртовий Склад Обувя
і Ткацьких Товарів
під управою членів
Українського Походження
в
EDMONTON, ALBERTA.

Гео. Дідух, управитель.
В. А. Чумер, секретар.

Joseph M. Mazarenko, LL.B.

Barrister, Solicitor, Notary Public,
Insurance.

Полагоджує всі справи в Судах
Кримінальних і Цивільних.

MYRNAM, ALBERTA.

Phone Office — 4
Res. — 23

WINNIPEG, MAN.

T. P. БІГОРА, В. А.

Український Адвокат і Нотар
Офис над Bank of Toronto

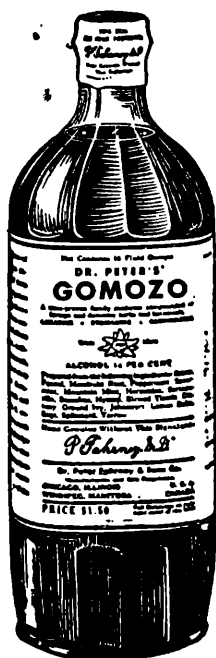
31-A Queen St. — St. Catharines

Office: 5-7585 — Res.: 2-1453

В суботу пополудні — в Гримсбі
від год. 2—5, під ч.

14 Ontario St. — Tel. 261 R.

Часто Треба Чогось Іншого Чим Середника на Прочищення?

Коли почувається, що недомагаєте, є нерво-ві і терпите на біль голови, газу, здуття, нестравність і відсутність смаку, можливо з причини здержання чинностей — дістаньте Фарнея Гомозо — те через часи випробоване тонікове лікарство побуджує чинності шлунка. Складається з 18 природних медичних корінців, зел і рослин. Заввага: уживайте лише як вказано. Лагідно і делікатно побудить до роботи повільні кишки і допоможе усунути назбирані звужиті матерії; помагає усувати газу і запори, додасть шлункові почуття тепла.

Будь-які сорні — облегчіть шлунок через усунення запору. Купіть ГОМОЗО нині.

Коли не можете купити його в своїм

сусідстві, то зашліть за нашою офертою „запізнання” на Гомозо і дістанете.

ДОДАТОК 60 цт. вартости — пробних пляшечок

Д-ра ПЕТРА ОЛЕЙО ЛІНІМЕНТ — антисептичний, приносить швидку полекшу на ревматичні і невральгічні болі, на болі мускулів, крижеї, тверді або зболілі мускули, натуження і звихнення.

Д-РА ПЕТРА МАГОЛО — алькалічне — усуває певні хвиливі забурення шлунка, такі, як kwasну нестравність і згагу.

Вишліть Купон ТЕПЕР!

☐ В прилозі є \$1.00. Пришліть мені оплачено поштою регулярну \$1.00 пляшку 11 унцій Гомозо і — додатково вартости 60ц. — пробні пляшечки кожного Олейо Лініменту і Маголо.

☐ C.O.D. (додаткова оплата).

Імя
Адреса
Почта

Dr. PETER FAHRNEY & Sons Co.

Dept. DK655

2501 Washington Blvd., Chicago 12, Ill.
256 Stanley St., Winnipeg, Man., Can.

НЕ ВТРАТЬТЕ ПАРОПЛАВА!!!

Ловці Футрових Звірят і Збирачі

Склад футрових шкірок і шкір Америка ч. 1 хоче всіх ваших футрових шкірок — шкір оленів — кінського волосіння — корінців сенека — шкір — заморожених зайців. — Потребуємо мільйонів заячих шкірок. Дамо вам чесну вагу — найвищі ціни — швидко заплату готівкою.

Висилайте з повним довірям.

Висилайте “Амерікен”

Висилайте нині.

AMERICAN HIDE & FUR CO.

157-159 Rupert Ave., Winnipeg.

Alberta Hotel

715 MAIN STREET

Winnipeg.

PHONE 91 059

GERRIE and NOWACKI

Western Auto & Truck Body Works, Ltd.

ТРАНСПОРТАЦІЙНІ ІНЖЕНІРИ

702 Broadway Ave.

Winnipeg, Man.

Телефони: 37 284 — 35 200

І. КОВАЛЬ — Президент і Головний Управитель.

M. STECHISHIN,

L.L.B., K.C.

Barrister & Solicitor,
Notary.

Real Estate, Insurance

DUNLOP BLOCK

Yorkton, Sask.

Central Meat & Grocers

79 MAIN STREET

FLIN FLON, MAN.

РУЧИМО
ЗА УСЛУГУ І ВДОВОЛЕННЯ

В. Й. ПЕРЕПЕЛЮК і Сини
Власники.

881-3 Main St. — Ph. 57 308
Winnipeg

Musical Supply Company

911 - 1st Ave. West

PRINCE ALBERT, SASK.

Phone 4123

Великий Склад:
Інструменти, Радія, П'яно-
гармонії, Книжки і Рекорди.
Мих. Гуменюк, Властитель.

Western Specialty Importers

10175-105 Street

EDMONTON, ALBERTA

Телефон 23 371

СКЛАД РІЖНИХ ПРИЛАДІВ ДЛЯ ВСЯКИХ ПОТРЕБ:

Знаряддя — Спортові прилади — Кухонне начиння — Ножі, вилки ітп.
Столове начиння — Шклянне начиння — Порцелянове начиння —
Годинники ріжнородні — Дарунки — Діточі забавки — Ріжні
прилади для курців — Шкіряні річі — Біжутерія — Ріжні
дрібні річі — Тоалети і Косметики — Писемні прибори
— Шкільні прибори.

ІЛЛЯ ДЯКІВ — власитель.

Harvie & Yanda

A. D. Harvie, K.C.

D. Yanda, K.C.

АДВОКАТИ,
ПОВНОВЛАСНИКИ,
НОТАРІ.

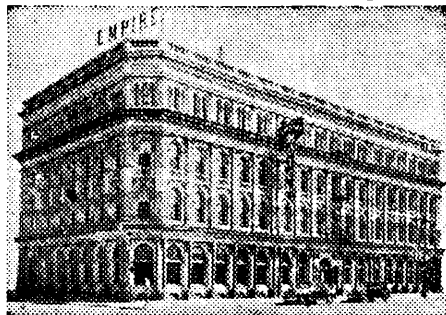
202 Bank of Toronto Bldg.

Edmonton, Alta.

Говоримо по українськи.

THE EMPIRE HOTEL

171 MAIN ST. at York Ave.
коло С.Н.Р. Станції.
В ВІННІПЕГУ

“ДІМ ВІД ДОМУ”

Першорядні кімнати—Першорядна їдальня

Управителі Ідальні:

Н. МАРІАН і СТ. ЧОРНИЙ

Управитель Готелю — Гео. МАРІАН

Тел. 96 928

ЧИ ХОЧЕТЕ ВИГЛЯДАТИ МОЛОДО?

Позбудьтесь Товстіння й Набудьте Здоролвя!

Зільна Гербата має одинадцять різних зел. Кожне вело виконує своє завдання; одні усувають товщ, другі допомагають в переміні поживи в силу, замість наростання поживи, а інші витворюють нову енергію.

ЯК ХОЧЕТЕ ВИГЛЯДАТИ? —

Для зменшення ваги й молодого вигляду пийте зільну гербату ч. 5. Ціна \$2.00

ГЕРБАТА НА ШЛУНОК —

Усуває кваси, гази, відриги і помагає травленню. —
Ціна \$2.00

УСУВАЄ З ОРГАНІЗМУ —

флегму, очищує кров і взагалі все тіло. Зільна гербата
Ціна \$2.00

РЕВМАТИЗМ — Проти корчення, ревматичних болів. Ціна \$2.00

НА ПРОСТУДУ — грудей, на кашель, бронхіт і коклюш — зела. Ціна \$2.00

Витніть це оголошення й долучіть \$1.00, а дістанете одну з вище поданих зільних гербат.

— СТАРІСТЬ —

Занедбування Здоровля Приносить Шкоре Старіння

Де многі ліки недописали, зела принесли добрий наслідок. Зела сягають так далеко, відколи чоловік існує. Це найстарший лік.

БІЛЬ ГОЛОВИ, що повстає в многих случаях задля слабой циркуляції крови, в заворотах голови, нервовості, умучення, нехить до праці. Зелена гербата число 9, з різних 9 гатунків зел. Ціна \$2.00

ДЛЯ ЖЕНЩИН — Болі в часі періоду спричиняють біль крижей, безсонність, тягар і тиснення в голові. Гербата 14 зел, ч. 7. — Ціна \$2.00

ГЕМОРОІДИ — Причина слабого травлення, збігла кров у відходових жилах. — Гербата з зел, ч. 11. — Ціна \$2.00

БІЛЬ В НИРКАХ — пертя, біль у виданні мочі, біль крижей, заворот голови, нервовість. Гербата з 8 зел, ч. 8 — Ціна \$2.00

СПЕЦІАЛЬНА ОФЕРТА: Витніть це оголошення і залучіть \$3.00, а отримаєте дві пакки з повише оголошених зел.

Адресуйте:

Alphian Herb Company

P. O. Box 3541, Station B.

Winnipeg, Man., Canada.

Standard Importing & Sales Company

9851 Jasper Ave.,
Edmonton, Alta.

(C. A. DeFEHR & SONS)

Winnipeg, Man.
78 Princess St.

DISTRIBUTORS OF

Standard

QUALITY LINES

Make Many Warm Friends

"DOMO" and "STANDARD" Cream
Separators and Milking Machines

"GILSON" Furnaces, Fans,
Blowers, etc.

"GILSON" Oil Burners, Stokers,
Chick Brooders

"GILSON" Refrigerators, Freezers,
Pop Coolers, etc.

"GILSON" "Snowbird" Power
Washing Machines

"STANDARD" Grain Crushers, Ham-
mer Mills, Elevators, etc.

"STANDARD" Garden Tractors, etc.

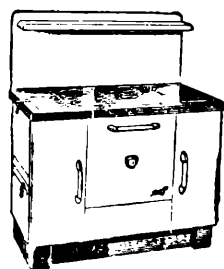
"STANDARD" Binder Twine

"CHARTER OAK" "MAJESTIC"

Ranges, Heaters, etc.

"ROY THERMO" Oil & Coal Heaters

"STANDARD" Pumps, Cement
Mixers, Food Choppers.

The Western Life Assurance Co'y

З 36 ЛІТНІМ ДОСВІДОМ
СТОІТЬ В РЯДІ МІЖ ПРОВІДНИКАМИ
ФІНАНСОВИХ УСТІЙНЕНЬ.

Вміла управа в парі з консервативними інвестиціями дає цій
Компанії змогу задержувати премії, що звертають на себе
увагу.

Провінціальний
Менеджер

Lionel E. WOOD, C.L.U., 502 Paris Bldg.

WINNIPEG, MAN.

Springfield Fire and Marine Insurance Company

МАЄТОК
цеї компанії
виносить поверх
\$40,000.000

ОБЕЗПЕЧЕНЬ
виплатила компанія
поверх
\$235,000,000

ОБЕЗПЕЧУЄ ВІД ВОГНЮ, БУРІ, ГРАДУ І ВІД УШКОДЖЕННЯ
Відшкодовання виплачує ретельно і скоро.

ГОЛОВНЕ БЮРО НА КАНАДУ — 460 St. John Street, — MONTREAL, Que.
J. A. GRANT, Manager for Man. and Sask. — 405 Paris Bldg., Winnipeg, Man.
Ця Компанія має своїх представників по цілій Канаді.

УКРАЇНСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ:

Constantine Masciuch Agencies

АСЕКУРАЦІЯ У ВСІХ ГАЛУЗЯХ —
ФІНАНСУВАННЯ АВТОМОБІЛІВ І МОРГЕДЖІВ.
КУПУВАННЯ І СПРОДАЖЖА РЕАЛЬНОСТЕЙ.
ВИПОВНЯЄМО АФІДЕВІТИ ДЛЯ СКИТАЛЬЦІВ
ПРОДАЄМО ШИФКАРТИ.

C. MASCIUCH — Manager

Ми радо розглянемо теперішню Вашу асекурацію, аби найти Ваші потреби, і піддамо думку, без зобов'язання з Вашої сторони, як їх стрінути точно й економічно.

Коли Ви не можете зголоситися особисто, наші представники будуть завжди раді і охочі зголоситися до Вас. Ми спеціалізуємося у всіх клясах українського асекураційного бізнесу.

ГЕНЕРАЛЬНІ АГЕНТИ ДЛЯ
FIDELITY LIFE ASSURANCE COMPANY

Constantine Masciuch Agencies

428 Main St. (Just N. of Portage Ave.)

Winnipeg, Man.

Phones: 25 345 — 25 346 — 25 347